FENOMENALUL AUTOR DE BESTSELLER-URI

Robin Sharma

Scrisorile Secrete

ALE

Călugărului

CARE ŞI-A VÂNDUT

Ferrari-ul

„Cărţile lui Robin Sharma
îi ajută pe oamenii din întreaga lume
să aibă o viaţă minunată“
PAULO COELHO,
autorul cărţii *Alchimistul*

finmedia
PUBLISHING HOUSE
www.finmedia.ro

Nimeni nu este în plus astăzi. Fiecare om există pentru un anumit motiv, cu un scop anume – cu o misiune a lui. Da, să-ţi faci o viaţă frumoasă, pentru tine şi pentru cei dragi. Da, să fii fericit şi să te bucuri cât mai mult. Şi da – să reuşeşti în viaţă. Să obţii ceea ce consideri tu a fi succesul, mai curând decât ceea ce îţi impune societatea. Dar, mai presus de toate, să însemni ceva. Viaţa ta să conteze – şi să fie utilă. Şi să le fii de folos cât mai multor oameni. Astfel, fiecare dintre noi poate ieşi din sfera comună, înălţându-se la nivelul extraordinarului. Şi se poate număra printre cei mai buni oameni care au existat vreodată.

Din *Scrisorile secrete ale călugărului care şi-a vândut Ferrari-ul*

ALTE CĂRȚI
de Robin Sharma editate de Finmedia

GHIDUL ÎMPLINIRII
Unul dintre cei mai mari experți ai lumii împărtășește secretele pentru stăpânirea vieții personale și a carierei de om de afaceri

GHIDUL ÎMPLINIRII. CARTEA A 2-A
101 sfaturi pentru succes și fericire

LIDER FĂRĂ FUNCȚIE
O fabulă modernă despre succesul autentic în afaceri și în viața personală

Scrisorile secrete ale călugărului care şi-a vândut Ferrari-ul

ROBIN SHARMA

finmedia
PUBLISHING HOUSE

The Secret Letters of the Monk Who Sold His Ferrari
Copyright © 2011 by Robin Sharma.
All rights reserved.

Published by Collins, an imprint of HarperCollins Publishers Ltd

Translation Copyright © 2012, by Finmedia SRL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SHARMA, ROBIN
Scrisorile secrete ale călugărului care şi-a vândut Ferrari-ul / Robin Sharma;
trad.: Maria Băncilă;
rev. trad.: lector doctor Flavia Toader;
red.: Georgeta Clinca. - Bucureşti:
Finmedia, 2012
ISBN 978-973-1996-09-7
I. Băncilă, Maria (trad.)
II. Toader, Flavia (trad.)
III. Clinca, Georgeta
159.923.2

Traducere: Maria BĂNCILĂ
Revizuire traducere: lector doctor Flavia TOADER
Redactor: Georgeta CLINCA
Corector: Irina FRĂŢILĂ
DTP: Aurel PARASCHIV

finmedia
PUBLISHING HOUSE

Str. Nicolae Caramfil nr. 77, sector 1, Bucureşti
Tel.: 021-315.79.26
Tel./Fax: 021-317.08.66

Este interzisă, conform legii, reproducerea integrală sau
parţială – pe orice cale – a conţinutului cărţii,
fără acordul scris al Finmedia, care deţine drepturile de
Translation Copyright.

Toate publicaţiile Finmedia se pot achiziţiona
prin departamentul de difuzare:
Tel./Fax: 021-317.08.66
publicatii@finmedia.ro
www.finmedia.ro

Mergi cât vezi cu ochii. Când vei ajunge acolo,
vei vedea că poţi merge chiar şi mai departe.

Thomas Carlyle

PROLOG

GHIDUL MEU TĂCUT se mişca repede înaintea mea, de parcă şi lui îi displăcea să se afle acolo. Tunelul era umed şi slab luminat, dar nu puteam evita să privesc ceea ce se afla acolo. În pereţii lungi, înclinaţi, erau încastrate oase – rânduri ordonate de femururi, stive regulate de tibii. Clavicule şi coaste, care formau modele complicate şi arabescuri. Coloane de cranii care rânjeau, la fiecare cot al tunelului. Osemintele a şase milioane de parizieni erau înmormântate în această necropolă. Deodată, tânărul se opri la intrarea într-un alt tunel. Acesta era separat de cel pe care venisem, printr-un grilaj de metal ruginit. Tunelul era întunecat. Ghidul meu împinse grilajul la o parte şi se afundă în întuneric. Se opri şi privi în urmă spre mine, ca să se asigure că îl urmam. Am înaintat nesigur, ieşind din lumina anemică, în timp ce silueta lui dispărea în faţă. Am mai făcut câţiva paşi. Apoi, am lovit ceva cu piciorul. Răsună un zgomot ca de lemne care se rostogolesc, iar eu am îngheţat. În acel moment, s-a făcut lumină. Tânărul meu ghid îşi aprinsese lanterna. Deodată, mi-am dorit să

n-o fi aprins. Ordinea macabră se risipise. Oasele erau peste tot – răspândite pe podea la picioarele noastre, curgând în cascadă din stivele de pe pereți. Lumina lanternei dezvăluia valuri de praf și fire de păianjen care atârnau din tavan.

– Poftim, zise ghidul meu. Îmi întinse lanterna. Când am luat-o, plecă de lângă mine.

– Ce...? am strigat

Înainte să-mi închei întrebarea, tânărul mă întrerupse:

– Vă veți întâlni aici.

Și plecă, lăsându-mă singur, la cincisprezece metri sub pământ, o ființă singură într-o mare de morți.

CAPITOLUL UNU

ERA UNA DIN ACELE ZILE care îţi doreşti să se fi sfârşit, după numai zece minute de când au început. Şi a început când am deschis ochii şi am observat lumina alarmant de puternică care se strecura printre jaluzelele dormitorului. Ştiţi voi, lumina aceea de la ora opt dimineaţa – nu de la ora şapte. Nu sunase ceasul deşteptător. *Această* constatare a fost urmată de douăzeci de minute de panică, blesteme, ţipete şi plânsete (plânsetele erau ale fiului meu, în vârstă de şase ani) în timp ce goneam prin casă, de la baie la bucătărie şi la uşa de la intrare, încercând să adun toate lucrurile absurde de care aveam nevoie Adam şi cu mine în restul zilei. Patruzeci şi cinci de minute mai târziu, când am parcat în faţa şcolii, Adam mi-a aruncat o privire plină de reproş.

– Mama zice că dacă ai să mă faci mereu să întârzii la şcoală lunea, nu mă mai lasă să dorm la tine duminică seara.

O, Doamne.

– A fost ultima dată, am spus. Ultima dată, îţi promit.

Adam ieşea din maşină, cu o expresie de îndoială pe chip.

– Poftim, am spus, întinzându-i o pungă mare de plastic. Nu-ţi uita prânzul.

– Păstreaz-o tu, zise Adam, fără să se uite la mine. N-am voie să vin cu unt de arahide la şcoală.

Apoi se întoarse şi o luă la fugă prin curtea pustie a şcolii. *Bietul copil*, mi-am zis privindu-i picioruşele care alergau spre uşa de la intrare. Nimic nu e mai rău decât să întârzii la şcoală, când toţi ceilalţi sunt deja în clasă, şi imnul naţional se aude răsunând pe culoare. Şi *în plus*, să nu ai nimic de mâncare pentru pauza de prânz.

Am aruncat punga de plastic pe bancheta din spate şi am oftat. Alt weekend „de custodie" care se terminase în mod lamentabil. Se părea că eşuasem spectaculos ca soţ. Şi acum, se părea că urma un eşec la fel de răsunător ca tată singur. Din momentul în care îl luasem pe Adam, nu-i oferisem decât un şir interminabil de dezamăgiri. În ciuda faptului că toată săptămâna resimţeam absenţa lui Adam ca pe un membru amputat, invariabil întârziam vinerea. Pizza şi filmul pe care i le promisesem erau înlocuite cu sandvişul cu ton pe care i-l pregătea Anita, iar ora cinei venea şi trecea într-o clipă. Iar telefonul meu suna întruna, de parcă avea un acces de sughiţuri. Primeam bip-uri în timpul filmului şi când îl băgam pe Adam în pat. Primeam bip-uri la micul dejun cu clătite cam arse şi în timp ce ne plimbam prin parc. Primeam bip-uri când ne luam hamburgeri la pachet şi în timp ce îi spuneam poveşti. Bineînţeles că adevărata problemă nu era asta. Problema era că tot timpul răspundeam, că mereu îmi verificam mesajele; că trimiteam răspunsuri; că vorbeam la telefon. Şi la fiecare întrerupere, Adam devenea puţin mai tăcut, puţin mai distant. Mi se rupea inima, şi totuşi ideea de a ignora telefonul, sau de a-l închide, făcea să-mi transpire palmele.

Gonind spre serviciu, mă gândeam la weekendul distrus. Când Annisha mă anunţase că voia o despărţire de probă, m-am simţit de parcă dăduse un camion peste mine. Se plângea de mai mulţi ani că nu petrec timp deloc cu ea şi cu Adam; că sunt prea acaparat de muncă, prea ocupat cu viaţa mea ca să iau parte şi la viaţa lor.

– Dar cum, întrebam eu, se pot rezolva problemele printr-o despărţire? Dacă vrei să stai cu mine mai mult, de ce faci să ne vedem *mai puţin*?

În definitiv, spunea că încă mă mai iubeşte. Spunea că vrea să am o relaţie bună cu fiul meu.

Dar până am ajuns să mă mut singur într-un apartament, eram afectat şi supărat. Promisesem că voi încerca să stau mai mult pe acasă. Chiar refuzasem un turneu de golf oferit de companie şi o cină cu un client. Dar Annisha spunea că erau doar mici cârpeli – şi că nu eram hotărât să rezolv problemele. De câte ori mă gândeam la ce spusese, scrâşneam din dinţi. Annisha nu vedea cât de solicitantă era munca mea? Nu îşi dădea seama cât de important era pentru mine să merg mai departe? Dacă nu aş fi muncit atâtea ore pe zi, n-am fi avut o casă mare, sau maşinile, sau televizoarele noastre grozave cu ecran uriaş. Bine, da, recunosc – Annisha nu dădea doi bani pe televizoare. Dar totuşi.

Mi-am promis ceva atunci – că *voi fi un tată singur grozav*. Îl voi copleşi cu atenţii pe Adam; am să merg la toate serbările de la şcoală; îmi voi face timp să-l duc la înot sau la karate; îi voi citi cărţi. Voi asculta când îmi povesteşte ce probleme are, îi voi da sfaturi, vom face glume. Am să-l ajut la teme, am să învăţ chiar să joc jocurile acelea video plictisitoare pe care le joacă el. Voi avea o relaţie minunată cu fiul meu, chiar dacă nu poate fi la fel şi cu soţia mea. Şi îi voi demonstra Annishei că nu sunt doar „cârpeli."

În primele săptămâni de după despărţire, m-am descurcat destul de bine. În unele privinţe, nu era chiar atât de greu. Eram şocat de cât de mult îmi lipseau amândoi. Mă trezeam din somn, în apartamentul meu, şi aşteptam să aud glăsciorul care ştiam că nu era acolo. Mă plimbam prin cameră noaptea, gândindu-mă: *La ora asta ar trebui să-i citesc o poveste la culcare. La ora asta, l-aş putea îmbrăţişa de noapte bună*. Şi *la ora asta, aş putea să mă culc lângă Annisha, aş putea să o ţin în braţe*. Ardeam de nerăbdare să vină weekendul.

Dar, pe măsură ce treceau lunile, gândurile acestea au început să dispară. Sau, mai bine zis, să fie înăbuşite de tot felul de alte lu-

cruri. Îmi luam de lucru acasă, în fiecare seară, sau rămâneam la serviciu până târziu. Când mă suna Adam, eu continuam să scriu la calculator şi îl ascultam neatent. Treceau săptămâni întregi fără să mă gândesc măcar o dată la ce am fi putut face împreună. Când venea vacanţa, îmi dădeam seama că nu rezervasem timp ca să îl petrec cu el. Apoi am programat o cină cu un client în seara serbării lui Adam de la sfârşitul primului semestru. Am uitat şi să îl duc la dentist la detartrajul pe care îl făcea de două ori pe an, deşi Annisha îmi amintise chiar cu o săptămână înainte. Şi apoi am început să întârzii vinerea. Weekendul acesta fusese doar un alt episod din timpul „de calitate" care era orice, numai asta nu.

I-am făcut cu mâna lui Danny, gardianul, în timp ce intram în parcare. După ce alergasem ca un nebun ca să ajung la serviciu, îmi doream deodată să fiu în altă parte. Am tras pe locul meu, dar nu am oprit motorul imediat.

Puteam spune spre scuza mea că obsesia mea pentru muncă era absolut normală. Compania trecea printr-o perioadă foarte stresantă. De luni întregi circula zvonul că urma să fie vândută. Îmi petrecusem ultimele douăsprezece săptămâni nefăcând nimic altceva decât să mă agit cu rapoarte: rapoarte de vânzări, rapoarte de stoc, rapoarte de personal, conturi de profit şi pierderi. Când închideam ochii seara, vedeam numai tabele. Asta mă aştepta în birou, dar nu mai puteam amâna. Am oprit motorul, mi-am luat laptopul şi am intrat.

L-am salutat pe Devin, recepţionistul. Era aplecat sârguincios în faţa ecranului calculatorului, dar ştiam că joacă Solitaire. Luând-o la dreapta, l-am văzut pe Devin rânjind, dar poate că mi se părea doar. Drumul cel mai scurt către biroul meu era la stânga, dar nu o mai luam pe acolo. Evident, Devin credea că o fac din cauză că biroul Tessei era pe dreapta. Dar acesta era doar un avantaj secundar. Dacă o luam la dreapta, nu trebuia să trec pe lângă biroul lui Juan. Juan. La naiba. Nu ştiam de ce mă mai deranja atât de tare, chiar şi după atâta timp. Acum era doar un birou nefolosit. Jaluzelele erau ridicate, biroul era gol, scaunul gol şi el. Nu mai erau pozele cu soţia şi copiii lui Juan pe fişet, nu mai erau ceşti de cafea pe raft, nu mai erau tablourile pe pereţi. Dar umbra tuturor acestor lucruri plutea peste locul în care stătuseră.

Am încetinit pasul, apropiindu-mă de biroul Tessei. Tessa şi cu mine lucrasem împreună ani întregi. Întotdeauna ne-am înţeles bine – aveam acelaşi tip de umor. Nu ştiam sigur ce urma să se întâmple cu Annisha, dar trebuia să recunosc că după despărţire mă gândisem mult la Tessa. I-am zărit părul negru, dar vorbea la telefon. Aşa că am mers mai departe.

M-am întors aproape imediat ce am intrat în birou. Mă întrebam dacă n-ar trebui să văd noul prototip, înainte de a mă apuca de treburile mai importante. Ştiam că echipa de design avea să mă ţină la curent cu ce se mai întâmpla, dar mă tenta ideea de a mă destinde câteva minute în laborator.

Laboratorul de proiectare era locul de unde pornisem. Unul dintre primele mele posturi fusese în sectorul de dezvoltare de aici – ca producător de piese auto. Era locul visurilor mele. Juan, directorul tehnic, m-a luat sub aripa lui. Juan fusese mentorul meu.

Dar adevărul este că nu poţi rămâne într-un singur loc, chiar dacă îţi place munca aceea. Aşa ceva distruge cariera. Dar nu era nevoie să-mi spună nimeni asta. Eram ca un căţel care dă din coadă atât de tare, încât cade pe spate. Cei de la conducere au observat. Când mi s-a oferit un post aflat mai sus în ierarhie, Juan m-a chemat la el în birou.

– Ştii, spuse el. Dacă accepţi postul ăsta, vei termina pentru totdeauna cu cercetarea şi proiectarea. O să te ocupi de vânzări şi de management. Asta vrei?

– Vreau să merg mai departe, Juan, am răspuns eu râzând. Şi în niciun caz nu am de gând să aştept până ieşi tu la pensie!

Juan îmi zâmbi şters, dar nu mai zise nimic.

După acel prim pas, am avansat destul de repede de la o funcţie la alta. Acum supravegheam toate proiectele şi întreaga producţie pentru clientul nostru cel mai important.

Mi-am luat cana de cafea, pregătindu-mă să ies pe coridor şi să mă îndrept spre laborator. Dar apoi m-am oprit. Nu mai era nevoie de mine acolo. Mi-am pus cafeaua pe birou şi m-am trântit pe scaun. Am pornit nervos calculatorul, am deschis un fişier şi mi-am fixat privirea pe hătişul de cifre care umpleau ecranul.

Câteva ore mai târziu, tocmai încheiasem încă un cont de profit şi pierderi, şi mă pregăteam să mă întorc la nenumăratele mesaje care mă aşteptau în căsuţa de mail, când a sunat telefonul. Mi-au trebuit câteva secunde ca să recunosc vocea mamei. Părea supărată. *Doamne*, mi-am zis. *Acum ce mai e?* Mama fusese neobişnuit de interesată de viaţa mea în ultimele luni. Începea să mă deranjeze.

– Scuză-mă că te deranjez la serviciu, Jonathan, dar e important, zise ea. Tocmai am vorbit cu vărul Julian, şi trebuie să vorbească cu tine imediat. Este urgent.

Cu mine? m-am întrebat. *De ce oare ar vrea vărul Julian să discute cu mine?*

Ca să fiu sincer, nu-l cunosc prea bine pe vărul Julian. Nici nu este vărul meu, ci al mamei. Ea a fost apropiată de vărul Julian şi de sora lui, Catherine, în copilărie, dar eu am crescut în cealaltă parte a ţării. Rudele îndepărtate mă interesau tot atât de mult ca şi ziarul de ieri.

Singura dată când l-am întâlnit pe vărul Julian, aveam cam zece ani. Ne aflam în vizită la verişoara Catherine, care ne invitase la cină acasă. Nu-mi amintesc dacă soţia lui Julian era cu el, sau dacă divorţase deja. Ca să spun drept, nu-mi amintesc absolut nimic despre acea vizită, în afară de un singur lucru: Ferrariul roşu aprins al lui Julian. O auzisem pe Catherine vorbind de maşină, aşa că aşteptam pe treptele de la intrare când a intrat pe alee. Era chiar mai minunat decât mi-l imaginasem. Julian mi-a văzut chipul (cred că stăteam cu gura căscată până la pământ), şi m-a invitat la o plimbare. Nu mai urcasem într-o maşină atât de rapidă. Aveam impresia că roţile s-ar putea desprinde în orice clipă de pe pământ, şi ne-am ridica în aer. Nu cred că am scos vreun cuvânt cât a durat plimbarea. Când ne-am întors acasă, Julian a ieşit din maşină, dar eu nu m-am mişcat din loc.

– Vrei să mai stai puţin în maşină? m-a întrebat. Am dat din cap. S-a întors să plece, dar l-am oprit.

– Vere Julian?

– Da, răspunse el.

– Cum de ai maşina asta? am întrebat. Adică... costă mulţi bani?

– Cred şi eu, răspunse el. Aşa că dacă vrei şi tu una, Jonathan, va trebui să munceşti foarte, foarte mult când vei fi mare.

N-am uitat niciodată.

Din câte îmi amintesc, Julian nu a mai stat prea mult după cină – mama şi verişoara Catherine păreau dezamăgite, poate chiar puţin supărate. Deşi aveam doar zece ani, înţelegeam că Julian putea merge în locuri cu mult mai interesante. Era clar că ducea genul de viaţă pe care mi-o doream şi eu când voi creşte. Am privit cu invidie minunata maşină sport a lui Julian care îşi lua zborul pe stradă.

După ce nu mai vorbise ani întregi de el, mama a început să pomenească de Julian de câte ori ne întâlneam. De curând îmi spusese că nu mai avea de mult Ferrari-ul. Se părea că vărul Julian trecuse printr-o experienţă care îi schimbase viaţa. Demisionase din postul extrem de bine plătit de avocat cu renume, îşi vânduse Ferrari-ul şi adoptase o viaţă „simplă." Mama spunea că studiase cu un grup puţin cunoscut de călugări care trăiau retraşi în Himalaya şi că acum purta adeseori o robă roşie. Spunea că s-a schimbat complet. Nu înţelegeam prea bine de ce părea să creadă că asta era un lucru atât de bun.

Iar acum încerca să ne aranjeze o întâlnire. Îmi sugerase să-mi fac timp să-l vizitez când ieşeam în oraş cu afaceri. Dar sincer, dacă nu aveam timp pentru Annisha sau pentru Adam, de ce să-mi iau o zi liberă pentru un om pe care abia dacă îl cunoşteam? În plus, dacă ar fi fost încă un avocat fenomenal, cu un stil de viaţă strălucit şi cu o maşină sport epatantă, poate că aş fi găsit că era un motiv. Dar ce nevoie aveam să-mi petrec timpul cu un şomer bătrân, care nu mai avea nici Ferrari-ul? Erau o mulţime de tipi ca el care pierdeau vremea prin barul din cartier.

– Mamă, am spus, despre ce este vorba? De ce trebuie Julian să mă vadă?

Mama nu avea detalii. Îmi spuse doar că Julian dorea să discute cu mine. Avea nevoie să-l ajut cu ceva.

– E o prostie, mamă, am spus. Nu l-am văzut pe vărul Julian de atâţia ani. Nici nu-l cunosc pe omul ăsta. Trebuie să fie altcineva care îl poate ajuta.

Mama nu răspunse nimic, dar mi s-a părut că o aud plângând încet. Ultimii doi ani, de când murise tata, fuseseră foarte grei pentru ea.

– Mamă, am spus. Te simţi bine?

Ea suspină puţin, dar apoi începu să vorbească pe un ton categoric pe care aproape că nu-l recunoşteam.

– Jonathan, dacă mă iubeşti, fă asta. Fă orice-ţi cere Julian să faci.

– Dar ce... N-am mai apucat să termin întrebarea.

– Ai să găseşti un bilet de avion, când ajungi acasă deseară. Înainte de a-şi încheia propoziţia, vocea începu să-i tremure. Jonathan, trebuie să închid, zise ea şi apoi închise telefonul.

Mi-a fost greu să mă mai concentrez în restul după-amiezei. Telefonul acela nu era în stilul mamei – insistenţa şi disperarea ei mă îngrijorau. Şi mai era şi tot acel mister. Ce voia oare Julian să fac eu? Mă gândeam la felul în care îşi schimbase viaţa. Înnebunise complet? Urma să mă întâlnesc cu un smintit care bătea câmpii despre conspiraţiile guvernului? Sau cu un tip cu părul vâlvoi, care ieşea pe stradă în halat şi papuci? (Ştiu că nu asta înţelegea mama prin „robă roşie," dar nu-mi puteam scoate imaginea din minte). Eram atât de preocupat de aceste gânduri, încât am trecut pe lângă biroul lui Juan la plecare. Abia când am ajuns în holul de la intrare, mi-am dat seama ce făcusem. Mi s-a părut un semn rău.

Când m-am întors la apartament, aproape că am uitat să caut în cutia de scrisori. Încă nu mă pot obişnui să folosesc cheia ca să scot tot felul de chestii nedorite. M-am luptat cu cheia strâmbă câteva minute, apoi uşiţa de metal de deschise brusc, lăsând să cadă pe jos fluturaşi de reclamă la pizza şi oferte de asigurări. Pe când le adunam, am dat de un plic gros. Era de la mama. Am oftat, l-am îndesat în buzunar şi am pornit pe scări spre apartamentul meu.

Am deschis plicul în timp ce lasagna congelată se învârtea în cuptorul cu microunde. Înăuntru era un scurt bilet în care mama îmi spunea că Julian locuia acum temporar în Argentina, şi un bilet dus-întors de avion pentru Buenos Aires. Doamne, mi-am zis. Vor să fac un zbor de treisprezece ore ca să mă întâlnesc cu

un văr de-al doilea, pentru o oră sau două? În timpul weekendului? Grozav. Va trebui să-mi petrec tot weekendul într-o cutie zburătoare de sardele, şi să-mi dezamăgesc fiul. Sau dacă nu, să o supăr pe mama chiar mai mult decât era deja.

Mi-am mâncat lasagna aproape rece în faţa televizorului, sperând că un pahar mare de whisky putea să mascheze proasta calitate a cinei şi starea mea de spirit mizerabilă.

Am amânat să o anunţ pe Annisha până ce am fost sigur că Adam se culcase. Annisha ţine mult să aibă un program fix, aşa că nu riscam să fie treaz. Când a răspuns la telefon părea obosită, dar nu nefericită. Mi-am făcut curaj, aşteptându-mă să-şi schimbe dispoziţia după ce o anunţam de posibilele mele planuri pentru weekend. Dar Annisha ştia deja.

– Am vorbit cu mama ta, Jonathan, zise ea. Trebuie să te duci. Adam va înţelege.

Deci era hotărât.

CAPITOLUL DOI

TAXIUL INTRASE DE PE AUTOSTRADĂ pe un bulevard extraordinar de lat. Arăta ca o stradă obişnuită, mărginită de copaci de o parte şi de alta, cu o insulă de verdeaţă care separa sensurile de trafic, dar avea cel puţin zece benzi. Nu mai fusesem în America de Sud şi m-a surprins cât de mult semăna Buenos Aires cu un oraş european. Un obelisc enorm, asemănător cu monumentul Washington, despărţea în două peisajul din faţa mea, dar clădirile şi străzile îmi aminteau puţin de Paris.

Julian îmi rezervase bilet la un zbor de noapte, vineri seara. M-a surprins că am putut dormi în avion, trezindu-mă chiar atunci când ateriza. Iar acum, aici era dimineaţă, dar mă aflam în altă emisferă decât cea în care adormisem.

Clădirile stil *belle époque* din piatră, balcoanele negre de fier forjat şi ferestrele cu jardiniere se perindau în mers, dar în cele din urmă am ajuns într-o zonă care părea mai veche, chiar puţin sărăcăcioasă. Pereţii erau mâzgăliţi cu graffitti, tencuiala se desprindea de pe clădiri, copertinele erau decolorate şi prăfuite. Deşi

era o zi răcoroasă de toamnă, mai multe ferestre erau deschise, iar perdelele se vedeau fluturând în vânt. Într-un colţ era un grup de muzicanţi, care cântau pentru câţiva privitori.

Taxiul încetini, apoi opri în faţa unui magazin. Firma pictată pe uşă anunţa că înăuntru se dădeau lecţii de tango. Prin uşa întredeschisă se auzea muzică. Am verificat adresa pe care mi-o dăduse Julian. Se părea că era acest studio de dans. I-am arătat biletul taximetristului, ca să mă asigur că mă aflam în zona căutată a oraşului, că nu era vreo confuzie. Dădu din cap, apoi ridică din umeri. Am plătit şi am coborât din maşină.

Uau, mi-am zis, aruncând o privire prin uşa întredeschisă. *Mama nu glumea când spunea că Julian şi-a schimbat viaţa.*

Camera era lungă, dar nu înaltă. Pereţii erau zugrăviţi în roşu intens şi din tavan atârnau candelabre bogate. Bărbaţi şi femei, ţinându-se strâns în braţe dar cu oarecare formalism, păşeau prin sală în ritmul muzicii.

Pe când priveam, un bărbat înalt, elegant îmbrăcat, se desprinse de partenera sa şi îşi făcu loc printre dansatorii care se învârteau. Când ajunse lângă mine, am văzut că zâmbea.

– Jonathan, zise el. Mă bucur mult că ai venit. Îmi întinse mâna şi mi-o strânse pe a mea.

Mi-a trebuit un moment ca să împac figura omului care stătea în faţa mea cu cea pe care mi-o imaginasem pe drum. Julian arăta cu mult mai tânăr decât atunci când îl întâlnisem, cu douăzeci de ani în urmă. Corpul lui zvelt, musculos, nu mai semăna deloc cu silueta moale şi cam grăsună, aşezată la volanul Ferrari-ului. Chipul îi era relaxat şi lipsit de riduri. Ochii albaştri, strălucitori, păreau să străbată prin mine.

– Te rog să mă scuzi, spuse Julian, arătând cu un gest către sală. Nu eram sigur de ora la care va ajunge avionul tău, aşa că m-am gândit să fac lecţia de sâmbătă. Dar acum că ai sosit, să mergem sus.

Julian mă conduse până la o uşă pe care nu o văzusem când am intrat. Deschizând-o, îmi făcu semn să urc la etaj.

Când am ajuns sus, trecu pe lângă mine şi deschise o altă uşă.

– Intră, intră, îmi spuse trecând în cameră.

Apartamentul era luminos şi spaţios, dar nu semăna deloc cu genul de casă în care îmi imaginasem că locuia Julian. Mobilierul era un amestec ciudat de vechi şi de nou. Pereţii erau împodobiţi cu afişe cu muzicieni şi cu dansatori de tango şi pe podea se aflau teancuri de cărţi. Semăna puţin cu camera de cămin a unui student.

– Îmi pare rău că te-am făcut să vii atât de departe fără să te anunţ din vreme, dar stau de câteva luni în acest oraş minunat. Un prieten voia să-şi subînchirieze apartamentul, şi pentru că am vrut întotdeauna să învăţ să dansez tango, m-am gândit că era ocazia perfectă. Stai să mă schimb, şi apoi o să fac o cafea.

Julian dispăru pe un hol lung şi îngust. M-am aşezat pe un scaun acoperit cu o bucată de pânză, pe care erau brodate în mijloc cuvintele „fii extraordinar". Muzica de tango se auzea strecurându-se în sus pe scări şi vibraţiile ei se transmiteau prin podea.

În timp ce îl aşteptam pe Julian, mintea îmi lucra febril. *Ce făceam? Ce ştiam despre omul acesta?* Simţeam că mă cuprinde o stare puternică de nelinişte. Presimţeam cumva că, de îndată ce Julian avea să se întoarcă în cameră, viaţa mea nu avea să mai fie niciodată aceeaşi. Simţeam că ceea ce urma avea să fie dificil şi epuizant. *Nu sunt obligat să fac asta*, mi-am spus. Am privit peste umăr spre uşă, întrebându-mă cât timp mi-ar fi luat să găsesc alt taxi. Chiar atunci Julian intră în cameră.

Acum purta o robă roşie, lungă. Avea gluga trasă pe cap.

– Ceai sau cafea? întrebă el, trecând într-o mică bucătărie aflată dincolo de sufragerie.

– Cafea, te rog, am răspuns.

Mă simţeam stânjenit stând singur în sufragerie; m-am ridicat şi l-am urmat pe Julian în bucătărie. În timp ce el pregătea filtrul de cafea, am privit afară pe geam, spre strada îngustă şi pietruită. Probabil că ora de dans se încheiase, pentru că perechile ieşeau pe trotuarul de sub noi. Muzica sincopată fusese înlocuită cu zgomotul râsetelor şi al conversaţiilor.

În sfârşit, m-am întors spre Julian.

– Ce... am ezitat, încercând să nu fiu prea nepoliticos. Am început din nou:

– De ce ai nevoie? De ce ai vrut să mă vezi?

– Jonathan, zise Julian, sprijinindu-se de bufet. Ştii povestea mea?

Nu eram sigur unde voia să ajungă. I-am spus că ştiam că fusese avocat, că făcuse avere şi dusese o viaţă de lux. I-am spus că auzisem că se schimbase total şi că renunţase la avocatură. Nu cunoşteam bine detaliile.

– Este adevărat, zise Julian. La un moment dat, îmi mergea mai bine decât visasem vreodată – în ceea ce priveşte banii şi reputaţia. Dar îmi distrugeam viaţa. Când nu eram epuizat de muncă, fumam trabucuri şi beam coniac scump, distrându-mă nebuneşte cu fotomodele şi cu prieteni noi. Mi-am distrus căsnicia, şi stilul meu de viaţă a început să-mi afecteze cariera. Eram în declin, dar nu ştiam cum să mă opresc. Într-o zi, în timp ce pledam într-un proces important, m-am prăbuşit în sala tribunalului. Făcusem infarct.

Mi-am amintit. Mama îmi spusese probabil ceva despre asta, dar evident că nu-i dădusem prea multă atenţie.

Julian îşi dădu jos gluga de pe cap şi apoi întinse mâna spre raftul de deasupra chiuvetei, ca să ia două ceşti.

– A durat luni întregi ca să-mi revin. În acest timp, am luat o hotărâre.

Am oftat. De asta renunţase la Ferrari-ul acela minunat.

– Mi-am vândut vila, maşina, tot ce aveam. Şi am pornit spre India, sperând să învăţ cât puteam mai multe despre înţelepciunea lumii. Vezi tu, acum mă interesa mai puţin să câştig bani decât să-mi descopăr propria valoare. Şi în loc să alerg după femei frumoase, am început să caut o fericire de durată.

Mi-am înăbuşit un oftat. După cum începuse, părea să fie o poveste lungă. Eram nerăbdător să aud ce avea de-a face cu mine.

– În timpul călătoriilor mele departe în Himalaya, am avut marele noroc de a întâlni un om extraordinar. Era călugăr, unul dintre Înţelepţii din Sivana. M-a dus sus în munte, în satul unde locuiau, studiau şi lucrau înţelepţii. Ei m-au învăţat multe lucruri remarcabile pe care mi-ar plăcea să ţi le împărtăşesc.

Julian făcu o pauză şi îmi privi picioarele. Mi-am dat seama cu jenă că băteam din picior, ca un client nerăbdător care stă la rând la magazin. Julian zâmbi.

– Dar simt că acum nu este momentul.

– Scuze, am spus. Cred că sunt puţin nerăbdător să ajung înapoi acasă.

– Nu face nimic, zise Julian blând. O poveste trebuie spusă numai atunci când ascultătorul este pregătit să o audă. Vrei să ştii de ce te-am chemat aici astăzi? întrebă Julian. Am dat din cap.

Cafeaua era gata. Julian o turnă în două ceşti.

– Lapte? Zahăr?

Am făcut semn că nu. Julian îmi întinse o ceaşcă şi apoi se îndreptă spre sufragerie. După ce ne-am aşezat amândoi pe scaune, îşi continuă povestirea.

– Unul dintre lucrurile pe care le-am învăţat de la călugări este puterea talismanelor.

– Talismane? am spus.

– Mici statuete sau amulete. Sunt opt. Fiecare conţine un element esenţial de înţelepciune, pentru ca să fii fericit şi să-ţi trăieşti frumos viaţa. Luate fiecare în parte, sunt doar nişte obiecte simbolice, dar împreună au o putere de transformare extraordinară. Pot efectiv să-ţi salveze viaţa.

– Vrei să salvezi viaţa cuiva? am întrebat. Suna cam melodramatic. Sau cam nebunesc.

– Da. Ştiu pe cineva care se află într-o situaţie disperată. Alţii au încercat să-l ajute, dar n-au reuşit. Aceasta este ultima soluţie.

– Are vreo legătură cu mama mea? am întrebat. Păruse foarte supărată la telefon.

– Da, are, răspunse Julian. Dar nu pot deocamdată să-ţi explic în ce fel.

– Ascultă, dacă mama este bolnavă sau aşa ceva, am dreptul să ştiu. Simţeam că mă apasă ceva pe piept, şi nu puteam respira adânc.

– Mama ta nu este în pericol, zise Julian. Asta e tot ce pot să spun.

Eram gata să-l presez, să-i mai pun şi alte întrebări, dar Julian îşi strânse buzele, şi puse ceaşca de cafea pe masa din faţa mea. Părea că este gata să pună capăt discuţiei. Am oftat şi am privit în podea câtva timp.

– Bine, am spus apoi, dar ce rol am eu? Pentru ce ai nevoie de mine?

Julian se ridică de pe scaun şi se duse la fereastră. Privea afară, la strada de sub noi, dar ochii săi păreau să fixeze ceva aflat cu mult mai departe.

– Când am plecat din sat, zise Julian, călugării mi-au dat talismanele într-un săculeţ de piele şi mi-au cerut să fiu noul lor păstrător.

Dar după ce am plecat din Himalaya, am călătorit un timp. Într-o noapte a izbucnit un incendiu la hotelul în care stăteam. La ora aceea eram plecat, dar camera mea a ars. Luasem talismanele la mine, aşa că singurul lucru pe care l-am pierdut a fost o pereche de sandale. La un alt hotel, l-am auzit pe un turist spunând că fusese jefuit pe o străduţă lăturalnică din Roma. Mi-am dat seama că atâta timp cât talismanele fuseseră păstrate de călugării din sat, fuseseră în siguranţă. Eu eram singurul vizitator care ajunsesem în locul acela îndepărtat, după foarte mult timp. Dar acum, când aveam aceste comori, erau expuse riscului. În orice moment puteau fi furate, pierdute sau distruse.

Julian îmi explică apoi că hotărâse că ar fi mai sigur să trimită fiecare talisman unui păstrător de încredere, care urma să i-l predea atunci când avea nevoie de el. Împreună cu fiecare obiect, trimisese o scrisoare care descria ce simboliza acel talisman. Acum, era clar că avea nevoie să le primească înapoi. Îmi spuse că dorea să i le aduc eu.

– Cum? am îngăimat. Adică, FedEx la ce e bun?

Julian zâmbi.

– Nu cred că înţelegi importanţa acestor talismane. Nu le pot încredinţa unui curier sau oficiilor poştale. Sunt răspândite în toată lumea, şi am nevoie de cineva care să le adune personal.

– Şi tu nu poţi? am întrebat. Ştiam că eram cam nepoliticos, dar aveam încă în minte imaginea lui Julian dansând tango în sala de la parter.

Julian chicoti.

– Ştiu că nu par foarte ocupat, zise el, pe un ton care devenea tot mai serios. Dar chiar nu este posibil să fac eu asta.

Am tăcut câteva secunde. Cum să explic?

– Vere Julian, am spus. Nu te supăra, dar ai spus că ai nevoie de cineva care să adune obiectele. Pe mine nu mă cunoşti *de fapt*. Ne-am întâlnit o singură dată – când eu aveam zece ani.

– Te cunosc mai bine decât crezi, răspunse Julian. Zâmbetul plăcut îi dispăruse. Ochii îi erau întunecaţi, iar gravitatea expresiei lui era deconcertantă.

– Ascultă-mă, Jonathan, zise el încet. Nu-ţi pot spune de unde ştiu asta, dar aşa este. *Singura* persoană care poate aduna aceste talismane eşti *tu*.

Făcu o pauză, apoi adăugă:

– Ştiu că răspunsurile mele nu te mulţumesc. Dar crede-mă, Jonathan, când îţi spun că este o chestiune de viaţă şi de moarte.

Am rămas tăcuţi multă vreme. Mă gândeam la plânsul mamei, pe care îl auzisem la telefon. La jumătatea goală a patului, unde era locul Annishei. La privirea din ochii lui Adam, atunci când îl dezamăgeam. Nu se întâmplă prea des să fii „singurul" – singurul fiu, singurul soţ, singurul tată.

Într-un sfârşit, am rupt tăcerea.

– Cât va dura? am întrebat.

– Le-am scris tuturor păstrătorilor, zise Julian. Nu mi-au răspuns toţi. Dar poţi să începi de undeva – de la un prieten de-al meu din Istanbul. În ceea ce priveşte timpul, ei bine, adunarea talismanelor va dura câteva săptămâni. Poate o lună.

O, Doamne. Asta însemna întregul meu concediu şi ceva în plus. Am tras adânc aer în piept. Julian mă privi, plecându-şi capul.

– Jonathan? zise el.

L-am privit. În ochii lui Julian era atâta bunătate. O clipă, îmi aminti de tatăl meu, şi mi-am dat seama cât de dor îmi era de tata. Am realizat şi că luasem o hotărâre. Cuvintele mi se opreau în gât, aşa că am dat doar din cap.

Julian zâmbi. Apoi se ridică şi îşi trecu mâinile peste roba roşie.

– Şi acum, spuse Julian, pentru că ne-am înţeles, o să-ţi pregătesc prânzul, şi pe urmă poate ne plimbăm prin cartier. Se nu-

meşte San Telmo. Şi a devenit unul dintre locurile mele favorite din întreaga lume.

AM PETRECUT O DUPĂ-AMIAZĂ PLĂCUTĂ, deşi cam ciudată, cu Julian. M-a dus la o sală de dans aflată la câteva străzi distanţă, unde nişte dansatori profesionişti de tango dădeau un spectacol. În timp ce muzica îmi pulsa prin corp ca o bătaie de inimă, am observat că Julian bătea ritmul, iar picioarele i se mişcau uşor, de parcă îşi imagina că execută mişcările. Apoi ne-am plimbat pe aleile întortocheate până ce a sosit timpul să mă întorc cu un alt zbor de noapte. Stând pe trotuar, în faţa apartamentului lui Julian, în timp ce muzica se revărsa din studio şi umplea aerul din jurul nostru, Julian se întoarse spre mine.

– Încă ceva, Jonathan, zise el. Scoase un carneţel legat în piele dintr-un buzunar al robei. Aş dori să ţii un jurnal cât timp călătoreşti.

– O agendă? am întrebat. Pentru ce?

– Nu o agendă, Jonathan. Un jurnal personal. Talismanele le dau putere celor la care se află. Dar cei care le au le dau şi ei puteri acestor obiecte. Este important pentru mine să-ţi cunosc gândurile şi sentimentele privitoare la această călătorie – şi despre ce înseamnă talismanele pentru tine, odată ce te afli în prezenţa lor.

Mi-a căzut faţa. Nu ştiam ce era mai rău – să renunţ la săptămâni din viaţă, pentru a călători prin lume adunând lucrurile altuia, sau să trebuiască să scriu despre asta. Auto-analiza nu a fost niciodată punctul meu tare.

– Cred că, odată ce vei rămâne pe cont propriu, odată ce vei avea aceste talismane extraordinare în mână, să notezi ce simţi nu va fi atât de greu pe cât pare, zise Julian.

Eram gata să răspund *Nu mai spune!*, dar m-am oprit. Ce mai conta? Dacă tot urma să fac acest lucru nebunesc, puteam tot atât de bine să fac ce-mi cerea Julian.

Chiar atunci, taxiul opri în faţa noastră. Am urcat, cu o hotărâre amestecată cu teamă. Trecuse mult timp de când nu mai în-

cercasem ceva nou, de când nu mai pornisem într-un fel de aventură. Am închis uşa şi mi-am întors privirea spre Julian, pe când taxiul începu să se îndepărteze de trotuar. Julian ridică mâna să-mi facă semn, apoi îmi strigă:

– Jonathan, zise el, fii vesel. Nu salvezi o viaţă în fiecare zi!

A TREBUIT SĂ-MI ADUN TOT CURAJUL ca să urc în maşină, luni dimineaţa, şi să pornesc spre birou. Urmau trei săptămâni de concediu, şi trebuia să încep imediat. Dacă însă călătoria avea să dureze mai mult, puteam să am probleme serioase. Tot ce puteam cere erau câteva zile de concediu fără plată, iar dacă răspunsul era nu, probabil că urma să-mi pierd slujba.

Dar sincer, mi-am zis, ieşind fără chef din maşină şi impunându-mi să intru în clădire, ce conta o alegere prostească? În definitiv, în trecut, făcusem întotdeauna ceea ce la momentul respectiv mi se păruseră a fi idei foarte bune. Şi unde ajunsesem? Munca mea devenise o sursă constantă de stres şi de frustrare. Soţia mea minunată mă părăsea. Economiile pe care le făcusem prin muncă susţinută urmau să fie cheltuite pentru divorţ. Până şi bucuria pe care o simţeam când eram împreună cu Adam era distrusă de sentimentul de vinovăţie pentru că îl vedeam numai în weekend – şi chiar şi atunci eram un tată lamentabil. O nebunie ca această călătorie putea, oare, să-mi provoace mai multă suferinţă decât îmi aduseseră toate deciziile mele bine gândite?

Timp de o oră, m-am tot răsucit pe scaunul de la birou, năpădit de dezamăgire şi de pesimism. În momentul în care am intrat în biroul şefului, îmi acceptasem situaţia fără ieşire cu o resemnare fatalistă. De fapt, aproape că uitasem cât de dificilă urma să fie discuţia.

Mi-am amintit rapid, însă, imediat ce am rostit primele propoziţii.

Mă aşezasem pe unul dintre scaunele alese intenţionat prea joase, aşezate în faţa biroului uriaş al lui David. El abia dacă îşi ridicase privirea de pe computer când am intrat. Dar, pe măsură ce îi explicam că aveam nevoie de concediu, şi poate chiar de mai

mult timp ca să mă ocup de o problemă de familie urgentă, îşi ridică ochii. Expresia lui nu putea fi descrisă decât drept „uluire." Când m-am lansat într-o explicaţie despre zilele de concediu pe care le acumulasem, a ridicat mâna ca să mă întrerupă.

– Stai să văd dacă am înţeles bine, spuse David. Vrei douăzeci şi una de zile la rând, fără preaviz?

Nu m-am putut abţine.

– Păi, strict vorbind, sâmbăta şi duminica se numesc „weekend" aşa că nu sunt douăzeci şi una de zile consecutive.

– Jonathan, ştii prea bine că nimeni nu are voie să-şi ia mai mult de două săptămâni de concediu la rând, replică el.

Discuţia a devenit şi mai încordată când i-am spus că nu ştiam exact când mă voi întoarce.

– Dintre toţi oamenii din companie, spuse David, tu eşti ultimul de la care m-aş fi aşteptat la o figură ca asta.

– Ştiu, i-am răspuns. Avea dreptate.

– Ştii, Jonathan, aici eşti considerat un viitor star. Şi până astăzi, dacă mi-ai fi cerut să numesc o persoană care urma să devină „vedetă" după vânzarea sau fuziunea companiei sau ce-o să fie, aş fi spus că tu eşti acela. Dar să pleci aşa, tocmai acum...

Se întoarse şi privi pe fereastră. Învârtea stiloul între degete, cu faţa aspră de încruntare.

Nu voiam să aud ce avea să-mi spună.

– Uite ce este, am zis. Am discutat cu Nawang în weekend. A fost de acord să se ocupe de proiectele mele cât timp voi fi plecat. Ştie ce face. Şi oricum, mă poate suna oricând în caz de urgenţă. Aşadar – pot să-mi iau concediu, sau trebuie să-mi dau demisia?

– Ia-ţi concediu, răspunse David dur. Dar îţi spun un lucru. Dacă ne putem descurca fără tine o lună, probabil că ne putem descurca fără tine definitiv.

M-am ridicat de pe scaun şi m-am îndreptat spre uşă. Înainte să trec pragul, m-am oprit şi m-am întors.

– David, ai fi spus acelaşi lucru dacă ceream asta pentru că soţia sau fiul meu ar fi avut probleme?

David continuă să privească fix pe fereastră. Expresia de pe chipul lui era de nedescifrat.

Mi s-a părut că a durat mult până ce m-am întors în birou. Era dureros să mă gândesc că David nu m-ar ajuta dacă fiul meu ar fi bolnav sau ar avea probleme. Dar, în fond, de ce mă aşteptasem la altceva? Aşa stăteau lucrurile aici. Văzusem asta în cazul lui Juan.

Juan. Nu trecea nicio zi fără să mă gândesc la fostul meu şef, la fostul meu prieten. Şi cu cât treceau lunile, cu atât îmi era mai greu să nu mă deranjeze absenţa lui. Adeseori mă trezeam noaptea, şi nu mai puteam adormi din nou, revăzând în minte ceea ce se întâmplase, retrăind rolul pe care îl jucasem eu în acel dezastru. Dar, oricât de des o luam de la capăt, tot nu reuşeam să mă împac cu situaţia. Să plec de la firmă era probabil cel mai bun lucru pe care îl puteam face.

URMĂTOARELE TREI ZILE au fost o nebunie. Mă zbăteam ca să rezolv lucrurile la serviciu. Am dezlănţuit un tsunami de mesaje şi de telefoane. Alergam prin oraş, scoţând bani de la bancă, luându-mi hainele de la curăţătorie, încercând să mă opresc ca să-mi vizitez fiul. Chiar şi bagajele erau un haos – cum să ştiu ce trebuia să iau, dacă nu ştiam nici măcar care erau toate locurile în care urma să merg?

Şi iată-mă, din nou într-un avion de noapte. În drum spre Turcia. Telefonul era închis; nu aveam nimic de lucru în bagaje. Aveam înaintea mea multe ore liniştite, fără să am nimic de făcut, fără *să pot* face nimic. Speram să mă odihnesc, dar mintea mea continua să lucreze febril. Am scos o hârtie din buzunarul sacoului. Julian îmi trimisese un scurt bilet odată cu biletele de avion.

„Mulţumesc, spunea el, pentru că ţi-ai luat din timpul dedicat familiei şi muncii tale ca să faci această călătorie. Ştiu că aveai zeci de motive ca să nu o faci, însă unul dintre cele mai mari daruri pe care ni le putem face este să nu ne mai încurcăm în scuze. Rudyard Kipling scria odată: ‚Avem patruzeci de milioane de motive pentru eşec, dar nici o singură scuză.' Iar riscul este că dacă ne repetăm scuzele de destul de multe ori, ajungem să credem că sunt chiar adevărate. Ceea ce ţi-am cerut să faci implică multe că-

lătorii, dar sper că te poţi concentra asupra oportunităţilor pe care ţi le aduc acestea, mai degrabă decât asupra inconvenientelor care pot apărea. Viaţa însăşi este o călătorie în definitiv, şi cel mai mult contează nu ceea ce primeşti, ci ceea ce devii."

Urma să mă întâlnesc cu unul dintre prietenii lui Julian. Acesta îmi mai trimisese şi o punguţă mică din piele, cu un şnur lung. Trebuia să o port la gât şi să pun în ea talismanele pe care le adunam. Deocamdată, se afla în buzunarul sacoului. Mângâiam absent pielea moale şi fină.

Toţi cei din jurul meu adormiseră. Se auzea zgomotul blând al motoarelor; zăngănitul uşor al căruţului cu băuturi, care dispărea în spatele avionului. Am închis ochii. Mă gândeam la Annisha şi la Adam. Ştiam că, îndepărtându-mă de ei, aveam să le simt lipsa şi mai mult. M-am gândit apoi la ceilalţi oameni care dispăruseră din viaţa mea. Absenţa tatălui meu era ca o durere surdă, cuibărită în piept. Dar avea o anumită blândeţe, căci era însoţită de multe amintiri fericite. Apoi era Juan. Cuvintele lui Julian îmi răsunară în minte: „Nu salvezi o viaţă în fiecare zi."

Nu era oare adevărat?

CAPITOLUL TREI

JULIAN NU ÎMI DĂDUSE O LISTĂ cu locurile unde urma să merg, sau cu numele persoanelor cu care urma să mă întâlnesc. „Sunt locuri diferite," îmi spusese în Buenos Aires. „În Europa, Asia, America de Nord. Nu am reuşit încă să iau legătura cu toţi," zisese el. Urma, în orice caz, să încep din Istanbul, unde trebuia să mă întâlnesc cu vechiul lui prieten Ahmet Demir.

– Ahmet te va aştepta la aeroport. Ştiu că va dori să-ţi arate câte ceva din oraşul lui minunat, dar, îmi pare rău, nu vei avea prea mult timp să faci pe turistul. Ţi-am rezervat un bilet spre Paris în ziua următoare.

Să fac pe turistul! Îmi venea să râd. Nu voiam decât să iau talismanele acelea cât mai rapid posibil şi să mă întorc la serviciu. Imediat ce am sărit din avion, pe aeroportul Atatürk, m-am repezit la telefon, verificându-mi mesajele de la Nawang, gândindu-mă la ce s-ar fi putut întâmpla în lipsa mea la birou. Erau câteva mesaje, de la persoane care întrebau cât timp urma să fiu plecat. Un mesaj de la mama era mai scurt şi mai evaziv. O întrebasem dacă ştia mai multe despre persoana pe care încerca Julian

să o ajute cu acele talismane, dar ea spunea că nu este sigură. Nu am crezut-o – îi simţisem emoţia în glas.

Mesajele de pe telefon mi-au ocupat atenţia cât timp am stat la rând pentru verificarea paşapoartelor şi ridicarea bagajelor. Când am ajuns, în sfârşit, la ieşire cu valiza în mână, m-am întrebat pentru prima dată cum îl voi recunoaşte pe acel Ahmet – şi cum trebuia să ne găsim în mulţime.

Privind familiile care se reîntâlneau, şoferii şi alţi oameni agitaţi care se înghesuiau în sala de sosiri, am observat un om înalt care ţinea un bilet cu numele meu. Avea păr argintiu, o barbă scurtă şi cenuşie şi un zâmbet larg şi cald. I-am făcut semn cu mâna şi a venit spre mine.

Apropiindu-se, Ahmet a lăsat biletul şi mi-a prins mâna întinsă cu mâna sa, scuturând-o energic.

– *Hoş geldiniz, hoş geldiniz*, zise el. Mă bucur să cunosc un membru al familiei lui Julian. Sunt onorat.

Am mormăit drept răspuns ceva la întâmplare, copleşit de entuziasmul lui Ahmet.

– Ţi-ai luat toate bagajele? întrebă Ahmet. Eşti gata?

Am dat din cap, iar Ahmet îşi luă biletul, mă prinse cu blândeţe de cot şi mă conduse spre ieşirea terminalului. Mă duse prin parcarea aglomerată şi se opri în faţa unui Renault argintiu strălucitor.

– Am ajuns, anunţă el, luându-mi valiza şi deschizând portbagajul. Am deschis uşa din dreapta şi mă aşezam pe scaun, când telefonul începu să sune.

– Scuză-mă, i-am spus lui Ahmet. Mi-am prins centura de siguranţă şi am început să-mi citesc mesajul.

Nawang îmi spunea că primise un telefon de la unul dintre clienţii mei. Acesta primise un număr alarmant de reclamaţii din partea dealerilor săi, cu privire la o nouă componentă pe care o proiectasem noi pentru modelul lor cel mai popular de sedan. Simţeam că mi se face rău de la stomac. Era genul de problemă care putea duce la retragerea maşinilor de pe piaţă, dacă nu chiar la intentarea unui proces pentru despăgubiri financiare împotriva noastră. Nawang trebuia să ceară departamentului de control al calităţii să înceapă testările pentru a găsi cauza problemei.

– Îmi pare rău, i-am spus lui Ahmet pe când ieşea din parcare. Trebuie să trimit câteva mesaje. E o urgenţă la serviciu.

Ahmet dădu amabil din cap.

– Fă ce ai de făcut, zise el. Vom face cunoştinţă destul de curând.

Maşina înainta, deşi eu nu vedeam nimic din peisajul pe care îl străbăteam. Ochii îmi erau aţintiţi pe ecranul telefonului. Eram vag conştient de autostrada aglomerată şi de viteza din trafic, apoi mi-am dat seama că traversam un pod peste o apă. Dar, până să privesc cu atenţie, deja treceam dintr-o străduţă îngustă în alta, iar maşina se îndrepta în mod clar spre o pantă.

Ahmet păru să observe că eram din nou atent la el.

– M-am gândit că după un zbor atât de lung, ai vrea să te speli puţin înainte de a ieşi din nou. Te duc la apartamentul meu din Beyoğlu.

Acum înaintam încet, pe lângă cafenele şi magazine, trotuare înguste pline de pietoni, clădiri joase, cenuşii şi galbene, din piatră şi cărămidă. În faţă se vedea un turn care se înălţa pe vârful unui deal, împungând cerul cu vârful său albastru-cenuşiu, sub care se aliniau două rânduri de ferestre. Câţiva oameni se mişcau pe o pasarelă aflată în faţa şirului de geamuri de sus.

– Turnul Galata, zise Ahmet. De acolo ai o privelişte uluitoare a oraşului.

Ahmet încetini şi parcă maşina într-un mic spaţiu de pe stradă.

– Am ajuns, spuse el, arătând către clădirea cu trei etaje din faţa noastră.

Coborând pe trotuar, Ahmet deschise uşa grea de lemn a clădirii şi mă pofti înăuntru. În faţa noastră era un şir de trepte de marmură.

– Nu te deranjează să urci pe scări, nu-i aşa? întrebă el.

– Deloc, am răspuns.

APARTAMENTUL LUI AHMET era frumos mobilat, cu parchetul acoperit elegant cu covoare cu motive geometrice, o canapea de brocart decorată cu perne viu colorate, şi pereţii împodobiţi cu gust cu fotografii înrămate cu păsări de mare şi bărci, plante şi animale. Dar părea ciudat de impersonal. Julian îmi spusese că

Ahmet era căpitan de vapor. Îmi imaginasem că locuieşte într-o ambianţă mai rustică.

– După cum bănuieşti probabil, nu stau aici prea mult, zise Ahmet. Am cumpărat apartamentul acesta acum câţiva ani, ca investiţie. De obicei îl închiriez străinilor care lucrează la ambasade sau în companii din partea asta a oraşului. Dar soţia mea a murit acum câţiva ani şi eu am vândut de curând casa noastră de familie din Beşiktaş. Aşa că folosesc apartamentul când fac o escală cu vaporul sau îi conduc pe musafiri prin oraş. În restul timpului, locuiesc în satul în care am crescut, chiar lângă Bosfor.

– Vino, adăugă Ahmet, mergând la fereastră. Să-ţi arăt.

Nu îmi dădusem seama cât de mult urcasem cu maşina, sau în ce zonă era situat apartamentul lui Ahmet, dar privind pe fereastra sufrageriei am realizat imediat ce investiţie minunată făcuse. În faţa mea se întindea una dintre cele mai extraordinare privelişti pe care le văzusem vreodată.

– Uite, zise Ahmet, arătând spre râul de sub noi. Acela este Cornul de Aur. Acelea sunt Podul Atatürk şi Podul Galata. Bărcuţa mea este ancorată acolo, în port. Şi la stânga ta, întinderea aceea mare de apă este strâmtoarea Bosfor. Oraşul continuă de cealaltă parte a ei. Dar aici te afli în Europa. Odată ce treci în cealaltă parte a Istanbulului, eşti în Asia.

Am privit spre continentul asiatic, apoi din nou spre linia orizontului din faţa mea.

– Ah, da, zise Ahmet. E ceva, nu? Oraşul vechi. Sultanahmet. Cartierul Bazaar. Promontoriul Seraglio.

În depărtare se vedeau două enorme complexe cu cupole şi minarete, grădini şi ziduri.

– Hagia Sophia? am întrebat. Era singurul lucru pe care-l ştiam, de fapt, despre Istanbul. Marea biserică cu cupolă construită de împăratul Iustinian pe când oraşul se numea Constantinopol, capitala Imperiului Roman, şi patria adoptivă a Bisericii Creştine. Mai târziu fusese transformată în moschee, i se adăugaseră minarete şi interiorul fusese modificat, dar mozaicurile originale se păstraseră. Erau încă uimitor de frumoase, din câte auzisem.

– Aceea din stânga, spuse Ahmet, arătându-mi. În spatele ei este Moscheea Albastră. Şi Hipodromul, Palatul Topkapi, cisternele, muzeele, sunt atâtea lucruri de văzut. Ahmet îşi mişca mâna încolo şi încoace, indicându-mi priveliştile din faţa noastră. Dar în după-amiaza asta, te voi duce la Bazarul de mirodenii şi la Marele Bazar, înainte să mergem să luăm barca.

– Barca?

– Ah, da, răspunse Ahmet, plecând de la fereastră. Îmi pare rău. Nu am talismanul aici. Este în casa mea din sat, în Anadolu Kavagi.

Uitasem cu totul motivul vizitei mele.

– Am putea merge cu maşina, dar nu are rost, nu-i aşa? Barca este cel mai bun mod de a ajunge acolo. Fiul meu a luat barca azi dimineaţă ca să facă o plimbare, aşa că vom merge deseară şi ne vom întoarce mâine dimineaţă.

Ahmet îmi făcu semn să-l urmez.

– Acum am să-ţi arăt unde te poţi spăla. Apoi vom lua ceaiul şi prânzul, înainte să pornim spre bazar.

PRIMUL LUCRU CARE m-a frapat atunci când am intrat în bazarul de mirodenii a fost mirosul. Parcă mergeam printr-o grădină de plante aromatice, în care aromele se schimbau la fiecare pas, se amestecau, fiecare covârşind-o pe cealaltă.

Tarabele se înşirau una după alta. Erau mormane de curmale şi de alte fructe uscate, tot felul de nuci şi alune, piramide mari de halva în nuanţe pastelate. Erau cilindri de nuga şi de torrone, şi o varietate uimitoare de rahat turcesc de culoarea pietrelor preţioase – *lokum*, mi-a spus Ahmet că era numit aici.

Tejghelele erau pline cu cutii deschise de ceai. Grămăjoare de mirodenii măcinate se revărsau în faţa acestora, tarabă după tarabă: ghimbir, chimen, nucşoară, boia de ardei, cuişoare, scorţişoară.

Ahmet cumpără nişte caise, curmale şi smochine uscate, apoi am plecat şi ne-am croit drum spre enormul complex din piatră care adăpostea miile de magazine din Bazarul Mare.

Bazarul de Mirodenii îmi amorţise simţurile, ameţindu-mă cu aromele sale exotice. Acolo fusesem complet absorbit de lumea înconjurătoare, fără să mă gândesc deloc la mine însumi sau la viaţa mea. Dar aici, în Marele Bazar, gândul îmi tot zbura la cei de care îmi era dor. Mergând prin nesfârşitele coridoare uriaşe, boltite, vedeam atâtea lucruri care i-ar fi plăcut Annishei – lămpi de mozaic, eşarfe delicate de mătase, ceramică cu motive complicate – şi pretutindeni o risipă de culoare. Când am cunoscut-o pe Annisha, mă frapase ceva. Indiferent cu ce era îmbrăcată, întotdeauna purta o pată vibrantă de culoare – cercei de un verde intens, un fular violet iarna, o beretă de un portocaliu viu. Apartamentul ei era la fel – un amestec eclectic de lucruri, un talmeş-balmeş de modele şi de nuanţe, haotic dar surprinzător de armonios. Desigur, urma să călătoresc în următoarele câteva săptămâni, aşa că nu puteam cumpăra nimic voluminos. Şi eram copleşit de diversitatea ofertei. În cele din urmă am ales un colier de sticlă pentru ea, iar pentru Adam am cumpărat o vestă brodată care credeam că i-ar plăcea.

Cel mai mult m-au atras vânzătorii de covoare. Ne strigau ori de câte ori treceam pe lângă ei, şi de fiecare dată rămâneam cu ochii la frumoasele lor covoare.

Ahmet îmi observă privirea.

– A, da, zise el. Trebuie să te întorci într-o zi, când vei avea mai mult timp, când vei putea să faci cumpărături şi să te tocmeşti. Nu este uşor să alegi un covor bun – trebuie să înveţi despre arta covoarelor, despre ţesătură şi noduri, despre fire, despre vopsele. Dar trebuie şi să ştii cum să le estimezi preţul – şi să te tocmeşti pentru ele. Mi-ar plăcea să te învăţ asta.

Dorinţa lui Ahmet de a mă învăţa îmi aminti de părinţii mei. Erau o pereche dinamică, şi considerau că înveţi o viaţă întreagă. Mama era o cititoare pasionată, şi când sora mea şi cu mine eram la şcoala primară, îşi luase un post la o mică librărie. Se întorcea acasă cu atâtea cărţi încât sunt sigur că magazinul o păstra ca angajată ca să nu-şi piardă cea mai bună clientă. Cumpăra cărţi de ficţiune pentru ea, non-ficţiune pentru tata şi cărţi cu poze şi lecturi pentru începători, pentru Kira şi pentru mine.

Tata era încântat şi devora cărţile cu lăcomie. Dar entuziasmul lui nu se oprea aici. Nimic nu-i făcea mai multă plăcere lui Nick Landry decât să-şi împărtăşească cunoştinţele. El era, de fapt, învăţător la o şcoală primară, dar pentru el era mai mult decât o slujbă – era o pasiune. Între ei doi, părinţii mei creau o atmosferă de instruire oriunde am fi mers – spre marea consternare a copiilor lor.

În fiecare an, făceam o excursie de familie în timpul vacanţei de vară. Niciodată nu mergeam într-un loc exotic, dar mama şi tata se informau întotdeauna înainte de a pleca. În timpul drumeţiei prin pădure, mama scotea un ghid din rucsac şi ne explica faptul că pinul cenuşiu avea nevoie de căldura intensă a incendiilor de pădure pentru a-şi deschide conurile şi a se înmulţi. Apoi tata ne explica în ce fel îşi construiau castorii barajele, sau ne spunea că dealurile pe care urcam fuseseră odinioară ţărmurile unor lacuri străvechi. În orice loc de importanţă istorică, mama şi tata ştiau mai multe amănunte decât ghizii. Până şi un parc de distracţii putea oferi o lecţie despre forţa centrifugă sau despre cultura populară.

Mama şi tata păreau aproape dependenţi de informaţii şi de idei, iar călătoriile noastre erau întotdeauna presărate cu exclamaţii. „Ce interesant!" spunea mama ori de câte ori făcea o descoperire. Iar tata era încântat atunci când sora mea şi cu mine ne manifestam curiozitatea. „Excelentă întrebare!" spunea el bucuros şi mândru când puneam o întrebare cât de mică. Ai fi zis că descoperisem un remediu pentru cancer.

Astăzi îmi amintesc cu afecţiune de entuziasmul lui, dar în copilărie ne plictisea de multe ori. Când am devenit adolescent, micile noastre excursii, instruirea continuă, nenumăratele detalii pe care ni le dădeau ne enervau la culme. Aşezaţi pe bancheta din spatele maşinii încinse, în după-amiezile de vară, în timp ce tata punea tot sufletul în explicaţiile despre canalul Erie, Kira şi cu mine ne dădeam ochii peste cap, duceam degetul arătător la tâmplă şi ne prefăceam că tragem cu un pistol imaginar.

Locul acesta, m-am gândit cu tristeţe, i-ar fi fascinat pe părinţii mei. Era genul de excursie la care visaseră întotdeauna, genul de loc pe care speraseră să-l viziteze. Acesta era marele lor plan pentru pensionare: să călătorească. Când tata a ieşit la pensie, co-

legii chiar i-au făcut cadou un set de valize. În lunile care au urmat, casa s-a umplut de broșuri de călătorie care răsăreau peste tot ca ciupercile pe peluză, după ploaie. Adunase teancuri întregi lângă fotoliul lui favorit din sufragerie, alte cărți se îngrămădeau pe noptieră, broșurile și hărțile se iveau din raftul pentru reviste din baie – Irlanda, Toscana, Thailanda, Noua Zeelandă. Tata își tipărise la imprimantă itinerarele și le lipise deasupra biroului. El și mama plănuiau să călătorească timp de aproape jumătate de an.

Apoi, într-o zi, cu câteva luni înainte de plecarea mult așteptată, mama auzi un zgomot venind din garaj. Tata adusese înăuntru mobila de grădină, pentru timpul iernii, când a suferit un infarct. Era deja mort când s-a prăbușit pe podea.

Luni întregi după înmormântare, mama se mișca parcă în transă. Încet-încet, itinerariile au dispărut de pe panoul din perete, cărțile de călătorie au fost mutate pe un raft de la subsol, iar mama s-a întors la slujba ei cu o jumătate de normă de la librărie. Kira credea că mama va dori din nou să călătorească într-o bună zi, dar pentru moment, nu suporta să se gândească la asta fără tata.

O ultimă chemare a unui vânzător de covoare mi-a întrerupt amintirile despre părinți. Ahmet se îndreptă spre ieșirea din bazar, în strălucirea soarelui acelui sfârșit de după-amiază.

– E ora cinei, spuse Ahmet conducându-mă pe lângă clădire. Am parcurs o alee, apoi o alta, pe străduțele înguste și șerpuite ale orașului vechi. În cele din urmă, Ahmet se opri în dreptul unei copertine de un roșu aprins, întinsă în fața unei clădiri scunde de piatră.

– Am ajuns, zise el.

L-am urmat în umbră. Cafeneaua era întunecoasă și răcoroasă, dar plină de culoare. Pe peretele de piatră atârnau covoare roșii și aurii, iar sub ele erau aliniate băncuțe cu perne uriașe, albastre și portocalii. Măsuțe mici, joase, acoperite cu fețe de masă în dungi de un roșu aprins, se aflau în fața unor bănci. Fiecare masă era împodobită cu o lampă mică de alamă.

În timpul cinei cu ardei umpluți cu orez și semințe de pin, miel cu salată de vinete și pâine cu susan, am discutat cu Ahmet despre munca și viața noastră. De mai multe ori, însă, s-a lăsat o tăcere prietenoasă. Liniștea era întreruptă din când în când de

Ahmet, care mă îndemna: „Încearcă asta," iar eu răspundeam: „A fost bun!", dar existau lungi pauze în care lăsam să se audă numai zgomotele îndepărtate ale străzii. Mă simţeam departe de tot ceea ce îmi era cunoscut.

Soarele tocmai începea să coboare pe cer, când am ajuns pe chei. Mirosul apei sărate îmbiba aerul. Portul era plin cu ambarcaţiuni mari şi mici, dominate de vapoare comerciale uriaşe. Ahmet, am aflat, nu era doar căpitan de vas. El fusese chiar proprietarul uneia dintre marile companii de navigaţie, dar o vânduse cu mai mulţi ani în urmă. Acum era pe jumătate pensionar. Din întreaga flotă, păstrase doar o singură ambarcaţiune – care fusese iniţial barcă de pescuit şi fusese primul său vas, atunci când îşi începuse afacerile.

– Nu aş fi putut să mă despart de ea, îmi spuse el. Acum o folosesc din când în când, pentru călătorii private pe Bosfor. Deja aranjasem una pentru astăzi, când a sunat Julian. Aşa că fiul meu a ieşit cu barca în locul meu.

Am trecut pe lângă locul unde acostau marile vapoare pentru transport public, şi pe lângă vasele mari de turism. Lângă chei se afla o barcă lungă şi îngustă, cu o carenă decorată cu ornamente simple, un acoperiş elaborat de pânză şi bordul aurit.

– Este o replică a caiacurilor imperiale, zise Ahmet. Pentru turişti.

În cele din urmă, am ajuns într-o zonă în care aşteptau vase mai mici. Ahmet se îndreptă către o barcă albă, modestă, cu bordul albastru.

– Asta este, spuse el, râzând. Mândria şi bucuria mea.

Era o barcă robustă, care amintea de un remorcher. Lângă proră se afla cabina deschisă a pilotului, şi în spatele micului perete de lemn şi sticlă erau panoul de control şi cârma. Un taburet uzat de piele se afla lângă cârmă. De-a lungul bărcii se aliniau banchete de lemn, şi câteva scaune erau aşezate în spatele cabinei pilotului. Vopseaua albă şi albastră care acoperea pereţii şi podeaua era crăpată, dar curată. O barcă veche, însă bine întreţinută.

– Se pare că Yusuf a plecat deja. Ei, asta este. Poate la următoarea ta vizită te voi putea prezenta familiei mele, spuse Ahmet dezlegând barca de chei.

Nu a durat mult şi am ieşit din port în larg, pe strâmtoare. Ne mişcam încet, dar la ora aceea a serii se părea că toţi înaintau la fel de leneş. Un vapor mare, cu luminile sclipind, coti spre ţărmul asiatic, şi alte bărci mai mici se zăreau în depărtare. Apa era nefiresc de liniştită. În lumina amurgului, vedeam Istanbulul care se întindea pe ambele ţărmuri – o ţesătură complicată de moschei, palate şi alte clădiri elegante, între care erau presărate acoperişuri de ţiglă roşie, blocuri, palmieri, magazine şi cafenele. Am trecut pe sub Podul Bosfor şi ne-am îndreptat spre nord. Puteam distinge clădirile complexe din lemn, despre care Ahmet mi-a spus că erau *yalis* – reşedinţele de vară ale celor bogaţi – căţărate deasupra malului de parcă pluteau, şi nu erau ancorate pe mal. Cu fiecare minut care trecea, cerul devenea de un albastru mai profund, până ce luna plină păru o perlă enormă suspendată deasupra unui lac de cerneală. Lumina ei se reflecta în apă, iar Ahmet încetini şi mai mult. Simţeam cum barca se balansa în ritmul blând al curentului.

– Este deosebit aici, nu? întrebă Ahmet. Am dat din cap.

– Nu pare real, am spus.

– Dar este atât de greu să spui ce anume este real, nu-i aşa? continuă Ahmet.

– Aşa cred. Nu era genul de lucru la care mă gândisem prea mult până atunci.

Am mers la pupa şi am privit oraşul care dispărea în urma noastră.

– Ştiai, continuă Ahmet, că o strâmtoare nu este ca un râu? Apa nu curge într-o singură direcţie.

M-am întors să-l privesc şi am făcut semn că nu.

– Nu, zise Ahmet. Nu este deloc ca un râu. Apa este pompată înăuntru şi în afară de fluxul mării. După cum Europa se întâlneşte cu Asia aici, în acest loc se întâlnesc şi se amestecă apele a două mări, Marmara şi Marea Neagră. Şi totuşi, nici chiar asta nu este exact ceea ce pare.

– Ce vrei să spui? l-am întrebat.

– Acum câţiva ani, s-au adunat oceanologi din Anglia, Canada şi Turcia ca să studieze această strâmtoare, îmi explică Ahmet. Şi

ştii ce au descoperit? Ahmet privise drept în faţă în timp ce naviga, dar acum se întoarse şi mă privi peste umăr. Am dat din umeri şi am făcut semn că nu.

– Chiar pe fundul strâmtorii, curge un râu submarin. Apă, mâl, sedimente, mai grele decât apa sărată de deasupra, curg din Marea Marmara în Marea Neagră.

– Un râu submarin? am spus. Ce bizar!

– Te face să-ţi dai seama, spuse Ahmet, cât de complicate sunt lucrurile. Cum rareori sunt pur şi simplu ceea ce par a fi.

Făcusem înconjurul bărcii şi acum m-am aşezat lângă Ahmet, pe unul dintre scaunele din spatele cârmei. Am tăcut amândoi câteva minute. Apoi Ahmet se rezemă de spătar.

– Am petrecut cea mai frumoasă parte a zilei împreună, spuse el gânditor. Dar de fapt nu ştim mare lucru unul despre celălalt. Despre vărul dragului meu prieten Julian, eu ştiu doar atât: că eşti inginer electronist; că eşti căsătorit; că ai un băieţel de şase ani. Dar cine eşti tu, de fapt?

Nu aveam un răspuns la această întrebare. Ahmet îmi observă lipsa de expresie şi zâmbi.

– Şi cu mine este la fel, spuse el. Ţi-am spus la cină că sunt un proprietar de vas, în vârstă de şaizeci de ani. Că sunt văduv şi am patru fii mari. Dar mă cunoşti cu adevărat?

– Este un punct de plecare, presupun, i-am răspuns. Adică, aş putea să te mai întreb unele lucruri despre firma sau despre fiii tăi.

– Dar ne-ar lua mult timp ca să ne cunoaştem unul pe altul, nu-i aşa?

– Da, cred că da.

– Aşa se întâmplă de obicei. Dar imaginează-ţi că ne-am începe discuţia de la alte lucruri. Dacă ţi-aş spune că îmi trăiesc viaţa pe apă? De când eram copil, nu am vrut decât să locuiesc şi să muncesc pe, sau lângă apă. Mama mea obişnuia să-mi spună că nu eram cuminte şi mulţumit, pe când eram mic, decât atunci când îmi făcea baie. Apă, pescuit, înot... Bărci, bărci, bărci. Ştiam exact ceea ce doream să fac în viaţă. Când nu sunt pe unul dintre vasele mele, întotdeauna am un ciudat sentiment de nelinişte. Uneori, era greu pentru soţia mea, pentru fiii mei. Dar cele mai frumoase

clipe le-am petrecut mereu împreună, pe malul mării sau pe barcă. De parcă numai acolo puteam fi noi înşine. Întotdeauna am simţit nevoia să fiu pe apă – ca să mă gândesc, ca să înţeleg cu adevărat lumea şi viaţa mea. Chiar pe bărcuţa asta am hotărât că viitoarea mea soţie, Kaniz, era femeia cu care doream să mă căsătoresc. Aici mi-am făcut toate planurile şi am luat cele mai importante hotărâri. Ahmet răsuci uşor cârma.

– Cred că dacă ţi-am spus *asta*, poţi începe să mă înţelegi.

– Cred că cele mai multe lucruri pe care le înţelegem despre alţii sunt doar lucruri de suprafaţă, am spus eu.

– Da, răspunse Ahmet, dând din cap. Şi asta este ceva trist.

Rămase tăcut un moment.

– Dar nu este lucrul cel mai trist, continuă el gânditor. Cel mai trist este că adeseori nu înţelegem prea multe despre noi înşine; că de multe ori trăim viaţa altora, şi nu pe a noastră.

Era greu de spus de cât timp ne aflam pe Bosfor. Apa fosforescentă, lumina lunii care se reflecta în ea tremurând, murmurul motorului făceau ca plimbarea să pară un vis, un moment în afara timpului. Dar apoi, Ahmet întoarse cârma şi îmi arătă luminile din depărtare care punctau ţărmul pe malul asiatic.

– Anadolu Kavagi, spuse el arătând drept înainte. Nu le poţi vedea, dar acolo sus pe deal sunt ruinele unui castel genovez. Din secolul al paisprezecelea. Căsuţa mea este pe partea cealaltă, la capătul de sud al satului, pe ţărm.

Nu ne-a luat mult să legăm barca şi apoi să pornim cu maşinuţa lui, pe care Ahmet o parcase lângă chei, spre casa lui din sat. Căsuţa de piatră nu semăna deloc cu apartamentul impersonal pa care îl avea Ahmet în oraş. Plăcile de teracotă care acopereau podelele, tencuiala neregulată care acoperea pereţii cufundaţi în întuneric, grinzile negeluite ale tavanului păreau să păstreze urmele unui trecut îndepărtat. Poliţele din bucătărie erau pline de vase grele de pământ ars şi de alamă. Din loc în loc, erau plăcuţe de mozaic şi de sticlă viu colorate, dar perdelele croşetate de la ferestre şi husele decolorate ale mobilelor aveau nuanţele şterse de trecerea timpului. Ahmet îmi duse rucsacul într-o cămăruţă. Îmi arătă un pat mic, de o singură persoană, cu o ramă de lemn sculptată de mână, aşezat lângă perete.

– Patul în care dormeam eu cu cei doi fraţi ai mei, râse Ahmet. Îmi aşează bagajul la piciorul patului, apoi mă conduse înapoi în sufragerie. Vrei să stăm puţin afară? mă întrebă el.

Ne-am îmbrăcat cu jachetele şi am ieşit pe o mică terasă din piatră, cu vedere la Bosforul luminat de lună. Ahmet continuă să-mi mai povestească despre subiectul său favorit, apa.

– Se spune că Marea Neagră ar fi fost un lac cu apă dulce. Cu mii şi mii de ani în urmă, s-a produs o inundaţie uriaşă, Marea Mediterană s-a revărsat peste strâmtoarea Bosforului şi a transformat Marea Neagră într-una sărată.

– Şi râul submarin? Crezi că poate fi un vestigiu? am întrebat.

– Aşa se pare, nu? spuse Ahmet. Ştii, unii cred că acea inundaţie ar fi cea de care se vorbeşte în Biblie – potopul lui Noe.

– Serios? am întrebat.

– Iar Bosforul apare şi în mitologia greacă. Cunoşti povestea lui Iason – aceea cu Lâna de Aur?

Am făcut semn că nu.

– Ei bine, mitologia greacă spune că în Bosfor se aflau Simplegadele – stânci plutitoare care se izbeau una de alta, zdrobind bărcile care îndrăzneau să treacă pe acolo. Când Iason a navigat prin Bosfor, a trimis un porumbel care a zburat printre stânci. Acestea s-au lovit, dar porumbelul nu şi-a pierdut decât penele din coadă. Atunci, Iason şi argonauţii l-au urmat... Pupa corabiei lor a fost strivită, dar corabia nu s-a scufundat. După trecerea lui Iason, stâncile au încetat să se mai mişte şi grecii au avut în sfârşit acces la Marea Neagră.

Am zâmbit şi am aprobat din cap. Mamei mele i-ar fi plăcut Ahmet şi povestirile lui.

– Vai de mine, spuse gazda mea. Aproape că uitasem de ce ai venit. Talismanul lui Julian. Stai să ţi-l aduc.

Ahmet se ridică repede şi intră în casă. Se întoarse după câteva minute, cu un mic pătrat de hârtie împăturită şi cu un pacheţel de mătase roşie. Mi le întinse pe amândouă.

– Ei bine, acum ai lucrurile după care ai venit, îmi spuse el, şi ar trebui să mergem la culcare. Mâine ne trezim devreme. Ne întoarcem în Istanbul. Pot să te duc la Ayasofya – Hagia Sophia –

înainte să mergem la aeroport. Dar trebuie să-mi promiţi că te vei întoarce într-o zi, ca să-ţi pot arăta şi restul casei.

Am acceptat bucuros, şi m-am ridicat cu părere de rău de pe scaun.

ÎNTORCÂNDU-MĂ ÎN CAMERĂ, am aşezat pachetelul pe masa rotundă aflată lângă pat. Am stat câtva timp pe marginea patului, apoi am luat pachetul. Am desfăşurat încet pătratul moale de mătase. În mijloc era o monedă mică de alamă. De fapt, nu chiar o monedă. Era un disc, cam de mărimea unei monede de douăzeci şi cinci de cenţi. Pe una dintre feţe era gravat un soare, cu razele care radiau dintr-un cerc în relief. Pe cealaltă parte era o semilună. Am aşezat moneda pe masă şi am luat bucata de pergament împăturit.

Am deschis-o şi am pus-o pe genunchi. *Puterea Autenticităţii*, am citit.

Cel mai mare dar pe care ni-l putem face este să ne luăm angajamentul de a duce o viaţă autentică. A fi sincer cu tine însuţi nu este însă un lucru uşor. Trebuie să ne eliberăm de seducţiile societăţii şi să ne trăim viaţa aşa cum înţelegem noi, conform propriilor valori şi fără a ne trăda visurile cu care am pornit în viaţă. Trebuie să ne exploatăm resursele lăuntrice; să ne explorăm speranţele, dorinţele, calităţile şi slăbiciunile de la nivelul cel mai profund, care ne fac să fim ceea ce suntem. Trebuie să înţelegem de unde venim şi încotro mergem. Fiecare hotărâre pe care o luăm, fiecare pas pe care îl facem trebuie să fie determinate de dorinţa noastră de a duce o viaţă autentică, sinceră şi onestă faţă de noi înşine şi numai de noi. Mergând pe acest drum, cu siguranţă vom cunoaşte o fericire mai mare decât ne-am fi putut vreodată imagina.

Mi-am luat rucsacul şi am scos jurnalul pe care mi-l dăduse Julian. Apoi am pus bucata de pergament între coperţi, şi l-am aşezat înapoi în sac. Am luat din nou talismanul şi l-am privit cu

atenţie, întorcându-l pe o faţă şi pe alta. Apoi am scos săculeţul de piele din buzunar şi am strecurat discul înăuntru, înainte de a intra în pat.

M-AM TREZIT A DOUA ZI dimineaţa, dându-mi seama că dormisem neîntors toată noaptea. Era acel somn adânc de care mă bucuram numai în concedii. Când am intrat în bucătărie, minunata aromă a cafelei turceşti, pătrunzătoare şi intensă, mi-a umplut nările. Ahmet mi-a servit cafeaua cu iaurt gras şi cu fructe, apoi m-a condus din nou afară, pe străduţele pietruite ale satului, până la ţărm.

După ce am urcat în barcă, Ahmet porni motorul şi se îndepărtă cu grijă de chei. Odată ce am ajuns în larg, acceleră. Acum înaintam mai repede decât în seara trecută, dar acesta nu era singurul lucru complet diferit.

Deşi era dimineaţa devreme, soarele strălucea puternic pe cer. Satele, dealurile verzi, apa – totul părea luminos şi senin, transparent, clar conturat şi vibrant. Era uimitor de frumos, totuşi senzaţia de mister şi atmosfera de mit din seara trecută dispăruseră.

– Totul pare atât de diferit, i-am spus lui Ahmet. Frumos, dar diferit.

– Da, răspunse Ahmet gânditor. Şi eu observ asta de multe ori. Noaptea ascunde multe lucruri, dar dezvăluie altele.

– La fel se întâmplă şi cu oraşele, am spus. Unele par vrăjite noaptea, dar haotice ziua.

– Şi totuşi, amândouă aspectele sunt la fel de reale. Ahmet făcu o pauză, apoi adăugă: Probabil de asta nu este niciodată bine să te grăbeşti să judeci. Este nevoie de mult timp ca să cunoaştem cu adevărat locurile, oamenii, chiar şi pe noi înşine.

Barca înainta zgomotos prin apă, în timp ce păsările zburau în cercuri şi se legănau deasupra noastră. În faţă vedeam doi bărbaţi care aruncau o plasă dintr-o barcă micuţă de pescuit. Un băiat se desprinse dintr-un grup de oameni adunaţi pe chei şi ne făcu energic semn cu mâna. Un moment am simţit că deşi mai trecusem pe lângă aceste ţărmuri, le observam abia acum.

– Da, i-am spus noului meu prieten Ahmet. Da, încep să înţeleg cât este de adevărat.

CAPITOLUL PATRU

ÎN ULTIMELE DOUĂ ZILE fuseseră momente când, mergând prin Istanbul, mă simţeam ca un personaj dintr-un film. De parcă vedeam lumea înconjurătoare printr-o cameră de filmare şi fiecare cuvânt pe care îl pronunţam fusese scris de altcineva. Era derutant, dar în acelaşi timp stimulator şi înviorător, ca şi cum lumea se umplea de noi posibilităţi. În seara aceea, plutind pe Bosfor, cu luna deasupra şi cu apa sub noi – cred că nu mai fusesem atât de fermecat de când eram copil. Julian spusese că viaţa înseamnă „devenire." Timp de două zile, aproape că am simţit asta.

Dar acum, stând pe aeroportul Atatürk, *acel* Istanbul îmi dispărea rapid din minte. În după-amiaza trecută îmi închisesem telefonul şi, până astăzi, uitasem să-l deschid din nou. Trimitea semnale, umplând căsuţa de mesaje cu titluri pe jumătate isterice: „Cerere urgentă de expediere," „Întrebare despre controlul calităţii," „Eroare XD95," „Rapoartele financiare lunare de predat!" „Unde naiba eşti?" Am observat câteva mesaje de la Nawang, şi am început cu

ele. Se părea că primele teste de control al calităţii mergeau bine. Apoi am deschis mesajele de la David. Îmi cerea rapoarte pe care i le predasem deja, informaţii pe care i le dădusem. Cât timp irosit ca să le trimit din nou, ca să mă repet, ca să trimit o avalanşă de documente şi de mesaje pe care nimeni nu se deranja să le citească (dar care trebuiau totuşi întocmite – şi predate – la timp, lună de lună, săptămână de săptămână)? Trecuseră deja patruzeci de minute, ca o clipă, până să ajung la mesajele de la Annisha şi de la Adam. Annisha întreba dacă ajunsesem cu bine la Istanbul. La naiba. Ar fi trebuit să o anunţ de îndată ce am sosit. Adam voia să-mi povestească despre piesa de teatru de la şcoală. Am trimis rapid răspunsurile, şi apoi am sunat la birou, sperând să o prind pe Nawang.

ÎNAINTE DE A AJUNGE pe locul meu din avion, mă întorsesem deja complet în lumea *mea*. Nu puteam să-mi ignor în continuare munca şi viaţa, ori de câte ori aterizam într-un loc nou. Şi dacă nu aş mai găsi căsuţa de mesaje plină, când îmi voi deschide din nou telefonul, ce ar însemna asta? Nimic bun. Mi-am scos câteva lucruri din geantă şi apoi am îndesat-o în compartimentul pentru bagaje de mână. Auzeam cum tipul din spatele meu se agită şi gâfâie. Un bebeluş începuse deja să urle în spatele avionului. Am scrâşnit din dinţi şi am oftat. Chinuindu-mă în genul acela de scaun de mărimea unui copil de grădiniţă, care trece acum drept loc pentru pasageri oferit de companiile aeriene, simţeam cum îmi înţepenesc şi mi se crispează muşchii gâtului. Punguţa de piele pe care mi-o dăduse Julian pentru talismane era prinsă de un şnur lung de piele. Mi-o pusesem la gât, gândindu-mă că era mai puţin probabil să o pierd astfel. Acum însă simţeam cum şnurul îmi intra în carne. Săculeţul părea neobişnuit de greu. Prea greu pentru jucăria micuţă care se afla în el. Mi-am prins centura de siguranţă, apoi l-am scos de sub cămaşă. Am luat moneda şi am început să o învârt între degete. Soarele şi luna. Ying şi Yang. Inima şi mintea. Cerul şi Pământul. Ceea ce este ascuns şi ceea ce este revelat. Am pus-o înapoi şi am ascuns săculeţul de piele sub cămaşă.

Apoi am scos jurnalul din buzunarul sacoului. Biletul lui Julian despre autenticitate era acolo. Nu mă mai gândisem la el de când îl citisem pentru prima dată. În Istanbul, avusesem impresia că nu trăiam adevărata mea viaţă. Sau poate că mai curând îmi privisem propria viaţă din afară, ca un străin. Acum mă întrebam dacă ceea ce văzusem era real. Care era „eul" meu autentic? Cine eram eu, de fapt? Mi-am amintit de discuţia cu Ahmet, pe barcă. Îi spusesem că sunt inginer electronist. Soţ. Tată. Toate acestea erau adevărate, dar se puteau aplica mai multor mii de persoane. Cum mă puteam descrie, dacă aceste trei atribute nu erau de ajuns?

Am lăsat în jos măsuţa pliantă şi am pus jurnalul deschis pe ea. După cum am spus, nu fusesem niciodată genul de persoană care să dedice prea mult timp auto-analizei. În principal pentru că nu vedeam ce rost are.

Am scos stiloul din buzunar şi, ca titlu pe prima pagină, am scris: „Cine sunt eu?" Mi se părea o întrebare stupidă.

Am privit fix pagina albă până ce stewardesa m-a trezit din transă oferindu-mi ceva de băut. M-a servit cu un zâmbet luminos şi apoi a trecut mai departe. Am sorbit din cafea, şi eram gata să închid carnetul, dar m-am oprit. Era ridicol. Trebuia să fiu în stare să răspund la întrebarea pe care mi-am pus-o!

Dar, după ce mi-am terminat cafeaua, continuam să fixez pagina albă. Zborul dura aproape patru ore. Îmi promisesem că voi scrie ceva înainte să aterizăm. Poate că, dacă nu-mi puteam descrie eul „autentic," mă puteam gândi la unele momente din viaţă în care simţisem că ştiu cine sunt cu adevărat, când fusesem conştient de viaţa mea, când simţisem că trăiesc exact aşa cum doream, şi nu aşa cum îmi cereau să trăiesc toţi cei din jur.

Primul lucru pe care l-am scris a fost: „ora de poveşti." Părea un moment ciudat ales, pentru că nu era o singură ocazie şi nici măcar o oră anume. Şi fusese cu mult, mult timp în urmă. În toţi anii copilăriei mele, avusesem un ritual de familie. După ce terminam cu cina şi cu baia, mama ne ducea pe sora mea şi pe mine într-unul din dormitoare. Toţi trei ne urcam în pat, iar mama în-

cepea să citească. Când eram mic, ne citea cărţi cu poze. Mai târziu, ne-a citit povestiri şi apoi chiar volume întregi, precum *Răpirea** sau *Călătoriile lui Gulliver*. Am păstrat acest obicei mai mult decât aş fi recunoscut vreodată în faţa prietenilor mei. Acele momente din copilărie, însă, aveau ceva care făcea din ele un reper. Indiferent ce s-ar fi întâmplat în timpul zilei, orice necazuri aş fi avut, oricât m-aş fi certat cu Kira, vocea blândă a mamei care vibra în aer, zgomotele pe care le făcea tata la parter în timp ce făcea curat prin bucătărie, respiraţia liniştită a surorii mele pe care o auzeam în momentele de tăcere – totul era exact aşa cum ar fi trebuit să fie. Ştiam cine sunt şi care este locul meu.

Apoi am scris despre o amintire anume. „Excursia cu Annisha în Munţii Stâncoşi," am notat. Era chiar înainte să ne căsătorim. Urcând pe traseul Grassi Lake, pe lângă Canmore, un oraş din Canada de Vest, traversasem un mic pârâu. Annisha mergea în spatele meu; am întins mâna ca să o ajut să treacă. Când am ajuns în vârf, am contemplat peisajul din faţa noastră, munţii din jur. Apoi am privit-o pe Annisha. Îmi amintesc atât de clar că am fost copleşit de sentimentul că locul acesta neobişnuit era exact cel în care doream să mă aflu, exact cel în care *trebuia* să fiu în acel moment.

Desigur, pe atunci nu-mi puteam imagina emoţia care m-a copleşit când s-a născut Adam. Aceasta a fost cea de-a treia amintire. Îmi aduc aminte că m-am gândit, ţinându-l în braţe în timp ce Annisha dormea în patul spitalului, că locul meu în univers era definit pentru totdeauna de acest copil mic. Eram tată. Şi aveam să fiu mereu. Era o certitudine în acelaşi timp înspăimântătoare şi totuşi reconfortantă.

Şi în sfârşit, am scris: „testarea sistemului de injecţie de combustibil." Părea un eveniment prea tehnic şi profesional, nepotrivit pentru a-l nota în jurnal după naşterea lui Adam, dar asta era. Primul proiect independent pe care îl realizasem la serviciu. Juan îmi ceruse să proiectez un nou sistem de injecţie a combustibilului. „Nu cârpi proiectele precedente," îmi spusese el. „Mi-ai spus

---

* *Răpirea: Aventurile lui David Balfour din anul 1751* [*Kidnapped: Being Memoirs of the Adventures of David Balfour in the Year 1751*], roman de Robert Louis Stevenson, publicat în anul 1886.

că vrei să faci lucrurile altfel. Atunci fă-o. Începe de la zero. Regândeşte totul."

Am lucrat luni întregi la proiectul acela. Dar nici nu le-am simţit. Mă aşezam la birou dimineaţa şi aproape că nu mă mişcam până la ora şase seara. Ieşeam din maşină când mă întorceam acasă, stăteam pe alee şi mă întrebam cum de am ajuns acolo. Eram atât de acaparat de idei; debordam de energie. Mă trezeam dimineaţa arzând de nerăbdare să ajung la birou.

Când în cele din urmă, i-am prezentat lui Juan desenele şi schiţele mele, a căzut pe gânduri.

– Ei bine, mi-a spus el. Nu există decât un singur mod de a afla dacă funcţionează. Hai să-l construim.

Şi l-am construit. Apoi l-am testat. În cele din urmă, l-am instalat într-o maşină. Şi am condus maşina aceea. Nu am dormit deloc în noaptea dinainte. Privind maşina care gonea pe pista de încercare, aproape că îmi auzeam bătăile inimii, ca pe un ceas care ticăia.

Patru lucruri. Era destul pentru o zi. Am închis jurnalul şi l-am băgat în buzunar. Mi-am lăsat scaunul pe spate, cât mai mult, am închis ochii şi am încercat să dorm.

IMEDIAT CE AM AJUNS pe terminalul aeroportului Charles de Gaulle, mi s-a accelerat pulsul. Rândul la paşapoarte părea interminabil, aşteptarea bagajelor o eternitate. Când am ieşit în goană pe uşile de sticlă, în parcarea taxiurilor, am alergat la prima maşină pe care am văzut-o, ca un copil care fuge după camionul cu îngheţată. Iubesc Parisul şi eram nerăbdător să hoinăresc pe străzile lui.

Dar drumul cu taxiul până în oraş dura mult. Era aproape ora şase după-amiaza, ora de vârf în trafic. Spre deosebire de vizita mea de la Istanbul, ceea ce vedeam aici îmi părea ciudat de familiar. Eram înconjurat de navetişti: şoferi care erau doar pe jumătate atenţi la drum, cu mintea plină de gândurile acelei zile – ceea ce realizaseră, ceea ce aveau de făcut a doua zi. La fel ar fi trebuit să fiu şi eu, numai că pe partea cealaltă a globului. În schimb, iată-mă ca pasager, călătorind printr-un peisaj cunoscut, şi totuşi străin,

unde şirul de blocuri cenuşii de la periferia oraşului, care se aliniau de-a lungul autostrăzii, îmi amintea că în acest oraş cu milioane de oameni eu nu cunoşteam pe nimeni.

Julian îmi spusese că voi sta la un hotel de pe Champs Elysées. Dar nu îmi venea să cobor din taxi, când am oprit în faţa hotelului. Eram gata să-i spun şoferului să meargă mai departe. În clipa aceea, nimic nu mă atrăgea mai mult decât ideea de a străbate străzile Parisului până seara, la apusul soarelui – cu luminile Turnului Eiffel scânteind pe fundal, oriunde aş fi mers. Julian îmi spusese că urma să mă întâlnesc cu un bărbat numit Antoine Gaucher, dar nu ştia exact când. Antoine, îmi spuse el, îmi va lăsa o scrisoare la recepţie, spunându-mi unde ne putem întâlni – şi presupuneam că Antoine m-ar fi putut aştepta chiar atunci. În definitiv, Julian îmi spusese: „Antoine este un tip original. S-ar putea să fie o întâlnire neobişnuită."

Taxiul mă lăsă pe Champs Elysées, şi am intrat fără tragere de inimă pe uşa hotelului. Holul era aglomerat. Zeci de oameni în ţinută de afaceri, cu ecusoanele cu numele lor la gât, se aliniau în faţa recepţiei, şi mai multe grupuri erau strânse ciorchine prin hol. În faţa biroului recepţiei, o fetiţă stătea pe o valiză, plângând cu suspine. O femeie neîngrijită se apleca spre ea, căutând ceva în poşetă. Holul vuia de strigăte, râsete, discuţii şi lacrimi.

Probabil că zborul, drumul de la aeroport, zgomotul din jur mă obosiseră puţin, pentru că în momentul în care am ajuns în faţa biroului, nu mă mai gândeam la luminile strălucitoare ale Parisului, ci la un scaun dintr-o cafenea şi la o băutură întăritoare. Când funcţionarul mi-a înmânat cardul şi a spus: „Camera 1132," am izbucnit.

– Nu, în niciun caz, am spus. Nici măcar nu încercam să vorbesc în franceză. Nu accept o cameră mai sus de etajul patru.

Recepţionerul mă privi întrebător.

– Nu pot, am spus, apoi m-am oprit. Nu doream să dau explicaţii.

Eul meu autentic? Ei bine, să vă arăt eul meu autentic. Sufăr de claustrofobie; mă îngrozesc spaţiile mici, înghesuite. De aceea liftul este pentru mine un obstacol. Nu prea mulţi oameni ştiu despre problema mea – am lăsat să se creadă că urcatul pe scări ţine de interesul mea pentru un stil sănătos de viaţă. Juan mă poreclise

„Stăpânul scărilor" după ce am urcat până la etajul optsprezece, unde se afla salonul în care se ţinea o conferinţă despre industria automobilelor. Dar adevărul este că preferam să apar transpirat şi epuizat în faţa colegilor, decât în plin atac de panică.

A durat câteva minute până ce recepţionerul mi-a găsit o cameră la etajul patru. Când am plecat din faţa biroului, mi-a întins un mic plic odată cu cheia camerei. „Trebuie să fie de la Antoine," mi-am zis, punându-l în buzunar. Mi-am trimis bagajele sus cu liftul şi am pornit către scări.

Când am ajuns în cameră, mi-am aruncat pantofii din picioare şi am căzut pe pat. Stând culcat, am tras plicul din buzunar. Conţinea o singură foaie de hârtie, cu acest scurt mesaj: „Antoine Gaucher, arhivar. Catacombes de Paris, nr. 1, bulevardul Colonel Henri Rol-Tanguy. Ne vedem la biroul meu, *s'il vous plaît*. Miercuri, la ora 17:30, după închiderea muzeului."

În mod clar, Antoine nu era un tip prea vorbăreţ.

Miercuri – asta însemna a doua zi. Aveam o zi întreagă în Paris, numai pentru mine. Prima mea reacţie a fost de încântare. O zi pentru mine, ca să hoinăresc printr-unul dintre cele mai spectaculoase oraşe de pe planetă. Unde să merg? La Notre Dame? Le Marais? Montmartre? Luvru? Dar apoi un alt gând începu să alunge toate aceste locuri din mintea mea. O zi întreagă. Mi-am scos telefonul din buzunar. Lipsisem câteva zile, şi mai aveam încă de adunat şapte talismane. În ritmul ăsta, cât timp urma să fiu plecat? Mai mult de trei săptămâni, se părea. Am încercat să respir mai calm, îmi încleştasem dinţii. Nu puteam face nimic în privinţa timpului. *De ce să-mi fac griji?* mi-am spus. *Relaxează-te. Relaxează-te. Bucură-te de ocazia pe care o ai.* Am tras aer în piept şi m-am dus la baie să mă spăl.

PLIMBÂNDU-MĂ PE CHAMPS ELYSÉES, în timp ce soarele apunea, mă cuprinse nostalgia. Parisul era locul potrivit pentru a fi împreună cu cineva. Priveam la perechile care se plimbau ţinându-se de mână, bărbaţi şi femei strânşi unul lângă altul, stând la măsuţele din faţa cafenelelor în aer liber. Dacă Annisha ar fi aici...

Dacă Annisha ar fi aici, ar trebui să discutăm despre relaţia noastră. Despre greşelile pe care le făcusem, despre frustrările pe care i le provocam, despre felul în care îl dezamăgeam pe Adam. Magia Parisului dispăru. Să schimbăm subiectul. Ce-ar fi să fiu aici împreună cu Tessa? Asta suna mai bine. Atracţia necunoscutului.

Am mers un timp prin parc, înainte de a mă îndrepta din nou spre bulevardul larg. Vedeam silueta magnifică a Arcului de Triumf în depărtare. M-am oprit într-unul din micile bistrouri ca să cinez. Eram flămând. Am comandat o salată şi o carafă de vin roşu. Apoi raţă şi brânzeturi asortate în încheiere. Aşa se mănâncă! Bistroul era aglomerat. Am încercat să ascult conversaţiile din jurul meu. O mamă şi o fiică, în mod evident în vacanţă. Ce să facă a doua zi? Cumpărături, sau să ia trenul spre Versailles? Câţiva oameni de afaceri, discutând despre o prezentare care urma să aibă loc la sfârşitul săptămânii. Un cuplu, care vorbea despre câinele prost dresat al vecinului. Am zăbovit un timp ca să-mi consum brânzeturile, apoi am achitat nota şi am pornit din nou în noapte. Soarele apusese, iar Oraşul Luminilor era... luminat. Am mers pe bulevard în sus, până la Arcul de Triumf, şi am urcat cele vreo trei sute de trepte până la acoperiş. Nu voiam să urc pe Turnul Eiffel (din cauza ascensoarelor), aşa că aceasta era cea mai bună alternativă pentru a privi oraşul de sus. Odată ce am ajuns sus, am mers de jur împrejurul platformei. Turnul Eiffel scânteia în partea de vest. Maşinile şi taxiurile semnalizau de-a lungul străzilor care porneau radial din Place de l'Etoile. Siluete minuscule se mişcau pe trotuare, intrând şi ieşind din magazine şi din clădiri. Atâţia oameni, atâtea vieţi; toate diferite, toate în continuă mişcare şi schimbare. Oare toţi aceştia duceau vieţi „autentice"? Şi dacă nu, oare ştiau asta?

Încă nu ştiam sigur ce anume reprezenta o viaţă autentică pentru mine, dar bănuiam că nu o trăiam. Dacă ar fi fost aşa, ar mai fi existat atâtea lucruri la care preferam să nu mă gândesc? Annisha? Tatăl meu? Juan? Dacă aş trăi o viaţă autentică, nu m-aş simţi oare cu mult mai fericit în cea mai mare parte a timpului? M-am întors ca să cobor scările. În jurul meu, pereţii de piatră erau reci şi tăcuţi. Simţeam că fiecare cot al scării mă obosea tot

mai mult. Fusese o zi lungă. Mai multe zile lungi, de fapt. Aveam impresia că mă despart multe săptămâni de casa mea, de munca mea. Iar săptămânile care urmau se profilau înaintea mea asemenea unor semne uriaşe de întrebare. Era timpul să mă întorc la hotel ca să dorm, să caut uitarea somnului.

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE, am luat metroul către cartierul Marais, unde îmi aminteam de o micuţă cafenea unde fusesem cu altă ocazie. O *café au lait* şi o *pain au chocolat*. Aşezându-mă la o masă mică, mi-am scos telefonul din buzunar. Am răspuns la câteva mesaje, apoi m-am conectat la Internet. Am căutat „Catacombele din Paris."

Auzisem despre Catacombe, dar nu le văzusem niciodată. Judecând după ceea ce citeam acum despre ele, părea că am luat o decizie foarte bună.

Ca şi creştinii din alte ţări, parizienii îşi înmormântau morţii în pământ sfinţit, în curţile bisericilor. Problema, se pare, era faptul că pe măsură ce treceau secolele, aceste cimitire au început să se umple. Şi, desigur, cu timpul, populaţia care trăia de jur împrejurul lor a crescut. La sfârşitul secolului al XVIII-lea, cimitirele deveniseră neîncăpătoare pentru victimele ciumei, epidemiilor, foametei şi războiului. Timp de decenii, cadavrele au fost aşezate unele peste altele, iar oasele şi carnea aflată în descompunere ieşeau din noroi. Aerul din jurul acestor cimitire mirosea groaznic; scurgerile din sol contaminau apa şi hrana. Şobolani infectaţi invadau casele şi spaţiile publice şi într-o zi deosebit de sinistră, zidurile de la subsolul unui restaurant s-au prăbuşit sub presiunea conţinutului în putrefacţie al cimitirului Inocenţilor, aflat de cealaltă parte a peretelui. Cadavrele şi osemintele s-au revărsat în pivniţa restaurantului. Am citit că un zidar care inspecta situaţia a făcut cangrenă, după ce atinsese cu mâna rămăşiţele zidului pivniţei.

Probabil că localnicii protestau de mai mulţi ani, dar se pare că prăbuşirea zidului aflat lângă Cimitirul Inocenţilor a determinat Parlamentul să închidă acest cimitir şi l-a făcut pe un locotenent de poliţie, Alexandre Lenoir, să se gândească la o soluţie. La cinci

ani după dezastrul amintit, guvernul a pus în practică sugestia sa de a transfera osemintele din acel cimitir şi din altele din oraş în carierele medievale de piatră. Au fost alese tunelurile care se aflau la sud de porţile oraşului, iar rămăşiţele din cimitirele pariziene au fost exhumate şi transportate în procesiuni solemne către noile osuare. Nu exista o lege care să ceară păstrarea intactă a scheletelor, aşa că oasele au fost sortate pe tipuri, depozitate şi dispuse de-a lungul zidurilor tunelurilor, odată cu crucile luate din cimitirele de origine. Catacombele, am aflat, conţineau rămăşiţele pământeşti a şase milioane de oameni.

Citind, am privit câteva fotografii şi m-am bucurat că Antoine îmi ceruse să ne întâlnim după ora de închidere a catacombelor din ziua aceea. În niciun caz nu doream să fac un tur. Era destul de rău să fiu în preajma unor mormane de oase, dar să mai stau şi în nişte tuneluri mici şi întunecoase... Ameţeam puţin numai când mă gândeam la asta.

După micul dejun, m-am plimbat pe străzi. Pe la mijlocul dimineţii, soarele deja ardea, strălucind pe un cer senin de primăvară. Lumina şi căldura care pulsau în aer mi-au amintit de talismanul „autenticităţii" – moneda aceea mică gravată cu soarele şi luna. Mi se spusese că avea o anumită putere de a te face să-ţi revii. Cum funcţiona, mai exact? Te ajuta să devii cel care erai cu adevărat? Şi dacă o făcea, cum opera această vindecare? Mergeam, privind chipurile din jurul meu. Am început să joc un mic joc – să încerc să ghicesc dacă persoanele pe lângă care treceam duceau o viaţă autentică, sau nu. Tânărul acela înalt, cu nasul vârât adânc într-un ghid al Parisului – nu. Copilaşul care ţinea strâns în braţe un căţel de pluş – autentic. Chelnerul între două vârste, care stătea în pragul unui mic bistro, trăgând dintr-o ţigară şi strâmbându-se batjocoritor – nu. Femeia care aranja eşarfe viu colorate într-o vitrină – autentică. Am continuat jocul pe parcursul câtorva străzi, până ce am început să mă întreb ce anume mă făcea să ajung la aceste concluzii. Era, m-am gândit, un anumit aer de mulţumire de pe chipurile oamenilor, care mă făcea să simt că duceau vieţi „adevărate" în loc să-şi construiască unele artificiale, pe care

societatea îi convinsese să le adopte. O privire care sugera că ştiau cu certitudine cine sunt, ce anume conta pentru ei, ce reprezentau zilele vieţii lor. Cine altcineva avusese această privire? Cred că mama şi tatăl meu o aveau. Poate că era doar convingerea unui copil, dar chiar şi atunci când se plângeau de casa noastră prea mică, sau de rabla noastră de maşină, păreau netulburaţi, ba chiar aproape satisfăcuţi. Asta mă exaspera pe atunci. M-am mai gândit la câţiva prieteni, apoi chipul lui Juan mi-a apărut în minte. Nu acel Juan din ultimii ani, ci Juan cel pe care îl cunoscusem când am intrat pentru prima dată pe uşa companiei.

JUAN AVEA PROBABIL în jur de patruzeci şi cinci de ani când l-am cunoscut, dar avea expresia înţeleaptă şi entuziasmul intelectual al unui bătrân savant. În timpul interviului meu cu Juan, el părea distrat, chiar indiferent; aşadar am fost surprins când m-a sunat ca să-mi ofere postul. Mai târziu mi-am dat seama că, în timpul interviului, Juan fusese pur şi simplu adâncit în gânduri. Se pare că fusese atât de impresionat de rezultatele mele la testele de aptitudini, de experienţa mea anterioară de muncă şi de primul nostru schimb de replici, încât se gândea deja la proiectele pe care putea să mi le încredinţeze. În prima zi de lucru, însă, m-a întâmpinat un Juan care nu mai era deloc absent.

– Uite-l! anunţă el, pe când eu rămăsesem în prag. Veniţi încoace, cu toţii, le zise el celor răspândiţi prin laborator. Haideţi să faceţi cunoştinţă cu noul membru al echipei – tânărul dar talentatul Jonathan Landry.

Au urmat prezentările, un tur al companiei, un prânz cu echipa la un restaurant local. Juan mă puse să încep imediat, cu reproiectarea unui produs. Mi-am petrecut după-amiaza aplecat pe ecranul unui computer, tot mai conştient cu fiecare secundă de cât de mult îmi doream să reuşesc. Pe la ora cinci am simţit o mână pe umăr. Am privit în sus şi l-am văzut pe Juan care îmi zâmbea.

– Aş zice că a fost o primă zi destul de încărcată, nu-i aşa? spuse el. Eu mai am de terminat nişte hârtii, dar tu ar trebui să te duci acasă. Ai făcut treabă bună.

Nu aveam impresia că realizasem ceva, dar încrederea pe care mi-o acorda Juan mă încuraja. Am respirat adânc, am salvat ceea ce lucrasem şi apoi am închis calculatorul.

Toată săptămâna următoare a fost la fel. Stăteam la calculator, concentrându-mă intens, şi tocmai atunci când umerii începeau să mă doară sau se declanşa o migrenă, Juan apărea lângă mine ca să mă întrebe cum merge, sau să-mi dea o sugestie, sau chiar, uneori, să-mi propună o scurtă pauză. Dar în ciuda sprijinului său, am reuşit să fac o gafă chiar înainte de sfârşitul primei luni – o eroare de calcul, din neglijenţă, din cauza căreia planurile au fost respinse. Şeful lui Juan intră în laborator aruncând un teanc de hârtii pe una dintre mese.

– Cine a lucrat asta?

Juan apăru imediat, ridică hârtiile şi le parcurse cu privirea.

– Mii de scuze, Karl, răspunse el. Văd că s-a făcut o greşeală aici. Voi avea grijă să primeşti planurile corectate până la sfârşitul zilei.

Karl mai zăbovi un moment, aruncând o privire bănuitoare în direcţia mea.

– A fost greşeala mea, zise Juan, îndreptându-se către uşă, încercând în mod evident să-l scoată pe Karl din laborator. Dar se remediază rapid. Ne ocupăm de ea imediat.

După ce Karl dispăru pe hol, Juan veni la masa mea de lucru.

– Asta arată doar că niciodată nu poţi fi prea atent când lucrezi, zise el punându-mi raportul în faţă. Dar să nu te temi niciodată să faci greşeli, adăugă el. Aşa se învaţă.

Acesta era caracterul lui Juan. Nu m-a acuzat nici pe mine, nici pe colegul care îmi verificase lucrarea înainte de a o preda. Calm şi filosofic. Întotdeauna pozitiv. Îi susţinea pe toţi cei care lucrau în subordinea lui. Ne făcea să dăm tot ce era mai bun în noi. Cred asta cu adevărat.

Pe atunci nu m-aş fi gândit că, peste opt ani, Juan avea să plece. Şi înainte ca Juan să dispară complet, nu mi-aş fi imaginat ce om hărţuit şi epuizat avea să devină. Umerii i-au căzut, faţa i s-a strâns, părul a încărunţit într-un mod uimitor şi şocant. Nu mai lucram cu el, dar cel mai rău era că nici nu mai vorbeam cu el.

IVIREA SENEI MI-A ÎNTRERUPT gândurile despre Juan. Ajunsesem la podul Notre Dame. L-am traversat şi am hoinărit pe străzi, până ce am ajuns la catedrală. Am rămas mult timp în faţa magnificelor uşi de la intrare, a pereţilor de piatră acoperiţi cu sfinţi şi cu himere, cu rozeta de sticlă scânteind în soare. Ce lucrare uluitoare! Ce realizare copleşitoare! Mi-am scos telefonul şi am făcut câteva fotografii ca să i le arăt lui Adam la întoarcere. Apoi am intrat.

Mi-am petrecut restul zilei plimbându-mă, urcând şi coborând din metrou, vizitând punctele de atracţie turistică, explorând străzile din Cartierul Latin, şi în cele din urmă oprindu-mă ca să mă odihnesc, la sfârşitul după-amiezii, într-un bistro numit Les Deux Magots, de lângă bulevardul Saint-Germain. Cerul se înnorase, dar mi-am ales totuşi o masă afară. Am comandat un *citron pressé* şi m-am lăsat pe spate în fotoliul de nuiele. Mi-am pus mâna peste săculeţul care îmi atârna sub cămaşă şi am privit şirul de trecători. Fusese o zi plăcută, dar acum simţeam că mi se strânge inima în piept. Eram singur – şi pentru câtă vreme, nu aveam idee. Voiam să mă întorc acasă. Adam ar fi venit la mine în weekend. Aş fi fost cu colegii la serviciu, toată săptămâna. Poate mi-aş fi făcut curaj să o invit pe Tessa la prânz. Sau la cină. Ar fi fost un mod bun de a evita să mă întorc în apartamentul meu gol, câteva ore. Gândul la buclele ei negre m-a făcut să zâmbesc.

Aş fi stat acolo până la apusul soarelui, dar telefonul sună, amintindu-mi că în curând trebuia să fiu la catacombe. Am plătit nota şi m-am îndreptat fără tragere de inimă spre metrou.

După o scurtă călătorie, am coborât la staţia Denfert-Rochereau şi am urcat scările. M-am învârtit prin părculeţul din Piaţa Denfert-Rochereau, uitându-mă după indicatoare, şi în cele din urmă m-am îndreptat către o clădire de piatră despre care citisem că făcea parte din fosta poartă a oraşului, *Barrière d'Enfer*. Clădirea scundă şi întunecată alăturată părea a fi intrarea în catacombe. Dar uşa mică era închisă, şi nu era nimeni prin preajmă. Am bătut la uşă şi am aşteptat, dar nu am primit niciun răspuns. Am bătut din nou, de data aceasta lovind puternic în lemnul închis la culoare. Mi s-a părut că aud paşi de cealaltă parte a uşii, apoi

aceasta se deschise încet, înspre interior. Un băiat în jur de optsprezece ani, cu tenul plin de coşuri, stătea în faţa mea.

– Antoine? am întrebat cu îndoială.

– *Non*, zise tânărul, rotindu-şi ochii. *Il travaille. Suivez-moi.*

Băiatul se întoarse şi intră în clădire, iar eu nu am avut de ales şi a trebuit să-l urmez. Mergea repede, şi am grăbit pasul în urma lui.

– *Où est*, am început în franceza mea limitată. Tânărul îmi tăie vorba, cu un gest din mână, şi repetă: „*Suivez-moi.*" După câţiva paşi, ghidul meu dispăru printr-o arcadă de piatră. Când am ajuns în prag, am văzut cu oroare că uşa ducea la un şir de trepte abrupte din piatră – care coborau în spirală. Catacombele! Mă îndreptam spre tuneluri. Inima mi se zbătea în piept, gulerul cămăşii mă sufoca, aerul părea să nu mai poată intra în plămâni. Dar în ciuda panicii care mă cuprindea, picioarele mi se mişcau în jos pe treptele înguste de piatră, făcând un zgomot doar cu puţin mai puternic decât bătăile inimii mele. Coboram tot mai mult, tot mai mult, tot mai mult. Capul mi se învârtea, rotirea constantă a treptelor îmi provoca greaţă. Nu aveam idee cât de mult trebuia să coborâm, dar când am ajuns la baza scării, aveam impresia că ne aflam cu câteva nivele sub pământ.

Ghidul meu tăcut se mişca repede înaintea mea, de parcă şi lui îi displăcea să se afle acolo. Tunelul era umed şi slab luminat. Osemintele a şase milioane de parizieni erau înmormântate în acest loc. Dar nu văzusem încă niciun schelet, şi nu morţii erau cei care mă îngrozeau, ci tunelul, plafonul jos, zidurile apropiate. Grăbindu-mă în spatele însoţitorului meu, simţeam că respiraţia îmi devine tot mai superficială şi mai rapidă. Fruntea mi se acoperea cu mărgele de sudoare, deşi tremuram. Mă cuprindeau valuri de ameţeală, şi îmi era greu chiar şi să pun un picior înaintea celuilalt. Nu ştiam dacă puteam merge mai departe, dar teama de a-l pierde din vedere pe tânăr mă împingea înainte. Trebuia să-mi distrag atenţia cu ceva. Tocmai atunci, am ajuns la o mică nişă cu pereţi din plexiglas. În spatele peretelui se afla un scaun uzat de lemn şi o măsuţă, cu o lumânare pe ea. O placă fixată pe perete spunea ceva despre cel de-al doilea război mondial. Mi-am amintit de un alt lucru pe care îl citisem despre catacombe. În timpul

războiului, luptătorii din Rezistenţă se ascundeau în această reţea de tuneluri întortocheate. De fapt, petrecuseră aici ani întregi.

Cum putea fi să lupţi împotriva opresiunii naziste? Oare cei din Rezistenţa franceză trăiau într-o stare permanentă de teamă şi de presimţiri rele? Sau devotamentul lor faţă de cauză, de dreptate, de libertate, le dădea curaj? Mi-am dat seama că era vorba probabil de ambele sentimente. Adevăratul curaj se poate manifesta numai în faţa fricii – dacă nu te temi, atunci cum ar putea faptele tale să fie curajoase?

Dar ce ironie! Trăind în aceste spaţii mici şi înghesuite, înconjuraţi de rămăşiţele morţilor, mărturii ale inevitabilei mortalităţi, oare luptătorii priveau vreodată la aceste oseminte pentru a se gândi că, orice ar fi făcut, cei pe care încercau să-i salveze aveau să sfârşească aşa? Conta dacă înfruntau suferinţa umană şi amânau moartea inutilă? Îi făceau oare acestea să se îndoiască de lupta lor? Să se întrebe dacă merita? Osemintele din aceste tuneluri aparţineau unor oameni ale căror vieţi trecuseră – unele încărcate de sens şi de semnificaţie, altele anonime. Conta, de fapt, ce fel de vieţi duseseră? Conta felul în care trăieşte un om oarecare?

Ghidul meu continua să meargă pe culoarul întortocheat, înaintea mea. Am grăbit pasul, chiar la timp ca să dau colţul şi să zăresc primul depozit de oase.

Fără să vreau, am încetinit. Panica apăruse din nou. În pereţii lungi, înclinaţi erau încastrate oase – rânduri ordonate de femururi, stive regulate de tibii. Claviculele şi coastele formau modele complicate şi arabescuri. Chiar în faţa mea, era o coloană de cranii care rânjeau. M-am gândit la cei care se ascundeau în catacombe. Desigur că conta în ce fel trăiau oamenii. Luptătorii din Rezistenţă ştiau asta. Probabil că priveau aceste oseminte şi îşi dădeau seama că ororile din subteran nu erau nimic, prin comparaţie cu ororile care se comiteau deasupra lor, pe străzile ocupate ale oraşelor, în Paris, Lodz, Berlin, Amsterdam. Toţi luptătorii din Rezistenţă, oriunde ar fi trăit, înţelegeau cu siguranţă că este mai bine să înfrunţi teroarea decât să încerci să o ignori.

Deodată, tânărul se opri la intrarea într-un alt tunel. Acesta era separat de cel pe care venisem, printr-un grilaj de metal ruginit.

Tunelul era întunecat. Ghidul meu împinse grilajul la o parte şi se afundă în întuneric. Se opri şi privi în urmă spre mine, ca să se asigure că îl urmam. Am înaintat nesigur, ieşind din lumina anemică, în timp ce silueta lui dispărea în faţă. Am mai făcut câţiva paşi. Apoi, am lovit ceva cu piciorul. Răsună un zgomot ca de lemne care se rostogolesc, iar eu am îngheţat. În acel moment, s-a făcut lumină. Tânărul meu ghid îşi aprinsese lanterna. Deodată, mi-am dorit să n-o fi aprins. Ordinea macabră se risipise. Oasele erau peste tot – răspândite pe podea la picioarele noastre, curgând în cascadă din stivele de pe pereţi. Lumina lanternei dezvăluia valuri de praf şi fire de păianjen care atârnau din tavan.

– *Ceci est pour vous*, zise ghidul meu. Îmi întinse lanterna. Când am luat-o, plecă de lângă mine.

– Ce...? am strigat

Înainte să-mi închei întrebarea, tânărul mă întrerupse:

– *Il vous rencontrera ici.*

Şi plecă, lăsându-mă singur, la cincisprezece metri sub pământ, o fiinţă singură într-o mare de morţi.

Acum nu mă mai putea distrage nimic. Aerul era nemişcat, dar pereţii tunelului păreau să se strângă în jurul meu. Plafonul părea să se mişte – eram sigur că, în orice clipă, se putea prăbuşi. *Nu este adevărat*, am încercat să-mi spun. *Ai un atac de panică*. Dar panica mă copleşea, ameninţând să mă sfâşie. Voiam să mă pot sprijini de ceva, să mă ţin în picioare, dar mă temeam să fac vreo mişcare printre oase.

După ceea ce au părut a fi ore, dar au fost probabil doar câteva secunde, am auzit zgomotul unor paşi.

Un om scund apăru din umbră.

– *C'est moi, Antoine*, anunţă el. Chiar în acel moment, am început să mă clatin.

– *Mon dieu*! zise Antoine. Mă prinse de braţ şi mă sprijini. Apoi se duse la un spaţiu liber dintre stivele de oase de pe perete. Luă de acolo două scaune pliante şi le aduse în mijlocul tunelului, depliindu-le pe terenul neregulat.

– *Asseyez vous*, spuse el. Şezi, şezi.

Antoine avea probabil cam cincizeci de ani, păr alb şi buclat care înconjura un chip palid, ridat. Purta ochelari mici, rotunzi, şi ceva care semăna cu un halat de laborator de culoare închisă. Ca şi Ahmet, avea o figură plăcută, dar el avea aerul unui savant.

– Te rog să mă scuzi pentru că te-am făcut să mă aştepţi aici, spuse Antoine. În seara asta lucrez – fac restaurare. Arătă vag în jur. Oasele se tasează sau cad. Au existat incidente de vandalism. Este o muncă permanentă.

Începeam să respir mai calm. Singurul lucru bun legat de atacurile mele de panică era faptul că nu durau mult. Ca şi cum corpul meu pur şi simplu nu mai putea furniza energia pe care o cereau. Mi-am şters fruntea şi am murmurat:

– Sunt bine.

Antoine dădu din cap şi zâmbi blând.

– Nu mă surprinde că nu-ţi place aici, spuse el. Pe cei mai mulţi oameni nu-i deranjează până ce locul se goleşte de lume. Nu vor să rămână singuri cu gândurile lor aici, cum sunt eu în fiecare zi. Dar, ştii, ne învingem teama făcând tocmai lucrurile de care ne este frică.

Îşi pipăi buzunarele şi scoase o cutiuţă de metal. Ridicând capacul, îmi oferi o bomboană. Am refuzat cu un gest, iar el îşi luă una înainte de a pune cutia înapoi în buzunar.

– Când eram foarte mic, mi-am pierdut tatăl, spuse el. Tot ce ştiu despre el ţine de trecut – poate de asta m-au interesat atât de mult istoria şi arhivele. Dar imaginea lui în sicriu m-a urmărit ani întregi. *M-a bântuit.* Când mi s-a propus postul acesta, mi-am zis că nu, nu vreau să lucrez cu oasele, cu morţii. Era ultimul lucru pe care voiam să-l fac. Dar apoi mi-am dat seama că ar trebui să accept postul, tocmai pentru că mă temeam de cei morţi. A fost – râse el arătând cu mâna în jur – o eliberare.

Apoi se aplecă în faţă şi mă privi atent.

– Te simţi mai bine? mă întrebă. Am dat din cap.

– Oh, zise el apoi, ca şi cum şi-ar fi amintit ceva. Poftim.

Îmi întinse un pachet mic şi o bucată pătrată de pergament împăturit, ca şi cea pe care mi-o dăduse Ahmet în Turcia.

– Trebuie să mă întorc la lucru, spuse el. Dar nu te va deranja să pleci, nu?

Am dat din cap şi am încercat să zâmbesc, puţin surprins de cât de scurtă fusese vizita pentru care venisem de atât de departe. Ne-am ridicat amândoi.

– Cred că ştii drumul înapoi, zise Antoine. Înaintă spre bariera de metal şi îmi arătă tunelul slab luminat.

– Pe acolo, spuse el. Mergi de-a lungul tunelului şi nu o lua pe niciunul dintre culoarele secundare care sunt închise cu grilaj. L-am rugat pe Jean să lase uşa deschisă, ca să poţi ieşi.

Am pus în buzunar pacheţelul şi pergamentul.

– Mulţumesc, am spus, trecând pe lângă Antoine. Mulţumesc.

Grăbindu-mă să ies din tunel, l-am auzit pe Antoine strigându-mi:

– Curaj, Jonathan. Numai aşa poţi trăi. Şi ţine minte, curajul nu este ceva ce simţi. Este ceea ce demonstrezi.

Mergeam prin tunel. Simetria, ordinea, aranjamentul complex al osemintelor erau o uşurare prin comparaţie cu haosul pe care îl lăsasem în tunelul lui Antoine. Dacă nu aş fi fost atât de nerăbdător să ies din spaţiul acela strâmt, aş mai fi rămas ca să admir această artă. În schimb, am respirat adânc şi mi-am reamintit că ieşirea era chiar după colţ, sau după colţul următor. În cele din urmă, am ajuns la baza unei alte scări de piatră. Am urcat cât de repede am putut, căci picioarele încă mă dureau puţin după urcarea din Arcul de Triumf. Când am ajuns sus, am ieşit cât mai rapid. Aerul proaspăt al serii era o binecuvântare. Am luat lacom câteva guri de aer înainte de a mă îndrepta spre o bancă de pe trotuar.

M-am aşezat şi mi-am îndreptat atenţia către pacheţelul pe care mi-l dăduse Antoine. Am desfăcut câteva straturi de hârtie subţire, îngălbenită. În mijloc se afla un mic craniu de metal. Maxilarele craniului erau îndepărtate unul de altul, făcându-l să pară că rânjeşte la mine. Sau că râde. Asta m-a făcut să zâmbesc. Am învârtit între degete craniul miniatural. Probabil era bronz patinat. Sau vreun aliaj de fier. Am scos săculeţul de piele de la gât şi am lăsat talismanul să cadă în el. Apoi am desfăşurat cu grijă pergamentul.

Titlul era: *Îmbrăţişează-ţi temerile*. Am râs încet. Desigur că talismanul se referea la teamă. Am citit mai departe:

Ceea ce ne ţine pe loc în viaţă este păienjenişul invizibil al temerilor. Acestea ne menţin în interiorul zonelor noastre de confort, care sunt, de fapt, cele mai puţin sigure în care poţi trăi. Într-adevăr, cel mai mare risc în viaţă este să nu-ţi asumi riscuri. Dar, ori de câte ori facem un lucru de care ne temem, ne recăpătăm puterea pe care acea teamă ne-a furat-o – căci dincolo de temeri este puterea. Nu există niciun fel de scuze. De câte ori păşim în zona de disconfort produs de creştere şi de progres, devenim tot mai liberi. Cu cât ne înfruntăm mai multe temeri, cu atât mai multă putere recâştigăm. În felul acesta, devenim atât curajoşi cât şi puternici, şi astfel putem trăi viaţa la care am visat.

Am scos jurnalul din buzunarul sacoului şi am pus pergamentul înăuntru. Apoi, am scos săculeţul de piele de la gât şi am lăsat să cadă în el micul craniu de metal. Punându-l înapoi, sub cămaşă, m-am ridicat şi am pornit spre metrou.

Nu era încă şase şi jumătate. Tot chinul catacombelor durase mai puţin de o oră. În cursul după-amiezii, primisem un mesaj de la Julian, prin care îmi spunea că voi găsi la terminal un bilet de avion rezervat pentru mine, a doua zi dimineaţă. Aveam întreaga seară la dispoziţie. Am decis să mă întorc la hotel şi să mă curăţ puţin. Apoi voiam să merg în Place du Trocadéro, peste râu faţă de Turnul Eiffel. Acolo voiam să iau cina la un restaurant, şi apoi să privesc luminile turnului înainte de a mă întoarce la culcare.

Am coborât din metrou la staţia Charles de Gaulle Etoile, şi m-am îndreptat spre Champs Elysées. Pe drum m-am cufundat în gânduri, amintindu-mi de momentul de groază din tunel, de panica şi de supravieţuirea mea. Ajungând în holul hotelului, m-am dus direct la lift. Când s-au deschis uşile, am intrat şi am apăsat pe butonul „patru." Priveam prin uşi, spre hol, dar nu mă mişcam. Uşile s-au închis încet. Şi apoi, liftul începu să urce. Luam un ascensor pentru prima dată după douăzeci de ani. Eram îngrozit. Dar mă simţeam bine.

CAPITOLUL CINCI

ÎNCERCASEM DE MAI MULTE ori să dau de Julian cât timp am stat la Paris, dar nu mi-a răspuns la telefon. Singurul mesaj primit de la el era cel pe care mi-l lăsase la hotel. Nu menţiona unde urma să merg, nici cu cine trebuia să mă întâlnesc şi nici cât timp va dura. Am strâns din dinţi. Meritam câteva explicaţii, câteva detalii, câteva informaţii. L-am mai sunat o dată, dar nu a răspuns.

Deci iată-mă, în dimineaţa următoare, stând ca un idiot la check-in, în faţa unui funcţionar al companiei Air France, care mă privea nedumerit, privindu-l cu ochii mari şi întrebând cu o voce care brusc luase un ton de soprană:

– Osaka? am ţipat. În Japonia? Glumiţi?

Nu ştiu de ce mă şoca această destinaţie. Presupun că mă deranja perspectiva de a mă îmbarca într-alt zbor de douăzeci şi patru de ore, după ce mă obosise deja schimbarea de fus orar. Mă apuca durerea de cap numai când mă gândeam să merg într-un alt loc în care nu mai fusesem niciodată, să ajung într-o ţară unde nu cunoşteam pe nimeni şi nu ştiam să rostesc niciun cuvânt.

Pe când înaintam nesigur pe culoar, în avion, am constatat disperat că mi se dăduse un loc în mijloc – un loc în mijloc, pe rândul din mijloc. De o parte era un bărbat solid, care imediat a pus stăpânire pe cotieră. De cealaltă, o femeie subţire care a scos repede o carte din geantă şi a pus-o pe măsuţa rabatabilă: în limbaj internaţional, semnul pentru „nu discutaţi cu mine." Mie personal îmi convenea. Nu aveam dispoziţie pentru conversaţii.

Speram să pot citi sau să văd un film, dar mintea îmi era preocupată de tot ce se întâmplase în ultimele zile. Şi nu puteam să mă instalez confortabil. Nu era vorba doar de tipul care se revărsa din scaunul de lângă mine; sau de jetul de aer rece care sufla pe lângă urechea mea dreaptă, mulţumită eforturilor vecinei din partea cealaltă de a ajusta poziţia ventilatorului. Hainele mă strângeau şi mă incomodau, gâtul mi se uscase, iar şnurul săculeţului de piele în care păstram talismanele îmi intra din nou în carne. Cu oarecare dificultate, l-am scos de sub cămaşă. L-am pus în buzunarul pantalonilor, dar nu puteam să-l aşez în aşa fel încât să nu mă deranjeze. Rucsacul era acum îndesat în compartimentul pentru bagaje de mână, şi nu voiam să-l pun în buzunarul de pe scaunul din faţă. Eram sigur că l-aş uita acolo la coborârea din avion. Cum tot căutam prin buzunare şi mă foiam pe scaun, femeia de lângă mine oftă ostentativ. Asta m-a enervat, dar avea dreptate. Şi eu o deranjam pe ea. Mi-am pus săculeţul la gât şi l-am ascuns din nou sub cămaşă.

După şase ore de zbor, am început să mă gândesc la ce mă aştepta. Soseam în Osaka dimineaţa, deşi după ora Parisului ar fi fost seară. Urma să pierd o noapte întreagă de somn. Mai mult, mai aveam şase ore de zbor, şase ore în spaţiul acela înghesuit. Singura soluţie, mi-am zis, era să dorm puţin – în speranţa că nişte ore de somn ar fi scurtat călătoria, pe de o parte, şi pe de alta ar fi făcut suportabilă prima zi petrecută în Japonia. Era clar că şi cei din jur gândeau la fel. Bărbatul de lângă mine adormise; femeia din cealaltă parte îşi terminase cartea şi acum lăsa scaunul pe spate şi închidea ochii. De fapt, toţi cei din jur tăcuseră. Cu toţii, în afară de două tinere aflate chiar în spatele meu.

Vorbeau în engleză. În timpul primelor ore de zbor, o auzisem pe una dintre ele spunând că merge la Osaka pentru a preda limba engleză. Cealaltă tânără îi explicase, într-o engleză cu accent franţuzesc, că avea rude care locuiau în Osaka. Voia să pornească de la ei într-o călătorie de trei luni prin Asia. Tot schimbând informaţii, pe la jumătatea călătoriei păreau să fi ajuns prietene intime. Conversaţia avea acum o asemenea energie şi entuziasm – şi *volum* – încât ar fi fost mai potrivită într-un club zgomotos de noapte decât într-un avion aglomerat. Am încercat să le ignor discuţia, dar nu puteam. Am luat căştile de pe spătarul scaunului din faţă şi mi le-am pus la urechi. Am încercat mai multe posturi de radio, căutând unul care să transmită muzică de relaxare, dar nimic nu putea acoperi vocile percutante din spatele meu. Nu înţelegeam cum putea tipul de lângă mine să sforăie în ciuda gălăgiei.

Orele nu se mai sfârşeau. Am aflat despre partenerii care le înşelaseră şi despre prietenii care le erau alături numai când le mergea bine. Despre nişte ore de yoga nemaipomenite şi despre nişte tatuaje care le plăceau. Despre extensii de păr şi şedinţe de curăţare a colonului. Când au ajuns la planurile de viitor, îmi venea să mă sinucid. În cele din urmă, m-am resemnat să urmăresc nişte comedii pe canalul de televiziune, dar glumele de mâna a doua nu au reuşit să mă înveselească cu nimic.

Când, în sfârşit, am coborât târându-mă din avion, la o jumătate de zi după ce mă târâsem la bord, după douăsprezece ore istovitoare de aer reciclat şi crampe la picioare, aveam mintea înceţoşată, incapabilă să gândească raţional. Neştiind ce altceva să fac, am urmat mulţimea de oameni, ajungând într-o mare de trupuri înghesuite care se împingeau spre banda rulantă să-şi ia bagajele.

Îmi dădeam seama foarte bine că nu era de fapt nevoie să mă înghesui şi eu lângă banda transportoare. Uneori, bagajele sosesc atât de încet, încât ai impresia că au sosit cu vaporul *Queen Mary*, şi nu cu acelaşi avion cu care a zburat şi posesorul lor.

M-am dus la un perete şi m-am ghemuit lângă el. Apoi mi-am scos telefonul din buzunar şi l-am deschis.

Am observat imediat că aveam un mesaj de la Julian.

Dragă Jonathan,

Îmi pare foarte rău că nu am putut răspunde când ai sunat şi că nu ţi-am dat mai multe detalii. Ţi-am trimis un alt mesaj cu numele următoarei persoane şi cu explicaţii, dar se pare că nu a ajuns la hotel. În orice caz, vei întâlni o tânără încântătoare numită Sato Ayame (Ayame este prenumele ei), la pensiunea familiei ei din Kyoto. Te va aştepta la aeroport. Bucură-te de timpul petrecut în Japonia!

Distracţie plăcută!

Julian

Le-am trimis un mesaj Annishei şi lui Adam, spunându-le că am aterizat la Osaka, apoi am pus telefonul înapoi în buzunar. În acel moment, am auzit o voce cunoscută.

– Mi-a făcut plăcere să te cunosc!

Era vocea uneia dintre tinerele care stăteau umăr la umăr lângă banda rulantă pentru bagaje. Era una dintre vecinele mele care nu tăcuseră nicio clipă. Simţeam că mă ia durerea de cap. Bagajele nu apăreau, aşa că m-am ridicat şi am pornit pe hol să caut o toaletă. Când m-am întors, valizele tocmai apăreau pe tobogan şi erau aşezate pe banda rulantă. Fata cu păr negru se apleca să tragă un sac roz în carouri de pe bandă. M-am apropiat şi eu. După ce banda a făcut o tură, am văzut că geanta mea nu apăruse încă, aşa că m-am uitat spre tobogan. Peste douăzeci de minute eram tot acolo, sperând încă să-mi văd mica geantă neagră rostogolindu-se spre mine. Dar era clar că nu mai erau alte bagaje de livrat. M-am uitat din nou la cele câteva genţi care mai rămăseseră pe bandă. Dar, oricât mi-aş fi dorit, a mea nu era printre ele.

Aveam o periuţă de dinţi şi lenjerie curată în rucsac, dar toate obiectele de toaletă şi aproape toate lucrurile mele erau în geanta pierdută. Simţeam cum îmi creşte tensiunea, tâmplele îmi zvâcneau, capul mă durea şi mă înăbuşeam. *De ce tocmai eu?* m-am gândit. Eram la un milion de kilometri de casă, şi îmi pierdusem lucrurile. Şi acum urmau nenumărate şicane.

Cei mai mulţi oameni din avion dispăruseră. Am privit în jur. Aeroportul Kansai era nou, strălucitor şi elegant, dar ca toate ae-

roporturile mari îţi dădea impresia că te afli într-un labirint – o suprafaţă uriaşă, care te deruta, şi care părea în acelaşi timp aglomerată şi înspăimântător de goală. Indicatoarele erau în japoneză şi în engleză, dar engleza părea prescurtată. Începeam să nu mai sper că voi înţelege pe unde trebuie să o iau sau ce să fac. Şi mai trebuia să trec prin vamă şi pe la oficiul de imigrări înainte de a putea ieşi ca să o caut pe Ayame.

Zborul lung, pasagerii enervanţi, oboseala profundă – toate acestea au declanşat parcă o reacţie. Într-o clipă, nu mai eram îngrijorat, ci furios. Inima îmi bătea puternic şi simţeam furnicături în membre, de parcă prin vene îmi curgea electricitate. Am observat la oarecare distanţă un bărbat îmbrăcat într-o uniformă care părea a aparţine aeroportului. Aproape că m-am repezit la el.

Privind retrospectiv, îmi dau seama ce noroc uriaş am avut. În zilele noastre, nu este o idee bună să-ţi pierzi cumpătul într-un aeroport. A fost un miracol că nu m-a dus să fiu interogat sau, mai rău, arestat. Dar, într-un fel sau altul, am fost escortat prin vamă şi oficiul de imigrări, prezentat unui angajat al liniei aeriene care a promis să-mi găsească bagajul, şi am fost depus cu politeţe în sala de sosiri, tremurând şi epuizat. În acest timp, însă, mă descărcasem şi spusesem tot ce aveam de spus, în engleză şi în câteva fraze întretăiate în franceză, oricui stătea să mă asculte. M-am întrebat dacă nu cumva bariera lingvistică făcea ca cea mai mare parte din ce spuneam să rămână un mister pentru cei care mă ajutau. Era greu să-mi imaginez că pur şi simplu politeţea sau amabilitatea îi împiedicau să-mi răspundă ce să fac cu mine însumi sau cu bagajele mele pierdute.

Ieşirea mea nervoasă, ca şi manevrele următoare, m-au făcut să mă simt epuizat şi fragil. Tot ce-mi doream era să mă prăbuşesc într-o maşină care să mă ducă până la un pat confortabil. Am privit disperat prin sala de sosiri. La câţiva metri distanţă, lângă câteva scaune şi un grup de cabine telefonice, se afla o femeie de vreo treizeci de ani. Avea păr strălucitor, lung până la umeri, şi purta un tricou verde aprins şi blugi prespălaţi. Nu ţinea un bilet, ca Ahmet, dar era clar că aştepta pe cineva. Când ni s-au întâlnit privirile, a dat din cap şi a pornit spre mine. Apropiindu-se, îmi

zâmbea. *„Hajime-mashite. Jonathan Landry-sama?"* întrebă ea. Am dat din cap, iar ea a făcut o mică plecăciune.

Când am trecut în domeniul vânzărilor, compania m-a trimis la un seminar pe tema etichetei de business din alte ţări. Uitasem aproape tot, dar acum am realizat că, în ora petrecută pe aeroportul Kansai, încălcasem probabil toate regulile japoneze de politeţe. Era într-adevăr o minune că fusesem tratat cu atâta răbdare. Acum m-am aplecat la rândul meu, încercând să fac o plecăciune puţin mai adâncă decât Ayame.

– Bun venit în Japonia, spuse Ayame. Este o mare onoare să vă întâlnesc.

– Oh, slavă Domnului! Vorbiţi engleza, am spus înainte să mă pot opri.

Ayame făcu o nouă plecăciune şi zâmbi.

– Da, zise ea, predau literatură engleză la Universitatea din Kyoto, deci este o cerinţă obligatorie.

Am încercat să îndrept situaţia, cerându-mi scuze pentru comentariul meu privind limba engleză şi explicându-mi uşurarea.

– Mi-am pierdut bagajul, i-am spus lui Ayame. Trebuie să mă întorc şi să le dau funcţionarilor o adresă unde îl pot trimite când îl găsesc.

Ayame mă însoţi la biroul liniei aeriene. Îmi ceru permisiunea să vorbească ea – o ofertă pe care am acceptat-o cu recunoştinţă. Aveam încă nervii întinşi. Nu puteam fi sigur că nu-mi voi pierde cumpătul din nou.

Ayame discută cu funcţionarul în japoneză, dar întorcându-se de la birou îmi explică că bagajul fusese localizat, se afla într-un avion care ajungea mai târziu la Osaka şi urma să fie trimis prin curier la pensiunea ei din Kyoto, imediat ce sosea. Ayame porni apoi pe coridorul lung cu pereţi de sticlă.

Mă aşteptam să mă conducă la o parcare, dar Ayame îmi explică că vom lua trenul de la aeroport până la gara din Kyoto, apoi un taxi până la *ryokan*-ul părinţilor ei din estul oraşului Kyoto.

– Un *ryokan*, îmi explică ea, este un han japonez tradiţional. Sper că îl vei găsi confortabil. Multor călători le face plăcere o schimbare faţă de hotelurile în stil occidental.

TRENUL ERA AGLOMERAT, dar Ayame şi cu mine am găsit două locuri alăturate. În timp ce ne instalam, mi-a spus că drumul va dura aproximativ o oră şi jumătate. Nu mi-am putut reprima un oftat adânc. Ayame mă privi întrebător.

– Îmi pare rău. Nu încerc intenţionat să fiu nepoliticos. Doar că sunt atât de obosit de atâta drum. Nici nu ştiu cât este ceasul – sau ce zi este! Şi mie mi se pare ridicol. Pur şi simplu nu înţeleg de ce voi, „păstrătorii talismanelor," sau cum vă spune Julian, nu-i puteţi trimite lucrurile astea prin poştă.

– Ştiu că Julian trebuie să aibă motive întemeiate ca să vrea să procedăm aşa, răspunse Ayame. Poate că nu trebuie decât să priveşti aventura asta mai filosofic. În definitiv, adăugă ea blând, viaţa este o călătorie...

– Da, da, nu m-am putut stăpâni să-i răspund, dar asta nu e călătorie. Asta este un fel de carusel nebunesc. Am umblat prin toată lumea săptămâna trecută... Buenos Aires, Istanbul, Paris... şi Dumnezeu ştie unde voi fi mâine sau săptămâna viitoare.

– Hm, da. Este greu, spuse Ayame blând. Dar ştii cum se spune? Nu contează încotro mergi, ci ceea ce devii.

Dar nu aveam chef de predici.

– Ce-aţi păţit cu toţii? am izbucnit. Toţi vorbiţi la fel. Toţi vorbiţi ca Julian.

Ayame păru mai degrabă amuzată decât supărată.

– Te surprinde? Suntem cu toţii buni prieteni cu Julian. Cu toţii am învăţat multe de la el. Cu toţii ne-am schimbat vieţile datorită lui, spuse ea.

– Ei bine, şi viaţa mea se schimbă, am spus, dar nu sunt sigur că se schimbă în bine. Totul s-a dus de râpă la serviciu. Iar soţia mea...

Aici m-am oprit. Nu doream să vorbesc despre asta. Nu voiam nici măcar să mă gândesc la tot ce lipsea din viaţa mea. Soţia mea. Fiul meu. Bagajul meu.

După un moment de tăcere, Ayame vorbi din nou.

– Probabil că şi tu îţi faci griji pentru Julian, zise ea.

– Poftim? am întrebat.

– Pentru că ţi-a cerut să aduni talismanele. Pentru că are nevoie de ele. Nu te întrebi de ce are nevoie? Pe cine încearcă să ajute?

Nu mă gândisem prea mult la asta, în ultimul timp. Dar dacă Julian nu îmi spusese adevărul despre mama? Dacă mama era bolnavă? Mama mea este una dintre acele persoane care în general fac ca viaţa să pară uşoară. Cred că aveam cam doisprezece ani, când am descoperit că şi ea se putea îmbolnăvi ca şi oricine altcineva.

Dacă nu era vorba de mama, atunci poate că era sora mea, Kira. Deşi era cu doi ani mai tânără decât mine, întotdeauna o considerasem pe ea cea responsabilă. Ea a avut grijă de mama când a murit tata, ea îmi amintea de ziua mamei sau îmi spunea când mama avea nevoie de un telefon sau de o vizită. Ea era cea care ţinea legătura cu mine, care întreţinea relaţia noastră. Oare mi-ar fi spus măcar, dacă era bolnavă sau avea probleme? Apoi mai putea fi vorba de mătuşile, unchii şi verii mei.

Şi chiar dacă persoana care avea nevoie de ajutorul lui Julian nu era un membru al familiei, oare asta însemna că nu este nevoie să mă gândesc la importanţa sarcinii care mi se încredinţase? Fusesem complet absorbit de propriile mele probleme în ultimele zile.

– Da, am spus, deşi nu eram absolut sincer, mă gândeam şi la asta.

Au trecut câteva minute până ce Ayame vorbi din nou.

– À propos, este trei şi jumătate. Apoi adăugă: Poate vrei să profiţi de ocazie ca să te odihneşti.

În tren, spre deosebire de avion, era linişte. Nu se auzea decât murmurul înăbuşit al vocilor, undeva la distanţă. Mi-am închis ochii şi m-am relaxat în vibraţiile blânde ale trenului. Am adormit imediat.

CRED CĂ NU AM PRIVIT-O pe Ayame nici măcar o dată, cât timp am mers cu taxiul pe străzile din Kyoto. Sosind în gara din Kyoto, intrasem în acea Japonie urbană elegantă – aşa cum îmi imaginasem oraşul Tokyo. Plafoane boltite, înalte, arcade uimitoare de sticlă şi metal, totul sclipitor şi perfect curat, strălucitor şi nou. Iar oraşul Kyoto arăta aproape ca oricare altă metropolă mo-

dernă – pe fondul dealurilor care se ondulau spre orizont, zgârienorii cu pereţi de sticlă se amestecau cu clădiri mai obişnuite şi cu turnuri de diferite mărimi. Exista chiar şi unul dintre acele turnuri cu acoperiş în formă de disc – asemănător cu Space Needle din Seattle. Acum însă treceam dintr-o stradă în alta, fiecare arătând diferit. Între clădirile moderne de cărămidă se înghesuiau căsuţe mici de lemn, unele cu acoperiş de olane curbate, multe cu acoperiş ţuguiat de lemn şi cu streşini ornamentale. Unele dintre ele aveau jardiniere bogate în faţă, cu viţă de vie şi cu bonsai. Am remarcat câteva femei care umblau pe stradă îmbrăcate în chimonouri.

– Este atâta istorie, sunt multe de văzut în Kyoto, spuse Ayame. A fost pe vremuri capitala Japoniei. Şi a scăpat de bombardamente şi de distrugere în timpul celui de-al doilea război mondial. Aici sunt multe, multe temple.

– Chiar aşa? am spus, încă privind pe geam.

– Poate mâine te pot duce să vizitezi unul.

– Da, ar fi grozav, dacă avem timp.

– Iar în seara asta, spuse Ayame, părinţii mei te invită la cină. O masă *kaiseki* tradiţională.

Am ezitat înainte de a răspunde.

– Mi-ar face plăcere, am spus, dar trebuie să te previn. Ştiu că voi aveţi alte reguli decât noi, că eticheta este complicată.

Îmi era greu să exprim ceea ce voiam să spun. Mă gândeam la scena de la aeroport.

– Mă tem că aş putea să-i jignesc.

– Te rog, nu-ţi face probleme, răspunse Ayame. Înţeleg asta şi părinţii mei înţeleg şi ei. Dar îţi voi explica unele lucruri pe drum, dacă doreşti.

Am făcut semn că da. Chiar atunci, taxiul trase pe marginea străzii.

– Trebuie să coborâm aici, zise Ayame. Hanul este mai jos pe stradă, şi îmi arătă în faţa noastră ceea ce părea a fi o alee.

– Este o stradă foarte veche. Prea îngustă pentru maşini.

Am ieşit din taxi şi am luat-o pe străduţă. Pietrele care o pavau erau puţin alunecoase, iar aerul era cald şi umed – de parcă tocmai plouase. Strada era plină de magazine modeste şi uşi de in-

trare înguste, care formau un şir neîntrerupt. Am mers doar puţin, până ce am ajuns în faţa unei case mici de lemn, înghesuită între alte clădiri. Acoperişul curbat era îmbrăcat cu olane cilindrice de culoare brun închis, iar la ferestre erau dantelării de lemn întunecat. Pereţii scunzi de piatră încadrau o uşă dublă de lemn sculptat; crengi înfrunzite se revărsau deasupra.

– Acesta este unul dintre cele mai vechi *ryokan* din oraş, îmi spuse Ayame. Este condus de membrii familiei mele de mai multe generaţii. Dar e mic. Are doar unsprezece camere, plus apartamentul părinţilor mei.

Împinse una dintre uşi şi mă invită înăuntru.

Am intrat într-un coridor modest, pardosit cu gresie. Mai multe perechi de pantofi erau aliniate la perete. În faţă, o treaptă scundă ducea spre un hol. Câteva perechi de papuci de culoare crem erau aliniaţi de o parte a treptei.

– Te rog, zise Ayame. Lasă-ţi pantofii aici şi găseşte o pereche de papuci pe măsura ta.

Ne-am descălţat amândoi, ne-am pus papuci şi apoi am intrat în hol. În acest moment, un bărbat şi o femeie se iviră de după colţ.

– Părinţii mei, anunţă Ayame.

Prezentările s-au făcut cu multe plecăciuni şi zâmbete, în timp ce Ayame traducea iar noi încercam să ne salutăm unii pe alţii. În cele din urmă, tatăl lui Ayame se întoarse spre ea şi îi spuse ceva cu o voce gravă.

– A, da, zise Ayame. Tatăl meu îmi aminteşte că ai făcut o călătorie foarte lungă şi dificilă şi că trebuie să te odihneşti. Te conduc în camera ta.

ÎNTINZÂNDU-MĂ PE PATUL SCUND, nu-mi venea să cred cât de mult mă relaxasem în numai o oră. Ayame îmi arătă camera, apoi m-a condus la un *ofuro* (sau baie) pentru bărbaţi care se afla pe hol. Baia era mică – o podea acoperită cu plăci mici şi albe de ceramică, pereţi de lemn pe care se aliniau trei duşuri. În faţa fiecărui duş, se afla un mic taburet de lemn şi o găleată. În

colţul cel mai îndepărtat de uşă era o cadă pătrată din lemn. Pereţii ei aveau o înălţime de un metru faţă de podea, dar era evident că fundul căzii era îngropat cu mult faţă de nivelul pardoselii. Încăperea era caldă şi umedă şi plină de un parfum foarte plăcut asemănător cu lămâia, pe care nu-l puteam recunoaşte.

– Cedru? am întrebat, ştiind că greşeam.

– *Hinoki*, răspunse Ayame. Chiparos japonez. Este materialul din care s-au făcut cada şi pereţii. Lemnul conţine un ulei esenţial care este considerat foarte terapeutic. Apoi arătă către o etajeră mică, aflată lângă uşă. Acolo găseşti un halat, prosoape şi obiecte de toaletă. Fă duş mai întâi, apoi poţi să stai în cadă cât doreşti. Voi pune un bilet pe uşă ca să anunţ că baia este ocupată.

Câteva minute mai târziu, mă cufundam în cadă. Apa îmi ajungea aproape până la bărbie. M-am lăsat pe spate, sprijinindu-mă de peretele de lemn, şi am inspirat adânc. Din apa fierbinte se înălţau aburi parfumaţi. Mă ardea puţin, dar simţeam că îmi relaxează umerii şi spatele.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, era o călătorie ciudată. Era derutantă şi obositoare, dar în acelaşi timp îmi dădea de lucru şi pe un plan mai puţin evident. Biletele care însoţeau talismanele – ştiam că nu fuseseră scrise anume pentru mine, că Julian le compusese pentru propriile sale scopuri. Dar îmi sugerase să le citesc şi îmi dăduse un jurnal în care să-mi notez gândurile. Probabil că anticipase cât de mult mă vor impresiona aceste mesaje.

Primul talisman: autenticitatea. Să fii sincer cu tine însuţi. Ideea aceasta mi se întipărise în minte, şi începeam să bănuiesc de ce. Ceva în viaţa mea nu era în ordine. Nu era vorba doar de faptul că îi dezamăgisem pe Annisha şi pe Adam. Rezolvarea acestei probleme însemna mai mult decât să-i spun Annishei că-mi pare rău, să ajung acasă la cină mai des, să asist la câteva antrenamente de fotbal ale lui Adam. Începeam să realizez că neajunsurile mele ca tată şi soţ erau generate de o profundă nefericire. Dar nu eram nefericit din cauza Annishei sau a lui Adam. Eram nefericit de viaţa mea însăşi. De parcă îmi investisem toată am-

biţia şi elanul într-o cursă pe care, de fapt, nu aveam niciun interes să o câştig. Mergeam înainte, dar nu mergeam încotro aş fi vrut. Îmi place ingineria, îmi place să proiectez circuite electronice, îmi plac provocările matematice, îmi place proiectarea tehnică. Şi sunt bun la toate acestea. Când eram în laboratorul de proiectare, simţeam că munca mea avea un scop, iar viaţa mea avea sens. Nu era nimic în neregulă cu activitatea de vânzări, dar pur şi simplu în acest domeniu nu mai simţeam aceeaşi pasiune pe care o avusesem în proiectare.

În timp ce mă clăteam, simţeam că încep să înţeleg mai bine ce ar fi putut însemna o viaţă autentică. Apoi, stând întins în camera liniştită din *ryokan*, mi-am dat seama că trebuia să fac nişte schimbări serioase. Era un gând care mă înspăimânta, dar l-am acceptat surprinzător de uşor. De parcă era vorba de un viitor îndepărtat.

AYAME ÎMI LĂSASE NIŞTE HAINE curate pe marginea saltelei, în timp ce făceam baie. Era şi un bilet: „Le-am împrumutat de la un prieten. Sper că îţi vin bine."

M-am ridicat de pe pat şi mi-am scos halatul. Am îmbrăcat apoi un tricou de golf din bumbac moale şi o pereche de pantaloni largi, kaki. Mai era o pereche de şosete albe sport, încă aflate în ambalaj. Le-am pus şi pe ele, înainte de a încălţa papucii. Apoi mi-am luat jurnalul şi stiloul de pe noptieră şi m-am dus în cealaltă parte a camerei.

Camera de oaspeţi era mică, dar aerisită. Podeaua era acoperită cu tatami. Pereţii albi erau încadraţi de o ramă de lemn întunecat, care îi făcea să semene oarecum cu panourile de hârtie care delimitau holul. La piciorul patului se afla o măsuţă joasă. Pe două dintre laturi erau scaune fără picioare – doar nişte perne pe care te puteai aşeza şi rezema, puse direct pe podea. Dincolo de ele erau ferestre împărţite în ochiuri de geam, pe toată înălţimea peretelui, cu o uşă glisantă care dădea într-o grădină. Am deschis uşa şi am ieşit pe o mică verandă de lemn. Deşi văzusem verdeaţa grădinii pe fereastră, în timp ce mă odihneam pe *futon*, nu eram pregătit pentru privelişte care m-a întâmpinat.

Veranda se întindea pe trei dintre laturile unei grădini verzi şi luxuriante. Era evident că toate camerele erau dispuse în jurul acestei curţi interioare liniştite. În mijlocul grădinii se afla o statuie înaltă, reprezentând o pagodă cu mai multe etaje. Prin verdeaţă erau răspândite statui mai mici – mai mulţi cocori, un Buddha, o broască cu înfăţişare mai curând ameninţătoare. Iar la capătul grădinii se vedea o micuţă cascadă căzând peste un prag de piatră. Bolborositul apei arăta că sub cascadă se afla un iaz, ascuns vederii mele de frunze şi crengi. Mai exact, frunzişul şi ramurile ascundeau cea mai mare parte a solului. Rădăcina fiecărui copac delicat era înconjurată de ferigi verzi; tufele tunse cu atenţie erau împodobite de crengi pline de flori mici, care se arcuiau cu graţie.

Lângă mine se afla un scaun pliant de lemn. M-am dus şi m-am aşezat. Am lăsat jurnalul pe genunchi şi am privit minute întregi la grădina verde.

Sculptura care reprezenta o broască părea să aibă un zâmbet sinistru şi îmi amintea de micul craniu care rânjea, primit de la Antoine. *Îmbrăţişează-ţi temerile*, spunea biletul care îl însoţea. Ei bine, deja făcusem câteva lucruri de care mă temeam – inclusiv să mă despart de familia şi de slujba mea de dragul acestei vânători de relicve. Într-un fel, îmi depăşisem temerile. În schimb, m-am lamentat şi m-am plâns de asta tot timpul. Presupun că prin „a-ţi îmbrăţişa temerile," Julian înţelegea să le îmbrăţişezi într-o manieră pozitivă, să ieşi din sfera familiară în care te simţi sigur pe tine; să fii entuziasmat de necunoscut, nu să te apuce isteria. Chiar ieri, luasem liftul pentru prima dată după douăzeci de ani. Dar ce altceva mai aveam de făcut?

Ei bine, temerile mele cele mai mari – să-mi pierd familia, să o pierd pe Annisha, să-l pierd pe Adam – nu erau lucruri pe care doream să le îmbrăţişez. Şi nu cred că la asta se referea biletul lui Julian. Dar nu puteam să nu sesizez ironia situaţiei. Lucrurile de care mă temeam cel mai mult se întâmplau totuşi în viaţa mea, în ciuda precauţiilor mele. Şi se întâmplau tocmai pentru că fusesem pasiv. Poate că, dacă aş fi făcut unele dintre schimbările pe care mi le sugera Annisha – să renunţ la o promovare sau două, sau la o

nouă funcţie, sau pur şi simplu să spun nu câteodată, toate acestea fiind lucruri pe care mă temeam prea tare să le fac – nu aş mai fi trecut prin această criză. Dar dacă ea s-ar adânci şi mai mult? Ce voiam de fapt, dar mă temeam prea tare să fac? Începeam să înţeleg că, dacă faci lucrurile de care te temi, în cele din urmă viaţa poate deveni mai puţin înspăimântătoare, pe termen lung.

Tocmai sfârşeam de notat aceste gânduri în jurnal, când am auzit o bătaie uşoară în uşa camerei mele. Era Ayame, care venise să-mi spună nu numai că primise geanta mea, dar şi că cina era gata în cincisprezece minute.

– À propos, adăugă ea. Ţi-ai verificat telefonul? Eu tocmai am primit de la Julian o copie a biletului pe care ţi l-a trimis, cu itinerarul pentru următoarele câteva zile.

CINA SE DOVEDI A FI UN RITUAL lung şi complicat. Am fost condus în sala privată de recepţii a familiei Sato, unde aşteptau părinţii lui Ayame. După ce ne-am salutat unii pe alţii cu zâmbete şi cu plecăciuni, mi-au făcut semn să vin la masă. Era joasă, ca şi cea din camera mea, şi pe fiecare dintre cele patru laturi se afla o pernă mare, îmbrăcată în bumbac alb. Am observat un mic alcov într-o parte a camerei, unde se afla un desen frumos în tuş, pe un sul de hârtie, reprezentând cocori şi trestii. În faţa desenului erau aşezate sculpturi mici şi un aranjament floral simplu. Am pornit spre perna aflată în faţa alcovului – mă gândisem că voi avea în faţa ochilor o imagine frumoasă – dar Ayame clătină uşor din cap şi mă conduse spre acea latură a mesei care se afla cu spatele spre alcov.

– Se consideră o lipsă de modestie să-ţi aşezi oaspetele cu faţa spre *tokonoma*. Ar fi ca şi cum te lauzi – ca şi cum ai spune: „Uite ce lucruri frumoase avem."

– Înţeleg, am spus.

Probabil că în glasul meu se simţea decepţia, pentru că Ayame adăugă:

– Te-aş lăsa să te aşezi acolo, dar asta i-ar face pe părinţii mei să se simtă foarte prost. Sper că înţelegi.

După ce ne-am aşezat, intră o tânără care aducea o tavă cu şervete umede, fierbinţi.

– *Oshibori*, zise Ayame. Ca să te ştergi pe mâini. Dar nu le folosi ca pe un şerveţel occidental. Nu trebuie să te ştergi cu ele la gură sau pe faţă.

Când s-a adus şi s-a servit primul fel, Ayame şi părinţii ei spuseră la unison:

– *Itadakimasu.*

– Înseamnă „primesc cu umilinţă," îmi explică Ayame. Spunem asta când începem masa, iar la sfârşit se spune *gochisosamadeshita*, ceea ce înseamnă „vă mulţumesc pentru masa bună."

Cina a durat până seara târziu. Am servit supă, *sushi* şi *sashimi*; *tempura* şi peşte la abur; apoi carne de vită la grătar şi legume murate. Ultimul fel a fost un al doilea tip de supă uşoară şi clară.

În timpul mesei, Ayame mi-a mai dat şi alte lecţii privitoare la manierele japoneze la masă. Mi-a arătat cum să ţin beţişoarele şi mi-a explicat că nu trebuie niciodată introduse în orez astfel încât să stea vertical. „Asta le aminteşte oamenilor de beţişoarele parfumate care sunt înfipte în nisip în timpul unei înmormântări." Mi-a explicat, de asemenea, de ce era considerat foarte de prost-gust să întinzi o bucată de mâncare cu beţişoarele unei alte persoane: acesta este modul în care sunt manevrate oasele unui mort după incinerare. Mai erau şi alte reguli: să nu apuci niciodată ceva cu capătul mai gros al beţişoarelor, dacă poţi evita acest lucru; să nu laşi niciodată beţişoarele jos astfel încât să fie îndreptate spre cineva; şi, în sfârşit, beţişoarele să nu străpungă niciodată mâncarea dintr-o parte în alta. Această ultimă regulă m-a dezamăgit. Până atunci, fusese singura garanţie că voi reuşi să duc mâncarea de la farfurie la gură.

Am mai aflat şi că obiceiul meu de a înmuia bucăţile *de nigiri-zushi* cu orezul în jos în bolul cu sos de soia era considerat nepoliticos. Ayame mi-a explicat că astfel orezul absorbea prea mult sos – deci erai socotit prea lacom – şi în afară de asta, rămâneau boabe de orez în sosul de soia.

Dar regula care m-a fascinat poate cel mai mult a fost modul de a turna băutura unei alte persoane. Când s-a adus la masă sticla de

sake, Ayame mi-a turnat puţin mie, apoi părinţilor ei. Nu şi-a umplut şi paharul ei, aşa că am presupus că nu dorea să bea. Dar apoi tatăl ei a luat sticla şi a turnat din ea în micul pahar de ceramică din faţa fiicei sale. Puţin mai târziu, mama lui Ayame a umplut din nou paharele tuturor, în afară de al ei. De data aceasta, Ayame a luat sticla şi i-a turnat mamei sake. Când paharele au fost umplute astfel a treia oară, am privit-o pe Ayame şi am ridicat din sprâncene.

– Ah, deci ai observat, zise ea. Japonezii consideră că este un gest important de ospitalitate să umpli mereu paharele oaspeţilor, însă nu este politicos să-ţi umpli propriul pahar. În schimb, trebuie să aştepţi ca alţii să observe că ai paharul gol şi să ţi-l umple.

M-am gândit la Annisha şi la Adam, şi la cinele pe care le luam împreună. Annisha s-ar fi uscat de sete dacă ar fi trebuit să aştepte să observ eu că şi-a golit paharul.

După cină, Ayame propuse să facem o plimbare prin cartier. Străzile erau acum uscate, dar aerul era încă fierbinte şi umed.

– Mulţumesc pentru că mi-ai explicat manierele la masă, i-am spus în timp ce mergeam pe strada pietruită. Dacă aş avea timp să stau mai mult aici, în cele din urmă le-aş învăţa. Itinerarul trimis de Julian îmi indica să iau avionul peste încă o zi, către Mexic. Mă gândisem mai întâi să văd dacă nu aş putea obţine o rezervare mai curând, dar cu toată atenţia plină de amabilitate a lui Ayame, să-i cer aşa ceva părea cam nepoliticos.

– Mi-a făcut plăcere. Mă fascinează, de fapt, toate codurile de comportament. După cum poate că ţi-a spus Julian, am călătorit foarte mult, şi sunt întotdeauna atentă, oriunde merg, la toate tradiţiile tacite, la acea înţelegere comună a lucrurilor pe care o împărtăşesc oamenii.

– Este clar că ai un simţ de observaţie mai bun decât mine, i-am răspuns. Singurul lucru pe care l-am observat la Istanbul a fost că Ahmet nu atingea niciodată nimic cu mâna stângă.

– În multe ţări, o anumită mână se foloseşte pentru treburile considerate murdare. Aşadar nu vei atinge mâncarea sau pe altă persoană cu mâna respectivă.

Probabil asta era, mi-am spus.

– Lucrul interesant, zise Ayame, este că regulile cu care ai cres-

cut ţi se par normale, evidente, chiar logice. Dar abia când ne vedem comportamentul prin prisma unei alte culturi, începem să-l analizăm sau să ne punem întrebări.

– De exemplu, continuă ea, am citit că tradiţia de a da mâna a fost la origine un mod de a arăta că nu ţii nicio armă, deci că nu intenţionezi să-l ataci sau să-l răneşti pe cel cu care te întâlneai. Aşadar, de ce întind mâna acum, când merg la o conferinţă în New York? Vreau într-adevăr să arăt că nu am un pumnal?

Asta m-a făcut să râd.

– Dar nu este atât de important de unde pornesc unele obiceiuri. Rolul etichetei, al manierelor, al regulilor de comportament, este de a ne fi mai uşor să interacţionăm unii cu alţii. Comportamentele comune ne fac să ne simţim în largul nostru; sunt moduri de a ne arăta respect între noi. Important este cum ne fac să ne simţim. Gesturile noastre zilnice transmit convingerile noastre cele mai profunde.

– Dar uneori, poţi fi derutat, am spus. De exemplu, gândeşte-te la deschiderea uşii pentru o femeie. A fost o vreme când nici un bărbat bine crescut nu putea intra pe uşă înaintea unei femei. Trebuia să-i ţină uşa deschisă şi să treacă numai după ea. Dar nu mai sunt sigur cum este interpretat gestul acum.

– Da, este una din regulile care se schimbă în Occident, răspunse Ayame. *Era* un semn de respect, nu-i aşa? Dar apoi, unele femei au început să considere că era un mod de a le domina, că sugera că sunt slabe, că au nevoie de ajutor chiar şi pentru un lucru atât de simplu ca deschiderea unei uşi. Deodată, nu mai este clar dacă obiceiul este politicos sau nu.

– Acum eu încerc de obicei să ţin uşa deschisă pentru toată lumea, am spus. Aşa nu mai fac distincţie pentru femei.

– Este o soluţie, spuse Ayame. De fapt, ultima dată când am fost la Los Angeles, am observat că uneori bărbaţii le ţin uşa femeilor, iar alteori femeile le ţin uşa bărbaţilor, sau altor femei. Se pare că mulţi oameni au revizuit obiceiul de a ţine uşa.

Ne plimbam prin cartier de jumătate de oră. Străzile erau frumoase pe întuneric – cu luminile străbătând prin panourile de hârtie de orez, de la ferestrele unor case, sau cu lampioane aurii

agăţate în faţa altora, în timp ce luna se reflecta scânteind în olanele emailate ale câtorva clădiri.

Am luat-o pe o străduţă, şi mi-am dat seama că intrasem prin celălalt capăt al străzii lui Ayame. Mă simţeam epuizat, dar nu eram prea sigur că voi putea dormi. Şi totuşi, eram nerăbdător să mă întorc în camera mea liniştită.

Intrând în holul din *ryokan*, Ayame zise:

– Vreau să-ţi dau pachetul de la Julian în seara asta.

Mă conduse prin hol, până la o uşă din capăt. Am urmat-o şi am ajuns din nou pe veranda de lemn, care dădea spre grădină. Câteva lămpi erau agăţate sub streaşină, şi un mic spot luminos îşi proiecta lumina asupra fântânii care susura; câteva alte spoturi aruncau raze strălucitoare spre statui. Grădina părea din altă lume, era feerică.

– Te rog, stai jos, îmi spuse Ayame, arătând spre o băncuţă de lemn de tek. Mă întorc imediat.

Apoi dispăru în han.

Se întoarse după un minut, ţinând un pachet mic în ambele mâini. Era ambalat într-o hârtie groasă, care părea fabricată artizanal, şi legat cu un şnur de mătase. Mi-l întinse, iar eu l-am luat cu grijă, tot cu ambele mâini. Atunci mă privi şi zâmbi larg.

– Ştii ce scrie în scrisoare, nu-i aşa?

– Desigur, răspunse Ayame, râzând.

Când m-am întors în camera mea, am desfăcut pachetul, şi am despăturit hârtia groasă, pătată. Înăuntru erau un bilet şi un mic cocor auriu. Am pus cocorul în palmă, stând în picioare, şi l-am privit. Curba alungită, elegantă a spatelui; capul aplecat; ciocul delicat. L-am strâns în mână şi apoi am luat săculeţul de piele de la gât. După ce am lăsat cocorul să cadă în el, am despăturit biletul şi l-am citit.

Trăieşte cu bunătate

Este important să-ţi aminteşti că, după cum cuvintele noastre sunt materializarea gândurilor noastre, la fel şi faptele noastre sunt manifestarea convingerilor noastre. Nicio acţiune, oricât de mică, nu este nesemnificativă – felul în care tratăm o persoană demonstrează felul în care îi tratăm pe toţi, inclusiv pe noi înşine.

Dacă nu respectăm pe altul, nu ne respectăm nici pe noi. Dacă nu avem încredere în altul, nu avem încredere nici în noi înşine. Dacă suntem cruzi cu altul, vom fi cruzi şi cu noi înşine. Dacă nu ştim să îi apreciem pe cei din jur, atunci nu ne apreciem nici pe noi. Cu fiecare persoană cu care interacţionăm, în orice facem, trebuie să fim mai buni decât se aştepta, mai generoşi decât anticipa, mai pozitivi decât credeam chiar noi că este posibil.

Înţelegeam perfect de ce Julian îi încredinţase lui Ayame acest talisman. Da, mi-am spus zâmbind.

Ultimele douăzeci şi patru de ore fuseseră ca un carusel. Ziua începuse prost în Paris – sau cel puţin, eu o începusem prost. Plângându-mă, supărându-mă, agitându-mă. Şi o ţinusem tot aşa până la sosirea în Osaka, şi în timpul călătoriei cu trenul până la Kyoto. Dar toate aceste lamentări nu mă făcuseră să mă simt mai bine deloc. Faptul că-mi vărsasem frustrările pe alţii nu-mi uşurase povara cu nimic. În schimb, bunătatea altora mă ajutase. Decenţa şi amabilitatea lor mă îmblânziseră. Şi cumva, acest lucru mă făcuse să mă judec mai blând şi pe mine însumi. Julian scrisese nişte cuvinte pline de înţelepciune. Dar Ayame – Ayame se vedea că le trăieşte.

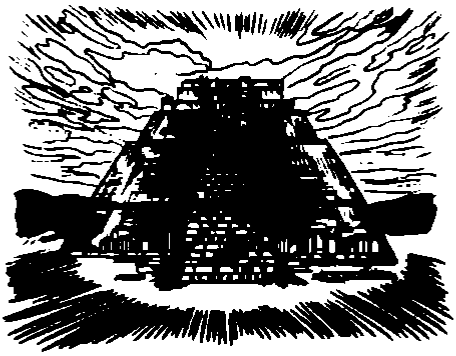

CAPITOLUL ŞASE

„ITINERARUL" PE CARE mi-l trimisese Julian nu acoperea întreaga călătorie, şi nu spunea când se vor încheia deplasările mele. În schimb, enumera pur şi simplu următoarele două destinaţii. Uitându-mă la date, am respirat adânc. Se părea că Julian nu urmărea să mă trimită de la un om la altul într-un anumit ritm.

– Nu-ţi face probleme, spuse Ayame amabil. Nu ar fi bine pentru sănătatea ta să faci aceste deplasări în viteză. Trebuie să te poţi odihni puţin, să faci puţin sport la fiecare popas. Sunt sigură că Julian a aranjat călătoria gândindu-se la nevoile tale, nu la ale lui.

Încă o dată, Ayame mă făcea să privesc lucrurile dintr-o perspectivă diferită. Părea să înţeleagă lumea cu o mare bunătate. Aşa reacţiona ea, şi aşa se aştepta să-i răspundă şi ceilalţi oameni – faţă de orice şi de oricine. Probabil avea dreptate. Julian se gândise la mine. Dar eu nu mă gândeam la el. Eram nerăbdător să mă întorc, din cauza propriilor mele nevoi. Nu mă gândeam pentru ce îi trebuie aceste talismane, sau cât de urgent. Dacă Julian considerase că poate aştepta atâta timp cât cereau aceste deplasări, atunci puteam şi eu.

A DOUA ZI, AYAME m-a dus la templul Kiyomizu şi la templul Ryoanji, iar seara ne-am plimbat prin cartierul Gion, unde gheişele încă păşesc pe străzi, în drum spre evenimentele la care sunt invitate. Când m-am întins pe *futon* în seara aceea, îi eram foarte recunoscător lui Julian pentru itinerarul său. Mâine voi porni spre Oxkutzcab, în Mexic, ca să mă întâlnesc cu un tip numit Chava Ucan. Mai fusesem odată în Mexic – la Acapulco, împreună cu Annisha – dar niciodată la Mérida, unde trebuia să aterizez acum, şi în niciun alt loc din peninsula Yucatan. Mi-am dat seama că era o perioadă foarte caldă a anului, în Mexic.

– Vezi? mă întrebă Ayame a doua zi dimineaţa la aeroport, strângându-mi mâna. Nu am pumnal!

Apoi fiecare din noi i-a făcut o plecăciune celuilalt. Ayame se îndreptă, având o expresie de îngrijorare pe chip.

– Jonathan, spuse ea. Te rog, încearcă să ţii minte biletul lui Julian. Felul în care îi tratezi pe ceilalţi arată felul în care te tratezi pe tine. Eşti un om bun, dar nu întotdeauna eşti bun cu tine însuţi.

SOŢIA LUI CHAVA UCAN, Sikina, spusese că mă va lăsa să dorm cât vreau. Nu speram să pot dormi, dar iată-mă acum, deschizând ochii în lumina soarelui mexican care strălucea cu toată puterea pe fereastra dormitorului, iar căldura îmi apăsa pieptul atât de tare încât mi-am dat seama că dimineaţa trecuse de mult.

În cele două zile petrecute împreună, nu-i spusesem lui Ayame prea multe despre viaţa mea. Ea părea însă să intuiască multe lucruri. Acum, stând culcat pe pat în casa lui Chava, în timp ce căldura se înălţa din podeaua acoperită cu gresie şi radia din pereţi, mă gândeam la felul în care îi tratasem pe oamenii din viaţa mea. Nu mă mândream cu ieşirea mea nervoasă de pe aeroportul din Osaka. Sau de momentele în care îmi pierdusem răbdarea cu funcţionarii de la bancă sau cu vânzătorii de la magazine. Apoi, mai erau momentele în care îl repezeam pe Adam, şi cuvintele pe care i le spusesem Annishei la mânie. Mi se întâmplase cu mult mai des să fiu nepoliticos cu ei decât cu persoane străine. De ce ne permitem atât de des să ne tratăm familia aşa cum nu i-am trata pe prieteni – sau

chiar pe cei pe care nu-i cunoaştem? Probabil, pentru că presupunem că ne vor ierta. Dar asta nu este o scuză. Luasem hotărârea de a-mi schimba purtarea faţă de toţi cei din viaţa mea. Existau însă unele lucruri pe care pur şi simplu nu mai aveam cum să le îndrept. De exemplu, felul în care îl tratasem pe Juan.

AM PRIMIT PRIMUL SEMN că lucrurile nu mergeau bine la serviciu, în privinţa lui Juan, când am luat prânzul cu David şi cu şeful acestuia, Sven, la scurt timp după ce mă mutasem de la laborator.

Sven m-a întrebat ce părere am despre fostul meu şef. Am început să laud maniera lui de a conduce echipa, când Sven îşi ridică mâna.

– Nu, nu, nu ca şef. Ştiu că e un om bun. Mă refer la viziunea lui. La competenţa lui sub aspect tehnic. Ştie ce face? Este capabil să inoveze? Ne dezvoltăm cât se poate de repede, de agresiv?

Era o discuţie stânjenitoare. Ori de câte ori spuneam ceva pozitiv despre Juan, David şi Sven se încruntau, de parcă dădusem răspunsul greşit. În cele din urmă, nu am mai spus nimic.

– Ascultă, zise David, nu spun că Juan nu e un tip inteligent. Şi sunt sigur că la un moment dat a fost lider în domeniul lui. Dar cred, pur şi simplu, că există minţi mai tinere, o întreagă nouă generaţie de ingineri şi de proiectanţi, care pot veni cu idei noi, neconvenţionale. Care să aibă o abordare originală.

Mai tineri, deci. Bănuiam că în realitate David voia să spună „mai ieftini." David căuta tot timpul o cale de a mări profitul.

Când chelneriţa a venit să strângă masa, farfuria mea era neatinsă. Iar mie îmi era greaţă. Ştiam că Juan avea mintea de inginer cea mai strălucită şi cea mai inovatoare din câţi oameni cunoscusem. Mai mult decât atât, reuşea într-un mod genial să-şi determine subordonaţii să privească lucrurile altfel, să fie creativi atât în rezolvarea problemelor cât şi în găsirea unor tehnologii avansate. Dar Sven şi David nu voiau să audă de toate acestea. Ei păreau să se fi hotărât, şi orice spuneam ca să-i contrazic mă scădea pe mine în ochii lor. Era clar că, dacă nu voiam să-mi pun în

pericol propria carieră, trebuia să nu-i mai iau apărarea lui Juan. Acum, la mii de kilometri depărtare de birou, îmi dădeam seama că la un moment dat, la prânzul acela, luasem o decizie laşă care avea să ne coste pe amândoi în modul cel mai grav.

MĂ TREZISEM DIN SOMN, în Mexic, cu gândul la scena de atunci. Adevărul era, însă, că îmi venise în minte pentru prima dată atunci când am citit biletul referitor la bunătate – şi că nu mi-a mai dat pace cât timp a durat întreaga călătorie de la Osaka la Mérida. Drumul a durat mai mult de douăzeci şi patru de ore; aveam legături la Tokyo, Los Angeles şi Mexico City. În tot acest timp, am încercat să adopt liniştea şi seninătatea lui Ayame. Şi mi-am impus să nu-mi mai fac griji încontinuu. Am adormit din când în când, căzând pradă oboselii produse de schimbarea de fus orar şi dezorientării. Mă uitam la telefon cât mai puţin posibil. Am aterizat la Mérida aproape de miezul nopţii, dar după calendar pe aceeaşi dată când plecasem din Japonia; mă simţeam cuprins de o nepăsare ciudată. Aşadar, când o femeie între două vârste m-a prins de cot, la ieşirea din aeroport, nu am tresărit.

Sikina Ucan se scuză pentru absenţa soţului său.

– Trebuie să se trezească mâine foarte devreme ca să meargă la lucru. I-am spus că te întâmpin eu. Ne-am gândit amândoi că vei simţi nevoia să dormi mai mult mâine dimineaţă, aşa că pe Chava îl va duce un prieten cu maşina la sit, apoi eu te voi conduce acolo după-amiază să-l vezi şi să vorbeşti cu el.

Pe drumul lung şi întunecos de la Mérida la Oxkutzcab, Sikina îmi spuse că Chava era tehnician de teren şi lucra într-o echipă care excava ruinele mayaşe de lângă Oxkutzcab.

– Va fi foarte încântat să faceţi un tur al şantierului arheologic şi să-ţi spună câte ceva despre munca lui. Dar nu ţi-ar plăcea să mergi acolo pe la prânz. Este prea cald.

Sikina îmi mai povesti despre Chava, despre ea şi despre copiii lor. Îmi spuse că ea şi Chava făcuseră cunoştinţă cu Julian cu câţiva ani în urmă, pe când el vizita Yucatanul, ca să vadă diferite vestigii mayaşe şi să studieze această cultură.

– Ce om minunat, spuse Sikina, dându-şi după ureche o şuviţă de păr lung şi negru. Atât de înţelept... şi de amuzant.

Dar nu adăugă nimic despre talisman sau despre motivul vizitei mele.

Începeam să-mi dau seama cu câtă grijă alesese Julian fiecare păstrător al talismanelor. Fiecare părea a avea o anumită relaţie cu talismanul respectiv şi cu mesajul transmis de el. Din câte spunea Sikina, Chava dorea să-mi mai povestească unele lucruri despre viaţa lui. Şi, deşi aş fi putut cere talismanul imediat, am hotărât să încerc să-mi imaginez ce avea să scrie în bilet, ce lecţie aş putea primi de la Chava. Când am ajuns la Oxkutzcab, era aproape ora două şi jumătate noaptea. Sakina opri camioneta în faţa unei case cu faţada de stuc roz pal. Intrând, îmi arătă o uşă aflată lângă bucătăria-sufragerie.

Dormitorul era mic, dar curat. Mi-am lăsat pe podea rucsacul şi valiza, şi m-am prăbuşit pe pat. Adormisem deja înainte să-mi pot scoate hainele.

PROBABIL M-AM TREZIT din cauza căldurii, dar ceea ce m-a făcut să ies din dormitor a fost un miros puternic şi apetisant care m-a atras la bucătărie.

– Oh, ce bine, spuse Sikina, ştergându-şi mâinile pe şorţ. Speram că te vei trezi la prânz. Trebuie să plecăm în curând.

Sakina îmi făcu semn să mă aşez la o masă mică, înghesuită într-un colţ al bucătăriei strâmte. Masa era vopsită într-un galben strălucitor şi fiecare din cele patru scaune avea o altă culoare. Annishei i-ar fi plăcut asta, mi-am zis. Am tras scaunul turcoaz şi m-am aşezat, în timp ce Sakina îmi punea în faţă o farfurie care aburea.

– *Codzitos*, spuse ea. Nişte *tacos* mai mici, cu carne şi cu sos de roşii. Şi suc de guave, adăugă ea, arătând spre un pahar albastru, înalt, din faţa mea.

Mâncarea era delicioasă şi regretam că mâncasem atât de mult când m-am urcat în camioneta Sakinei, peste o oră. Mă spălasem şi îmi schimbasem hainele, dar încă mă simţeam prea sătul.

Camioneta se smuci înainte când Sakina o băgă în viteză. Ea îmi privi chipul cenuşiu şi zâmbi.

– Ok, îmi zise. O să facem mai întâi un mic tur al oraşului, ca să ţi se mai liniştească stomacul înainte de a ieşi pe autostradă.

Sakina conducea încet pe străzile din Oxkutzcab. Am trecut prin cartiere cu case mici şi pătrate, unele văruite, altele zugrăvite în culori fanteziste, iar altele construite din blocuri de ciment netencuite. Acoperişurile plate erau acoperite cu tablă sau cu ţigle, dar mai erau şi câteva case mici şi ovale, vopsite în culori vii, cu acoperişuri ţuguiate de paie.

– Aceea este o colibă mayaşă tradiţională, spuse Sakina.

Străzile cartierelor rezidenţiale erau de o diversitate minunată. Pereţii scunzi din piatră sau din beton mărgineau grădini care erau uneori doar nişte spaţii goale, uscate – dar alteori erau revărsări tumultoase de palmieri, hibiscuşi şi tot felul de plante şi de arbuşti pe care nu-i recunoşteam. Porţi şi garduri elegante, de fier forjat, alternau cu frânghii de uscat rufele care fluturau în vânt. În centrul satului erau câteva biserici, mici restaurante, hoteluri şi alte clădiri, tencuite în nuanţe strălucitoare de pământ ars, albastru sau galben. Străzile erau pline de praf şi relativ liniştite: erau puţine maşini, dar un număr mare de biciclete, motociclete, pietoni şi căruţe cu alimente îşi croiau încet drumul prin căldură.

Pe măsură ce înaintam pe şoseaua îngustă, asfaltată, casele şi clădirile erau înlocuite de tot mai mulţi copaci şi arbuşti, până ce oraşul rămase în urma noastră şi nişte dealuri scunde, ondulate, apărură la orizont.

– Dealurile Puuc, îmi spuse Sikina. Sunt pline de ruine mayaşe, mari şi mici. Mâine Chava vrea să te ducă la Uxmal. A fost pe vremuri un oraş cu mai mult de douăzeci de mii de locuitori. Dar astăzi mergem într-un loc cu mult mai mic şi mai uitat de lume.

La o jumătate de oră după plecare, am cotit pe un drum accidentat de pământ, care părea să urmeze direcţia unei văi mici. Ne-am zdruncinat un timp pe el, având de o parte şi de alta o pădure deasă, până ce am trecut pe sub o arcadă de lemn pe care era gravată o denumire. În cele din urmă, am oprit într-un spaţiu deschis.

Erau mulţi oameni care se agitau încolo şi încoace, inclusiv un grup care mi s-a părut a fi de şcolari, care se îndreptau spre o clădire joasă, cu aspect modern. Se vedeau şi câteva colibe mayaşe acoperite cu paie, dar chiar şi acestea păreau relativ noi şi deloc ruinate. Nu asta mă aşteptam să văd într-un sit arheologic.

– Oh, mai sunt multe lucruri aici, răspunse Sikina la comentariul meu. Aceasta este şi rezervaţie naturală şi staţie de cercetare. Are o suprafaţă de peste patru mii de acri.

Coborâsem din camionetă doar de câteva minute, când un om scund, solid, cu şapcă, pantaloni scurţi şi bocanci grei, veni cu paşi mari spre noi.

– *Hola*, Jonathan! zise el.

Am zâmbit şi i-am întins mâna. Chava o scutură viguros.

– *Bix a beel?* Ce mai faci?

Nu era nevoie să discuţi cu Chava mai mult de câteva minute, ca să-ţi dai seama că istoria era pasiunea lui. A întrebat de călătoria mea, de Julian, dacă Sakina îmi dăduse de mâncare pe săturate. Dar vocea lui se învioră abia când a început să-mi vorbească despre locul în care lucra. Sikina rămăsese la unul dintre birouri, ca să viziteze nişte prieteni care lucrau în rezervaţia naturală. În timp ce mă conducea prin zona deschisă şi pe coasta împădurită a dealului, Chava mi-a explicat că excavaţiile se concentrau asupra acestui loc. M-am întrebat ce legătură avea asta cu talismanul, dacă exista vreuna şi dacă era într-adevăr nevoie să mi se prezinte şantierul, dar începeam să înţeleg că această călătorie urma să aibă un ritm al ei pe care nu-l puteam schimba aproape deloc.

– Arheologii lucrează aici, cu întreruperi, de zeci de ani, îmi spuse Chava în timp ce ne făceam drum prin frunziş, dar abia în ultimii ani am început să realizăm că situl acesta ne-ar putea oferi unele indicii noi privind prăbuşirea imperiului Maya.

Aveam impresia că tatăl meu a renăscut în acest arheolog între două vârste. M-am surprins zâmbind, în timp ce Chava îşi continua comentariul nestăvilit.

Populaţia vorbitoare a limbii Maya apăruse în Yucatan, se pare, cu mai mult de patru mii de ani în urmă. În următorii trei sute de ani, în lumea mayaşă au fost înfiinţate oraşe sofisticate, foarte

dens populate. În momentul culminant al civilizaţiei mayaşe, majoritatea teritoriului dintre aceste oraşe-state era acoperit cu ferme şi sate. Şi toate centrele importante erau legate între ele cu şosele albe de calcar.

Oraşele-state nu operau numai în cadrul unor sisteme politice complexe, ci erau şi minuni de arhitectură: piramide în trepte şi temple, curţi împodobite şi pieţe publice. Mayaşii, îmi spuse Chava, creaseră de asemenea şi opere de artă de o frumuseţe uluitoare, şi dezvoltaseră unul dintre primele sisteme de scriere din istorie. Iar cunoştinţele lor sofisticate de matematică le permiteau să facă mari descoperiri în astronomie, ceea ce a dus la, probabil, cea mai mare realizare: calendarul Maya. Cuvintele lui Chava se înşiruiau ca un curs bine pregătit, dar păreau să se împletească şi cu mândria personală, de parcă vorbea despre oameni pe care îi cunoştea şi îi iubea.

Apoi însă, cândva între anii 900 şi 1000 d.H., îmi explică Chava, cu şase sute de ani înainte de sosirea spaniolilor, civilizaţia a început să intre în declin. În următorii aproximativ două sute de ani, îmi spuse el cu tristeţe în glas, 90 la sută din populaţie a dispărut, oraşele au fost abandonate, iar măreţia lumii mayaşe a devenit o amintire. A durat numai un secol sau două pentru ca pădurile să invadeze oraşele, pentru ca vegetaţia să ascundă monumentele şi şoselele, şi pentru ca populaţia care mai rămăsese să se răspândească prin ţară, în sate micuţe, unde practicau agricultura de subzistenţă. Aceşti supravieţuitori, sublinie Chava, erau strămoşii lui.

În timp ce vorbea, Chava mă conducea prin pădure, sărind peste rădăcini de copaci şi peste pietre care se fărâmiţau. Pe drum am observat câte un agricultor care mergea pe poteci, dar locul nu era deloc tăcut sau pustiu. Păsările ciripeau şi cântau, zburând printre copaci. Auzeam ramurile foşnind şi sunete furişate în jurul nostru. Am încercat să mă concentrez asupra păsărilor, ca să nu mă gândesc la păianjeni, scorpioni sau pume. Chava se oprea din când în când, ca să-mi arate unele formaţiuni de piatră abia vizibile, sau locuri recent excavate. Făcusem înconjurul unei mici piramide. Era o construcţie în trepte, ca şi cele pe care le văzusem în fotografiile de la Chichen Itza, dar avea o înălţime de numai zece metri. Şi

apoi am ajuns în faţa a ceea ce păreau a fi rămăşiţele unor clădiri dispuse pe două dintre laturile unui mare perimetru înălţat. Baza zidurilor era alcătuită din pătrate de piatră, iar partea de sus era acoperită cu un motiv decorativ gen coloană de piatră.

– Avem aici un palat pe jumătate terminat, spuse Chava. În jurul unei pieţe, un spaţiu public.

Am mers de jur împrejurul ruinelor şi am privit cu atenţie câteva blocuri de piatră.

– Spuneai că nu aveau unelte de metal?

– Aşa este, răspunse Chava. Numai de granit, de cremene, sau de obsidian. În zona asta nu există materie primă pentru fabricarea metalului.

Mi-am trecut mâna peste pietre.

– Incredibil.

– Vrei să ne odihnim puţin? întrebă Chava, mergând la marginea platformei elevate de piatră şi aşezându-se. Scoase o sticlă de apă din rucsacul pe care-l avea în spate şi mi-o întinse. M-am dus şi am luat-o, recunoscător. Copacii ne dădeau umbră, dar căldura părea să se înalţe din solul pădurii şi în acelaşi timp să emane din coroanele copacilor. Cămaşa mi se lipise de spate; pantalonii erau lipiţi de picioare.

– Ştii, asta îmi place la munca mea, zise Chava. Enigmele. Ştim că unele dintre oraşe au fost abandonate doar pentru că locuitorii s-au mutat. Dar populaţia nu s-a deplasat, pur şi simplu – a dispărut. Şi nici măcar oamenii care au mai rămas nu mai locuiau în oraşele mari.

Chava îmi explică în continuare că experţii care studiau scheletele mayaşilor spuneau că oasele, chiar şi oasele membrilor familiei regale, sugerau că în ultimii ani ai civilizaţiei hrana era insuficientă. Acesta putea fi rezultatul vânătorii excesive. O altă posibilitate era o invazie de dăunători sau vreun alt dezastru care afectase agricultura, eventual provocat de despăduriri. Dar cea mai probabilă cauză a crizei de hrană era o secetă prelungită.

– Nu se găseşte prea multă apă în Yucatan nici chiar în perioadele cele mai bune, râse el. Şi, desigur, bolile, războaiele sau alte forme de violenţă puteau şi ele să fi decimat populaţia.

Chava se ridică şi puse sticla de apă înapoi în rucsac.

– Dar aici, în situl acesta, spuse el, vedem ceva ce nu se întâlneşte prea des la excavaţii. Vino încoace.

Chava mă conduse pe una dintre laturile ruinei. La exterior se vedeau arcade pătrate sprijinite pe coloane scurte, rotunde. Dar el privea pământul din faţă clădirii.

– Uite, zise Chava, arătându-mi un grup de pietre dispuse pe pământ. Nu era o formaţiune clară, dar nici nu părea întâmplătoare sau naturală. Ce crezi că este asta?

– Nu ştiu, am spus apropiindu-mă. Printre pietre erau mici smocuri de iarbă. O şopârlă se strecură dintr-un colţ şi dispăru la baza grămezii de pietre. Este o fundaţie pentru vreo clădire? Sau ceva care s-a prăbuşit?

– Ăsta, prietene, spuse Chava, este un zid. Nu un zid care s-a năruit, ci unul care a fost pre-asamblat şi aşezat aici, aşteptând să fie mutat acolo ca să formeze un etaj. Era gata să fie mutat, dar lucrarea nu s-a mai încheiat. Aşa ceva nu vezi într-un loc care a fost abandonat din cauza unei secete prelungite sau a unei epidemii. La lucrarea asta nu s-a renunţat – a fost *întreruptă*.

Când ne începusem micul tur, părea făcut puţin la întâmplare – un curs scurt de arheologie, prezentarea universului de lucru al unui om pe care abia îl cunoscusem. Dar începeam să înţeleg de ce voia Chava să arate toate acestea tuturor celor pe care îi întâlnea, de ce voia să i le împărtăşească unui străin, de ce o astfel de activitate putea cuceri pe cineva. Existau atâtea întrebări care aşteptau un răspuns.

– Ce crezi că s-a întâmplat? Au fost atacaţi sau aşa ceva?

– Războiul sau violenţa par explicaţia cea mai probabilă, nu-i aşa? răspunse Chava. Am găsit un număr mare de vârfuri de suliţă. Dar nu există clădiri incendiate, sau ziduri şi baricade de apărare. Şi, dacă a fost un atac neaşteptat, ei bine, trebuie să vezi încă ceva.

Chava îmi făcu semn să mă îndepărtez de zid.

– Rezişti să mai urcăm încă puţin?

Chava mă conducea pe o cărare şerpuită. Ici şi colo erau rămăşiţele unor trepte care se sfărâmau sub paşii noştri. Chava se opri din urcuş lângă vârful unui deal şi se îndreptă spre o zonă netedă,

împrejmuită cu pietre şi stâlpi. Evident, aici se făceau excavaţii. Baza de piatră a zidurilor, degajată de sub stratul de vegetaţie, era înconjurată de şanţuri săpate în pământul uscat. Într-unul dintre acestea, o tânără blondă stătea ghemuită într-un colţ, îndepărtând cu atenţie praful de pe un obiect îngropat, cu o pensulă mică. Într-un alt colţ al şanţului, se aflau diferite bucăţi de piatră şi cioburi de ceramică, pe care erau lipite etichete numerotate.

– Jonathan, spuse Chava pe când tânăra se ridica. Ea este Ellen. Ellen, ţi-l prezint pe Jonathan.

Ellen era şi ea tehnician de teren, şi lucra cu o echipă de la o universitate americană.

– Tocmai îi povesteam lui Jonathan despre ultimele descoperiri. Poate vrei să-i vorbeşti tu despre casele acelea de pe vârful dealului, spuse Chava.

Ellen dădu din cap şi îşi şterse fruntea cu o batistă pe care o scoase din buzunarul pantalonilor. Ca şi Chava, părea să fie bucuroasă să vorbească despre munca ei.

Mi-a explicat că ceea ce vedeam erau rămăşiţele unei mese. Piatra pe care se măcina porumbul fusese sprijinită de tocul uşii, dar nu pusă deoparte. Vasele de pământ aranjate ordonat sugerau că pregătirea mesei începuse, dar se întrerupsese la jumătate. Toate lucrurile rămăseseră aşa cum sunt lăsate atunci când oamenii cred că se vor întoarce în scurt timp. Plecaseră în grabă, dar nu păreau să fi fugit cuprinşi de panică. Totul este ordonat, şi nu există semne de debandadă sau de atac.

– Ah, oftă Chava. Avem mult de lucru ca să rezolvăm enigmele astea.

– À propos, spuse Ellen. Sper să mă scuzaţi dacă mă întorc la lucru. Vreau să mai avansez puţin înainte de a pleca astăzi.

Chava şi cu mine am mai stat câteva minute pe vârful dealului, contemplând covorul format de coroanele copacilor. M-am uitat în urmă, la Ellen care stătea ghemuită în praf. Aici sus era mai puţină umbră şi deşi soarele nu mai era tot atât de sus pe cer ca şi la sosirea mea, era încă foarte cald.

– Este ceva ce nu înţeleg, i-am spus lui Chava.

El îşi înclină capul.

– Munca, am spus. Săpatul. Pare să înainteze atât de încet. Credeam că este obositor să faci inginerie şi proiectare, dar asta... şi am arătat cu mâna în direcţia lui Ellen,... munca asta înaintează doar cu fracţiuni de centimetru. Cum de aveţi răbdare?

– Ah, da, ştiu, răspunse Chava, zâmbind. Cum de putem lucra toată ziua, iar la sfârşitul ei, ce am realizat? Am dat la o parte câteva sute de grame de praf, nu-i aşa?

Am dat din umeri.

– Este uşor să ridiculizezi ceea ce facem noi. Tehnicienii americani îşi zic uneori „săpători de şanţuri." Dar nu trebuie decât să ne reamintim că nu putem grăbi lucrurile, că trebuie să avem răbdare. Şi mai ales, că trebuie să lucrăm cu grijă, atent, cu cel mai mare profesionalism, chiar dacă suntem plictisiţi sau nerăbdători. Este foarte uşor să distrugi artefacte importante, sau pur şi simplu să treci pe lângă o descoperire.

Chava porni înapoi, spre treptele abrupte. Mă privi peste umăr.

– Fiecare porţiune de teren excavată cu grijă poate părea neînsemnată, Jonathan, dar laolaltă, toate aceste mici parcele pot alcătui o mare descoperire istorică, un pas înainte făcut de ştiinţă. Îmi place să cred că dacă noi, „săpătorii de şanţuri," ne facem bine treaba, micile noastre contribuţii luate la un loc pot duce la un rezultat important. Putem chiar să rezolvăm enigmele.

În drum spre casă, Sakina insistă să stau la geam în camionetă, iar ea se înghesui între Chava şi mine. Am ţinut geamul deschis până ce am ajuns jos, şi din când în când îmi scoteam capul afară ca un golden retriever jucăuş. Curentul uscat de aer era extraordinar de plăcut. Odată ce am intrat pe străzile şerpuite, mărginite de case, din Oxcutzcab, am avut un motiv în plus ca să-mi scot capul pe geam – mirosurile atrăgătoare de mâncare. Mi-am dat seama cât de foame îmi era, dar de asemenea că, deoarece fusesem cu toţii plecaţi toată ziua, era puţin probabil ca cina să ne aştepte pe masă la întoarcere.

– Mă gândeam, le-am spus lui Chava şi Sikinei, ce-ar fi să vă invit la cină în oraş? Aţi petrecut toată ziua plimbându-mă pe mine.

– Oh, nu, răspunse Sakina. Nu se poate. Ne aşteaptă Zama.

Am înţeles atunci că ne îndreptam spre locuinţa fiicei lor, care era căsătorită. Ea şi soţul ei ne pregătiseră o cină festivă.

A fost o seară plină de zgomot şi agitaţie. În afară de Zama, de soţul ei şi de cei trei copii ai lor, veniseră mai mulţi vecini ca să ne salute. Muzica răsuna tare, paharul îmi era umplut întruna, iar pe farfurie erau mormane de mâncare. În timp ce copiii se fugăreau prin curte, îl urmăream cu privirea pe Eme, băieţelul Zamei, în vârstă de şase ani. Era puţin mai mic decât Adam, dar prin hohotele lui de râs şi felul în care era mereu în mişcare, chiar şi atunci când stătea pe scaun, Eme îmi amintea de fiul meu. După ce am terminat de mâncat, am trecut prin casă şi am ieşit pe strada nepavată, unde era mai multă linişte. Am încercat să sun acasă, dar semnalul era slab de când sosisem în Mexic, şi nu am putut lua legătura. I-am trimis un mesaj lui Adam.

Hei prietene, i-am scris. *Am văzut nişte lucruri extraordinare aici. O să-ţi povestesc totul când voi avea mai mult timp. Deocamdată, voiam doar să-ţi spun că te iubesc.*

Mesajul urma să fie trimis când ajungeam într-un loc unde aveam semnal. Între timp, trebuia să mă întorc la petrecere, dar inima mea nu mai era acolo.

Chava păru să observe cât de tăcut devenisem după ce m-am întors, şi după o jumătate de oră propuse să plecăm. În noaptea aceea, stând culcat în pat, după ce notasem în jurnal cum am privit familia fericită a lui Chava, inima mi se strângea de dor. Nu doream nimic mai mult decât să-l am pe băieţelul meu lângă mine. Cum de nu preţuisem momentele acelea, pe când îmi erau la îndemână?

A DOUA ZI DIMINEAŢA, Chava şi cu mine am ieşit în parcare pe întuneric, încă înainte de zorii zilei. În seara trecută, mă gândisem să o rog pe Sakina să mă ducă înapoi la aeroportul din Mérida, ca să văd dacă nu puteam pleca mai devreme din Mexic. Dar m-am răzgândit, amintindu-mi cuvintele lui Ayame. Julian stabilise ritmul acestei călătorii cu un anumit motiv. Mai mult, Chava părea hotărât, dintr-un motiv oarecare, să mă înveţe mai multe des-

pre civilizaţia Maya, şi s-ar fi simţit jignit dacă îi ceream să renunţe. Insistase să venim aici, la Uxmal, înainte de zorii zilei.

– Când răsare soarele, îmi spuse el, apar şi oamenii. Dar trebuie să vezi asta singur, sau aproape singur.

Chava avea multe cunoştinţe printre cei din administraţia sitului, aşa că un gardian primise instrucţiuni să ne aştepte la intrarea în clădirea care funcţiona ca punct de intrare spre temple şi ruine. Îi vedeam silueta în uniformă profilându-se în faţa uşii muzeului.

Când ne-am apropiat, schimbă cu Chava câteva cuvinte în limba maya, iar gardianul ne deschise uşa. Apoi arătă în lungul holului şi mai spuse ceva.

– Ştiu drumul, spuse Chava. Vino după mine.

Zece minute mai târziu, ne aflam afară. În lumina slabă, o piramidă magnifică se înălţa înaintea noastră; avea peste treizeci de metri înălţime şi cel puţin şaizeci pe orizontală. Spre deosebire de mica piramidă pe care o văzusem cu o zi înainte, sau de piramidele mayaşe pe care le văzusem în fotografii, aceasta părea să aibă baza ovală.

– Este Templul Vrăjitorului, zise Chava.

Între timp, soarele urca pe cer în spatele nostru. Lumina sa atinse pietrele templului, făcându-le să strălucească auriu, de parcă s-ar fi aprins un foc uriaş înăuntrul piramidei.

Chava se aplecă spre mine şi spuse încet:

– Uimitor, nu? Când te gândeşti că mâna omului a construit asta. Oameni obişnuiţi, ca tine şi ca mine, capabili de o asemenea realizare, de atâta măreţie.

Am dat din cap, rămânând fără cuvinte la priveliştea pe care o aveam în faţă.

Am contemplat piramida, pe când cerul se lumina în jurul ei. Apoi Chava porni. Se îndrepta spre ea.

– Acum turiştilor nu li se mai permite să urce treptele, dar nu e nimeni aici să ne vadă.

În loc să se apropie de treptele care erau chiar în faţa noastră, Chava ocoli baza piramidei. Gândul de a mă căţăra pe ea mă entuziasma. Deodată, m-am bucurat că Chava lua instruirea mea atât de în serios.

– Partea cealaltă e mai bună pentru urcat, îmi explică el, conducându-mă spre partea opusă a piramidei.

Cum stăteam la bază, cu treptele de piatră ridicându-se mult deasupra mea, am văzut clar ce înălţime uimitoare avea construcţia. Urma să fie un urcuş greu. Chava începu, iar eu l-am urmat. Înaintam încet în sus, pe treptele dure şi netede. Erau abrupte şi înguste, iar senzaţia că urcăm pe o scară enormă, fără puncte de sprijin, mă dezorienta. Chava îmi spuse că multe dintre piramide au lanţuri de metal, pentru ca cei care urcă să se poată prinde de ele. Înţelegeam de ce. Când am ajuns în vârf, transpiram de parcă terminasem un maraton.

– Aceasta este cea mai frumoasă vedere din Uxmal, zise Chava. Aşează-te, odihneşte-te, priveşte.

Chava îşi puse jos micul rucsac de pânză şi se ghemui. Am făcut la fel.

Situl arheologic Uxmal se întindea în faţa noastră pe o suprafaţă de sute de acri. O mare parte din rămăşiţele străvechiului oraş erau încă acoperite de vegetaţie. Numeroasele străzi şi clădiri se ghiceau numai după fâşiile plate, întrerupte de movile pătrate. Direct sub noi, însă, se aflau câteva ruine masive din piatră.

Chava îmi spuse că pe vremea când oraşul Uxmal era locuit, casele ocupau o suprafaţă cu mult mai întinsă decât puteam vedea acum. Îmi arătă o altă piramidă, pe jumătate acoperită cu vegetaţie, care se numea Marea Piramidă, şi îmi vorbi despre multe alte clădiri în ruină, pe care le vedeam în jur.

– Ai auzit vreodată legenda acestei piramide? mă întrebă Chava, după ce-mi descrise oraşul de la picioarele noastre. Am făcut semn că nu.

– Sunt multe versiuni ale poveştii, urmă Chava.

Legenda, aşa cum mi-a povestit-o el, spunea că regele din Uxmal fusese prevenit cu mult, mult timp în urmă că, atunci când avea să bată un anumit gong din oraş, imperiul său va cădea în mâinile unui om care nu a fost născut din femeie. Şi într-adevăr, într-o zi, gongul răsună iar regele a aflat îngrozit că cel care îl lovise era un băiat pitic, care fusese clocit într-un ou de către o bătrână care nu avea copii. El îl chemă pe pitic la palat, şi avea de

gând să-l execute, dar se răzgândi. În loc să ucidă băiatul pe loc, se hotărî să-i dea o sarcină imposibil de dus la îndeplinire. Dacă piticul îi putea construi regelui un templu magnific, mai înalt decât orice altă clădire din oraş, şi putea face asta într-o singură noapte, atunci regele îi va cruţa viaţa.

Când regele s-a trezit, a doua zi dimineaţa, a văzut cu uimire ridicându-se în faţa lui o piramidă maiestuoasă. Viaţa piticului a fost cruţată, iar piramida a primit numele de Templul Vrăjitorului.

– În unele versiuni ale poveştii, piticul însuşi este creat peste noapte, de către bătrână. În altele, este pus la multe încercări, inclusiv construirea piramidei. Dar ceea ce au în comun toate versiunile, zice Chava, este ideea că această clădire extraordinară a fost creată în răstimp de numai o noapte.

Chava scoase două sticle de apă din rucsac. Îmi dădu mie una şi luă o gură din cealaltă, apoi se şterse la gură cu dosul mâinii.

– Poate este din cauza muncii pe care o fac, continuă el, dar povestea mă încântă. Spune atât de multe despre visurile noastre, despre dorinţele noastre. Ce îşi doreşte regele? Nu, nu îşi doreşte neapărat un mare templu chiar atât de mult. Ar fi putut oricând să le ceară supuşilor să i-l construiască. Ceea ce vrea el este ca această creaţie remarcabilă să fie făcută peste noapte!

– Cred că nimic nu se schimbă cu timpul, am răspuns râzând. Toţi vor totul imediat.

– Da, exact, spuse Chava. Dar nu se poate, nu-i aşa? În definitiv, îndeplinirea sarcinii date de rege dovedeşte că piticul este, de fapt, un vrăjitor. Nu stă în puterea unui simplu om să facă ceva cu adevărat minunat într-o clipă. Oamenii au nevoie de răbdare. Ei trebuie să construiască încet, cărămidă cu cărămidă. Oricât ne-ar plăcea să facem lucrurile repede, lumea noastră nu este făcută aşa. Geniul este un proces.

Chava îşi aşezase rucsacul de pânză pe genunchi şi căuta ceva înăuntru. După câteva secunde, scoase un săculeţ de pânză şi mi-l întinse.

– Să-l deschid acum? am întrebat. Chava îmi făcu semn că da.

Săculeţul din ţesătură roşie era legat la gură cu o sfoară. Am tras de nod până ce s-a deschis, apoi am ridicat săculeţul şi i-am golit

conţinutul în poală. Erau un bilet şi o figurină mică şi roşie de lut. Am ridicat-o şi am privit-o. S-a dovedit a fi miniatura unei piramide.

Am desfăşurat hârtia şi am citit cuvintele scrise pe ea.

Fă mici progrese în fiecare zi

Modul în care facem lucrurile mărunte determină felul în care facem totul. Dacă ne îndeplinim bine sarcinile lipsite de importanţă, atunci vom excela şi în cele mai importante. Astfel, perfecţiunea devine un mod de a fi. Dar mai mult decât atât – fiecare mic efort îl pregăteşte pe următorul, aşa încât cărămidă cu cărămidă, poţi crea lucruri magnifice, câştigi o mare încredere în tine însuţi şi îţi îndeplineşti visurile cele mai îndrăzneţe. Cei cu adevărat înţelepţi ştiu că micile progrese de zi cu zi duc întotdeauna la rezultate excepţionale.

Soarele era cu mult mai sus pe cer decât atunci când începusem să urcăm. Căldura începea să mă deranjeze. Am ridicat un colţ al cămăşii şi mi-am şters fruntea de transpiraţie.

Chava mă privi, şi se ridică imediat.

– Scuză-mă că te-am ţinut aici sus atâta timp, spuse el. Ştiu că nu eşti obişnuit cu temperatura. Să plecăm. Pe drum, vreau să-ţi mai arăt ceva.

Am început să coborâm, ceea ce mi s-a părut cu mult mai dificil decât urcuşul. Coborârea treptelor abrupte şi înguste, cu faţa spre terenul deschis, m-a făcut să realizez cât de sus urcasem şi faptul că nimic nu mă putea împiedica să alunec şi să mă zdrobesc de aceste trepte netede de piatră. Am fost uşurat când Chava mi-a făcut semn să nu mai cobor în linie dreaptă, ci în schimb să merg de-a lungul lor. Chava mergea în faţa mea, dar în cele din urmă s-a oprit în faţa unei arcade mari, care se deschidea într-o parte a piramidei.

– Asta, zise el arătând cu mâna spre intrarea în piramidă, este ironia legendei, din punctul meu de vedere.

– Cum aşa? am întrebat.

– Se spune că piramida a fost ridicată într-o singură noapte, dar nimic nu poate fi mai departe de adevăr, zise Chava. În realitate, a fost construită în sute de ani. De fapt, a fost mereu recon-

struită. De cinci ori! Şi de fiecare dată, se construia o nouă piramidă peste cea veche. Strămoşii mei credeau că acest lucru îi conferea templului puterea şi măreţia cumulată a celor precedente. Intrarea aceasta este doar o urmă a uneia dintre piramidele mai vechi aflate pe acest loc. Ceea ce vezi în jur a fost adăugat mai târziu.

– Uau, am spus. Priveam în sus la sculpturile creaturilor mistice, sau poate ale unor zei mayaşi, care se înşiruiau pe cadrul uşii. Era o lucrare artistică complexă şi plină de detalii. Ar fi fost într-adevăr nevoie de o vrajă pentru ca aşa ceva să se realizeze în câteva luni, cu atât mai puţin peste noapte.

– Îţi spuneam ieri că munca mea încearcă să descopere indicii despre sfârşitul Imperiului Maya, zise Chava. Dar ceea ce mă interesează mai mult sunt începuturile lui – cum au apărut toate acestea. Tu spui că săpăturile arheologice sunt o muncă obositoare şi migăloasă, dar crearea unei civilizaţii, construirea unor oraşe imense, piramidele de aici – asta înseamnă muncă înceată şi obositoare.

Am dat din cap şi am tăcut amândoi câteva minute.

– Este bine să ţii minte asta, zise Chava încet. Faptul că orice mare vis are începuturi modeste.

CHAVA A FOST CEL CARE m-a condus la aeroportul din Mérida, a doua zi.

Drumul a durat aproape două ore, şi după ce am discutat prieteneşte în prima jumătate de oră, am tăcut. Mi-am scos telefonul, dar tot nu aveam semnal. În loc să trimit un mesaj, am început să mă uit la unele dintre fotografii. M-am oprit la un instantaneu cu Adam în echipament de fotbal, cu piciorul aşezat nesigur pe minge.

Chava aruncă o privire.

– Îţi este puţin dor de casă, spuse el.

– Da, am răspuns.

– Mergi spre casă, Jonathan, replică el după un moment. Eşti pe drumul spre casă.

Trecusem prin orăşelul Ticul, pe lângă pământuri părăginite şi păşuni pietroase. Am mai stat un timp fără să vorbim, apoi mi-am scos jurnalul din rucsac şi am recitit ultima notă. Îmi scrisesem gândurile despre această călătorie, despre talismane şi scrisori, aşa cum îmi ceruse Julian. Nu ştiam sigur ce să cred despre ultimul său mesaj.

În cele din urmă, Chava privi la jurnalul de pe genunchii mei şi mă întrebă:

– Jonathan, ţi-a povestit Sakina despre fiul nostru, Avali?

– Mi-a spus doar că locuieşte în Mexico City şi că îi este dor de el, am răspuns.

Asta l-a făcut pe Chava să râdă tare. L-am privit întrebător.

– Scuză-mă, zise Chava, nu-mi vine să cred că s-a oprit aici. Avali este medic. Sakina este foarte mândră de el. De obicei, ăsta este unul dintre primele lucruri pe care le spune.

– Înţeleg, am spus, de ce este mândră.

A urmat o clipă de tăcere, apoi Chava continuă.

– Când Avali avea opt ani, a venit la mine şi a întrebat: „Tată, vreau să fiu doctor şi să-i ajut pe oamenii bolnavi. Cum să fac asta?" Ei, Jonathan, ce puteam să-i spun? Nici eu, nici Sakina nu am mers la facultate. Cei mai mulţi din familia mea nu au trecut de şcoala elementară. Şi nu e doar asta. Niciunul din noi nu a plecat vreodată din Yucatan. Nu aveam idee cum poate cineva să se facă doctor. Dar îl priveam pe micul Avali, plin de speranţe copilăreşti, şi mi-am dat seama că ştiam un lucru. L-am luat pe genunchi, şi i-am spus: „Fiule, uite cum începi. Mâine, te duci la şcoală şi asculţi tot ce spune învăţătorul. Şi munceşti mai mult decât ai muncit vreodată. Şi apoi, vii acasă şi-mi spui ce ai învăţat."

Chava zâmbea uşor, de parcă îl vedea pe băieţelul lui în faţa ochilor. Dădu încet din cap, apoi continuă:

– Aşa a început. La fiecare test, la fiecare lucrare, îi spuneam: „Fă bine la asta, şi eşti pe drumul cel bun ca să devii doctor." Niciunul din noi nu ştia drumul de urmat, aşa că ne-am concentrat pe fiecare pas. Când a mai crescut, am vorbit cu toţi cei pe care îi cunoşteam – cu arheologii şi cercetătorii de la siturile unde lucram, cu asistentele şi cu medicii de la spital, şi chiar cu turiştii pe

care-i întâlneam la ruine sau în oraş. Încet dar sigur, Avali, Sakina şi cu mine am înţeles care sunt paşii următori. Nici n-am ştiut când a trecut timpul, iar Avali a absolvit universitatea din Mexico City.

– Micile progrese zilnice pot duce la realizări mari, nu-i aşa? am spus.

– Mai bine o acţiune, cât de mică, decât o simplă intenţie, chiar dacă e foarte mare, spuse Chava. Şi rezultatele vorbesc întotdeauna mai tare decât cuvintele.

Ca şi ceilalţi păstrători ai talismanelor, Chava înţelegea clar, şi *trăia*, înţelepciunea talismanului care i se încredinţase. O vedea în munca lui, o vedea în fiul lui. Dar cum s-ar fi putut aplica în viaţa mea? Nu eram sigur pentru ce mare realizare ar trebui să mă străduiesc, către ce ţinte – şi visuri – ar trebui să mă îndrept cu paşi mici. Mai demult credeam că ar fi postul de director general, sau o casă imensă, sau chiar un Ferrari, cum avusese Julian. Dar acum, nu mai eram sigur. Abia când am ajuns la aeroport, am scris ceva în jurnal. *Flotări,* am notat. Mâine voi începe ziua cu douăzeci de flotări. Voi începe cu asta.

MI-A FOST SURPRINZĂTOR DE GREU să mă despart de Chava. El şi Sikina îmi aminteau atât de mult de părinţii mei. Şi am început să-mi doresc să petrec mai mult timp cu familia lui. Poate că, dacă m-aş fi întors acasă, nu aş fi simţit asta. Dar mă îndreptam din nou către necunoscut – de data asta spre Barcelona. La aeroport, am reuşit să prind semnalul. Am sunat-o pe Annisha, dar a răspuns robotul telefonic. Am hotărât să le mai trimit un mesaj lui Adam şi Annishei, ca să le povestesc despre vizita mea în Mexic, dar când am deschis căsuţa de mesaje, am observat unul de la Tessa. Asta era ciudat. Nu lucram împreună.

Bună, Jonathan, începea.

Am vorbit cu Nawang astăzi, ca s-o întreb când te întorci. Mi-a spus că nu ştie. Crede că s-ar putea să nu te mai întorci deloc. Nu mi-a venit să cred cât de mult m-am întristat. Şi asta

mi-a dat de gândit. Nu ştiu exact cum să spun acest lucru, aşa că îţi spun deschis. Se spune prin birou că eşti într-un proces de divorţ. Poate este prea curând pentru tine, dar am simţit întotdeauna că este ceva între noi doi. Dacă nu te întorci aici, nu aş vrea să cred că am ratat ocazia de a fi împreună. Mă gândesc că am putea fi potriviţi unul pentru celălalt. Oricum, vorbesc prostii. Voiam doar să îţi spun că mă gândesc la tine.

Tessa

CAPITOLUL ŞAPTE

CÂND AVEAM ŞAPTE ANI, tatăl meu m-a dus la primul meu meci de baschet. Nu era un meci de categoria NBA. Dar era jocul cel mai interesant pe care-l văzusem până atunci.

Se jucau semifinalele între şcoli şi era organizat la şcoala Parkview, unde tatăl meu preda la clasa a şasea. Mai fusesem acolo în vara precedentă, când tata îşi pregătea sala de clasă pentru prima zi de şcoală. Sora mea şi cu mine coloram pe resturi de hârtie, în timp ce tata punea pe pereţi postere cu animale şi cu oameni ciudaţi. Pe toate scria ceva, iar eu habar nu aveam ce reprezentau. Dar îmi era clar că tata trebuie să fie absolut genial ca să poată preda matematică şi literatură, şi toate celelalte, unor băieţi şi fete atât de mari, de unsprezece ani.

Meciul acesta de baschet, însă, a fost prima dovadă că tatăl meu avea abilităţi şi responsabilităţi care depăşeau talentele lui de profesor. Stăteam la capătul unei bănci lungi de lemn, într-o sală enormă de sport. Nişte băieţi care păreau mari şi înalţi ca nişte adulţi – cel puţin în ochii mei – stăteau aliniaţi pe bancă lângă

mine. Tatăl meu le vorbea, le dădea instrucţiuni. Şi fiecare din aceşti băieţi avea ochii aţintiţi asupra lui – sorbindu-i fiecare cuvânt, de parcă le explica secretele universului.

Nu-mi amintesc nimic din acel meci. Singurul lucru care mi-a rămas în minte este că îmi creştea inima de mândrie ori de câte ori tata vorbea echipei, şi ori de câte ori se uita la mine şi zâmbea.

Când am ajuns în clasa a patra, însă, meciul acela era o amintire îndepărtată, iar mândria mea fusese înlocuită de griji. Învăţătoarea mea era doamna Higginbottom – o femeie care venea uneori la şcoală cu câte un bigudiu uitat în păr, la ceafă. Se îmbrăca cu haine atât de nepotrivite una cu alta, încât până şi băieţii de nouă ani observau asta. Doamna Higginbottom reuşea să ţină clasa sub control numai cu ajutorul doamnei Dorman, învăţătoarea de alături, şi al vizitelor frecvente ale directorului. Dar nici chiar ameninţarea permanentă că vom rămâne la şcoală după ore şi vom primi teme suplimentare nu ne putea împiedica să ne adunăm în curtea şcolii în pauze, ca să-i inventăm porecle jignitoare. Doamna Higginbottom îmi demonstra clar că profesorii nu inspirau neapărat respect; că puteau fi adeseori luaţi în bătaie de joc.

Eram foarte sigur că tata nu semăna deloc cu doamna Higginbottom – că elevii lui nu copiau la teste unii de la alţii, când se întorcea cu spatele, sau nu încercau să-l păcălească spunându-i că le-a pierdut tema când nici nu se deranjaseră s-o predea. Dar nu puteam să nu mă întreb: dacă o lăsau pe doamna Higginbottom să le rămână învăţătoare, oare ce spuneau despre tata?

În clasa a şaptea, impresia pe care mi-o făcusem la grădiniţă că tata este atotştiutor dispăruse. Acum nu mă puteam gândi decât că tata alesese să-şi petreacă viaţa cu nişte *puşti*. Taţii prietenilor mei erau medici sau avocaţi, operatori de utilaje industriale sau oameni de afaceri. La sfârşitul zilei de lucru, veneau acasă cu serviete scumpe, pline de dosare, sau cu câte o cască albă de protecţie care se vedea pe geamul din spate al camionetei. Tata venea acasă cu teancuri de lucrări stângace, pline de greşeli, despre „Igiptul antic" şi cu mormane de teste cu fracţii şi zecimale.

Când am ajuns la liceu, eram deja sigur. Motivul pentru care tata era profesor la şcoala generală, era că nu avea niciun pic de

ambiţie – un defect atât de mare, încât nici nu reuşea să înţeleagă sau să conştientizeze faptul că meseria lui era de toată jena. Am descoperit că i se propusese de mai multe ori să devină director adjunct sau chiar director principal, dar refuzase de fiecare dată. Ideea era că îi plăcea să predea – şi dacă nu putea face asta, prefera să îşi schimbe meseria cu totul. Dar *eu* ştiam adevărul: tata era un ţicnit leneş.

Când am început şi eu să lucrez, am recunoscut, firește, că tata nu semăna deloc cu doamna Higginbottom. Îmi dădeam seama că îi plăcea cu adevărat ceea ce făcea şi că era un profesor bun. Dar problema lipsei lui de ambiţie continua să mă deranjeze.

La asta mă gândeam, când Lluis Costa mi-a spus povestea lui.

LLUIS MĂ ÎNTÂMPINASE la aeroportul din Barcelona. Ca şi Ahmet, ţinea o mică pancartă cu numele meu. Se apropia probabil de patruzeci de ani, dar avea un aspect tineresc, cu părul lui negru şi buclat tuns scurt. Purta un veston bleumarin apretat şi pantaloni gri închis. Cravata roşu aprins contrasta cu cămaşa albă.

– *Hola, hola,* Jonathan, spuse el. Lluis Costa la dispoziţia ta. Este o mare plăcere să fac cunoştinţă cu un membru al familiei lui Julian.

Înainte să apuc să-i răspund, Lluis mă prinse de braţe, se aplecă şi mă sărută pe amândoi obrajii.

– Şi acum, zise el luându-mă pe după umeri, hai să ne cunoaştem mai bine la o cină bună şi o sticlă de vin.

Familiaritatea lui Lluis mă făcea să mă simt puţin stânjenit. Îmi făcuse plăcere să-i cunosc pe Ahmet, Ayame, Chava şi Sakina, dar nu mă aflam într-o misiune de a-mi face prieteni. De fapt nu voiam decât să iau talismanele. Şi să mă întorc acasă.

Lluis mă conduse la ieşirea din terminal şi apoi la un taxi care aştepta afară. În loc să se îndrepte spre primul taxi din rând, se duse direct la ultimul. Deschise uşa din spate şi mă invită cu un gest, arătând spre locul liber ca şi când ar fi spus: „După tine." Dar eu nu m-am mişcat. Era clar că taxiul era gol. Complet gol.

– Lluis, am spus, nu are şofer. Şoferul nu e în maşină.

– Nu, sigur că nu, răspunse Lluis. Aşteaptă-l înăuntru. Eu sunt şoferul, Jonathan. Este taxiul meu.

Mi se părea ciudat să stau singur în spate, în timp ce însoţitorul meu, şofer sau nu, stătea în faţă, dar Lluis îmi făcea insistent semn să intru în maşină. După ce m-am aşezat, deschise portbagajul şi îmi puse bagajul înăuntru. L-am văzut făcând cu mâna şi salutându-i pe alţi şoferi de taxi, în timp ce se îndrepta spre locul şoferului. Lluis avea o bună dispoziţie pe care nu o întâlneşti prea des la taximetrişti, cel puţin nu la cei din oraşul meu. După ce s-a aşezat la volan, se întoarse spre mine.

– Deci aşa, Jonathan. Ai mai fost la Barcelona până acum?

Când am făcut semn că nu, Lluis zâmbi aprobator.

– Ah, atunci ai noroc. Ai şoferul potrivit ca să te conducă prin oraş. Dar mai întâi – trebuie să fii obosit. Ţi-am făcut rezervare la un hotel excelent, din cartierul Eixample. Te duc acolo ca să te speli şi să te odihneşti. Şi după aceea vin să te iau pe la ora nouă, ca să putem lua cina pe malul apei. Îţi convine?

Trebuie să recunosc că Lluis era un şofer bun. Părea să se mişte cu uşurinţă în trafic. Aerul condiţionat din taxi era răcoros, dar nu rece. Se auzea încet muzică clasică. Am observat o cutiuţă prinsă pe spatele scaunului şoferului. Înăuntru era un pachet de batiste de hârtie, un flacon de gel dezinfectant pentru mâini şi câteva pachete de şerveţele umede. Un suport fixat pe spatele locului din dreapta conţinea două teancuri de pliante colorate. Am luat câte un pliant din fiecare – o hartă turistică a Barcelonei şi un ghid al muzeelor şi galeriilor de artă. M-am întrebat dacă toate taxiurile din Barcelona erau atât de bine echipate.

Ajungând în centrul oraşului, Lluis începu să treacă dintr-o străduţă îngustă în alta.

– Poate că nu este traseul cel mai direct, dar este cel mai pitoresc. M-am gândit că ţi-ar plăcea să arunci o privire la arhitectura de secol nouăsprezece din partea asta a oraşului. Este chiar uimitoare.

Lluis avea dreptate. Multe dintre clădiri îmi aminteau de cele construite în stil *art nouveau* din Paris şi din New York, cu faţadele lor ornamentate din piatră, balcoanele din fier forjat şi ferestrele înalte, împărţite în ochiuri de geam.

– Uau, am făcut când am trecut pe lângă o biserică bogat ornamentată – toată numai turle ameţitoare şi creneluri.

– Ah, da, *Sagrada Familia* a lui Antoni Gaudi. Cel mai renumit arhitect al Barcelonei. Mâine, dacă te interesează, ne vom întoarce aici. Nimeni nu trebuie să plece din Barcelona înainte să se familiarizeze cu lucrările lui Gaudi.

Am trecut înainte, pe lângă catedrală, am dat colţul şi apoi am oprit la un semafor. Când a trecut pe verde, Lluis apăsă uşor pe acceleraţie. Nici nu ajunsesem în centrul intersecţiei, când zgomotul unui motor care accelera m-a făcut să întorc capul. Un alt taxi, venind din direcţia perpendiculară, se repezea să treacă pe roşu. Nu dădea semne că va încetini, apropiindu-se de noi. Eram sigur că va lovi uşa de lângă scaunul meu. Inima mi se zbătea când am sărit pe locul celălalt şi mi-am acoperit capul cu braţele. Am simţit că taxiul a făcut un salt înainte, apoi am auzit scrâşnetul cauciucurilor şi zgomotul strident al metalului care se freca de metal. Dar, în mod miraculos, maşina *noastră* continua să se mişte lin, deşi mai încet acum. Mi-am ridicat capul şi am privit în jur. Lluis trăgea cu grijă taxiul pe dreapta, de cealaltă parte a intersecţiei. Reuşise la limită să zboare prin faţa maşinii care venea în viteză, ca să evite lovitura. După ce ne-am oprit, Lluis aprinse avariile şi se întoarse spre mine.

– Eşti bine, Jonathan? întrebă el.

Am dat din cap. Amândoi ne-am uitat în oglinda retrovizoare. Celălalt taxi intrase în bara unei maşini de pe partea opusă a străzii. Erau urme de cauciucuri prin centrul intersecţiei, acolo unde în mod evident taxiul derapase şi se răsucise, după ce şoferul a pus frână.

Înainte să-mi vin în fire, Lluis sări din maşină şi se repezi spre locul accidentului. Când am ajuns şi eu acolo, ajuta o femeie care părea năucită şi o fetiţă speriată să iasă din spatele taxiului. Femeia îşi ţinea mâna la cap, iar Lluis se apleca să-i vorbească copilului. Şoferul maşinii lovite reuşise să-şi deschidă uşa şi acum stătea nesigur pe stradă. Părea şocat, dar teafăr. M-am aplecat să mă uit prin geamul din faţă al taxiului. Şoferul era ghemuit, cu faţa sprijinită de volan. Îi curgea sânge din frunte.

Câteva minute mai târziu, au sosit poliţia şi o ambulanţă. Între timp, şoferul taxiului îşi recăpătase cunoştinţa şi încerca să-i povestească lui Lluis ce se întâmplase. Părea foarte tânăr şi foarte tulburat. În cele din urmă s-au apropiat paramedicii şi au început să se ocupe de rănile şoferului. Lluis şi cu mine ne-am dus la maşina de poliţie, ca să dăm declaraţii. Lluis îmi traducea, apoi am aşteptat ca şi clienta taxiului să explice ce văzuse ea. Paramedicii s-au oferit să trimită o altă ambulanţă care să o transporte pe mamă la spital, pentru o vizită medicală, dar doamna răspunse că şi ea şi fetiţa se simţeau bine. După ce ambulanţa a pornit şi poliţiştii au plecat, Lluis s-a apropiat din nou de femeie, vorbindu-i încet. În cele din urmă, ea dădu din cap iar Lluis se întoarse spre mine.

– Am convins-o să mă lase să o duc la spital, doar ca să fim siguri că totul e bine. Sper că nu te deranjează o mică întârziere, Jonathan, spuse Lluis.

– Sigur că nu, am răspuns.

LLUIS SE ÎNTOARSE LA TAXI, după ce le conduse pe mamă şi pe fetiţă la camera de gardă pentru urgenţe.

– Îmi pare rău că ţi-ai început vizita la Barcelona aşa, Jonathan, spuse el.

– Te rog, nu-ţi face probleme pentru mine, i-am răspuns.

Trebuie să recunosc că accidentul mă tulburase, dar dacă Lluis nu ar fi fost un şofer atât de bun, lucrurile puteau sta cu mult mai rău. Simţeam că am avut noroc şi nu ghinion.

Douăzeci de minute mai târziu, am oprit în faţa unei clădiri de piatră albă, cu ferestre terminate în arc de cerc şi jardiniere din fier forjat. Un portar în uniformă stătea lângă o uşă mare, rotativă, din alamă. Lluis parcă maşina pe locul pentru taxiuri şi îi făcu semn cu mâna, înainte de a sări din maşină. L-am văzut grăbindu-se să-mi deschidă uşa, dar am ieşit din maşină înainte. Lluis îmi trase bagajele din portbagaj. Când ne-am apropiat de hotel, portarul îl salută pe nume şi apoi schimbară câteva cuvinte, în timp ce portarul deschidea o uşă grea de sticlă aflată lângă cea rotativă. În hol, Lluis îl salută pe băiatul care venea spre noi ca să ne ia bagajele, şi se duse direct la recepţie. În spatele biroului stătea un bărbat înalt şi

slab, care citea ceva. Când îşi ridică privirea şi îl văzu pe Lluis îndreptându-se spre el, îşi ridică mâinile şi strigă:

– *Bon dia*, Lluis!

Ieşi de după birou ca să-l îmbrăţişeze pe Lluis, înainte de a se întoarce spre mine.

– Acesta este oaspetele de onoare despre care ţi-am vorbit. Jonathan Landry, vărul lui Julian, spuse Lluis.

Recepţionerul mă privi cu efuziune.

– Am o cameră minunată pentru dumneavoastră, îmi zise el. Dar dacă mai putem face ceva, vă rog să mă anunţaţi.

Îmi întinse cheia camerei şi îi făcu semn băiatului de bagaje. I-am spus la revedere lui Lluis şi l-am urmat până la lift. Camera mea se afla la etajul opt. Am tras adânc aer în piept când s-au deschis uşile, şi am intrat repede, înainte să apuc să mă răzgândesc.

Când am ajuns sus, băiatul deschise uşa, îmi lăsă bagajele în cameră şi plecă. Era o cameră elegantă: aerisită şi spaţioasă, cu ferestre mari care dădeau spre stradă şi spre un parc care se zărea în depărtare. O vază enormă cu lalele albe era aşezată pe o măsuţă de lângă fereastră, şi pe comodă se afla un coş cu fructe şi bomboane de ciocolată. Mi-am scos pantofii, m-am aruncat pe patul imens şi mi-am scos telefonul.

Când am primit mesajul Tessei, am răspuns imediat. Nu ei, ci lui Nawang. Ce le tot spunea tuturor? *Bineînţeles că mă întorc,* i-am scris. *Nu am întotdeauna semnal, dar îmi verific mesajele de câte ori pot. Te rog, ţine-mă la curent cu toate problemele şi cu tot ce se întâmplă. Mă voi strădui să-ţi răspund cât de curând posibil.*

În avionul cu care plecam din Mexic, am recitit mesajul Tessei de mai multe ori. Mă făcuse să ies din melancolie. În primul rând, îmi făceam griji pentru slujba mea. Oare Nawang se folosea de absenţa mea ca să-mi ia locul? Întotdeauna avusesem încredere în ea, dar nu fusesem oare naiv? Sau nu cumva David se răzbuna pe mine, în felul acesta, pentru că îi făcusem probleme? Îi lăsa pe clienţii mei să înţeleagă că acum îi preluase Nawang?

În timp ce toate aceste gânduri paranoice îmi asaltau mintea, auzeam încă ecoul slab al cuvintelor lui Julian: *Cei care nu au încredere în alţii, nu au încredere nici în ei înşişi.* Poate că trebuia să fiu

atent, dar toate grijile acestea nebuneşti nu-mi foloseau la nimic. Şi cu siguranţă nu-mi plăcea cum mă simţeam din cauza lor.

Mai deconcertant decât problemele legate de carieră, însă, era mesajul personal al Tessei. Desigur, fusese ceva între Tessa şi mine în ultimele luni. Era unul dintre lucrurile care mă înveseleau atunci când aveam o perioadă mai grea. După ce mă certam cu Annisha, sau îmi petreceam seara singur în apartament, a doua zi intram în birou şi vedeam chipul zâmbitor al Tessei. Dar era întotdeauna ceva abstract. Acum, însă, ea îl făcuse să devină concret, real.

CÂND AM COBORÂT ÎN HOL la ora nouă, am reperat imediat silueta scundă, elegantă, a lui Lluis. Stătea lângă una dintre uşi, cu mâinile la spate, legănându-se uşor înainte şi înapoi pe călcâie. Evident, stătuse să mă aştepte, dar zâmbetul amabil de pe chipul lui arăta că nu îl deranja.

Taxiul lui era parcat pe stradă, în faţa uşilor hotelului. De data aceasta, m-a lăsat să stau pe locul din faţă, lângă el. În timp ce conducea, Lluis conversa amabil.

– Păcat că stai atât de puţin în oraşul acesta fantastic, spuse el. Sunt atâtea lucruri de văzut. Întotdeauna spun că este un oraş al artiştilor de geniu.

Era clar că ne îndreptam spre o parte cu mult mai veche a oraşului. Străzile deveneau tot mai înguste şi mai întunecoase.

– Chiar aşa? am întrebat.

– Oh, ştiu, când oamenii se gândesc la artişti de excepţie, se gândesc la Florenţa, la Roma, la Paris. Se gândesc la Luvru, sau la Uffizi sau la Capela Sixtină. Dar Barcelona, Barcelona este oraşul atâtor mari artişti din secolul trecut. Joan Miró, Salvador Dalí, Pablo Picasso. Şi, bineînţeles, marele arhitect, Antoni Gaudi. Genii cu toţii.

Simţeam că Lluis se aprinsese. Probabil că ne aflam acum în zona oraşului vechi; patina secolelor se vedea pe fiecare clădire şi alee pietruită. Unele străzi erau atât de înguste încât nu credeam că maşina ar putea intra pe ele, dar Lluis, vorbind tot timpul, cu mâna stângă gesticulând în aer, o manevra cu nonşalanţă. Faptul că trecusem la limită pe lângă un accident nu-l afectase.

– Da, sunt atâtea locuri în lume unde ai putea vedea lucrările magnifice ale lui Picasso. În definitiv, sunt cam cincizeci de mii. Dar unde în lume mai poţi vedea lucrările cu care a început să fie original? Muzeul nostru Picasso are primele lui lucrări – schiţele şi tablourile din timpul copilăriei lui din Spania. Vezi studiile de portret pe care le-a făcut sub îndrumarea tatălui său. Îţi dai seama ce talent strălucit avea, chiar de pe atunci. Este ceva să te bucuri de primele semne ale capodoperelor de mai târziu!

Am trecut pe lângă biserici şi o catedrală, pe lângă clădiri scunde cu balcoane ornamentate de fier forjat la etaj şi cu arcade rotunde la parter. Erau magazine cu uşi din tablă ondulată de oţel, acoperite cu graffiti. Dar în cele din urmă, am ieşit de pe străduţele înghesuite şi ne-am aflat din nou pe şoselele principale. Se ivi oceanul. Vedeam iahturile acostate în port, cu luminile scânteind pe apa neagră. Strada era mărginită de palmieri şi mirosul sărat, înviorător, al mării plutea în aer.

– În faţă e Barceloneta, spuse Lluis, când am trecut de zona portului. Am intrat pe o stradă laterală, îndepărtându-ne de apă. Lluis intra şi ieşea de pe străduţe, şi în cele din urmă opri pe o alee.

– De aici trebuie să mergem pe jos, spuse el.

RESTAURANTUL MIC ŞI INTIM era plin de localnici.

– E prea departe de apă pentru turişti, îmi explică Lluis.

M-am uitat în meniu. Era scris în două limbi, în ceea ce Lluis îmi spuse că era spaniolă şi catalană. Am înţeles câteva cuvinte, dar nu destul ca să-mi dau seama ce aş vrea să comand. Am ridicat privirea de pe meniu, iar Lluis îmi zâmbea.

– Îţi plac peştele şi fructele de mare? mă întrebă.

Am dat din cap.

– Bine, zise el. Este chiar păcat să mănânci într-un restaurant din Catalonia, şi să nu guşti fructele de mare. Vrei să comand eu pentru amândoi?

Masa a început cu o supă cremă fină de peşte, apoi un platou de legume la grătar, urmate de creveţi cu usturoi, calamar crocant

şi peşte alb înăbuşit la abur. Lluis comandă vin şi îmi umplea paharul de câte ori îl goleam.

Înainte de a sosi mâncarea, căută ceva în buzunar.

– Ar fi mai bine să-ţi dau asta acum. Mi-e teamă să nu-l pierd.

Lluis îmi puse în mână o cutie mică, de piele maro. Avea cam zece centimetri lungime şi cinci centimetri lăţime, iar capacul era prins în mici balamale. Am ridicat clapeta de alamă şi am deschis capacul. O pensulă mică, delicată, era aşezată peste o bucată împăturită de pergament. Era făcută dintr-un lemn închis la culoare şi neted, de care era ataşat un mănunchi de păr fin. Am luat pensula şi am răsucit-o uşor între degetul mare şi arătător. Apoi am pus-o cu grijă pe masă şi am scos biletul.

Era scris mic şi citeţ, cu cerneală neagră. Am citit:

Ca să ai cea mai bună viaţă, dă tot ce ai mai bun

Nu există muncă lipsită de importanţă pe lumea asta. Orice muncă este o ocazie de a-ţi exprima talentele personale, de a-ţi crea operele de artă şi de a-ţi dezvolta potenţialul de geniu cu care te-ai născut. Trebuie să lucrăm aşa cum a pictat Picasso: cu devotament, cu pasiune, energie şi excelenţă. În acest fel, productivitatea noastră va deveni nu doar o sursă de inspiraţie pentru alţii, ci va avea şi capacitate de influenţă – va conta în vieţile celor din jurul nostru. Unul dintre cele mai mari secrete ale unei vieţi trăite frumos este ca munca ta să conteze. Şi să te ridici la o asemenea măiestrie, încât lumea să nu-şi mai poată lua ochii de la tine.

Am pus pensula înapoi în cutie şi am strecurat cutia în buzunar. Urma să mut pensula în săculeţ, iar biletul în jurnal, după ce mă întorceam în camera mea la hotel.

– Un sentiment interesant, nu-i aşa? spuse Lluis.

– Da, am răspuns. Picasso. Muncă la nivel de geniu. Presupun că de asta te-a ales pe tine ca păstrător al acestui talisman. Pentru interesul tău faţă de toţi aceşti maeştri creativi, nu?

Lluis râse.

– Poate, zise el. Dar cred că este mai mult decât atât.

Lluis îmi explică apoi că îl cunoscuse pe Julian cu ani în urmă, din întâmplare, pe când Julian venea de la aeroport. Lluis făcea pe atunci taximetrie ca să-şi plătească studiile universitare. Julian era în trecere, aşa că nu avea mult timp ca să viziteze Barcelona. L-a întrebat pe Lluis ce să facă, ce ar trebui să vadă dacă nu poate sta în oraş decât o singură zi. Lluis avea atâtea lucruri de spus, atâtea idei şi atâtea informaţii de dat, încât au mai stat de vorbă mult timp după ce au ajuns la hotel. În cele din urmă, Julian l-a invitat pe Lluis la cină.

– L-am adus pe Julian tot la restaurantul acesta, zise Lluis. Şi am ţinut legătura de atunci. Cred că ceea ce mi s-a întâmplat după acea primă întâlnire l-a făcut pe Julian să se gândească la mine când căuta păstrători pentru talismane.

În timp ce treceam de la un fel de mâncare la altul Lluis îmi spuse povestea lui.

Îşi petrecuse copilăria într-un mic sătuc la sud de Barcelona, pe coasta Mediteranei. Când avea paisprezece ani, familia lui s-a mutat la oraş.

– Pentru mine, a fost o mare aventură. De la un sătuc adormit, la asta. Lluis făcu un gest cu mâna, de jur împrejur. Ştiu că nu este un lucru obişnuit pentru un băiat, dar îmi plăceau muzeele. Şi istoria. Dar cel mai mult îmi plăceau străzile. Să poţi merge pe La Rambla şi să vezi un mozaic de Miró, chiar acolo, în faţa ta, de pe trotuar. Sau să dai de o sculptură de Picasso, sau de un colţ medieval, sau de un fragment de zid roman, în timp ce hoinăreşti prin Barri, cartierul gotic. Mă urcam pe bicicletă şi îmi petreceam timpul liber mergând peste tot prin oraş, ca să văd tot ce era de văzut.

Când Lluis a terminat liceul, s-a discutat mult în familie despre ce drum trebuia să-şi aleagă. Tatăl lui, om de afaceri, voia ca Lluis să devină avocat. Mama lui, ale cărei rude, ca şi ale lui Chava, nu făcuseră studii superioare, nu ţinea la o profesie anume atâta vreme cât el mergea la o universitate oarecare.

În cele din urmă, o mătuşă a sugerat că şi-ar putea folosi cunoştinţele şi dragostea pentru oraş urmând o facultate de turism şi intrând în industria hotelieră.

– Tata a fost dezamăgit. „N-ai ambiţie," mi-a spus. Voia foarte mult să fiu avocat, sau cel puţin un profesionist bine plătit. Neurochirurg, poate. Sau medic ortodont.

– Inginer electronist? am întrebat.

– Asta i-ar fi plăcut. Dar manager de hotel? Pentru tata, asta nu mergea. Să fiu proprietarul hotelului, da. Să lucrez pentru el, nu.

Lluis a încercat să-l ignore pe tatăl lui. S-a înscris, a urmat cursurile şi a făcut taximetrie ca să le plătească. Când a absolvit, a primit un post la hotelul în care stăteam eu acum. Lucra ca asistentul recepţionerului şef. Apoi concierge adjunct. Apoi concierge şef.

– Nu mult după aceea, am trecut în managementul superior. Eram cel mai tânăr manager de hotel din oraş.

Dar apoi, la sfârşitul unei zile foarte obositoare, Lluis a ieşit din hotel şi l-a văzut pe un vechi prieten taximetrist, care deschidea uşa unui client al hotelului. I-a zâmbit lui Lluis şi i-a făcut cu mâna, apoi a sărit în taxi şi a plecat. Lluis a privit cu inima grea cum se îndepărtau şi dispăreau luminile stopurilor. În acea dimineaţă, venise la lucru înainte de răsăritul soarelui. Pleca tocmai când soarele cobora sub orizont. Aproape că nu ieşise din birou toată ziua; nu pusese piciorul afară din hotel. Se simţea de parcă viaţa îi era suspendată pe timpul orelor de lucru. Şi în tot acest timp, pământul se învârtea, lumea mergea înainte. Norii se mişcau pe cer, păsările cântau, oamenii umblau încolo şi încoace prin oraş. Totul era viu, în timp ce el nu trăise.

– Niciodată nu mă simţisem aşa, pe vremea când eram şofer de taxi. Întotdeauna mă simţeam plin de energie, de viaţă, o parte integrantă a lumii. În clipa aceea, stând pe trotuar, în costumul meu scump şi pantofii lustruiţi, am luat o hotărâre. Voiam să demisionez de la hotel. Voiam să mă întorc la singura muncă pe care o iubisem cu adevărat. Voiam să fiu taximetrist.

Lluis făcu o pauză şi sorbi din vin.

– Şi eşti fericit? A fost decizia corectă? l-am întrebat.

– Absolut.

– Şi tatăl tău mai este încă dezamăgit?

– Oh, da, răspunse Lluis. Nu mai vorbim despre asta, dar mă tratează ca pe unul care a ieşit din puşcărie. Şi ştii care este ironia,

Jonathan? Ştii ce mă întristează? El este un om care îşi urăşte munca. Propriul lui tată l-a obligat să preia afacerea familiei, să se ocupe de ea când bunicul a ieşit la pensie. Şi fiecare zi în care tata a condus această afacere a fost o agonie pentru el. A jurat că nu-i va cere nici unuia dintre copiii lui să intre în firmă. Pur şi simplu, numără zilele până se va putea pensiona, ca să vândă compania.

Lluis privea ţintă la masa din faţa lui, clătinând din cap. Chiar atunci apăru chelnerul şi ne aduse desertul. Când a plecat, l-am privit pe Lluis.

– Dar de ce nu pleacă tatăl tău chiar acum din firmă? am întrebat.

– Ei bine, răspunse Lluis, după cum îţi poţi imagina, pentru că îşi urăşte munca atât de mult, nu este foarte bun. Este ca o glumă pe care mi-a spus-o un client: Cum faci o mare avere pe timp de criză economică?

Am ridicat din umeri.

– Pornind de la una *mare*, zise Lluis.

Am râs amândoi. Apoi, zâmbetul lui Lluis păli.

– Compania nu mai valorează mare lucru, dar tata trudeşte în fiecare zi, sperând că o poate reconstrui ca să aibă o pensie mare. Dar în acest moment, eu am şanse mai mari să mă îmbogăţesc decât el.

Am rămas tăcuţi un moment. Lluis luă o căpşună mică din salata de fructe, dar apoi o lăsă să cadă înapoi în bol.

– Deci Julian ţi-a dat să ţii talismanul pentru că ai ales să faci ce îţi place? l-am întrebat. Nu mi se părea că se potriveşte perfect: de ce a face ce-ţi place era neapărat acelaşi lucru cu „a da tot ce poţi?"

– Nu, nu cred că tocmai de asta mi-a dat acest talisman, spuse Lluis. Cred că mi l-a dat din cauza promisiunii pe care mi-am făcut-o în ziua aceea, pe trotuar. Ştiam că prietenii şi familia îmi vor contesta decizia. Şi am hotărât ca niciodată să nu fie nevoie să mă justific pentru munca mea. Voiam să fiu întotdeauna mândru de mine însumi. Şi singurul mod de a face asta este să dai tot ce poţi, să munceşti cât mai bine.

Lluis mă privi şi zâmbi.

– Taximetristul acela tânăr, care era să ne lovească astăzi, nu înţelege ce înseamnă să conduci bine. El crede că să-ţi duci pasagerii la destinaţie, cât mai repede, înseamnă să accelerezi, să-ţi iei riscuri prosteşte. El nu realizează că cel mai rapid mod de a ajunge de la punctul A la punctul B este să cunoşti oraşul – să alegi cel mai bun traseu şi să eviţi zonele cu probleme. Asta fac eu. Nu există stradă sau alee pe care să nu o ştiu. Dar să fiu cel mai bun taximetrist posibil înseamnă mai mult decât să conduc eficient. Când îi duc pe turişti prin Barcelona, le pot răspunde la orice întrebare îmi pun – ce restaurant serveşte cea mai bună *fideuà*, ce orar are Muzeul de Artă Contemporană, care este cel mai bun anticariat? Şi dacă un client coboară din avion la douăsprezece noaptea, dorindu-şi un hot-dog în stil american, eu ştiu unde să-l duc.

Julian mi-a dat mie talismanul, pentru că eu cred din toată inima că o slujbă este doar o slujbă, numai atunci când o consideri numai atât. Unii pot spune că sunt „un simplu taximetrist." Dar eu cred că îi ajut pe turişti să aibă amintiri care le vor îmbogăţi viaţa. Am ocazia să le arăt oamenilor puţină omenie, într-o lume în care atâţia dintre noi tânjesc după relaţii mai frumoase. Reuşesc să-i fac pe clienţii mei să zâmbească – şi îi las mai buni decât i-am găsit. Pentru mine, munca mea este un mijloc de a descoperi mai mult din darurile noastre, de a exprima mai mult din potenţialul nostru şi de a le fi de folos altor oameni.

Cafeaua sosise, şi amândoi am tăcut luând primele sorbituri. Nu ştiu la ce se gândea Lluis, dar gândurile mele se întorceau la tata, în sala de clasă, cu atâţia ani în urmă.

Înainte să ne despărţim în seara aceea, Lluis se oferi să-mi mai împărtăşească din ideile sale. Voia să vină să mă ia dimineaţa şi să facem un tur al oraşului. Ne-am înţeles să ne întâlnim la ora nouă.

CÂND A SUNAT CEASUL, a doua zi dimineaţa la ora şase, eram gata să mă întorc pe cealaltă parte şi să dorm mai departe. Dar mi-am amintit de cuvântul pe care îl scrisesem în jurnal: *flotări*. M-am dat jos din pat şi m-am împleticit până la valiză. Îmi lua-

sem la mine echipamentul de sport. Făceam asta ori de câte ori mergeam într-o călătorie de afaceri – şortul, tricoul, adidaşii şi şosetele rămâneau invariabil neatinse până ce le despachetam când mă întorceam acasă. Dar în dimineaţa aceasta, în loc să zac în pat şi să inventez motive ca să nu cobor în sala de gimnastică a hotelului, m-am ridicat şi m-am îmbrăcat înainte de a-i da corpului meu timp ca să protesteze. Puteam să-mi înfrâng defectele, învăţam. Am realizat că toate scuzele pe care mi le găseam nu erau nimic mai mult decât minciuni, inspirate de temerile mele. Am fugit la baie, m-am spălat pe dinţi, mi-am aruncat nişte apă rece pe faţă, apoi am luat grăbit cheia camerei şi am ieşit pe uşă. Abia cu douăzeci de minute mai târziu – în timp ce alergam pe bandă cu ochii aţintiţi pe televizor, urmărind nişte ştiri pe care nu le înţelegeam – creierul mi s-a dezmorţit complet şi am devenit pe deplin conştient de ceea ce făceam. Şi primul lucru pe care l-a făcut creierul meu, după ce a intrat în funcţiune, a fost să se felicite.

După ce am alergat, am făcut şi flotările pe care mi le promisesem în jurnal, şi câteva abdomene pe planul înclinat. Apoi m-am întors în cameră ca să fac duş.

După ce m-am răsfăţat cu un duş prelungit, m-am îmbrăcat şi m-am îndreptat spre hol. Concierge-ul şef nu venise încă, dar adjunctul său mi-a recomandat o cafenea după colţ, unde se găsea cea mai bună cafea din zonă.

În timp ce-mi luam micul dejun, mi-am verificat mesajele. Era unul conciliant de la Nawang, care mă asigura că mă va ţine la curent cu evenimentele şi îmi spunea că aşteaptă cu nerăbdare să mă întorc. Mai erau o mulţime de alte mesaje din partea clienţilor pe care mi le înainta, ceea ce m-a făcut să mă întreb dacă Nawang îşi dăduse seama cu întârziere că nu-mi mai trimisese corespondenţa. Am răspuns la cele mai multe, chiar şi numai pentru a le arăta tuturor că mai lucram în continuare acolo. Apoi am revenit la mesajul Tessei.

L-am citit şi l-am recitit, dar asta nu mă ajuta cu nimic. Pur şi simplu, nu ştiam ce să răspund. În schimb, am scos jurnalul pe care mi-l dăduse Julian. Poate că îmi puteam limpezi gândurile dacă le notam pe hârtie. Adevărul este că mă gândeam la Tessa –

chiar foarte mult. Dar este la fel de adevărat că ideea de a o încuraja – de a începe o nouă relaţie – mă speria şi mă umplea de sentimente de vinovăţie. În definitiv, încă eram căsătorit. Dar cât avea să mai dureze? Desigur, timp de câteva luni după ce Annisha îmi ceruse să ne despărţim, am crezut că această separare era doar un aranjament temporar. Ştiam că Annisha încerca să mă forţeze să-mi regândesc priorităţile, dar presupuneam că despărţirea o va obliga *pe ea* să recunoască faptul că viaţa noastră împreună, aşa cum era, era totuşi mai bună decât singurătatea. Acum nu mai eram prea sigur că Annisha va gândi vreodată aşa. Frustrarea şi supărarea păreau să fi scăzut, dar acum fuseseră înlocuite de tristeţe şi de resemnare – nu de regrete. Oare asta însemna că îşi refăcuse viaţa? Se terminase totul între noi?

Şi dacă aşa era, de ce să nu am o relaţie cu Tessa? Poate că era doar genul de „flirt la locul de muncă." Nimeni nu a recomandat vreodată *asta.* Sau mă temeam pur şi simplu de ceva nou, de schimbare sau de necunoscut? Ce spunea Julian în biletul care însoţea talismanul în formă de craniu care rânjea – *îmbrăţişează-ţi temerile*? Poate că asta ar trebui să fac, în cazul de faţă – să înfrunt agonia epuizantă de a începe să mă văd cu cineva, invitând-o în oraş. În definitiv, mai făcusem asta şi dăduse rezultate bune. Am închis jurnalul şi am pus stiloul în buzunar, pierdut deodată într-un val de amintiri.

O REMARCASEM pentru prima dată pe Annisha la cursul opţional de istorie antică. Îl urmam pentru că era singurul curs cu o jumătate de credit, care se încadra în orarul meu de inginerie. Nu era neinteresant, dar ceea ce mă făcea să vin la ore era fata care stătea pe rândul din faţă, la dreapta. Încercam să mă aşez cât mai aproape de ea, dar totuşi suficient de departe ca să îi pot privi profilul pe îndelete, dacă întorcea capul. Avea ochi migdalaţi şi păr lung, negru şi strălucitor. Chiar şi când nu zâmbea, chipul ei avea o expresie veselă. Nu vorbea prea mult la oră, dar când spunea ceva, era întotdeauna un lucru pe care merita să-l asculţi. Mi-am petrecut tot anul întrebându-mă cum să intru în vorbă cu ea, dar fără rezultat. Când s-a

apropiat examenul de sfârşit de an, mi-am dat seama că îmi ratasem şansa. Pentru că ea făcea arte iar eu inginerie, şansa de a mai urma un alt curs împreună, sau măcar de a ne mai întâlni, era aproape zero. Mi-am petrecut vara într-o orgie de învinuiri şi dispreţ de sine.

Anul trei a trecut fără să o mai văd pe Annisha. Am avut două relaţii nereuşite, apoi a urmat altă vară de singurătate. Apoi, în ultimul an de facultate, soarta mi-a zâmbit.

În prima săptămână de cursuri, m-am dus cu colegii mei de cameră la barul din campus, într-o vineri seara. Era un fel de ritual – voiam să le vedem pe noile chelneriţe. Spre dezamăgirea noastră, ne-am aşezat la o masă unde servea un băiat. Erau câteva chipuri cunoscute între angajaţii barului, câteva fete noi, dar abia când m-am dus la toaletă am observat-o pe fata care servea în colţul din spate. Era Annisha. Când m-am întors la masă, m-am aplecat spre Evan şi i-am spus să se uite la fata care servea lângă bar. S-a ridicat din scaun şi a căutat cu privirea, chiar în momentul în care Annisha s-a întors în direcţia noastră.

– Hm, zise el, cum... mi... se... pare? Se aşează înapoi pe scaun. Mi se pare că... este *muult* peste nivelul nostru.

Nu era răspunsul pe care îl aşteptam. Speram că va fi atât de entuziasmat, încât mă va face să-mi învingă teama... sau că va spune ceva care să-mi arate clar că trebuia să fac o mişcare înainte să o facă el. Dar el se trânti înapoi, în faţa paharului de bere, şi râânji.

– Sincer, Jonathan. Las-o baltă, zise el fără să se implice.

Mi-am petrecut seara văzându-mi de berea mea şi încercând să îmi adun curajul. Când colegii de cameră s-au ridicat să plece, le-am spus că trebuie să merg la toaletă, deci să nu mă mai aştepte. Evan mă privi şi ridică o sprânceană, întrebător.

– Da, noroc, zise el punându-şi haina. Tonul lui sugera că norocul avea foarte puţin de-a face cu situaţia – era nevoie de-a dreptul de o intervenţie divină.

O vedeam pe Annisha stând la o masă de lângă bar. Zona ei era goală. Părea că îşi numără bacşişurile. Am mers spre ea şi m-am oprit lângă masă, dar nu avea aerul că a observat că sunt acolo.

– Salut, am zis în cele din urmă.

– Oh, salut.

A zâmbit când şi-a ridicat privirea şi a continuat să zâmbească chiar şi când m-a văzut. Fie era foarte amabilă, fie era semn bun. Poate şi una şi alta.

– Scuză-mă că te deranjez, am spus. Hm. Cred că ai fost cu mine la cursul de istorie antică, în anul doi?

Annisha îşi lăsă capul într-o parte şi făcu o pauză, gândindu-se. După un moment, zise:

– Inginerul, nu?

Vorbise rar, de parcă încă mai căuta în amintire în timp ce-mi răspundea.

– Da, da, exact, am spus. Era opţionalul meu.

Mi-am dat seama că începusem să-mi mut greutatea de pe un picior pe altul. M-am forţat să stau liniştit. Apoi am întrebat-o dintr-o suflare:

– Mă gândeam dacă ai vrea să ieşim odată la o cafea?

Ea zâmbea încă, dar nu mi-a răspuns imediat. Era clar că reflecta.

– E o săptămână cam încărcată, spuse. Încerc să mă văd cu o mulţime de prieteni cu care nu m-am mai întâlnit de anul trecut.

Am început să dau din cap, căutând un răspuns, încercând să găsesc ceva de zis care să sune de parcă nu-mi păsa prea mult că nu vrea să iasă cu mine.

– Dar săptămâna viitoare cred că am timp.

Rupse o bucată de hârtie din teancul de note de plată din faţa ei. Scrise un număr de telefon şi îmi întinse hârtia.

– À propos, mă cheamă Annisha, zise ea. Scuză-mă, ţi-am uitat numele.

LLUIS APĂRU ÎN FAŢA HOTELULUI la ora nouă fix. Nu era cu taxiul.

– M-am gândit să pornim pe jos, spuse el. Îmi place să conduc, dar când te plimbi pe jos vezi oraşul cel mai bine.

În seara trecută, Lluis mă convinsese să-mi petrec puţinul timp pe care îl aveam în Barcelona admirând arhitectura. Spunea că era una dintre principalele contribuţii ale Barcelonei în domeniul artei.

– Avem nouă clădiri care fac parte din patrimoniul UNESCO. Apoi sunt clădirile lui Gaudi şi acea minunată arhitectură cata-

lană modernistă pe care ai văzut-o ieri după-amiază. Dar arhitectura nu este un produs al trecutului, în Barcelona. Şi astăzi ne interesează foarte mult clădirile noastre.

Lluis îmi spuse că în oraş sunt peste cinci mii de arhitecţi practicanţi.

– Încearcă tu să găseşti mai mulţi arhitecţi pe cap de locuitor, în orice alt loc din lume, zise el.

Nu l-am contrazis. Mi-a vorbit despre clădirile construite de Jean Nouvel, Zaha Hadid, Frank Gehry, Richard Rogers. Nu auzisem decât de numele lui Gehry, dar nu-mi făcea plăcere să recunosc asta.

Luând doar o pauză scurtă pentru un prânz servit devreme, ne-am petrecut dimineaţa şi după-amiaza mergând şi iar mergând. Uneori luam un autobuz, dar în cea mai mare parte a timpului ne-am plimbat, cu ochii aţintiţi în sus, şi întorcând capul încolo şi încoace ca să privim clădirile din jur.

Am văzut blocul La Pedrera al lui Gaudi. Cu pereţii săi ondulaţi, piatra ce părea roasă de apă şi balcoanele din fier forjat care sugerau nişte alge, m-a făcut să mă gândesc la oraşul pierdut al Atlantidei. Cu siguranţă, aşa ar fi arătat un oraş aflat pe fundul oceanului. Am hoinărit prin Parcul Güell, cu poarta în formă de ciupercă, şopârla sculptată îmbrăcată în mozaic şi esplanada circulară ornamentată cu ceramică. Am încheiat ziua vizitând locul pe care îl văzusem în seara precedentă, catedrala Sagrada Familia, testamentul neterminat al viziunii şi credinţei lui Gaudi, după cum spunea Lluis.

– Iubesc locul acesta, zise Lluis gânditor, privind în sus la cele patru turle ameţitoare. Ţi-am povestit că stră-străbunicul meu a lucrat aici?

– Adevărat? am spus. Era cioplitor în piatră?

– Nu, spuse Lluis. Simplu lucrător, cred. Bănuiesc că a muncit mult timp doar împingând roaba sau aducând cărămizi. Dar ştii, după cum spune biletul lui Julian, nicio muncă nu este lipsită de importanţă. Îmi place să mi-l imaginez, asudat şi murdar, aşteptând cu nerăbdare sfârşitul zilelor lungi de muncă, privind cum această biserică magnifică se înalţă deasupra lui şi ştiind că fără truda şi timpul lui, aşa ceva pur şi simplu nu ar fi putut exista.

ERA DUPĂ-AMIAZA TÂRZIU, când Lluis mă conduse înapoi la hotel. Avea câteva drumuri de făcut şi amândoi doream să ne culcăm devreme. Avionul meu pleca a doua zi la opt dimineaţa, iar Lluis a insistat să mă ia la ora cinci ca să mă ducă la aeroport.

Când am ajuns la hotel, am comandat cina în cameră. Am scris câteva note în jurnal, apoi mi-am luat telefonul şi am compus un scurt mesaj pentru Adam. Îmi era încă tot atât de dor de el, ca şi în Mexic. Mă întrebam cum de au putut trece atâtea zile fără să-l sun sau să-l vizitez, când eram acasă. Am început mesajul cu un plângăreţ: „Mi-e dor de tine, puştiule." Dar apoi mi-am amintit de ochii trişti ai lui Adam, când l-am sărutat de la revedere înainte de a pleca la Istanbul. Am şters propoziţia. Voiam să fiu alături de el, chiar şi cu un simplu mesaj, mai curând decât să-mi subliniez absenţa. În schimb, i-am scris despre Templul Vrăjitorului şi despre ruinele mayaşe pe care le văzusem. I-am scris despre ciripitul păsărilor din copaci şi despre pumele care colindă pădurile din Yucatan – şi cât de bine îmi părea că nu m-am întâlnit cu niciuna. Apoi i-am povestit cum mi-am petrecut ziua în Barcelona. *Ţii minte vara trecută, când am făcut castele pe plajă şi am presărat nisip umed ca să facem acoperişurile înalte şi ascuţite? Aşa arată biserica pe care am văzut-o ieri. Este acoperită cu turle ascuţite. A fost proiectată de un tip numit Antoni Gaudi, şi pun pariu că în copilărie făcea castele de nisip exact ca tine.*

M-am oprit un moment, gândindu-mă la propoziţia următoare. Apoi am scris: *Când mă întorc, te voi duce la plajă un weekend.* Ştiam care este riscul promisiunilor, dar eram hotărât să o ţin pe aceasta. Dacă nu o făceam, avea să-mi rupă inima, şi pe a lui Adam la fel.

LUMINA DIMINEŢII apărea încă la orizont, când am coborât din taxiul lui Lluis, pe terminal. El era vesel şi comunicativ ca de obicei, dar era evident că a observat că sunt încă confuz. Trăgându-mi valiza din portbagaj, mă privi cu grijă.

– Eşti sigur că ţi-ai luat toate lucrurile, Jonathan? mă întrebă.

Mi-am pipăit buzunarul, ca să verific portofelul şi paşaportul, apoi am avut o clipă de panică. Talismanele. Aveam săculeţul la gât? Nu îl simţeam. Mi-am deschis haina şi am pipăit cămaşa, şi l-am găsit – un săculeţ umflat, lângă pieptul meu. Cum de nu îl simţisem? Am fost surprins pentru că, deşi era mai greu decât oricând, şnurul de piele nu îmi mai tăia pielea. Am scos săculeţul de sub cămaşă şi l-am pus în buzunar. Trebuia să-l pun în una din tăvile de plastic, la verificarea de securitate.

După ce mi s-au verificat actele şi am ajuns în terminalul de plecări, am găsit un colţ liniştit şi am sunat-o pe Annisha. Era târziu – miezul nopţii, cred – dar îmi era dor să vorbesc cu ea, să-mi spună ce face Adam.

Când Annisha a răspuns, m-am scuzat pentru că sunam atât de târziu, dar ea părea uşurată să mă audă.

– Ce bine îmi pare că m-ai sunat, îmi spuse. Astăzi a fost un mic incident la şcoală, despre care doream să vorbesc cu tine. Se pare că –

Annisha se întrerupse. Pe fundal se auzea un glăscior.

– Mami, spunea Adam. Nu pot să dorm.

– Of, dragă, am auzit-o pe Annisha răspunzând. Vino încoace şi stai cu mama. Vrei să vorbeşti cu tati ca să-i spui de ce nu poţi să dormi?

Când Adam a venit la telefon, l-am întrebat ce mai face.

– Bine, îmi răspunse el încet.

Am făcut încă o încercare.

– Ce mai e nou?

– Nimic, zise el.

Apoi am auzit vocea Annishei pe fundal.

– Voiai să-i spui lui tati ce s-a întâmplat astăzi la şcoală, mai ţii minte?

Cu nişte insistenţe din partea mea, cu puţin îndemn de la Annisha, Adam îmi spuse că unul dintre copiii de clasa a doua l-a prins, l-a trântit şi i-a luat batonul de cereale la prânz.

– Şi tu ce-ai făcut? l-am întrebat. Adam îmi răspunse că a vorbit cu învăţătoarea, doamna Vanderwees, care era de serviciu în curte. Doamna Vanderwees îl trimisese pe băiatul mai mare la director.

– Ţi s-a întâmplat şi ţie asta? mă întrebă Adam. Când erai mic, se lua cineva de tine?

I-am povestit despre Phil Stefak, care mi-a furat toate cardurile cu jucători de baseball şi râdea de mine pentru că purtam ochelari. I-am spus că Phil mă urmărea de la şcoală până acasă, strigându-mi insulte întruna. I-am explicat că îmi era frică să spun cuiva, dar în cele din urmă, când Phil chiar mi-a smuls ochelarii şi i-a călcat în picioare, i-am spus învăţătoarei. N-am aflat niciodată exact ce s-a întâmplat, dar după aceea, Phil se mulţumea să se uite urât la mine. Nu m-a mai atins de atunci. Am vorbit mult timp, până ce Annisha îi luă telefonul lui Adam. M-am uitat la ceas.

– Scuză-mă, i-am spus Annishei. Amândoi trebuie să fiţi frânţi de oboseală.

– Nu-i nimic, răspunse ea. Avea nevoie să vorbească cu tine. Dar acum trebuie să încerc să-l trimit înapoi la culcare.

– Sigur, am spus. Încă ceva – ştii ce măsuri a luat şcoala?

Annisha îi spuse lui Adam să se întoarcă în camera lui, şi că va veni şi ea imediat. Apoi îmi povesti că doamna Vanderwees telefonase după-amiază. Nu era prima dată când acest băiat se lega de alţi elevi. Directorul îi sunase pe părinţii lui şi le ceruse să vină ca să discute cu el. Doamna Vanderwees mai spusese că urma să stea de serviciu în curte cât mai mult, în săptămâna următoare, ca să urmărească ce se întâmplă. Şi vorbise cu clasa, spunându-le să intervină atunci când văd că un alt copil este atacat în curtea şcolii.

– A luat lucrurile foarte în serios, zise Annisha. M-am simţit cu mult mai bine după ce am vorbit cu ea.

Am mai discutat puţin cu Annisha despre Adam şi despre şcoală, apoi ne-am luat la revedere.

SALA DE PLECĂRI era destul de aglomerată acum. Cele mai multe scaune erau ocupate. Bărbaţi şi femei, cu serviete şi cu laptopuri. Câţiva părinţi, cu copii mici. Şi, în faţa mea, o adolescentă cu căştile pe cap, afundată în scaun, uitându-se urât la mama ei care-i oferea o gumă de mestecat.

Mi-am amintit cât de dificil fusesem şi eu, în adolescenţă. Câtă răbdare avuseseră părinţii cu mine. Am simţit o durere binecunoscută în inimă. Îmi era dor de tata.

Şezând acolo, pe aeroportul din Barcelona, gândindu-mă la fiul meu care era protejat de doamna Vanderwees, amintindu-mi de tata şi de copilăria mea, mi-am dat deodată seama că la vârsta de cinci ani înţelesesem lucrurile corect. Tatăl meu era într-adevăr un geniu în sala de clasă, şi avea o profesie cu adevărat nobilă. El ajunsese la acea măreţie spre care aspira Lluis. Trebuia să mă străduiesc mult, dacă voiam măcar să mă apropii de nivelul pe care îl atinsese el.

CAPITOLUL OPT

PE CÂND MĂ AFLAM ÎN SPANIA, Julian îmi trimisese informaţii privind următoarele două destinaţii. Prima urma să mă aducă înapoi în America de Nord, dar mă trimitea în insula Cape Breton, pe coasta de est a Canadei.

Aşadar, schimbând avionul la Londra şi apoi la Halifax şi la peste şaisprezece ore după ce Lluis mă lăsase pe aeroportul din Barcelona, am aterizat la Cape Breton, în Sydney, Nova Scotia. Era seara devreme. După cum îmi promisese Julian, mă aştepta o maşină închiriată. Am fost uşurat să constat că era echipată cu GPS. Mi-am dat seama că nu aveam idee cum să ajung de la Sydney la Saint Ann's.

– O să vă ia cam o oră, îmi spuse angajatul agenţiei de închirieri.

Păstrătoarea talismanului de aici se numea Mary McNeil. I-am trimis un mesaj, ca să o anunţ că sunt în drum spre ea.

Ieşind din Sydney şi intrând pe autostradă, mi-am amintit de peisajul din Peninsula Yucatan. Nu din cauza climei, nici a caselor,

nici a vegetaţiei. Nu, aici aerul era proaspăt şi răcoros; brazii, brazii canadieni şi mestecenii erau deşi şi verzi. Şi era apă. Apă peste tot. Şoseaua se răsucea şi şerpuia – vedeam pe GPS că drumul mergea aproape în cerc, iar la fiecare câţiva kilometri de copaci şi pădure, apărea o pânză de apă – câte un golf sau un lac. Dar ceea ce îmi amintea de Yucatán era pustietatea din Cape Breton. Ca şi atunci când am plecat din Mérida, de îndată ce ieşisem din Sydney am avut impresia că oamenii dispăruseră. Am trecut pe lângă mari întinderi de pământ unde nu locuia aproape nimeni. Câte o casă sau două se iveau pe marginea şoselei, ca să apară apoi în oglinda retrovizoare, apoi erau înghiţite de o mare de copaci. Şi totuşi, în această călătorie printr-un loc îndepărtat şi singuratic, gândul că voi întâlni pe cineva, chiar dacă era o persoană necunoscută, era reconfortant. La capătul drumului, îmi spuneam, cineva mă aşteaptă.

Mary McNeil şi Angus Macdonald locuiau chiar lângă o şosea pitorească numită Cabot Trail, faţă în faţă cu Golful Saint Ann. În mesaj, Mary îmi spusese că voi vedea o cutie poştală pe marginea şoselei, şi un stâlp cu un număr, dar că nu voi putea să văd casa decât după ce voi parcurge o parte din drumul lateral. Din fericire, GPS-ul m-a ajutat şi peste scurt timp urcam pe o alee de pietriş, cu arbuşti deşi de o parte şi de alta şi cu vârful unui acoperiş înălţându-se peste copacii din faţa mea. Probabil că Mary privise pe fereastră, pentru că imediat ce am tras maşina în spatele celor două camionete parcate lângă casă, o femeie înaltă cu păr cărunt se afla pe trepte, în faţa mea, făcându-mi cu mâna. *Trebuie să fie Mary*, mi-am zis.

Când am ieşit din maşină, Mary era deja lângă mine, împreună cu un bărbat care am presupus că era soţul ei, Angus. Era cu puţin mai scund decât Mary, cu siguranţă mai puţin slab, şi avea acelaşi zâmbet cald ca şi al ei. Niciunul nu mă prinse impetuos de mână, aşa cum făcuse Lluis, dar Angus mă bătu pe umăr iar Mary îmi ţinu mâna într-ale ei, în timp ce se prezenta. Păreau bucuroşi să mă vadă, dar Mary mă privi pătrunzător, de parcă îşi făcea griji pentru mine.

– Trebuie să fii frânt de oboseală, spuse ea. Angus, Angus! făcu ea pe un ton alarmat, arătând spre bancheta din spate a maşinii.

În clipa următoare, Angus şi cu mine ne băteam pe bagaje, arătând probabil ca nişte personaje de desene animate. În cele din urmă am renunţat şi l-am lăsat pe el să ducă toate lucrurile mele în casă.

– Am înţeles de la Julian că ai făcut un drum lung şi obositor, spuse Mary. Aşa că ţi-am pregătit ceva de mâncare şi pe urmă poţi să te duci la culcare dacă vrei. Ştiu că este trecut de douăsprezece noaptea, după ora Spaniei.

Mary şi Angus m-au condus în sufragerie. Era mobilată într-un stil eclectic, iar pe perete se aflau două tablouri enorme pe pânză. Una părea o scenă vag acvatică – turcoaz strălucitor şi verde cu umbre întunecate, care brăzdau fondul colorat. Cealaltă era o imitaţie a acelor tablouri cu pete mari de culoare, care păreau că joacă în faţa ochilor. Mary îmi făcu semn să stau pe un fotoliu mare, care era întors spre ferestre. Când m-am aşezat, am observat imediat lucrul cel mai spectaculos: un val uriaş de culoare verde se întindea înaintea mea, mărginit de o fâşie îngustă, albastru-închis. Era Golful Saint Ann, cu apele Oceanului Atlantic.

– Şezi, şezi, spuse Angus. Aduc mâncarea la masă şi vă chem pe amândoi.

Mary îmi aduse o bere, şi se aşează lângă mine. Îmi puse câteva întrebări despre călătoriile mele.

– Se pare că ai fost foarte ocupat. Poate vrei să te odihneşti mâine, dar Angus şi cu mine ne gândeam să facem câteva lucruri împreună.

Nu m-a surprins. Până acum, Antoine din Paris fusese singurul păstrător al talismanelor care mă lăsase să-mi fac singur programul. Nu ştiam ce să zic. După ce stătusem atâta în avion, probabil că era bine să mă mişc. Dar nu eram sigur că am chef de un plan de activităţi încărcat.

Mary spuse că dacă îmi făcea plăcere, spera să dea o mică petrecere în cinstea mea, în seara următoare.

– Nimic pretenţios, mă asigură ea. Doar câţiva prieteni şi rude. Şi homar. Este sezonul de pescuit homar, aşa că m-am gândit că ţi-ar plăcea.

Am zâmbit şi am spus că sună minunat, dar în sinea mea, nu eram prea convins. Mary îmi mai spuse că urma să-şi petreacă a

doua zi făcând pregătiri pentru petrecere, în timp ce Angus mă va conduce prin Cabot Trail – o buclă a şoselei care înconjura munţii regiunii Cape Breton Highlands, din capătul de nord al insulei.

– Este frumos, zise Mary. Am locuit aici aproape toată viaţa. Şi nu mă satur niciodată de peisajul acesta.

Am spus că nu mai fusesem aici şi că mi-ar fi plăcut mult să văd această parte a lumii.

– Am auzit că seamănă cu dealurile verzi din Irlanda, am spus.

Mary aprobă.

– Da, dar este puţin mai sălbatic. Cel puţin, aşa mi se pare mie.

Deja călătoream de peste două săptămâni, dar de fapt pierdusem noţiunea timpului. Eram obosit şi îmi era dor de casă, dar grijile legate de serviciu, graba de a mă întoarce acolo, dispăruseră în mod ciudat. Ştiam că ar fi trebuit să-mi fac probleme, dar parcă nu mai aveam destulă energie pentru asta. Aş fi putut insista să mă întorc la aeroport a doua zi, aş fi putut încerca să grăbesc puţin lucrurile, dar nu mai voiam. Poate că o plimbare lungă cu maşina era exact ce-mi trebuia mie.

Peste numai câteva minute, Angus ne chemă din bucătărie.

– La masă, strigă el.

Mary îmi luă paharul şi porni înainte.

Bucătăria era imensă, dar nu elegantă. O masă din lemn de pin se afla într-o parte – înconjurată de opt scaune cu spătar înalt. Un bufet demodat era înţesat cu porţelanuri vechi şi cu boluri colorate de sticlă lucrate manual. Pe pereţii de lângă masă erau câteva afişe tipărite în culori vesele.

Angus puse o tigaie cu lasagna fierbinte pe un suport în mijlocul mesei. Deja pe masă se afla un vas cu salată verde şi un coş cu pâine.

– Nu ştiu cât îţi este de foame, Jonathan, aşa că te las să te serveşti, zise el.

Nu aveam dispoziţie să vorbesc despre mine, şi ştiam că cel mai bun mod de a para orice întrebare era să întreb eu primul. Angus, am aflat, era dentist şi avea un cabinet în Baddeck. Crescuse în Glace Bay, era fiul unui miner care lucra la exploatările de cărbune. De fapt, toţi bărbaţii din familia lui munciseră în mină,

până ce fratele cel mai mic al tatălui plecase la Moncton, în New Brunswick, unde în cele din urmă devenise contabil. Angus o cunoscuse pe Mary la universitate, dar nu începuseră să iasă împreună până la vârsta de treizeci de ani. Mary era pictoriţă şi lucra într-un studio aflat pe deal, în spatele casei.

– Acolo este cea mai frumoasă lumină, îmi explică ea.

Am întrebat-o cum de îl cunoştea pe Julian. Mary îmi povesti că îl întâlnise cu mulţi, mulţi ani în urmă, pe când era o tânără artistă şi lucra în New York.

– Julian a cumpărat câteva dintre lucrările mele, zise ea. Pe atunci era avocat pledant şi cheltuia ca un marinar beat. Mary râse. Am pierdut legătura un timp, dar după ce m-am mutat aici, m-a găsit.

– Probabil era un mare admirator al lucrărilor tale, dacă te-a căutat până aici, am spus.

– Nu, răspunse Mary. Asta a fost după ce s-a întors din Sivana. A luat legătura cu mine doar ca să mai stăm de vorbă.

Mi-am amintit de foştii mei colegi de şcoală, de colegii de cameră de la facultate, de toţi oamenii cu care pierdusem legătura fără să vreau, de-a lungul anilor. Apoi erau şi cei pe care îi ignorasem intenţionat. Am simţit o înţepătură în inimă. Juan era în a doua categorie. După prânzul acela cu David şi cu Sven, Juan venise la mine de câteva ori. Era nedumerit. David şi Sven îl asaltaseră cu o avalanşă de pretenţii. Îi fixau nişte obiective practic imposibile, cu termene limită complet nerealiste. Cereau rapoarte atât de des, încât ai fi zis că glumesc. Numai că Juan nu râdea. Era îngrijorat, anxios şi stresat. De câte ori vorbea cu mine, pretindeam că nu ştiu absolut nimic. Când m-a rugat să intervin, să fiu neoficial omul de legătură între departamentul de proiectare şi conducerea superioară, m-am eschivat. În cele din urmă, am început să-l evit pe Juan.

Nu era prost. Îşi dădea seama că nu doream să fiu implicat. Încetă să mai vină pe la mine în birou. Dar îl vedeam pe coridor, arătând tulburat şi hărţuit, cu riduri adânci săpate pe chip, cu pungi sub ochi şi trist. Ultima dată când am vorbit cu el, m-a luat prin surprindere în parcare.

– Ah, Jonathan, ştiu ce se întâmplă, zise el cu tristeţe. Şi ştiu că nimeni nu poate face nimic ca să mă ajute. Dar am cincizeci şi cinci de ani. Nu-mi pot permite încă să ies la pensie, dar dacă-mi dau demisia... Ei, cine o să angajeze un bătrân ca mine?

Apoi se urcă în maşină şi plecă din parcare.

Doar o lună mai târziu, se răspândi vestea prin birouri. Maşina lui Juan zburase de pe şosea în seara trecută, pe când se întorcea de la lucru. Era deja mort când a sosit ambulanţa.

LASAGNA ERA DELICIOASĂ, dar combinaţia de mâncare grasă cu diferenţa de fus orar mă făceau să mi se închidă ochii. Angus strânse farfuriile de pe masă, dar Mary rămase aşezată.

– Ştiu că trebuie să te culci acum, zise ea. Dar voiam să-ţi dau talismanul în seara asta. De fapt, voiam să ţi-l dau mâine, chiar înainte de petrecere. M-am hotărât să dau petrecerea tocmai din cauza talismanului. M-am gândit că ar fi potrivit – modul potrivit de a sărbători faptul că ţi-l dau ţie. Dar mă ştiu eu. Mâine o să alerg în toate părţile, ca să pregătesc masa, aşa că acum este un moment mai bun.

Mary scoase din buzunar un plic mic, dublat, şi îl puse pe masă. Dar îşi ţinea mâna pe el.

– Înainte să-l deschizi, spuse ea, pot să văd celelalte talismane?

Eram atât de obişnuit să simt săculeţul moale de piele pe pieptul meu, şi greutatea lui. Pe aeroportul din Barcelona, realizasem la un moment dat, când nu mai eram conştient că duc acest săculeţ, că încetase să mă mai deranjeze. Eram surprins de cât de mult îmi displăcea să pierd senzaţia de siguranţă pe care mi-o dădea, să-l scot de la gât. Dar l-am tras de sub cămaşă. L-am deschis şi am răsturnat cu multă grijă talismanele pe masă.

Mary privi cu atenţie mica colecţie.

– Julian trebuie să te aprecieze foarte mult, dacă ţi-a încredinţat această misiune, spuse ea.

– Păi, nu ştiu, am răspuns. El şi mama sunt apropiaţi. Dar eu nu-l cunosc prea bine.

– Dar este clar că el te cunoaşte *pe tine*, spuse Mary. Zâmbea uşor.

Întinse mâna spre mijlocul mesei şi luă craniul care rânjea.

– „Îmbrăţişează-ţi temerile," zise ea. Am dat din cap.

Apoi lăsă craniul şi luă cocorul.

– „Bunătatea." Puse cocorul în faţa ei, alături de craniu.

– „Mici progrese zilnice." Mângâie cu degetele mica piramidă.

Puse piesa de lut roşu pe masă şi luă pensula. Aşa cum făcusem şi eu când o primisem, răsuci lemnul închis la culoare între degete.

– „Orice muncă poate fi un mijloc de auto-exprimare creativă," cită ea.

– De unde ştii toate astea? am întrebat.

Mary mă privi şi îşi înclină capul, de parcă încerca să hotărască ceva.

– Talismanele acestea, zise ea în cele din urmă, arătând cu mâna spre grămăjoara de pe masă. Fiecare este un unicat. Dar sunt simboluri, în definitiv. Julian vorbeşte de mai mulţi ani despre înţelepciunea pe care o exprimă. Iar eu am ascultat.

În cele din urmă, Mary luă amuleta cu soarele şi luna.

– Ah, zise ea. „Trăieşte o viaţă autentică." Asta este foarte bună. Este atât de importantă, dar atât de puţini oameni aplică acest adevăr.

Puse moneda pe masă, apoi mă privi.

– Pot să te întreb ceva, Jonathan? Ceva personal?

Simţeam că nu pot spune nu.

– Crezi că eşti sincer cu tine însuţi? Crezi că duci viaţa pe care trebuie să o duci – aceea care îţi face cinste, care exprimă valorile tale cele mai profunde şi care îţi împlineşte cele mai înalte visuri?

Am pălit. Am dus cana de ceai la buze numai ca să mai câştig puţin timp. Mary mă privea intens. Nu înţelegeam de ce ar fi atât de interesată de mine, sau de răspunsul meu la această întrebare. Am sorbit din ceai, apoi am pus cana jos.

– Nu... nu ştiu, m-am bâlbâit. Am încercat să-mi dau seama cât timp am călătorit.

– Înţeleg, spuse Mary. Este o întrebare grea.

– Adică, cred că nu, am adăugat. Dar nu ştiu precis cum ar fi o viaţă autentică. Cred că încerc să-mi schimb ideile despre munca mea, dar nu prea ştiu ce să spun despre restul lucrurilor.

Mary dădu din cap.

– Pentru că m-am amestecat în viaţa ta, poate că ar trebui să-ţi povestesc şi eu câte ceva despre a mea.

– Sigur, am spus. Orice era mai bine decât să vorbesc despre mine.

Mary îmi spusese mai devreme că este pictoriţă, dar spuse că nu era vorba de răzvrătire. Ea nu devenise artistă pentru că familia dorise să fie contabilă. Nici nu avusese revelaţia, într-o bună zi, în timp ce lucra de la nouă la cinci, că arta era adevărata ei pasiune. Ştiuse întotdeauna că voia să picteze, chiar din copilărie. Asta o făcea fericită. Să deseneze, să picteze, să sculpteze, să creeze, era tot ce-şi dorise vreodată.

– Ca şi Picasso, am spus.

Îmi aminteam că Lluis îmi povestise despre copilăria acestuia. Dar tatăl lui Picasso era şi el pictor. Îşi încurajase fiul. Am întrebat-o pe Mary dacă părinţii ei erau artişti.

– Doamne, nu. Tata avea o barcă de pescuit; mama lucra cu o jumătate de normă la o băcănie, răspunse Mary. Dar sunt nişte oameni extraordinari, şi considerau că este un mare dar să îmi placă ceva atât de mult. Voiau doar să continui.

– Şi nu se temeau că nu-ţi vei putea câştiga existenţa?

Mary râse.

– Tata spunea întotdeauna: „Cu greu vei reuşi să câştigi mai puţin decât mine şi mama – dar hai, încearcă!"

Familia ei nu fusese niciodată bogată, dar erau oameni veseli. Perspectiva de a fi o pictoriţă muritoare de foame nu o speria pe Mary. A primit o bursă, ca să studieze artele la universitatea din Halifax. Apoi a absolvit şi s-a mutat în Manhattan. Servea la mese şi picta. Acolo şi-a făcut un nume în lumea artei. A început să expună. În cele din urmă, a putut să renunţe la munca de chelneriţă şi să se ocupe doar cu pictura. Muncea din greu ca să-şi câştige existenţa pictând şi făcând afişe, dar a avut şi noroc.

– Cred că am fost la locul potrivit, în momentul potrivit, zise Mary.

– Deci duceai o viaţă autentică, îţi urmai visurile, şi aşa mai departe, am spus.

Mary privi ţintă în cană, înainte de a-mi răspunde.

– Ei bine, asta este partea interesantă. Am crezut că aşa este, toţi acei ani în Manhattan. Eram tânără, aveam succes. Aveam prieteni, o viaţă socială activă. Era plăcut.

– Şi ce nu era autentic în asta? Unde era greşeala? am întrebat. Acum mă făcuse curios.

– Ceea ce nu înţeleg mulţi oameni, este că lumea artei poate fi foarte competitivă. Ştii, există o mare concurenţă ca să expui în galeriile de artă, să obţii atenţia criticilor, să se vorbească despre tine. Poate fi multă luptă ca să ajungi în frunte, multe lovituri pe la spate şi calomnii.

Probabil păream surprins, pentru că Mary dădu din cap şi spuse:

– Să ştii că aşa este.

Îmi povesti că un alt artist, cu un stil şi o manieră de a picta similare cu a ei, venise în Manhattan din Los Angeles. Deodată, apărea la toate vernisajele, la toate seratele, la toate evenimentele de artă. Şi peste tot, se ducea direct la Henri, custodele galeriilor care expuneau şi vindeau lucrările lui Mary. Mary ştia că Henri nu ar accepta un alt artist cât timp o reprezenta pe ea, deoarece stilul lui era prea asemănător cu al său. Dar asta nu însemna că nu putea renunţa la Mary ca să preia o figură nouă.

– Asta m-a aruncat în depresie, spuse Mary.

Datorită lui Henri, putuse să înceteze munca de chelneriţă. Şi cu ajutorul lui, devenise pentru un timp preferata criticilor de artă. Dar putea foarte uşor să cadă din nou în obscuritate. Atunci, Mary a realizat că deşi îi datora multe lui Henri, nu putea avea încredere în el. Era un om de afaceri abil şi nu se împiedica niciodată de scrupule, loialitate sau sentimente de vinovăţie. Îşi dădea seama că pierdea favorurile lui. Şi vedea că Henri nu era singurul care credea că steaua lui Mary începuse să apună. Unii dintre prietenii ei încetară să o mai viziteze atât de des. Nu mai era invitată la unele dineuri. Dispăruse de pe lista invitaţilor de onoare, de la unele vernisaje. Într-o seară, la premiera unui film, Mary se trezi povestindu-i un zvon despre pictorul din Los Angeles unuia dintre colaboratorii unei reviste de artă locale.

– Era ceva despre perioada în care stătuse în California, ceva care demonstra lipsa lui de integritate artistică. I-am povestit asta criticului pentru că mă gândeam că îl va pune într-o lumină proastă. Era un *poseur* care nu putea să se mențină în lumea artei prea mult. Credeam că prin comparație, eu voi părea un talent mai solid.

În seara aceea, Mary s-a întors acasă dezgustată de ea însăși. Niciodată nu vorbise de rău pe nimeni, iar propria ei purtare o făcea să se simtă meschină, josnică, disperată.

– Mă tot întrebam de ce o făcusem. Ce mă împinsese până acolo, zise Mary. Și asta m-a făcut să mă gândesc bine la oamenii din viața mea.

Și-a dat seama că oamenii se încadrau, mai mult sau mai puțin, în două categorii. Cei în care avea încredere și pe care îi iubea, cei care îi erau prieteni adevărați, care o făceau să se simtă în siguranță și fericită, care întotdeauna o făceau să dea ce avea mai bun. Și apoi era celălalt grup. Oamenii care o puteau interesa sau distra – de care putea fi atrasă din diferite motive, dar care îi făceau rău într-un fel sau altul. Unii erau amuzanți, dar răutăcioși. (M-am gândit la fostul meu coleg de cameră Evan, și la felul în care îmi urase „noroc."). Unii erau interesanți, dar plini de resentimente. Unii priveau totul, în mod clar, ca pe o competiție – și pentru că se comparau mereu cu ea, și ea se compara cu ei. Și mai erau cei care, deși de fapt nu era vina lor, aveau în general o influență rea asupra ei. Ori de câte ori ieșea cu o anumită prietenă, bea întotdeauna prea mult. Un alt cunoscut era atât de pesimist, încât se simțea descurajată zile întregi după ce discuta cu el. Un altul era atât de delăsător, încât ea dormea până la prânz dacă stătea prea mult cu el.

– Știi, zise Mary cu oarecare tristețe, pe atunci Julian făcea parte din a doua categorie.

Mary hotărî că trebuie să petreacă mai mult timp cu cei din primul grup, și mai puțin cu ceilalți. Dar apoi, a realizat încă ceva. Mulți oameni lipseau de pe ambele liste.

– Familia mea era atât de importantă pentru mine, dar nu-i vedeam aproape niciodată.

Ştia cine este atunci când era lângă mama şi tatăl ei, lângă fraţii şi surorile, unchii şi mătuşile ei. Atunci se simţea cel mai mult ea însăşi. Ei o făceau să dea tot ce avea mai bun.

– Am înţeles că viaţa mea autentică era în artă, dar şi alături de familia mea. Să duci viaţa care ţi se potriveşte, înseamnă uneori să găseşti toate elementele diferite de care ai nevoie.

Mary hotărî să se întoarcă la Cape Breton, dar nu în Mabou, oraşelul în care locuiau părinţii ei. În schimb, se stabili lângă Baddeck, în Golful Saint Ann, pentru că la o expoziţie din SoHo cunoscuse şi se împrietenise cu o sculptoriţă minunată care locuia acolo. În Saint Ann se afla Colegiul Gaelic de Arte şi Meserii, iar Christine îi spusese că mica comunitate număra câţiva artişti şi artizani excepţionali.

– Ştiam că pentru mine era important şi să fiu înconjurată de oameni care îmi împărtăşeau pasiunea şi care îmi puteau stimula propria creativitate, poate chiar să mă forţeze puţin. De asta mi-a cerut Julian să am grijă de acest talisman.

Mary împinse spre mine plicul dublu. L-am dezlipit şi am scos o hârtie. Lângă ea era o sculptură mică în lemn. Avea numai doi centimetri şi jumătate lăţime şi un centimetru grosime. Reprezenta două mâini unite.

Am despăturit bucata îngălbenită de pergament.

Alege bine oamenii care te influenţează

Nu trăim singuri, sau despărţiţi de lumea din jur. De aceea, trebuie să fim totdeauna conştienţi de lucrurile şi oamenii pe care îi primim în viaţa noastră. Este un semn de înţelepciune să alegi să-ţi petreci timpul în locurile care te inspiră şi te energizează, şi cu acei oameni care te înalţă şi te inspiră. Fie în muncă, fie în viaţa personală, aceşti prieteni şi colegi benefici ne vor îndemna să dăm tot ce avem mai bun şi să avem cea mai frumoasă viaţă posibilă.

Am împăturit hârtia şi am pus-o în buzunar.

– Bănuiesc că mâine seară voi face cunoştinţă cu câţiva dintre oamenii pozitivi din viaţa ta, am spus.

– Exact, răspunse Mary. Punea cu grijă talismanele în săculeţ. Acum, Julian este unul dintre ei. Mi-aş dori să fie aici.

Era abia ora zece, dar după ora Barcelonei era trei noaptea. Mary îmi întinse săculeţul şi apoi mă conduse într-un dormitor de la etajul doi.

– Baia este pe hol, şi ţi-am lăsat prosoape pe pat, spuse ea. Somn uşor, ne vedem mâine.

CÂND M-AM TREZIT, a doua zi dimineaţa, simţeam că revin încet-încet la viaţă. Am mai stat în pat câteva minute, încercând să-mi dau seama unde sunt. Mirosul de cafea şi de scorţişoară se strecura pe uşa dormitorului. Atunci mi-am amintit – Cape Breton.

Când am coborât la bucătărie, Angus şi Mary trebăluiau amândoi.

– Te rog, serveşte-te cu cafea, zise Mary. Clătitele sunt aproape gata – sunt cu mere.

Lângă cafetieră erau căni albastre de ceramică. Am luat una şi am umplut-o. Cafeaua era aromată şi tare, exact ce aveam nevoie. Acesta era unul dintre lucrurile care îmi lipsiseră la hotelul din Barcelona şi la pensiunea din Kyoto. Aroma caldă a micului dejun, răspândindu-se prin casă.

Tocmai când Mary aşeza o farfurie plină vârf cu clătite în mijlocul mesei, sună telefonul. Angus răspunse şi se încruntă aproape imediat.

– Câte? Bine. Are şi alte răni? Eşti sigur? Bine, atunci. Ţineţi-i compresa cu gheaţă pe gură, şi ne vedem la cabinet în jumătate de oră.

Angus închise telefonul şi o privi pe Mary.

– Connor Ashton. A căzut de pe bicicletă şi şi-a spart dinţii din faţă.

Apoi Angus se întoarse spre mine.

– Îmi pare foarte rău, Jonathan. E o urgenţă – trebuie să fug.

I-am spus că înţeleg foarte bine, dar nici nu-mi mai auzi cuvintele, căci dispăruse deja pe uşă.

Pe când Mary şi cu mine ascultam cum roţile camionetei scrâşnesc pe pietriş, Mary îmi puse câteva clătite pe farfurie.

– Vai de mine, oftă ea. Acum nu ştiu ce să fac. Ar trebui să te duc eu la plimbare, dar nu ştiu cum să fac şi asta şi să pregătesc masa pentru petrecere.

Mi-a trecut prin minte că această întâmplare, oricât era de neplăcută pentru micul Connor Ashton, ar fi putut să îmi convină mie. Aveam o maşină închiriată; puteam să fac singur plimbarea pe Cabot Trail, în timp ce Mary îşi vedea de treburi. Ea dădu din cap la propunerea mea.

– Dacă nu ai rău de înălţime şi îţi place să conduci, foarte bine, zise Mary. Nu te poţi rătăci. Şoseaua merge în cerc şi nu are decât vreo trei sute de kilometri lungime. Dacă nu te abaţi de pe drumul principal, în cele din urmă te întorci aici. Dar să te opreşti des – la punctele de belvedere şi în câteva din oraşele de pe traseu.

După micul dejun, Mary îmi aduse o hartă rutieră, şi ne-am aşezat să ne uităm la ea. Mi-a încercuit pe hartă locurile cele mai interesante, şi mi-a scris pe o hârtie numele locurilor de vizitat şi lucrurile de văzut. A ieşit o listă foarte lungă.

– Da, ştiu, nu le poţi vedea pe toate într-o singură zi. Alege tu câteva. Şi sună-mă dacă ai întrebări.

Mary îmi umplu o sticlă cu apă şi puse câteva fructe şi un sandviş într-un pachet. I-am spus să nu-şi facă griji pentru prânz. Voiam să mă opresc să mănânc undeva.

– Bine, spuse ea. După ce ajungi în vârful dealului, vei avea de condus un timp fără să găseşti niciun loc unde să mănânci. Nu trebuie neapărat să mănânci ce ţi-am pus în pachet, dar e bine să-l ai la tine dacă ai nevoie de el.

ERA ÎNCĂ DIMINEAŢA DEVREME, când treceam cu maşina prin Valea Margaree. Mary îmi sugerase să parcurg şoseaua Cabot Trail în sensul acelor de ceasornic, astfel încât să fiu pe banda interioară când începeam să circul pe versantul muntelui. În momentul de faţă, eram înconjurat de dealuri înalte, înverzite, de o parte şi de alta. Conduceam de douăzeci de minute şi abia vă-

zusem două maşini. Un şoim plana pe deasupra şoselei şi cu colţul ochiului surprindeam uneori câte o mişcare în copaci. Era probabil doar o veveriţă sau o pasăre, dar mă întrebam dacă nu aş putea zări o vulpe sau o căprioară.

Am început să mă gândesc la biletul lui Julian despre oameni şi influenţa lor. Şi la decizia lui Mary privind oamenii pe care voia să-i păstreze în viaţa ei. Povestea ei mă făcuse să mă gândesc la prieteniile pe care aş fi dorit să le reînnoiesc. Şi aş fi vrut să mă văd mai mult cu sora mea Kira şi cu mama. Kira, mai ales, mă făcea să devin mai bun. Ca şi cum, în prezenţa ei, îmi aminteam cum este să fii un om pe care sora mai mică să-l admire. Şi mama! Mi se părea normal să mă iubească fără ca eu să fac niciun efort ca să o merit. Ştiam asta. Iar obiceiul ei de a-mi spune să-mi pun jacheta sau să mănânc toată mazărea din farfurie – chiar şi după ce devenisem adult şi aveam la rândul meu un copil – mă făcea uneori să ies pe uşă, după masa de duminică, de parcă fugeam din camera de tortură. Pe de altă parte, îmi dădeam seama că fusese o binecuvântare să fiu educat de ea. Începeam să mă simt recunoscător pentru asta. Când intram în casă, după un meci de baseball, ea mă întreba întotdeauna: „Te-ai distrat?" şi nu: „Ai câştigat?" Şi reuşea să găsească ceva bun de spus despre fiecare – inclusiv despre unchiul Teddy, care în materie de gafe avea o creativitate care putea rivaliza cu toate realizările lui Picasso. Iar când a murit tata, ea a demonstrat o tărie de caracter şi un curaj pe care nu mi le-aş fi putut imagina. Chiar în primele zile după ce el s-a dus, mama era mai preocupată de pierderea pe care o suferisem Kira şi cu mine, decât de pierderea ei personală. Cu siguranţă, ea avea asupra mea o influenţă pe care ar trebui să o simt din nou, m-am gândit.

Dar care erau oamenii care mă trăgeau în jos? Oamenii care, într-un fel sau altul, nu erau elemente pozitive? Imediat mi-au venit în minte David şi Sven. Dar nu găseam pe nimeni în viaţa mea personală. Chiar şi atunci când mă certam cu Annisha – ei bine, poate că greşeam – dar ce fel de influenţă avea ea? Nu cumva eu încercam doar să câştig o ceartă? Annisha este una dintre persoanele cele mai optimiste pe care le cunosc – probabil de

aceea a rezistat atât de mult lângă mine, în timp ce eu îi contraziceam toate aşteptările. Dar Tessa? Era plină de viaţă, amuzantă şi frumoasă. De fapt, îmi amintea de Annisha în multe privinţe. Aş fi vrut să o păstrez în viaţa mea, dar în ce fel? Am hotărât ca, la următoarea oprire, să răspund cu întârziere la mesajul ei. Voiam să-i spun adevărul: că sunt într-o perioadă de tranziţie; că încerc să-mi pun ordine în viaţă, sub toate aspectele. Apreciam mesajul ei, gândurile ei, dar trebuia să discutăm după ce mă voi întoarce. Aveam nevoie de timp ca să-mi limpezesc gândurile.

ÎNAINTE DE PRÂNZ, am intrat în Parcul Naţional Cape Breton Highlands. Pe următoarele şaizeci de mile, drumul şerpuia pe marginea parcului, de-a lungul coastei. Mary îmi sugerase o scurtă plimbare la acest capăt al parcului. Abia aşteptam să ies din maşină, să-mi dezmorţesc picioarele şi să mănânc.

Am urmat indicatoarele spre Le Chemin du Buttereau şi în cele din urmă am oprit într-o parcare mică, acoperită cu pietriş. Indicatorul de la capătul traseului preciza că drumeţia dura în jur de nouăzeci de minute. Am privit în jur. Era o zi caldă de primăvară, soarele era sus pe un cer aproape fără nori, şi nu se zărea nimeni altcineva. Mary mă prevenise că trebuie să fiu atent la coioţi. De obicei nu se apropiau de oameni, dar de curând un turist fusese atacat. Am hotărât să-mi mănânc prânzul în maşină, după plimbare. Mary îmi dăduse şi un băţ solid, pentru orice eventualitate. Am luat cu mine doar băţul şi sticla cu apă.

Poteca de pământ era îngustă şi şerpuită şi începea să urce aproape imediat. Uneori, când mă căţăram pe rădăcinile copacilor sau pe bolovani, aveam impresia că urc pe nişte trepte nu prea înalte. Pinii aflaţi de o parte şi de alta erau deşi şi lăsau o aromă iute de răşină să plutească în aerul umed. Păsările cântau peste tot în jurul meu, dar în rest, pădurea era tăcută.

Mary îmi spusese că urma să urc aproximativ şaizeci de metri în altitudine, pe parcursul a doi kilometri, înainte de a ajunge la o curbă în jurul vârfului dealului. „Ai o privelişte spectaculoasă de acolo," îmi spusese ea.

Dar ceea ce nu mi-a spus, era că urma să întâlnesc şi urme ale istoriei. După douăzeci de minute de urcuş, pe marginea potecii apăru un panou. Anunţa că pe stânga se puteau vedea rămăşiţele uneia dintre ultimele cinci case din Le Buttereau – o aşezare franco-canadiană de fermieri. Am privit în jos pe coasta dealului, şi într-adevăr, acolo, între copaci şi vegetaţia deasă, se afla un pătrat primitiv de piatră – fundaţia unei mici colibe.

Ştiam că mă aflu pe teritoriul franco-canadian – Mary îmi mai sugerase şi să mă opresc mai întâi în micul sat acadian* de pescari Cheticamp, înainte de a intra în parc.

Aşadar, cu o oră înainte de a porni în drumeţie, am ieşit de pe şosea şi am parcat lângă un restaurant aflat pe partea dinspre apă a drumului. Câteva magazine şi alte clădiri erau înghesuite pe fâşia îngustă de pământ dintre şosea şi golful Cheticamp. Mary se gândise că s-ar putea să-mi placă covoraşele ţesute de mână, care erau specialitatea zonei, sau să gust nişte *tchaude*, tocana locală de peşte, dar doream să stau în aer liber şi nu în restaurant. Şi nici nu-mi era destul de foame ca să mă opresc să iau masa. În schimb, am coborât treptele de lemn care porneau dinspre magazine şi am urmat un trotuar tot de lemn, până la un şir de mici docuri. Bărci comerciale de pescuit, modeste, asemănătoare cu barca lui Ahmet, erau aliniate lângă chei. Pe unul dintre docuri era un panou mare, care anunţa ieşiri în larg pentru a vedea balenele. Un alt vas mic de pescuit era legat sub panou, lângă o barcă tip Zodiac. Mary îmi sugerase să fac un tur, ca să văd balenele, cu una dintre aceste bărci vechi – zgomotul şi vibraţiile produse de bărcile Zodiac deranjau vieţuitoarele marine. Dar eu am hotărât să fac o drumeţie mai târziu.

Înainte de a mă întoarce la maşină, am mers de-a lungul şoselei, până ce restaurantele şi magazinele au lăsat loc unui şir de case modeste de lemn. În faţa lor se afla un trotuar îngust, iar maşinile treceau pe autostradă dincolo de el – aproape pe la uşa lor. În spatele caselor se vedea o panglică îngustă de iarbă verde şi apoi apa golfului St. Lawrence.

---

*Acadia – regiune a Americii de Nord care a aparţinut imperiului colonial francez în secolul al XVII-lea. A fost ocupată de britanici în anul 1710.

Cabot Trail fusese odinioară un drum de pământ. Era desigur cu mult mai îngust decât acum, şi casele acestea fuseseră cocoţate precar pe marginea lui, cu valurile de apă sărată şi îngheţată bătând la uşile din spate. Mary îmi spusese că în Cheticamp şi în zona înconjurătoare se vorbea încă limba franceză. Oamenii erau urmaşii acadienilor care, pe la 1750, fuseseră expulzaţi de către britanici din Valea Annapolis până în Nova Scotia. După ce britanicii au ocupat aşezarea franceză Acadia în 1710, au cerut ca acadienii să depună un jurământ de credinţă faţă de Marea Britanie. Majoritatea acadienilor, care aveau ferme prospere, nu se interesau de politică – mai mult decât orice, ei doreau să se ţină deoparte de conflictele din America de Nord dintre imperiile francez şi britanic. Câţiva dintre ei, însă, aprovizionau fortăreţele militare franceze din regiunea numită astăzi Nova Scotia şi New Brunswick. Aşadar, deşi marea majoritate a acadienilor trăiseră în pace sub stăpânirea britanică timp de decenii, englezii au considerat că prezenţa lor reprezenta o ameninţare gravă şi au început să-i deporteze pe acadieni în Europa şi în alte colonii britanice. Mulţi dintre acadienii trimişi atunci în Franţa au imigrat mai târziu în coloniile franceze din America de Nord. Cei mai mulţi au mers în Louisiana, iar descendenţii lor au fost numiţi cajuni. Ştiam asta, dar Mary mi-a mai spus şi că un număr mai mic au ajuns pe insula Cape Breton, şi s-au stabilit de-a lungul ţărmului de nord-vest. Mergând prin faţa acestor căsuţe, m-a frapat cât de izolaţi trebuie să fi fost coloniştii acadieni de la Cheticamp – probabil doar câteva sute de suflete, care se agăţau de mare şi de pământurile stâncoase ale acestei insule muntoase. Cum se simţeau oare? Venind dintr-o comunitate rurală cu mii de locuitori, o mână de familii depindeau una de alta pentru tot. Dar, dacă Cheticamp era izolat, cum fusese oare Le Buttereau?

ÎN TIMP CE MERGEAM, acum, în jurul acelor temelii din Le Buttereau, atât de sfărâmate şi de distruse încât păreau nişte simple grămezi de pietre, am încercat să-mi imaginez cum trăiau acele familii mari în locuinţe atât de mici. Mai jos de case erau

nişte câmpuri deschise – urmele ogoarelor lor – care se întindeau către râul Cheticamp. Era greu să-ţi închipui cum cultivau un teren atât de accidentat, cum petreceau zile întregi pe apă, în bărcuţe fragile de pescuit, bărbaţii din aceste familii. Panourile plasate pe marginea drumului spuneau că în timpul sezonului bărbaţii stăteau duminica acasă, în Le Buttereau, dar se întorceau în colibele de pescari din Cheticamp sau Le Bloque în timpul săptămânii. Iarna, familiile traversau râul îngheţat ca să ajungă în oraş şi să-şi cumpere provizii, sau, mai târziu, ca să meargă la şcoală. În lunile mai calde, mergeau pe un drum de care, cel pe urmele căruia mersesem şi eu, ca să ajungă la oraş.

Nu era posibil să fi locuit multe familii pe peticul acesta de pământ. În anul 1936, existau două familii cu numele LeBlanc, şi altele cu numele Chiasson, LeBrun şi Deveau. Fiecare avea între nouă şi unsprezece copii. Erau deci cincizeci de persoane pe atunci.

Cât de diferită era lumea mea! Sute de colegi de muncă, sute de prieteni, un cartier care se întindea pe mile întregi. La şcoala lui Adam, erau optzeci de copii înscrişi în clasa întâi. Atâţia oameni! M-am gândit la biletul lui Julian. Să alegi bine oamenii din viaţa ta. Eu puteam să aleg. În trecut, atâţia alţii nu-şi putuseră permite acest lux. Nu aveau de ales şi totuşi depindeau atât de mult de mâna aceea de oameni între care trăiau.

Priveliştea din vârful Chemin du Buttereau era într-adevăr frumoasă – plaja şi ţărmul curb dedesubt, apa albastră care se întindea până departe. Dar această imagine uimitoare a fost doar începutul.

O oră mai târziu, urcând spre vârf cu maşina mea închiriată, curbele în ac de păr, râpele abrupte şi pantele ameţitoare mă făceau să mă întreb cum putea să circule pe acest teren cineva care nu era echipat cu un vehicul modern cu şase cilindri. Îmi era clar de ce această parte a lumii rămăsese atât de puţin populată. Am oprit la numeroase puncte de belvedere, contemplând oceanul sau privind în urmă la munţii de un verde întunecat. Am trecut pe lângă muzeul balenelor din Pleasant Bay, propunându-mi în minte să mă întorc în locul acesta împreună cu Adam. M-am oprit să mă

uit la casa de vară a lui Alexander Graham Bell, lângă Ingonish Center. Am stat multă vreme pe plajă la Wreck Cove, privind cum valurile se spărgeau de ţărmul pietros. Era după-amiaza târziu, când am intrat pe aleea casei lui Angus şi Mary.

PETRECEREA DATĂ DE MARY s-a dovedit a fi o seară extraordinară. Erau munţi de homar proaspăt şi, după ce s-a strâns masa, aerul s-a umplut de sunetul viorilor şi al acordeoanelor. Prietenii lui Angus şi Mary erau antrenanţi, plini de energie, de umor, de pasiune. Discutau de toate, de la politică la artă, de la economia mondială la muzică. Dar conversaţia care mi-a plăcut cel mai mult a fost cu tatăl lui Angus, înainte de a sosi toţi oaspeţii.

Mă oferisem să-i ajut pe Mary şi Angus la bucătărie, dar Mary mă goni în sufragerie.

– Bea o bere cu Don, zise ea. Angus şi cu mine lucrăm mai repede când suntem numai noi.

Don nu era un bărbat înalt, dar avea statura solidă a omului care şi-a petrecut viaţa făcând muncă fizică. Mâinile lui erau bătătorite, cu vene proeminente, iar umerii puţin căzuţi, dar ochii verzi încă îi străluceau.

Am luat din bucătărie câte o sticlă de bere pentru fiecare. (Don nu a spus decât „ţţţ" când l-am întrebat dacă vrea un pahar.) Apoi ne-am retras amândoi pe fotoliile adânci din sufragerie şi am privit pe fereastră la copacii din faţa noastră. Angus îmi spusese deja că tatăl său fusese miner, dar eram curios să ştiu mai multe despre viaţa lui.

Don părea încântat să-mi dea detalii.

Coborâse în mină la vârsta de treisprezece ani.

– Tata, unchii mei, toţi au coborât la lucru când aveau zece ani. Pe vremea mea, vârsta se ridicase la paisprezece ani. Dar aveam nevoie de bani, nu? Nu puteam să aştept. Am minţit că sunt mai mare, iar tata şi prietenii lui au confirmat.

Băieţii nu aveau voie să sape cărbunele. În schimb, tânărul Don stătea în mină douăsprezece ore pe zi, în întunericul negru ca smoala, aşteptând o bătaie în uşile uriaşe de lemn care despărţeau zonele de minerit de puţurile de aerisire.

– Eu le deschideam minerilor ca să intre. Apoi le deschideam ca să iasă cu vagonetele pline.

Don îmi povesti că, odată ajuns la vârsta potrivită pentru a săpa şi a încărca, nu s-a mai simţit atât de singur. Împreună, oamenii găseau metode de a face timpul să treacă mai repede. Spuneau glume şi poveşti. Cântau împreună, cântece populare şi balade. Dar zilele erau totuşi lungi. Iarna, minerii coborau în mină pe întuneric şi ieşeau tot pe întuneric.

– Vedeam soarele numai duminica, luni şi luni de zile, zise el râzând.

Şi apoi erau „zguduiturile."

– Am trecut prin şaisprezece, spuse Don, trecându-şi mâna peste frunte. Exploziile provocate de praful de cărbune şi gazele acumulate în mine luaseră vieţile multor prieteni şi rude.

– Cum de ai rezistat? Dădeam din cap, şocat de oroarea muncii în mină.

– Să nu mă înţelegi greşit, măi, spuse Don. Pronunţa cuvintele cu o urmă de accent care îi trăda originea galică. Era muncă grea. Dar era o viaţă bună.

– Cum adică? l-am întrebat. Cum poţi să spui asta?

Don tăcu câteva secunde. Apoi, bătu cu palma pe braţul fotoliului şi spuse:

– Nu ştiu dacă poţi înţelege. Este ceva legat de faptul că lucrezi cu un grup de oameni, oameni care ţin în mâinile lor viaţa ta, zi de zi. Treci de prima explozie, îţi aduci tovarăşii sus, pe alţii îi îngropi. Cineva sapă cărbunele ca să te găsească, să te scoată afară. Sau stai prins acolo cu orele. Poate câte zece oameni la un loc. Când cobori iarăşi, după zguduitură, nu îi mai priveşti niciodată cu aceiaşi ochi. Ştii că ai o legătură cu ei care nu se va rupe niciodată. Te simţi norocos. Binecuvântat.

– Uau, am spus, încă nevenindu-mi să cred. Chiar şi aşa, cred că aş prefera să fiu pescar.

– Sfântă Fecioară şi sfinte Iosif! izbucni Don. Pe mine nu m-ai prinde pe una din bărcile alea, pentru nimic în lume. Dacă vrei să vorbeşti despre o muncă periculoasă, vorbeşte cu Joe, tatăl lui Mary.

Don clătina din cap.

– Da, aceia sunt oameni curajoşi, îţi spun eu.

CONDUSESEM TOATĂ ZIUA prin sătucuri de pescari. Minerit şi pescuit. Practic, acestea erau singurele opţiuni pentru generaţii de bărbaţi din acest colţ al lumii. Şi erau activităţi care se făceau în comun, în care riscurile muncii erau împărţite de mici grupuri de oameni. În Japonia, pe una dintre cele mai populate insule din lume, mi se reamintise cât de important este să te porţi bine cu cei din jur. Aici, vedeam cât de preţioase sunt relaţiile umane. Aici, oamenii cu care trăiai şi munceai contau. Aici, era o problemă de viaţă şi de moarte.

La prima vedere, toate acestea păreau foarte diferite de viaţa mea. În afară de Adam, cine depindea de mine aşa cum depindea Don de ceilalţi bărbaţi din mină? Dar apoi, m-am gândit la Juan. Poate că lumea mea nu era chiar atât de diferită, în definitiv. Existase un moment, poate mai multe, în care ţinusem viaţa lui Juan în mâinile mele. Şi nu-l scosesem la lumina zilei.

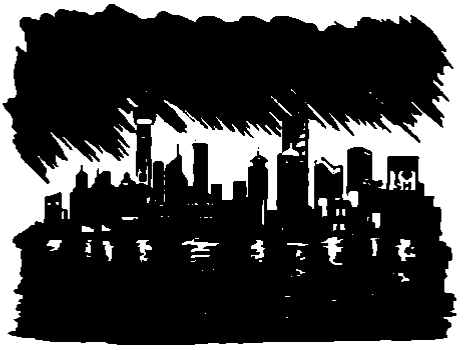

CAPITOLUL NOUĂ

DUPĂ CE M-AM DESPĂRŢIT de Mary şi de Angus, am zburat de la Sydney la Halifax, unde mi-am petrecut noaptea la un hotel. Trebuia să fiu la aeroport dimineaţa devreme, ca să iau avionul spre următoarea destinaţie – Shanghai. Se părea, după biletul pe care mi-l trimisese Julian, că acolo aveam de stat mai puţin de o zi. Înainte de această călătorie, aş fi crezut că era o risipă extravagantă de bani – să zbori peste o jumătate de lume, numai ca să te întorci imediat înapoi – dar acum devenisem de-a dreptul nepăsător cu privire la aceste călătorii dintr-o ţară în alta. După ce am schimbat avionul la Newark, spre Shanghai, am putut să dorm puţin. Am sosit la Shanghai la ora două după-amiaza (trei dimineaţa, după ora din Halifax) şi m-a întâmpinat Feng Yu, un tânăr serviabil care m-a anunţat că va fi interpretul şi ghidul meu. Mi-a luat bagajele şi m-a condus la ieşirea din terminal, unde ne aştepta un Bentley negru, strălucitor. După ce mi-a aşezat genţile în portbagaj, Feng se aşeză pe bancheta din spate, lângă mine.

– Domnul Gao vă transmite scuzele cele mai sincere, dar are o şedinţă pe care nu a putut-o reprograma. Speră că vă veţi întâlni cu el la birou, la ora şase după-amiază. După aceea, vă invită acasă, la cină. Între timp, vă pot arăta orice doriţi să vedeţi în Shanghai.

M-am uitat la ceas. Durase destul de mult să-mi recuperez bagajele, apoi să trec prin vamă şi oficiul de imigrări. Aveam câteva ore în care puteam vizita oraşul, dar gândul la un duş şi la un pui de somn mă atrăgea cel mai mult. I-am mulţumit lui Feng pentru ofertă şi l-am întrebat dacă nu aş putea totuşi să merg direct la hotel.

Feng schimbă câteva cuvinte cu şoferul şi imediat am intrat cu viteză în peisajul urban aglomerat al Shanghaiului.

– Doriţi să beţi ceva? mă întrebă Feng, deschizând o mică uşă aflată pe spătarul scaunului de piele din faţa sa. Era un compartiment echipat cu un mic bar. Deplie apoi o măsuţă încastrată în scaunul de piele dintre noi.

– Doar apă, am răspuns. Mulţumesc.

Era păcat să nu profit de tot acest lux, dar nu aveam dispoziţia necesară pentru o băutură alcoolică.

Am trecut pe un pod care traversa o întindere de apă întunecată.

– Râul Huangpu, spuse Feng. Apoi adăugă: Biroul domnului Gao este în centrul oraşului, dar v-am făcut rezervare la un hotel la doar câteva străzi distanţă de Bund.

L-am privit fără să înţeleg.

Feng îmi explică că era vorba de un bulevard lat, de-a lungul malului vestic al râului Huangpu. Era zona în care expatriaţii europeni construiseră multe clădiri impunătoare în anii douăzeci şi treizeci.

– Sunt foarte populare printre turiştii americani şi europeni. Şi au o imagine foarte frumoasă noaptea, încheie Feng.

Am dat din cap, dar nu am răspuns nimic. Mă gândeam la o cascadă de apă fierbinte şi la un şampon spumos.

CÂND AM INTRAT ÎN CAMERĂ, m-am oprit în prag întrebându-mă dacă nu se făcuse cumva vreo greşeală. Imediat ce oprisem în faţa hotelului, mi-am dat seama că urma să fie cea mai

splendidă cazare de până atunci. Lobby-ul, înalt de trei sau patru etaje, era pardosit cu marmură neagră lucioasă ca sticla, mobilier elegant şi palmieri impresionant de înalţi. Dar holurile hotelurilor pot lăsa o impresie înşelătoare. Am fost în locuri unde holul arăta ca al unui hotel de cinci stele, dar camerele îmi aminteau de acele moteluri de pe marginea autostrăzilor, la care obişnuiau să oprească părinţii mei când făceam excursiile cu familia. Aşadar, deşi mă aşteptam la o cameră frumoasă, nu eram sigur.

Dar asta! Era cu mult mai mult decât „frumoasă," încât mi s-a tăiat răsuflarea. M-am întors să-l privesc pe Feng, care insistase să mă însoţească. Se încrunta şi vorbea repede şi mânios cu cameristul în dialectul mandarin.

– Vă rog să acceptaţi scuzele mele cele mai umile, îmi zise el după ce termină cu bietul om. Îi spuneam doar că trebuia să aveţi în cameră fructe, şampanie şi un mic bufet pregătit pentru dumneavoastră. Mi-a promis că le va trimite sus imediat.

Stăteam în holul camerei, având în faţă un spaţiu substanţial mai mare decât apartamentul meu. Avea ferestre pe toată înălţimea peretelui, pe lungimea camerei. Intrând, am văzut că nu avea doar o cameră de zi spaţioasă, ci şi o sufragerie elegantă. Am parcurs holul uriaş până la o baie tot atât de mare ca şi camerele de hotel în care stătusem până atunci. Avea o zonă de odihnă, precum şi un alcov cu o masă de toaletă. Baia era o „ţară a minunilor" luminoasă, îmbrăcată în marmură. M-am întors în sufragerie ameţit. Feng mă privi curios.

– Doriţi să vă odihniţi. Vă las acum, spuse el cu o mică plecăciune din cap. Mă întorc la cinci şi jumătate, ca să vă conduc la domnul Gao.

DUPĂ PLECAREA LUI FENG, am început să explorez apartamentul. În baie, am găsit un cabinet chiar în faţa căzii. Am împins la o parte uşa de mahon, descoperind un televizor enorm. Am deschis imediat robinetele, apoi m-am retras în sufragerie, unde acum fusese instalat bufetul. Mi-am umplut un platou cu ciocolată venezueleană, brânză Brie, biscuiţi şi struguri. Apoi am deschis o

mică sticlă de cabernet sauvignon şi mi-am turnat un pahar. Am dus totul în baie, pe o tavă pe care am pus-o pe marginea de marmură a căzii uriaşe. Apoi am găsit telecomanda, într-un mic sertar aflat sub televizor. Am trecut în revistă canalele şi am găsit unul dintre thriller-ele mele preferate.

Sub masajul jeturilor din jacuzzi, încălzit de vinul fin şi de mâncarea bună, mi-am pierdut curând interesul pentru film. Am folosit telecomanda ca să închid televizorul şi să pornesc sistemul audio. O oră mai târziu, am ieşit din cadă relaxat, revigorat, minunându-mă de norocul meu. M-am îmbrăcat într-un halat pufos de bumbac. În timp ce muzica răsuna prin apartament, mi-am luat jurnalul şi m-am îndreptat spre sufragerie. M-am întins pe canapeaua modulară confortabilă, moale şi adâncă şi am deschis jurnalul la o pagină nouă. *Ce viaţă grozavă,* am scris. *M-aş putea obişnui cu asta!* Apoi l-am închis brusc.

O ORĂ MAI TÂRZIU, Feng şi şoferul m-au luat cu Bentley-ul, de data asta ca să mă conducă în viteză la clădirea scânteietoare de birouri a domnului Gao. După ce am coborât din maşină, Feng m-a condus printr-un hol cu pereţi de sticlă şi fântâni arteziene, până la apartamentul de la mansardă.

Feng împinse uşile de sticlă şi tânăra aşezată la recepţie se ridică imediat din spatele biroului său.

– Domnule Yu, domnule Landry, spuse ea. Îmi pare atât de rău. Domnul Gao era sigur că şedinţa se va termina până la ora şase, dar toată lumea este încă aici. L-am anunţat pe domnul Gao că aţi sosit.

Chiar atunci, se deschise o uşă aflată pe culoar şi oamenii începură să iasă. Sunetul vocilor şi al râsetelor îi cuprindea ca un val. Când s-au răspândit prin hol, am observat o figură cunoscută. Am crezut că mă înşel. Apoi, i-am auzit glasul.

– Li, mă bucur că eşti de acord cu noi. Într-adevăr, este unul dintre cele mai bune scenarii pe care le-am primit vreodată.

Era un actor – un star de cinema. Îl văzusem în zeci de thrillere, uneori şi în câte o comedie romantică. Şi acum, venea spre mine. Lângă el mergea un om pe care mi se părea că-l recunosc.

Nu-mi aminteam cum se numeşte, dar îl văzusem într-un interviu, sau la decernarea unui premiu. Era regizor, poate; sau eventual un producător celebru. Lângă el, un asiatic înalt mă privea ţintă. Îşi puse mâna pe umărul actorului, spunându-i încet ceva. Apoi se despărţi de grup şi veni la mine.

– Jonathan Landry, spuse el, întinzându-mi mâna cu căldură, sunt Li Gao. Îmi cer scuze pentru că te-am făcut să aştepţi. Dă-mi voie să te prezint unor noi parteneri de afaceri.

Am înţeles că Li Gao era investitor de tip „venture capitalist". Una dintre afacerile sale cele mai recente era o nouă companie de producţie de la Hollywood, înfiinţată de un grup de persoane între care se numărau actorul şi celălalt – un regizor, mi s-a spus. Începuseră semnarea contractelor în şedinţa din ziua aceea.

– Ai de-a face cu un om deosebit, îmi spuse actorul. Zâmbi şi îl bătu pe spate pe Li.

Se spune că atunci când faci cunoştinţă cu oameni celebri, se dovedesc a fi mai scunzi decât te aşteptai. Dar tipul era tot atât de înalt şi de musculos ca şi pe ecran. Era îmbrăcat cu haine de stradă, care însă nu semănau nu nimic din ce aveam eu. M-am întrebat dacă aşa arătau hainele de firmă, dacă nişte cămăşi şi blugi cu adevărat scumpi aveau ceva în plus. Avea ochelari de soare, ridicaţi pe frunte. Părea că îi ţinuse aşa toată ziua, fixaţi pe tâmple, gata să-i lase pe ochi dacă trebuia să plece incognito, în grabă.

– Spune-i lui Li să te plimbe cu iahtul lui, îmi spuse actorul. Făcu un semn către Li. Ce petrecere a dat aseară pe el! O nebunie. Serios, Li, ai un vas frumos. Şi ştii să dai nişte petreceri nemaipomenite. Mersi! Mulţumesc pentru tot.

Pe când Li şi actorul îşi strângeau mâinile, un tânăr cu înfăţişare serioasă se aplecă spre Li, vorbindu-i încet.

Li rosti:

– Domnilor, a sosit elicopterul. Mergem? Apoi se întoarse spre mine.

– Jonathan, vrei să mă însoţeşti ca să-i conducem pe aceşti domni?

Nu mai fusesem niciodată pe un heliport. Am ieşit pe o uşă, pe partea opusă a apartamentului, şi am urcat un nivel cu liftul. Uşile

se deschiseră pe acoperişul plat, enorm. La o oarecare distanţă, se afla un elicopter cu elicea în mişcare. Era o senzaţie ireală – să stai pe acoperişul unei clădiri, la peste o sută de etaje faţă de sol, cu curentul de aer agitându-se deasupra capului, şi cu un cer neobişnuit de liber, întinzându-se până departe. Acoperişurile altor zgârie-nori arătau ca nişte platforme plutitoare, care punctau prăpastia de beton din jurul nostru.

Actorul, regizorul şi alţi doi bărbaţi se aplecară şi porniră în fugă spre elicopter. Se părea că făceau aşa ceva în fiecare zi. După ce au urcat la bord şi s-au instalat, elicopterul începu să se ridice încet de pe clădire. Li şi cu mine făceam cu mâna. Îl vedeam pe actor, la geam, făcându-ne semn la rândul lui. Apoi, ne-am întors în birou.

– Îmi pare rău că n-am putut trimite elicopterul ca să te aducă de la aeroport, dar a trebuit să mai facem câteva verificări de siguranţă pentru zborul de astăzi, aşa că nu ne-a ajuns timpul.

Nu ştiam ce să spun. Nici nu-mi trecuse prin minte că aş putea beneficia de un asemenea mijloc de transport.

În lift şi pe drumul spre biroul lui Li, gândurile mi se învălmăşeau în minte. Stilul de viaţă al lui Li mă făcea să-mi revizuiesc noţiunile despre lux. Nu mai mersesem cu un Bentley până atunci, dar acum era ceva ce mi-aş fi putut dori. Şi un şofer. Apoi, mai erau apartamentul de la hotel, biroul acesta elegant, elicopterul. Şi actorul. Ce strălucire! Toate astea îmi aminteau de planurile măreţe pe care mi le făceam după liceu.

CA PENTRU ATÂŢIA alţi puşti, anii de liceu, deci de adolescenţă fuseseră destul de dificili. Nu din cauză că eram nepopular, sau că aveam note proaste, sau că sufeream de complexe de inferioritate. În schimb, ca adolescent eram într-o stare continuă de nemulţumire. Deşi ştiam că mulţi alţii aveau mai puţine lucruri decât mine, eu nu-i vedeam decât pe cei care păreau să o ducă mai bine. Când venea vacanţa de primăvară sau cea de vară, îmi făceam în minte lista colegilor care plecau în excursii fabuloase – în Caraibe sau la schi în luna martie, la o casă de vacanţă sau în

Europa în iulie. Observam cine avea cea mai bună bicicletă, cele mai noi patine, cei mai mulţi bani de buzunar. Observam casele în care locuiau şi maşinile pe care le conduceau părinţii lor. Iar cei care aveau propria maşină – norocul lor strălucea ca o firmă de neon deasupra unui magazin în care eu nu puteam intra. În anii aceia consumaţi de dorinţe, am decis că eu nu aveam să accept o viaţă ca a părinţilor mei, cu cupoane de reducere, maşini la mâna a doua şi vacanţe ieftine. Eu voiam să câştig mulţi bani după ce voi absolvi facultatea. Şi voiam să trăiesc în stil mare.

Desigur, nimic nu te poate face să-ţi schimbi aşteptările mai mult decât contactul cu realitatea. Dar, deşi nu reuşisem să-mi cumpăr un Bentley, eu aveam o casă considerabil mai mare decât cea în care crescusem, şi urcasem în ierarhia corporatistă, într-un mod care îmi permitea o viaţă mai luxoasă. Şi totuşi, în cursul acestei călătorii pentru Julian, începusem să nu mai ţin atât de mult la acest scop. Începeam să pun unele priorităţi sub semnul întrebării şi să văd ideea de „viaţă bună" dintr-o perspectivă cu totul nouă. Această vizită îmi reamintea însă de ce îmi fixasem acele obiective. Viaţa lui Li mi se părea grozavă. Pur şi simplu, nu puteai nega asta. Spre deosebire de Julian, eu nu aveam niciun Ferrari la care să renunţ. Dar eram oare gata să renunţ la *visul* meu de a avea un Ferrari?

Li mă conduse în biroul său. Era, desigur, un apartament enorm pe colţ, cu ferestre pe toate laturile. Mobilierul de colecţie, lăcuit, scotea în evidenţă frumuseţea încăperii. Într-un colţ se afla o sofa îmbrăcată în brocart de mătase, cu scaune asortate; într-altul, un birou imens de abanos. O sticlă de şampanie era pusă la gheaţă pe măsuţa de cafea din faţa noastră.

– A rămas de la şedinţă, spuse Li privind-o. Ai dori un pahar, sau preferi să mergem la mine acasă, ca să bem ceva înainte de cină?

Oricât mi-ar fi plăcut să mai rămân în locul acela elegant, sorbind şampanie şi contemplând cerul Shanghaiului, eram încă mai curios să văd unde – şi cum – locuia Li.

– Mi-ar plăcea să ieşim, am răspuns.

– Foarte bine, zise Li. Şi eu sunt puţin nerăbdător să ajung acasă. În ultimele zile am fost foarte ocupat să-i distrez pe cei din compania de producţie, şi îmi este dor de casă, de soţia şi de fetiţa mea.

– Ah, da, am auzit de iaht, am spus.

– Da, sper că nu te superi că nu te pot lua la o plimbare, de data asta, spuse Li. Julian îmi spune că nu ai timp, iar personalul încă face curat după petrecerea de aseară.

– Nicio problemă, am răspuns, poate cu prea multă insistenţă. *Eram* puţin dezamăgit că nu pot vedea un vas care îl impresionase pe un uriaş al Hollywoodului, care fără îndoială văzuse destule iahturi respectabile.

Li se duse la birou şi apăsă pe un buton al telefonului.

– Jing-we, spuse el la difuzor, spune-i lui Hao să-mi aducă maşina. Jonathan şi cu mine suntem gata de plecare. Apoi se întoarse spre mine.

– Am venit cu maşina mea, azi dimineaţă, pentru că voiam să-ţi las maşina de serviciu şi şoferul la dispoziţie ca să te plimbe.

În timp ce coboram cu liftul spre holul de la intrare, mă întrebam ce fel de maşină ar alege un om ca Li. Avea oare un sedan, de exemplu un Mercedes, sau o maşină mai sportivă? Poate un Maserati sau un Porsche? Sau poate un Lamborghini. Sau chiar un Ferrari.

Împingând uşile de sticlă de la intrare, am trecut în revistă maşinile aliniate de-a lungul trotuarului. Erau un Lexus, un Alfa Romeo, un BMW şi un Aston Martin. Pariam pe Aston Martin. Aproape că pornisem în direcţia aceea, când l-am auzit pe Li spunând: „Aici, Jonathan." Se îndrepta în direcţia opusă, spre un om în uniformă care ţinea un mănunchi de chei. Stătea lângă un Volvo combi.

– Mulţumesc, Hao, spuse Li, luând cheile şi trecând pe partea şoferului.

Mi-am dat seama că rămăsesem pe trotuar, cu ochii la Li, cu gura căscată, ţintuit pe loc. Am închis gura şi am trecut repede pe partea pasagerului. Am deschis uşa şi eram gata să mă aşez, dar pe scaun se afla o revistă.

– Scuze, zise Li, luând revista şi aruncând-o pe bancheta din spate. Este a fiicei mele.

Eram atât de surprins de maşină, încât nu am răspuns nimic, în timp ce Li intra în trafic. Era, în definitiv, genul de maşină pe care

o conduceau şi vecinii mei, pe care o vedeai în parcare la meciurile de fotbal ale lui Adam. Nu era nimic rău în asta, dar nu era maşina cu care aş fi crezut că se deplasează un om cu resursele de care era evident că dispune Li.

Treceam de pe un bulevard pe altul, printr-o mare de clădiri înalte, de birouri şi de locuinţe. La fiecare colţ, mă aşteptam să apară o variaţie, să intrăm într-un cartier de case sau chiar cu câte un petic de verdeaţă, dar şirul dens de clădiri nu se întrerupea nicăieri. Discutam prietenește cu Li. Îmi vorbi despre câteva dintre marile lui investiţii, inclusiv compania de producţie şi o nouă întreprindere pe care o finanţa, în Brazilia. Eu i-am povestit despre munca mea din domeniul industriei auto. În cele din urmă, l-am întrebat cum de îl cunoştea pe Julian.

– Ne-am cunoscut la tribunal. El mă dăduse în judecată, spuse Li râzând.

– Mai precis, clientul lui m-a dat în judecată, continuă Li. Fără succes, aş putea adăuga.

– Credeam că Julian nu a pierdut niciodată un proces, am spus. Aşa mi se povestise.

– Clientul lui nu avea un caz solid, dar de obicei asta nu conta pentru Julian. Am avut noroc că procesul a fost la sfârşitul carierei de avocat a lui Julian – când nu mai era chiar în formă.

– Stai să ghicesc, am spus. A luat din nou legătura cu tine după ce s-a întors din Himalaya.

– Nu greşeşti, răspunse Li, care încetinise înainte de a trage maşina într-o parcare aproape goală, pe marginea străzii.

– Te rog să mă scuzi, zise Li. Vreau să mă opresc la localul de acolo. Durează doar un minut.

L-am urmărit cu privirea cum cobora din maşină, mergea repede pe trotuar şi dispărea într-o cafenea mică, puternic luminată. Acum era mai târziu de ora opt seara, iar locul părea aglomerat. Vedeam zeci de oameni strânşi în jurul unor mese mici, înghesuindu-se în localul strâmt.

După cum promisese, Li ieşi câteva minute mai târziu. Când urcă în maşină, părea mulţumit.

– Încă una dintre investiţiile mele, zise el. Chang este din ora-

şul meu natal. A început aici, în Shanghai, cu un mic stand pe coridorul unui mall. Eu am plătit pentru jumătate de stand. Şi acum, cafeneaua lui este unul din locurile cele mai cunoscute din partea asta a oraşului. Ne gândim să deschidem încă una.

– Se pare că îi merge destul de bine, am spus.

– Da, seara este într-adevăr bine. Aici oamenii ies la cafea după-amiaza şi seara. În China, cafeaua nu se bea încă dimineaţa. Dar Chang se ocupă de asta. Are câţiva clienţi care vin regulat dimineaţa. Şi încearcă să-i atragă pe cei mai în vârstă. Deocamdată, clientela lui este formată în majoritate din tineri. Sunt şi câţiva afacerişti, dar cei mai mulţi oameni de vârsta mea încă mai consideră cafeaua drept un moft occidental.

Li îşi concentră atenţia asupra traficului, în timp ce eu priveam în oglinda retrovizoare micul magazin care dispărea în urma noastră. Părea o investiţie extrem de modestă pentru un om care juca la nivelul la care părea Li să joace.

Au trecut încă douăzeci de minute, înainte să ieşim de pe strada aglomerată şi să intrăm într-o parcare subterană. Schimbarea de direcţie m-a luat prin surprindere. Eram înconjuraţi de blocuri de locuinţe obişnuite. Nu văzusem nimic asemănător cu apartamentele de lux sau cu un cartier rezidenţial cu pretenţii.

Li opri pe un loc de parcare. De o parte şi de alta erau maşini modeste. Li ieşi şi deschise uşa din spate, ca să-şi ia servieta şi revista. L-am urmat, în timp ce se îndrepta spre un grup de lifturi.

APARTAMENTUL LUI LI, ca şi maşina, forma un contrast izbitor cu ceea ce văzusem mai devreme. Era, desigur, considerabil mai mare decât apartamentul meu, iar mobilierul era într-adevăr elegant şi de bun gust. Era la etajul cincizeci, astfel încât panorama cerului Shanghaiului, noaptea, era uluitoare. Dar tot restul era simplu. Soţia lui Li, pe nume Ling, o femeie drăguţă între două vârste, purta blugi negri şi un tricou alb – în stilul Annishei – cu bijuterii turcoaz viu. Nu avea inele cu diamante pe degete, şi nici cercei cu perle la urechi.

Fiica lui Li, Mei, era plecată la nişte prieteni, aşadar eram numai noi trei la cină. Li şi cu mine am băut un pahar cu vin, în timp ce Ling aducea diferite lucruri la masă.

– Pot să te ajut? am întrebat-o, intrând în sufragerie.

– Nu, nu, zise Ling. Mulţumesc.

Masa se umplea cu farfurii. Miroseau divin.

– Ai gătit toate astea singură? am întrebat-o uimit.

Li începu să-i vorbească lui Ling în dialectul mandarin. Li vorbea engleza atât de fluent, încât nici nu-mi trecuse prin minte că Ling ar putea să nu vorbească tot atât de bine.

– Lui Ling îi place să gătească, spuse Li. Dacă dăm o petrecere mare, angajăm o firmă de catering, dar numai pentru noi trei, sau când vin la cină câţiva prieteni, Ling preferă să pregătească ea totul. Uneori, chiar mă lasă să o ajut.

Li râse, iar Ling îi aruncă o privire întrebătoare. El îi repetă comentariul în mandarină, iar ea zâmbi.

AM MÂNCAT cu mult mai mult decât ar fi trebuit. Când am terminat, Li şi cu mine am ajutat-o pe Ling să strângă masa, apoi Li propuse să ne luăm ceaiul în biroul lui.

– Am ceva să-ţi dau, spuse el, conducându-mă.

Am intrat într-o cameră mică, cu pereţii acoperiţi cu rafturi de cărţi. La fereastră se afla un birou, cu faţa spre oraşul viu luminat. Două fotolii adânci, tapiţate, şi o măsuţă rotundă de cafea ocupau restul spaţiului.

M-am aşezat pe unul dintre fotolii, iar Li se duse la birou. Deschise un sertar şi scoase un obiect. Când s-a întors spre mine, am văzut că ţinea în mână o cutie mică şi roşie, învelită în mătase.

– Talismanul lui Julian, spuse el cu mândrie, punându-mi cu grijă cutia în mână.

Am ridicat capacul şi am privit înăuntru. Cutia conţinea o scoică micuţă, cilindrică – de aproximativ doi centimetri şi jumătate lungime şi un centimetru lăţime. Am răsturnat-o din cutie în palmă. O scoică simplă, absolut obişnuită. Nici nu arăta ca o amuletă sau ca un obiect cu o valoare specială. Pe fundul cutiei era aşezată o hârtie împăturită. Am scos-o şi am despăturit-o.

Pe bilet scria:

Bucuriile cele mai simple ale vieţii sunt şi cele mai mari

Majoritatea oamenilor nu descoperă ceea ce este mai important în viaţă până ce nu îmbătrânesc prea mult ca să mai poată schimba ceva. Îşi petrec mulţi dintre cei mai buni ani de viaţă urmărind lucruri care, în fond, valorează prea puţin. Deşi societatea ne îndeamnă să ne umplem vieţile cu obiecte materiale, în adâncul sufletului, partea cea mai bună din noi ştie că bucuriile cele mai simple sunt cele care ne îmbogăţesc şi ne susţin. Oricât de grea sau de uşoară ar fi situaţia noastră din prezent, cu toţii avem la îndemână o mulţime de bucurii simple care nu aşteaptă decât să observăm că există şi să le apreciem. Şi pe măsură ce facem acest lucru, suntem tot mai fericiţi. Suntem tot mai recunoscători. Şi fiecare zi devine un dar uimitor.

Am ridicat privirea spre Li. Toate tentaţiile bogăţiei pe care le văzusem în acea după-amiază şi apoi apartamentul simplu, maşina nepretenţioasă.

– Îmi închipui că ai multe de spus despre asta, am spus, ridicând cochilia.

– Da, am câteva idei despre acest talisman şi despre biletul lui Julian. Dar mai întâi, cred că tu ai nişte întrebări să-mi pui.

Am înclinat capul. Nu înţelegeam bine unde vrea să ajungă Li.

– Ţi-am observat expresia, când ai văzut maşina şi apartamentul meu. Şi cred că te miri şi de cafenea. Dar ai fost prea politicos ca să întrebi. Nu-ţi face probleme că m-ai putea jigni. Întreabă-mă.

Era clar că nu-l puteam păcăli pe Li – ştia deja ce mă nedumerise. Dar voia să formulez asta în cuvinte, aşa că trebuia să încerc.

– E vorba de iaht, de Bentley, de elicopter. Vreau să zic, lasă impresia că afacerea ta merge extrem de bine, dar...

Acum eram în dificultate. Nu găseam un mod potrivit de a mă exprima.

– Nu vreau să fiu nepoliticos, dar maşina ta, şi apartamentul...

Adică, sunt frumoase, sunt foarte frumoase, numai că...

– Numai că nu sunt maşina şi apartamentul unui om cu adevărat bogat, spuse Li, zâmbind. Te întrebi dacă nu cumva încerc să creez iluzia că afacerea mea are succes. Te întrebi dacă am necazuri cu banii...

Nu am răspuns nimic. Eram stânjenit.

– Nu, Jonathan. Nu am probleme. Semnele de prosperitate pe care le-ai văzut astăzi sunt foarte reale. Sunt un om extrem de bogat. Dar maşina şi casa mea se explică prin bucata de hârtie pe care o ţii în mână.

M-am uitat la biletul lui Julian.

– Un Volvo este o bucurie simplă? am întrebat.

Li râse.

– Poate pentru alţii, dar pe mine de fapt nu mă interesează maşinile, zise el. Nu, continuă Li, cred că trebuie să-ţi explic puţin ca să faci legătura. Vezi tu, Jonathan, nu m-am născut bogat. Familia mea nu făcea parte nici măcar din clasa de mijloc. În orice caz, nu după standardele americane. Tatăl şi mama mea lucrau amândoi într-o fabrică de confecţii din Xintang. Micul apartament în care locuiam l-ar face pe acesta să pară prin comparaţie un conac.

Simţeam că roşesc. Începeam să înţeleg că făcusem în legătură cu Li tot felul de presupuneri, şi trăsesem concluzii, pe baza stilului meu de viaţă, caracteristic clasei de mijloc.

– Nu încerc să te fac să te simţi jenat, Jonathan. Încerc să-ţi explic cât mai bine toate contradicţiile pe care le-ai văzut azi.

Am dat din cap.

– Mi-ar lua toată seara ca să-ţi povestesc cum am ajuns aici, de la fabrica din Xintang, aşa că am să-ţi spun doar că am reuşit să scap de acolo şi să încep o mică afacere aici, în Shanghai. Am muncit din greu, am avut şi noroc şi în cele din urmă am vândut firma pentru o sumă cu care mie mi se părea că ai putea să răscumperi un rege. Cu banii aceia, am început să fac investiţii în alte companii, mari şi mici. În ultimele decenii, nu am dus lipsă de oportunităţi în ţara asta.

Li îmi explică apoi că, începând să câştige mai bine, a făcut ceea ce te puteai aştepta să facă orice om recent îmbogăţit. Şi-a

cumpărat haine scumpe, maşini elegante şi un iaht. Cheltuia enorm pe mese la restaurant, vacanţe şi cadouri.

– Singurul lucru pe care nu l-am făcut a fost să cumpăr un apartament pretenţios la mansardă sau o casă imensă. Ling nici nu voia să audă de asta. Luasem apartamentul acesta înainte să se nască fiica noastră. Pentru Ling, asta însemna „acasă." Nu a vrut niciodată să se mute.

Li îmi povesti mai departe că într-o zi, Ling l-a rugat să iasă cu ea şi cu fetiţa la o plimbare după-amiaza prin parc. El i-a spus că nu are timp – trebuia să meargă la un dealer de maşini, ca să vadă o maşină sport pe care dorea să o cumpere. Ling l-a privit dezamăgită şi a spus: „Li, preferi să faci cumpărături decât să trăieşti?"

– Nu era supărată, doar tristă. Toată după-amiaza, cuvintele ei mi-au răsunat în minte. Şi le-am auzit zile şi săptămâni întregi.

Li nu a mai cumpărat maşina cea nouă. Şi-a dat seama că puţin îi păsa de maşini. Şi nu-l interesa să locuiască într-un apartament elegant. De fapt, nici nu se bucura de majoritatea obiectelor care îi luaseră atât de mult timp să le cumpere.

– Le luam doar pentru că asta credeam că trebuie să fac. Aşa că am încetat să le mai cumpăr. Şi nu-mi lipsesc absolut deloc. Dar ceea ce regret, este că am ratat plimbarea aceea.

Li îmi spuse că a păstrat Bentley-ul şi elicopterul pentru afaceri. Elicopterul îl ajuta să câştige foarte mult timp – timp pe care-l putea petrece împreună cu Ling. Iar iahtul era bun pentru organizarea petrecerilor, pentru că apartamentul lui era prea mic.

– Şi aici intervine înţelepciunea acestui talisman, spuse Li. Mi-am dat seama că, trăind într-un anumit fel, ratam bucuriile simple, *cele mai mari* bucurii ale vieţii.

– Banii nu pot cumpăra fericirea, nu-i aşa? am spus. Era unul dintre citatele preferate ale mamei.

– Să nu mă înţelegi greşit, zise Li, aplecându-se în faţă cu convingere. Am fost foarte sărac, aşa că nu voi spune niciodată că banii nu sunt importanţi. Astăzi te-ai bucurat de opulenţa Shanghaiului. Dar ceea ce n-ai avut ocazia să vezi este sărăcia considerabilă care există în ţara asta. Săracii de aici – ca şi săracii de pretutindeni – au mai puţin de ales. Ei nu pot să se bucure întot-

deauna de lucrurile simple, pentru că muncesc foarte mult ca să scape de foame şi de suferinţă. Sunt prea epuizaţi de sarcina grea de a-şi câştiga hrana, îmbrăcămintea şi adăpostul, pentru ei şi familiile lor. Părinţii mei aveau prea puţin timp pentru plăceri – fie ele simple sau nu.

Li se aşeză din nou. Apoi se aplecă, ca să-şi umple ceaşca de ceai. Se oferi să o umple şi pe a mea, dar eu am făcut un gest de refuz.

– Ştii, Jonathan, spuse Li gânditor, am impresia că cei mai mulţi oameni care au norocul să scape de sărăcie uită ce înseamnă să ai ceva bani. Banii îţi dau libertatea de a-ţi alege cariera, de a alege unde să locuieşti, lucruri de genul ăsta. Îţi dau libertatea de a-ţi petrece mai mult timp cu prietenii şi cu familia. Îţi permit să te bucuri de lucrurile simple. Dar unii cred că banii înseamnă doar ce îţi poţi cumpăra; ceea ce consumi. Şi se lasă atraşi de orice jucărie care străluceşte, exact cum am făcut şi eu. Şi dacă încep să-şi cumpere prea multe lucruri, să cheltuiască prea mult, sunt prinşi în capcană. Aproape la fel ca şi cei cu adevărat săraci. Devin sclavii unor ipoteci şi carduri de credit şi împrumuturi la bancă. Sau pur şi simplu ai nevoii de a câştiga sumele enorme de care depinde stilul lor de viaţă. În definitiv, după cum spune mereu Julian, cu cât eşti mai dependent de *a avea*, cu atât eşti mai puţin interesat de a *deveni*. Şi ceea ce am descoperit este că fericirea adevărată nu vine din acumularea de bunuri. Nu, fericirea de durată se obţine dacă înveţi să savurezi plăcerile obişnuite, de exemplu briza răcoroasă sau o zi caldă, sau cerul înstelat după o zi grea de muncă. Sau să râzi împreună cu cei dragi, în timpul unui prânz care durează trei ore, cu mâncare gătită în casă.

– Scoica, am spus, luând-o din nou din cutie. Sau să aduni scoici pe plajă?

– Exact, răspunse Li. Una dintre zilele mele cele mai fericite a fost cea în care am făcut castele de nisip cu Mei şi cu Ling, pe plaja din Qingao. Scoica aceasta, pe care o am de la Julian, îmi aminteşte foarte bine de clipele perfecte ale acelei zile perfecte. Şi aceste amintiri sunt o formă de bogăţie.

Am tăcut amândoi un moment. Şi eu mă gândeam la o altă plajă, la o femeie, la un copil. Dar ceva tot mă nedumerea.

În cele din urmă, am spus:

– Dar, Li, dacă acum eşti bogat, de ce nu te opreşti pur şi simplu? Ca să-ţi petreci tot timpul cu bucuriile simple.

Li râse.

– Bună întrebare, spuse el. Şi Ling mă întreabă asta tot timpul.

Sorbi din ceai, apoi aşează ceaşca înapoi pe măsuţa din faţa noastră.

– Şi munca este o plăcere pentru mine, Jonathan. Dar mai este ceva. Îţi aminteşti de cafeneaua la care ne-am oprit?

Am dat din cap.

– Aceea nu este singura mică întreprindere în care am investit. La fiecare investiţie mare pe care o fac, încerc să găsesc şi cel puţin două alte firme mici pe care să le susţin. Caut oameni care cred că-şi pot schimba atât viaţa lor, cât şi vieţile altora. Firmele mici din sate şi din oraşele suprapopulate; afaceri de familie şi studenţi care lucrează; întreprinzători cu idei şi cu inimă. Şi urmăresc aceste mici întreprinderi aşa cum comercianţii urmăresc tendinţele de pe piaţă. Bărbaţii şi femeile pe care îi finanţez transformă dolarii mei în vieţi noi – şi dau ajutorul meu mai departe, aşa cum nu aş fi putut de unul singur. Ei mă ajută astfel să fac lumea mai bună. Acum, pentru mine contează mai mult să las ceva în urmă, decât să câştig bani. Această realizare mi-a făcut viaţa cu mult mai frumoasă, Jonathan.

– Este extraordinar, am spus. Povestea lui Li mă făcea să mă simt umilit.

Li făcu un gest cu mâna prin aer şi clătină din cap. Apoi privi pe fereastră, la luminile strălucitoare ale Shanghaiului, răspândite în faţa noastră. Nu am spus nimic. Părea să se gândească la ceva.

În cele din urmă, Li vorbi din nou.

– La câteva luni după ce a făcut infarct, Julian mi-a scris o scrisoare, zise el. Trebuie să recunosc că nu eram sigur că vreau să o deschid. Mă temeam să nu fie încă un proces. Dar nu era vorba de asta. Era un bilet scris de mână. Julian îmi spunea că şi-a închis cabinetul de avocatură şi că a vândut tot ce avea. Călătorise. Învăţase multe lucruri. Şi spunea că se bucură foarte mult pentru că pierduse procesul împotriva mea. Spunea că sunt un om pe care ar dori să-l cunoască mai bine.

Li zâmbea amintindu-şi.

– Nu voi uita niciodată cum se încheia scrisoarea aceea. „Fericirea de durată, scria Julian, vine din influenţa pe care o ai asupra altor oameni, nu din mărimea veniturilor. Împlinirea adevărată este rezultatul valorii pe care o creezi şi al contribuţiei pe care o aduci şi nu ţine de maşina pe care o conduci sau de casa pe care ţi-o cumperi. Şi eu am învăţat că valoarea mea ca om este mai importantă decât valoarea bunurilor mele. Dar cred că ştii asta deja, Li."

– Şi o ştiai, am fost de acord.

– Ştiam, zise Li.

MAI TÂRZIU ÎN SEARA ACEEA, după ce m-am întors la hotel, m-am aşezat în faţa ferestrei şi am privit cerul, peste râu. Priveliştea era minunată şi ziua, dar după apusul soarelui, orizontul căpăta aspectul unui parc de distracţii fantastic sau al unei sculpturi abstracte de o complexitate extraordinară – sfere, coloane, turle, cilindri în culori spectaculoase, strălucind şi scânteind ca nişte cristale electrice. Chiar şi drumul de la apartamentul lui Li până la hotel fusese o minune. Linia orizontului, plină de lumini de culoarea pietrelor preţioase. Nu mai văzusem niciodată aşa ceva.

Dar mă gândeam la ceea ce îmi spusese Li în seara aceea. Strălucirea este seducătoare. Mi-ar fi plăcut mult să mai am timp să explorez oraşul, dar impresia pe care mi-o făcuseră biroul lui Li, Bentley-ul, elicopterul, actorul, chiar şi acest apartament de hotel, ţinea mai mult de plăcere decât de fericirea adevărată. Poate că asta era deosebirea esenţială pe care încercase Li să o facă. Cum m-aş fi putut aştepta ca acest gen de bogăţie să mă facă fericit, dacă eu nu mă puteam bucura nici măcar de plăcerile simple ale vieţii mele? Mă gândeam că atât Julian, cât şi Li găsiseră ceea ce majoritatea oamenilor foarte bogaţi nu vor avea niciodată: sentimentul că au destul.

Adevărul era că, în clipa aceea, singur în camera de hotel, la mii de kilometri de casă, dacă aş fi putut avea un singur lucru, nu aş fi dorit un iaht sau o casă de lux. Aş fi vrut un răspuns.

PE DRUMUL DE LA ST. ANN către aeroportul din Sydney, drumurile şerpuite din Cape Breton mă făcuseră să mă gândesc la Juan, la ultimele clipe din viaţa lui. Locuia în afara oraşului şi se întorcea acasă seara, mult după ora de vârf. Era o seară de primăvară; drumurile erau uscate. El se afla pe o porţiune de autostradă care trecea prin zona împădurită de lângă casă. Era un drum pe care îl făcea în fiecare zi, şi totuşi s-a izbit de parapetul de oţel şi s-a prăbuşit într-o râpă. Medicul legist spunea că a suferit mai multe leziuni grave, dar cauza morţii a fost un infarct puternic. Emily, soţia lui, spunea că stresul de la serviciu i-a adus moartea. Nu mă îndoiam că aşa este. Când s-a urcat la volan, în seara aceea, Juan rămăsese o umbră a omului pe care l-am cunoscut la început. Ultimii ani de la serviciu, presiunea, izolarea, faptul că prietenii şi colegii l-au părăsit – toate astea l-au distrus. Mai rămânea însă o întrebare care nu avea răspuns. O întrebare care nu mă lăsa să adorm noaptea. O întrebare la care aş fi vrut cu disperare să am un răspuns. Dar rămânea o enigmă, pe care probabil nu aveam s-o dezleg niciodată.

CAPITOLUL ZECE

NIMIC NU PUTEA FI mai diferit de ambianţa frenetică, strălucitoare a Shanghaiului decât întinderea tăcută şi prăfuită pe care o vedeam în jur, mergând pe autostrada dintre oraşele Phoenix şi Sedona, din Arizona. După ce îmi petrecusem cea mai mare parte a zilei în avion, am ajuns în Phoenix după-amiaza devreme, am închiriat o maşină şi am pornit mai departe. Deşi schimbasem fusele orare ca un pilot de avion, mă simţeam remarcabil de bine. Nu credeam că diferenţa de fus orar este ceva cu care să te poţi obişnui, dar acum constatam că pot adormi când simţeam nevoia, ca să mă trezesc odată cu răsăritul soarelui, oriunde aş fi fost.

Într-o suburbie din partea de nord a Phoenix-ului, am oprit la un restaurant care făcea parte din acele lanţuri de restaurante pe care le întâlneşti peste tot şi care oferă mai curând cantitate, decât calitate. Îmi era foame, şi aici puteam mânca rapid şi uşor. Intrând, am observat un stand cu broşuri turistice pe perete, lângă uşă. Am luat câteva de pe raft, înainte de a mă îndrepta spre bar.

Barmaniţa mă conduse la o masă, şi un tânăr care nu părea să aibă mai mult de şaptesprezece ani apăru instantaneu lângă mine. Am comandat un sandviş dublu şi un suc, iar chelnerul dispăru din nou. Am aruncat o privire pe micul teanc de broşuri pe care le pusesem pe masă. Una dintre ele mi-a reţinut atenţia. Făcea reclamă la „turul vortexurilor" care se putea face în zona Sedona. După cum spunea broşura, în regiune ar fi existat cel puţin patru vortexuri de energie – locuri în care câmpurile invizibile de energie ale Pământului se intersectează, creând o concentraţie de energie despre care se spune că are proprietăţi terapeutice extraordinare. Se părea că în jurul acestor vortexuri se crease o adevărată industrie: broşura enumera zeci de specialişti în masaj, ghicit în cărţi de tarot, reechilibrare a câmpului magnetic individual, chiar şi regresie în vieţile anterioare. *Vai de mine*, mi-am zis. Aveam destule probleme cu viaţa aceasta, fără să mai fie nevoie să mă întorc la alta.

Mă întrebam dacă Julian trimisese talismanul aici din acest motiv. Mă întrebam dacă talismanul avea vreo legătură cu cristalele, aura sau cu câmpurile energetice.

Când mi-am terminat sandvişul, tânărul era deja lângă mine, oferindu-mi cafea şi desert. Am refuzat, dar nu am putut să nu mă gândesc cât de mult îmi amintea de Lluis. Probabil că nu avea să-şi petreacă restul vieţii servind la mese, dar simţeam că orice meserie îşi va alege în cele din urmă, o va face cu entuziasm şi cu succes.

Am achitat nota de plată, am ieşit din restaurant şi am traversat parcarea, întorcându-mă la maşina pe care o închiriasem. Era timpul să mă întâlnesc cu Ronnie Begay. După explicaţiile lui Julian, locuia la aproximativ o sută şaizeci de kilometri la nord de Phoenix.

După câteva minute de mers pe autostradă, am coborât geamurile. Îmi făcea plăcere să simt aerul uscat şi plăcut al deşertului, după atmosfera încărcată din Shanghai. Am auzit semnalul telefonului, dar nu am răspuns. Trebuia să fiu atent la drum.

Numărul de mesaje pe care le primeam de la serviciu scădea constant. Nu mă aşteptasem de fapt la niciun răspuns din partea Tessei, dar nici Nawang nu îmi mai scria. În ziua precedentă, re-

cunoscuse această tăcere cerându-şi scuze: *Îmi pare rău că nu te-am mai ţinut la curent cu ce se întâmplă, dar e o nebunie aici. În ultimele zile, Luke, Katherine şi Sven au stat închişi în sala de conferinţe cu un grup de oameni pe care nu-i cunosc. Se zvoneşte că se va face un anunţ la sfârşitul zilei, sau poate mâine. Este clar că se pregăteşte o fuziune, dar toată lumea încearcă să-şi dea seama dacă ne cumpără ei pe noi, sau noi îi cumpărăm pe ei. David face crize de nervi. Pare convins că va fi concediat şi într-un caz şi în altul.*

Am încercat să nu mă bucur. Lui Ayame nu i-ar fi plăcut să am o reacţie atât de meschină.

Nu ştiu ce să cred despre situaţia mea – şi nici despre a ta, scria Nawang.

Mi-am dat seama că această incertitudine nu mă îngrijora deloc.

Reorganizarea inevitabilă a companiei nu era o ameninţare pentru mine. Era o oportunitate. Dacă eram concediat, primeam un pachet de compensaţii şi puteam folosi timpul liber ca să contactez companiile care mi-ar fi putut oferi un post mai convenabil. Iar dacă firma hotăra să mă păstreze, aveam să văd dacă nu există alte posturi pentru mine. De la moartea lui Juan, rămăsese un loc liber în departamentul de proiectare. Poate că trebuia să mă interesez de el. În orice caz, puteam să profit de schimbările din companie. Mă simţeam entuziasmat de noile perspective.

Era ceva nou: să aştept o schimbare fără teamă; sau poate nu complet fără teamă, ci cu o acceptare a temerilor care întotdeauna însoţeau răsturnările de situaţie din viaţa mea. Poate că începeam să semăn mai mult cu sora mea, Kira.

În timp ce eu alegeam întotdeauna calea cea mai sigură şi mai previzibilă, Kira îşi alesese mereu drumuri noi. După ce a terminat liceul, a lucrat timp de o jumătate de an, apoi s-a înscris într-un program de schimb de experienţă, făcând voluntariat la orfelinate din Malaezia, Noua Zeelandă, Estonia şi Rusia. După facultate, a călătorit prin lume, lucrând în diferite locuri ca să se întreţină. Într-una dintre aceste călătorii, a vizitat o cooperativă de femei din Guatemala. A fost impresionată de lucrurile pe care le făceau

acestea – perne şi ţesături decorate cu broderii complicate – dar şi de hărnicia, perseverenţa şi curajul femeilor. Când s-a întors acasă, Kira ne-a anunţat că doreşte să găsească o piaţă de desfacere pentru aceste produse şi să le ajute pe femei să le vândă. În doar câţiva ani, a ajuns să conducă o firmă de succes care importa produse artizanale şi le desfăcea în şase oraşe mari din America de Nord. Când a născut gemeni, Kira a hotărât să vândă compania unuia dintre asociaţi. Dorea să stea acasă câţiva ani şi să îşi planifice următoarea investiţie. Când mi-am arătat surprinderea pentru că renunţase la o afacere pentru care a muncit atât de mult, ea doar a râs. „Nu am de gând să retrăiesc aceeaşi zi iar şi iar, şi să numesc asta o viaţă," mi-a răspuns.

EXPLICAŢIILE LUI JULIAN erau destul de simple. Trebuia să ies de pe autostradă şi să intru pe un drum secundar cam după o oră şi jumătate de la plecare. Am mers înainte, până ce am ajuns la un grup de case aliniate de o parte şi de alta a şoselei. Majoritatea erau rulote, cu verande şi cu copertine şi alte adăugiri mai greu de demontat. Printre ele erau răspândite câteva bungalowuri mici şi scunde. Unele erau îngrădite de garduri din plasă de sârmă. În jurul caselor erau câteva petice de iarbă îngălbenită, dar deşertul se întindea chiar de la marginea peluzei uscate, până departe, pe o distanţă de kilometri întregi. În cele din urmă, am văzut numărul străzii pe o cutie poştală, aşezată în faţa unei case maronii, îngrijite. Am intrat pe aleea de pietriş, şi am tras lângă o camionetă gri, parcată în faţa unui garaj mic. Ieşind din maşină, în căldura după-amiezii, am observat că în grădină erau risipite tot felul de obiecte viu colorate din plastic – jucării de copii.

Scrâşnetul roţilor pe pietriş a alertat-o desigur pe Ronnie, care deschise uşa de la intrare exact în momentul în care mă pregăteam să bat.

– Jonathan! strigă ea, ca şi cum aş fi fost un prieten vechi pe care nu-l mai văzuse de mult timp.

Ronnie avea probabil în jur de şaizeci de ani – părul ei, care mai avea câteva şuviţe închise la culoare, era mai mult cărunt ar-

gintiu. Chipul ei bronzat era ridat, dar nu era deloc ofilit. Când râdea, toate cutele din jurul ochilor şi gurii păreau că dansează.

Mă invită în sufragerie, făcându-mă atent la jucăriile şi jocurile răspândite pe podea.

– Îţi vine să crezi că am făcut curat azi dimineaţă? râse ea.

– Am şi eu un copil de şase ani, am răspuns. Ştiu cum este.

Ronnie trecu în bucătărie şi se uită pe fereastră. I-am urmărit privirea. În curtea din spate erau şase copii de vârste diferite, care se jucau cu o minge mare, gonflabilă. Ronnie îmi spuse că erau nepoţii ei, de bunică şi de mătuşă. Primii erau doar în vizită, pentru o după-amiază, dar ceilalţi locuiau permanent cu ea.

– Nepoata mea, zise Ronnie pe un ton firesc, a tot avut necazuri de când o ştiu. Tatăl ei a părăsit-o; mama ei este bolnavă şi nu a putut-o ajuta niciodată. Acum câţiva ani, s-a ajuns la o criză. Se părea că urma să piardă custodia copiilor.

Ronnie deschise fereastra bucătăriei, strigând:

– Rose, lasă-l şi pe Sammy să se joace, bine?

Apoi se întoarse din nou spre mine.

– José şi cu mine eram singurii din familie care aveam spaţiu şi venituri suficiente pentru a primi copiii.

Ronnie îşi duse mâna la piept, ca şi cum voia să-şi atingă inima.

– A fost cea mai bună decizie pe care am luat-o în viaţă, zise ea cu un zâmbet.

Ronnie se duse la frigider şi scoase o carafă mare.

– Vrei ceai cu gheaţă? mă întrebă.

Când am dat din cap, umplu două pahare de pe bufet şi îmi întinse unul. Îl lăsă pe celălalt pe bufet şi se duse la uşa din spate.

– Scuză-mă, spuse ea, dar le-am promis copiilor o gustare, şi ar fi bine să le-o dau acum, ca să nu-şi strice pofta de mâncare pentru cină.

Şi Ronnie ieşi. Am urmărit-o cu privirea, prin plasa de la uşă, în timp ce se îndrepta spre garaj. Se întoarse câteva minute mai târziu, cu un pepene verde uriaş. Când l-au văzut, copiii au venit după ea la bucătărie, chiuind şi ţipând. Scandau: „pepene, pepene, pepene," de parcă cereau un bis la un concert de muzică rock.

– Este primul din anul acesta, îmi zise Ronnie. Ştiu că poţi cumpăra de la magazin în orice sezon, dar eu nu iau niciodată înainte să se încălzească vremea. E mult mai plăcut să mănânci pepene când e cald.

Le spuse copiilor să iasă în curte şi să se aşeze pe bancă, iar ea le va aduce gustarea când este gata. Copiii ieşiră pe rând.

Ronnie aşeză pepenele pe un tocător mare de lemn de pe bufet, luă un cuţit enorm dintr-un sertar şi îl înfipse în pepene. Acesta trosni, semn că era bine copt. Ronnie tăie fructul suculent până jos, în jumătate şi apoi în sferturi. Apoi începu să taie fiecare sfert în felii, ca pe o pâine densă. Când termină de feliat primul sfert, luă o bucată din mijloc şi mi-o întinse mie.

Nu-mi mai aminteam când mâncasem pepene verde ultima dată, dar când am muşcat din pulpa răcoroasă şi dulce, m-au copleşit amintirile. O altă curte, cu multe zeci de ani în urmă. Mama mea, cu părul strâns la spate cu eşarfă colorată, aducând o tavă pe braţele întinse.

Despre asemenea lucruri îmi vorbise Li. Aici, acasă la Ronnie, primul pepene al sezonului era încă un eveniment, un motiv de sărbătoare.

După ce Ronnie duse afară un platou uriaş, şi apoi ieşi încă o dată ca să ia cojile de pepene şi să şteargă câţiva copii la gură, se întoarse şi sorbi în sfârşit o înghiţitură mare din ceaiul cu gheaţă.

– Sper că nu te superi, îmi zise ea, dar acum trebuie să încep să pregătesc cina.

Stăteam în bucătăria cu aer condiţionat a lui Ronnie, în timp ce ea pregătea masa pentru familie. Fiica ei, Rose, va sta probabil cu copiii, îmi spuse ea. Soţul lui Ronnie, José, urma să vină acasă în scurt timp. Se putea să o aducă şi pe sora lui. Lucrau împreună.

– Casa mea nu este goală niciodată, îmi spuse Ronnie. Poate fi epuizant, dar îmi place aşa.

Se duse la frigider şi scoase o pungă mare cu ardei roşii. În timp ce-i spăla, mă privea peste umăr.

– Dar am ceva să-ţi dau, şi ar fi bine să găsim un colţ liniştit ca să stăm de vorbă. Mă gândeam că după cină, am putea să mergem până la Red Rocks, ca să vezi apusul soarelui. Nu se poate să vii până aici şi să nu-l vezi.

PESTE CÂTEVA ORE, stăteam alături de Ronnie pe marginea unei stânci masive, privind uimitorii stâlpi roşii de gresie care se ridicau majestuos din deşert. Pe măsură ce soarele cobora, roca părea să împrumute culoarea lui de foc. Stâncile străluceau, portocalii ca jarul. Scena îmi amintea puţin de Templul Vrăjitorului, sub soarele dimineţii.

– Am impresia că am mai văzut asta, am spus.

– În filme, răspunse Ronnie. În westernuri.

Da, mi-am spus, probabil asta era. Dar aici mă simţeam cumva ciudat. De parcă aveam o legătură personală cu acest loc. Mă întrebam dacă exista vreo legătură cu ceea ce văzusem în broşuri.

– Am citit câte ceva despre vortexuri, i-am spus lui Ronnie. Ea făcu o grimasă.

– Aici, le spunem „vortice," zise ea.

– Vortice. Bine. Sunt pe aproape? Este vreunul pe aici? am întrebat-o.

– Este unul, la câteva mile în direcţia aceea. Ronnie arătă spre dreapta, fără să-mi dea şi alte detalii.

– Am impresia că nu crezi prea mult în lucrurile astea, i-am spus.

Ronnie zâmbi şi râcâi cu vârful pantofului în pământul tare.

– Ei, spuse ea, ştii că indienii din zona asta nu au considerat niciodată acele locuri ca fiind deosebit de sfinte – sau cel puţin nu le consideră mai sfinte decât restul teritoriului.

Ronnie se aplecă să şteargă praful de pe pantof.

– Dar asta nu înseamnă că nu este un loc deosebit. Poporul meu a avut întotdeauna o legătură cu pământul, iar eu cred în puterea lui vindecătoare. În unirea cu natura.

– Dar... am spus. Era clar că urma un „dar."

– Dar, spuse Ronnie. Acum privea din nou către stânci. Lumina devenea mai slabă. Acum, stâncile aveau o strălucire palidă.

– Eu cred de fapt că cea mai puternică vindecare ţine de oameni, indiferent de loc. Nu este legată de un loc, sau de un moment, sau de anumite împrejurări.

O şopârlă mică, cenuşie, se ivi pe pământ în faţa noastră. Am privit-o cum dispărea în spatele unor tufişuri.

– Julian ţi-a povestit vreodată cum ne-am cunoscut? mă întrebă Ronnie.

– Nu, am răspuns, dar sunt sigur că este o poveste interesantă.

Era, într-adevăr. Ronnie îmi spuse că îl întâlnise pe Julian cu mulţi ani în urmă, în perioada în care el era un avocat celebru.

– De fapt, nu ştiam cu ce se ocupa pe atunci, recunoscu ea. Mi-a spus mai târziu.

Julian conducea pe autostradă într-o după-amiază târziu, mergând să vadă chiar acele stânci pe care le admiram acum împreună cu Ronnie. Venise în Phoenix ca să joace golf, şi închiriase o maşină sport elegantă pe timpul sejurului. Împreună cu o prietenă frumoasă, au plecat având la ei o pâine, nişte brânză şi un termos imens cu martini. Voiau să facă un picnic lângă stânci, privind cum apune soarele. Dar maşina s-a defectat, înainte să ajungă măcar în Sedona. Ronnie a văzut maşina sport, de un galben aprins, trasă pe dreapta, iar de sub capotă ieşea fum. A oprit şi s-a oferit să-i ia pe Julian şi pe prietena lui. I-a dus pe amândoi acasă la ea, de unde au telefonat la compania de închirieri. Li s-a promis că maşina va fi remorcată de un camion şi că li se va trimite alta.

– A fost, nu mă jenez să spun, o seară interminabilă, zise Ronnie. Ca de obicei, aveam casa plină – erau copiii mei adolescenţi, nepoatele şi nepoţii. Era gălăgie. José cânta la chitară; copiii râdeau şi ţipau – sărind pe trambulina din curte.

Julian şi prietena lui au stat puţin de vorbă cu Ronnie şi cu soţul ei, dar erau în mod clar enervaţi că planurile le fuseseră date peste cap. Şi Ronnie îşi dădea seama că agitaţia din casă îi călca pe nervi.

– Tânăra, pe care nu-mi mai amintesc cum o chema, nu se putea abţine să nu bată din picior. Iar Julian tot lua câte o gură din termos, în timp ce se uita pe fereastră din două în două secunde. Pentru că niciunul nu avea chef de vorbă, José, copiii şi cu mine ne-am văzut de treburile noastre.

Când a apărut maşina, câteva ore mai târziu, Ronnie a trebuit să insiste ca prietena lui Julian să conducă până în oraş, pentru că el băuse destul de mult.

– Şi nu m-am mai gândit la ei multă, multă vreme, adăugă Ronnie.

Apoi, peste câţiva ani, a primit un telefon de la Julian. A trebuit să-i reamintească cine era. A fost surprinsă când el a întrebat dacă le putea face o vizită, Spunea că vrea să vadă stâncile. Dar mai ales, dorea să discute cu Ronnie.

– Când a ajuns aici, ei bine, crede-mă, era de nerecunoscut, spuse Ronnie. Întinerise, cumva. Părea chiar mai înalt, dacă este posibil aşa ceva. Şi era împăcat. Atât de senin şi de fericit. Nu mai era omul pe care mi-l aminteam eu.

Julian i-a povestit lui Ronnie că tocmai se întorsese din Himalaya, unde stătuse un timp cu un grup de călugări. Lecţiile pe care le-a învăţat acolo i-au schimbat complet viaţa. Dar ceea ce a învăţat l-a făcut să-i privească altfel şi pe ceilalţi oameni. Şi-a dat seama că mulţi dintre cei pe care îi întâlnise de-a lungul anilor aveau multe de spus, îl puteau învăţa multe lucruri.

Ronnie şi cu Julian s-au dus să vadă Stâncile Roşii la apusul soarelui, exact aşa cum făceam noi acum.

Au mers pe jos un timp, iar stâncile străluceau în depărtare. Liniştea şi pacea erau complet diferite de zgomotul şi de energia de care era plină casa lui Ronnie. Pentru ea, acest contrast făcea ca ambele locuri să fie cu atât mai speciale.

După o ultimă privire către stânci şi către soarele care dispărea de pe cer, Julian se întoarse spre Ronnie.

– Tu, zise el, cred că tu cunoşti secretul vieţii. Dacă te-aş întreba care este scopul tuturor lucrurilor, ce mi-ai spune?

Ronnie se întrerupse un moment. Am privit-o.

– Ştii care este secretul vieţii? am întrebat-o uimit.

– Mi s-a părut atât de ciudat că m-a întrebat asta, spuse Ronnie, clătinând din cap. Ştii, mama mea era din tribul Hopi, iar tata era un Navajo. Au multe credinţe comune, dar există şi deosebiri. Eu am crescut cu aceste credinţe native, tradiţionale. Dar soţul meu este catolic. Avem prieteni care sunt evrei, budişti, musulmani. Am încercat să învăţ câte ceva despre toate aceste credinţe. În tinereţe, am petrecut mult timp studiind, discutând cu oamenii.

Cerul se întuneca acum; stâncile care se profilau la orizont căpătaseră o nuanţă de roşu închis. Ronnie privea în depărtare, dar părea cufundată în gânduri. Am aşteptat să vorbească din nou.

– Am căutat răspunsuri mult timp. Dar în sfârşit, în cele din urmă am tras concluzia că, deşi există multe adevăruri, toate se reduc la un singur lucru simplu.

Am privit-o, aşteptând. Mi-am dat seama că îmi ţineam răsuflarea.

– Scopul vieţii, Jonathan, este *iubirea*. Este atât de simplu!

Am tăcut un moment, lăsând ideea să îmi pătrundă în minte.

– Dacă nu eşti iubit, nimic altceva nu contează? am întrebat-o.

– Nu e chiar aşa, răspunse Ronnie. Scopul vieţii este *să iubeşti*. „A iubi" este un verb. Şi trebuie să fie în centrul universului tău. Trebuie să motiveze tot ce faci. Nu cred că poţi trăi cu adevărat, dacă nu iubeşti.

Acesta era răspunsul pe care i-l dăduse Ronnie lui Julian. Iar Julian i-a spus că şi călugării erau de aceeaşi părere.

– De fapt, i-a spus Julian, şi ei mi-au spus cam acelaşi lucru, dar eu am călătorit până în Himalaya ca să aud acest mesaj, când aş fi putut să-l aud de la tine cu atâţia ani în urmă.

– Dar nu erai pregătit să-l primeşti, i-a răspuns Ronnie lui Julian. Aş fi putut să ţi-l repet de o mie de ori, şi tot nu l-ai fi înţeles.

Ronnie îşi încheiase povestea. Acum căuta în buzunar, de unde scoase un săculeţ ţesut din lână.

– Talismanul, zise ea şi mi-l întinse.

Am tras de sfoara împletită şi am răsturnat conţinutul în palmă. Talismanul era o inimioară de argint. Părea lucrată de mână, iar suprafaţa lustruită era rotunjită şi netedă. Am învârtit-o între degete. Ţinusem săculeţul invers, şi de aceea o hârtiuţă pe care nu o văzusem căzu din el. Ronnie se aplecă şi o ridică.

Mi-o întinse.

Scopul vieţii este să iubeşti

Cât de bine îţi trăieşti viaţa echivalează cu cât de mult iubeşti. Inima este întotdeauna mai înţeleaptă decât mintea. Respect-o. Ai încredere în ea. Urmeaz-o.

M-am întors încet împreună cu Ronnie la locul unde parcasem maşina. Acum aerul era rece iar vântul plăcut mirositor al deşertului bătea uşor. Am urcat în camionetă fără să spunem niciun cuvânt şi am pornit pe şosea, cu ecoul zgomotului făcut de cauciucuri răsunând în jurul nostru.

Am tăcut în timp ce mergeam spre casă. Ronnie părea să înţeleagă că aveam nevoie de timp ca să reflectez. Îmi dădeam seama că îmi concentrasem gândurile în special asupra „vieţii autentice," punând-o în legătură cu munca mea. Nu mi se potrivea ceea ce făceam. Acest lucru îmi devenise clar, aproape chiar de la începutul călătoriei. Dar Ayame, Mary şi acum Ronnie mă ajutaseră să înţeleg că m-am trădat pe mine însumi şi în ceea ce privea viaţa mea personală. Nu-mi fusesem credincios mie însumi, nici în relaţiile cu prietenii, nici cu familia, nici cu soţia mea. Dacă aş fi fost genul de prieten pe care îl apreciam, nu i-aş fi întors spatele lui Juan. Dacă m-aş fi străduit să fiu tatăl care doream să fiu, nu aş fi ratat întâlnirile cu Adam. Şi dacă aş fi fost credincios inimii mele, nu m-aş fi gândit la Tessa nicio secundă. Nu o iubeam pe Tessa. Dar o iubeam pe Annisha. Cu disperare.

Am dormit la Ronnie în noaptea aceea. Înainte de a mă duce la culcare, am trimis trei mesaje. Unul pentru Annisha şi Adam. Altul numai pentru Annisha. Şi ultimul pentru Tessa: *Îmi pare rău*, i-am scris.

M-AM TREZIT A DOUA ZI dimineaţă, exact când lumina soarelui pătrundea prin perdelele de la dormitor. În casă era linişte, aşa că m-am îmbrăcat, am luat jurnalul şi am ieşit în vârful picioarelor pe hol, apoi afară în curte. Ca şi vecinii lor, Ronnie şi soţul ei plantaseră iarbă în curte. Dar iarba se uscase de căldură, şi firele uscate şi late îmi zgâriau picioarele. M-am aşezat la masa de picnic şi am privit peste deşertul care se întindea în faţa mea, pe kilometri întregi. Vedeam stâncile şi arbuştii care punctau pământul uscat şi întărit; şi din loc în loc, câte un arbore prăfuit sau un smoc de ierburi.

Mai aveam de făcut o ultimă călătorie lungă. Julian îmi trimisese un mesaj în care îmi spunea că voi pleca de pe aeroportul din Phoenix de dimineaţă, către New Delhi, în India. India! L-am întrebat dacă mă va trimite să-i vizitez şi eu pe călugării din Sivana, dar el îmi răspunse: „Nu, Jonathan, ai călătorit destul. Încă două zile şi te întorci acasă."

Am deschis jurnalul şi am început să scriu. Pornisem ca să strâng nişte obiecte mistice pentru vărul meu. Misiunea mea nu se încheiase încă, ştiam. Mai trebuia să iau unul. Dar pentru mine, călătoria personală pe care înţelegeam că o făcusem în ultimele trei săptămâni se încheiase. Ştiam ce aveam de făcut. Ca să-mi fiu credincios mie însumi, trebuia să-mi înfrunt temerile şi să cer să fiu transferat înapoi la laborator, sau să-mi găsesc altă slujbă. Trebuia să mă întorc acolo unde simţeam că pot munci cel mai bine, la nivelul unui „geniu." Dar acesta era doar un mic aspect al schimbării pe care trebuia să o fac. Trebuia să-mi reclădesc relaţia cu Annisha, să găsesc o cale de a compensa neglijenţele din trecut şi de a ne reînnoi legătura. Trebuia să mă dedic pentru a fi un tată cât mai bun pentru Adam şi să încetez să mă lipsesc de bucuria de a petrece timp împreună cu fiul meu. Mai mult, să nu mă mai lipsesc de fericirea şi de influenţele pozitive ale tuturor celor dragi – mama mea, sora mea, prietenii vechi, prietenii noi. Scrisoarea care însoţea talismanul lui Ayame avea dreptate – modul în care îi tratam pe ceilalţi era modul în care mă tratam şi pe mine însumi. Neglijându-i, întorsesem spatele propriei mele fericiri. Nu fusesem bun nici cu ei, nici cu mine. Va trebui să-mi aleg mai bine persoanele pe care le voi lăsa să mă influenţeze pe viitor. Va trebui să mă bucur de toate plăcerile simple pe care le pot avea. Şi niciunul dintre aceste lucruri nu se putea întâmpla peste noapte. Dar mă voi strădui zi de zi, voi trăi fiecare zi ca şi cum în ea s-ar concentra întreaga mea viaţă. Mici progrese zilnice. Niciun fel de scuze.

Simţeam că acum am tot ceea ce îmi trebuie ca să pornesc spre viitor. Scrisorile talismanelor îmi dăduseră instrumentele necesare. Ce mai rămânea, m-am întrebat? Care era înţelepciunea comunicată de ultimul talisman?

M-am întors încet împreună cu Ronnie la locul unde parcasem maşina. Acum aerul era rece iar vântul plăcut mirositor al deşertului bătea uşor. Am urcat în camionetă fără să spunem niciun cuvânt şi am pornit pe şosea, cu ecoul zgomotului făcut de cauciucuri răsunând în jurul nostru.

Am tăcut în timp ce mergeam spre casă. Ronnie părea să înţeleagă că aveam nevoie de timp ca să reflectez. Îmi dădeam seama că îmi concentrasem gândurile în special asupra „vieţii autentice," punând-o în legătură cu munca mea. Nu mi se potrivea ceea ce făceam. Acest lucru îmi devenise clar, aproape chiar de la începutul călătoriei. Dar Ayame, Mary şi acum Ronnie mă ajutaseră să înţeleg că m-am trădat pe mine însumi şi în ceea ce privea viaţa mea personală. Nu-mi fusesem credincios mie însumi, nici în relaţiile cu prietenii, nici cu familia, nici cu soţia mea. Dacă aş fi fost genul de prieten pe care îl apreciam, nu i-aş fi întors spatele lui Juan. Dacă m-aş fi străduit să fiu tatăl care doream să fiu, nu aş fi ratat întâlnirile cu Adam. Şi dacă aş fi fost credincios inimii mele, nu m-aş fi gândit la Tessa nicio secundă. Nu o iubeam pe Tessa. Dar o iubeam pe Annisha. Cu disperare.

Am dormit la Ronnie în noaptea aceea. Înainte de a mă duce la culcare, am trimis trei mesaje. Unul pentru Annisha şi Adam. Altul numai pentru Annisha. Şi ultimul pentru Tessa: *Îmi pare rău*, i-am scris.

M-AM TREZIT A DOUA ZI dimineaţă, exact când lumina soarelui pătrundea prin perdelele de la dormitor. În casă era linişte, aşa că m-am îmbrăcat, am luat jurnalul şi am ieşit în vârful picioarelor pe hol, apoi afară în curte. Ca şi vecinii lor, Ronnie şi soţul ei plantaseră iarbă în curte. Dar iarba se uscase de căldură, şi firele uscate şi late îmi zgâriau picioarele. M-am aşezat la masa de picnic şi am privit peste deşertul care se întindea în faţa mea, pe kilometri întregi. Vedeam stâncile şi arbuştii care punctau pământul uscat şi întărit; şi din loc în loc, câte un arbore prăfuit sau un smoc de ierburi.

Mai aveam de făcut o ultimă călătorie lungă. Julian îmi trimisese un mesaj în care îmi spunea că voi pleca de pe aeroportul din Phoenix de dimineaţă, către New Delhi, în India. India! L-am întrebat dacă mă va trimite să-i vizitez şi eu pe călugării din Sivana, dar el îmi răspunse: „Nu, Jonathan, ai călătorit destul. Încă două zile şi te întorci acasă."

Am deschis jurnalul şi am început să scriu. Pornisem ca să strâng nişte obiecte mistice pentru vărul meu. Misiunea mea nu se încheiase încă, ştiam. Mai trebuia să iau unul. Dar pentru mine, călătoria personală pe care înţelegeam că o făcusem în ultimele trei săptămâni se încheiase. Ştiam ce aveam de făcut. Ca să-mi fiu credincios mie însumi, trebuia să-mi înfrunt temerile şi să cer să fiu transferat înapoi la laborator, sau să-mi găsesc altă slujbă. Trebuia să mă întorc acolo unde simţeam că pot munci cel mai bine, la nivelul unui „geniu." Dar acesta era doar un mic aspect al schimbării pe care trebuia să o fac. Trebuia să-mi reclădesc relaţia cu Annisha, să găsesc o cale de a compensa neglijenţele din trecut şi de a ne reînnoi legătura. Trebuia să mă dedic pentru a fi un tată cât mai bun pentru Adam şi să încetez să mă lipsesc de bucuria de a petrece timp împreună cu fiul meu. Mai mult, să nu mă mai lipsesc de fericirea şi de influenţele pozitive ale tuturor celor dragi – mama mea, sora mea, prietenii vechi, prietenii noi. Scrisoarea care însoţea talismanul lui Ayame avea dreptate – modul în care îi tratam pe ceilalţi era modul în care mă tratam şi pe mine însumi. Neglijându-i, întorsesem spatele propriei mele fericiri. Nu fusesem bun nici cu ei, nici cu mine. Va trebui să-mi aleg mai bine persoanele pe care le voi lăsa să mă influenţeze pe viitor. Va trebui să mă bucur de toate plăcerile simple pe care le pot avea. Şi niciunul dintre aceste lucruri nu se putea întâmpla peste noapte. Dar mă voi strădui zi de zi, voi trăi fiecare zi ca şi cum în ea s-ar concentra întreaga mea viaţă. Mici progrese zilnice. Niciun fel de scuze.

Simţeam că acum am tot ceea ce îmi trebuie ca să pornesc spre viitor. Scrisorile talismanelor îmi dăduseră instrumentele necesare. Ce mai rămânea, m-am întrebat? Care era înţelepciunea comunicată de ultimul talisman?

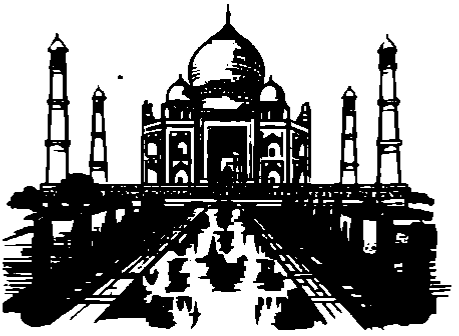

CAPITOLUL UNSPREZECE

STĂTEAM ÎN FAŢA celei mai magnifice clădiri pe care o văzusem vreodată – Taj Mahal-ul. Era în amurg, iar vizitatorii şi turiştii începeau să plece. Mi se părea o oră nepotrivită pentru a te întâlni cu cineva aici, dar nimic nu fusese aşa cum mă aşteptam, în întreaga călătorie. Înainte de a pleca de pe aeroportul din Phoenix, Julian îmi trimisese un mesaj cu instrucţiuni detaliate. Urma să stau peste noapte în Delhi, la un hotel. A doua zi, zburam către Agra, unde trebuia să fac cunoştinţă cu păstrătorul ultimului talisman, în faţa Taj Mahal-ului, la ora şapte şi jumătate seara. Gândul de a circula prin Delhi şi prin Agra singur, fără să am timp să mă pregătesc, m-ar fi descurajat acum câteva săptămâni. Dar fusesem în atâtea locuri, avusesem atâtea experienţe diferite în ultimul timp, încât primeam provocările cu o nouă încredere în mine. Iar acum, orice gând la trecut şi la viitor îmi dispăruse, în timp ce stăteam în faţa Taj Mahal-ului, privind mausoleul.

Venisem puţin mai devreme, gândindu-mă să intru şi să arunc o privire, înainte de ora închiderii din ziua aceea. Dar, odată ce am

sosit, mi-am dat seama ce greşeală era să cred că puteam vizita cum trebuie ceva atât de spectaculos, într-un timp atât de scurt. Julian încă nu îmi spusese când voi pleca din Agra. Speram că voi avea timp să mă întorc şi să explorez acest impresionant monument de arhitectură mai pe îndelete. Între timp, mă plimbam în jurul clădirii, cu capul pe spate şi cu gura deschisă.

Eram pur şi simplu copleşit de monumentalitatea ei. Fotografiile pe care le văzusem nu reuşeau să transmită nimic din enormitatea clădirii, a cupolei sinuoase, simetria elegantă, suprafeţele extraordinare. Acum înţelegeam de ce stabilise Julian întâlnirea în timpul serii. Soarele care apunea făcea ca nuanţele pereţilor strălucitori de marmură şi gresie să se schimbe şi să danseze. Apropiindu-mă, am văzut că suprafeţele exterioare erau acoperite cu sculpturi complicate în piatră şi cu caligrafii delicate, până la o înălţime de treizeci de metri. Dantelăria de piatră era decorată cu pietre preţioase şi semipreţioase: vedeam turcoaze, lapislazuli, smaralde, coral roşu. Am mers în sus şi în jos, prin faţa clădirii, când apropiindu-mă ca să examinez detaliile încântătoare, când făcând câţiva paşi înapoi ca să admir grandoarea monumentului.

Mergeam de jur împrejurul Taj Mahal-ului, complet absorbit, uitând cu totul de ce mă aflam acolo, când o lucire roşie îmi atrase atenţia. M-am întors. În faţa mea era silueta înaltă a unui om care stătea întors cu spatele. Îmi dădeam seama că era un bărbat. Stătea nemişcat, iar roba drapată pe corpul lui zvelt flutura uşor în vânt. Apoi se întoarse. Şi îmi zâmbi. Era Julian.

– Cum? m-am bâlbâit. Nu înţelegeam nimic. Ce căuta Julian aici? De ce nu-mi spusese că vine în India? Şi dacă venise ca să ia singur talismanul, de ce mă pusese să vin până aici?

– Am venit să-ţi iau talismanele, zise Julian făcându-mi cu ochiul.

Îmi mişcam maxilarul în gol, încercând să formulez cuvintele care mi se învălmăşeau în minte.

– Ştiu, spuse Julian. Tu vii de departe, iar eu eram deja aici. Dar eu mă duc în Himalaya pentru un timp. Acesta era locul cel mai potrivit ca să ne întâlnim.

Am dat din cap, încă ameţit de surpriză şi de confuzie.

– Hai să mergem acolo, spuse Julian, arătându-mi aleile lungi, mărginite de flori şi de copaci, care înconjurau bazinul strălucitor. Poate găsim un loc să ne aşezăm... în aerul serii.

În mers, Julian îşi duse mâna la buzunarul robei.

– Vrei să vezi ultimul talisman? mă întrebă el.

– Îl ai la tine? am spus.

Julian dădu din cap, apoi trase un mic săculeţ maro din buzunar. Am întins mâna, iar el îmi goli săculeţul în palmă. Era o miniatură de marmură a Taj Mahal-ului. Dar nu era însoţit de niciun fel de pergament sau de bilet. L-am privit întrebător.

– Să-ţi explic ce înseamnă asta, zise Julian. Acest ultim talisman semnifică „ceea ce laşi în urma ta." Călugării spun că cel mai bun mod de a aprecia valoarea unui om este să te gândeşti la influenţa lui asupra generaţiei următoare. Aşadar, dacă dorim cu adevărat să progresăm cât mai mult pe plan uman, în loc să ne întrebăm: „Ce am de câştigat dacă fac un anumit lucru?" ar trebui să ne întrebăm: „Ce are lumea de câştigat?" De aceea, Taj Mahal-ul este simbolul perfect pentru ceea ce laşi în urma ta.

Am privit clădirea diafană. Strălucea roz, radiind de parcă era ea însăşi o stea strălucitoare.

– Da, văd şi eu asta, am răspuns. A inspirat şi a influenţat visurile atâtor oameni, din atâtea locuri! Timp de sute de ani. Nu-mi vine să cred că este opera unui singur om. Că a fost construită doar în timpul unei vieţi.

– Fără îndoială, zise Julian. Este o operă remarcabilă de artă şi de arhitectură. Puţini oameni lasă în urma lor ceva atât de frumos şi cu o semnificaţie atât de mare. Dar când mă gândesc la moştenirea lăsată de creatorul Taj Mahal-ului, nu mă gândesc de fapt la arhitectură.

L-am privit pe Julian, fără să înţeleg prea bine ce voia să spună.

– Să-ţi spun povestea Taj Mahal-ului, zise Julian.

Şahul Jahan era stăpânul Imperiului Mogul, pe la începutul anilor 1600, îmi explică Julian. Soţia lui era o femeie pe care el o numea Mumtaz Mahal, sau Bijuteria Palatului. El o adora, şi ea pe el. Din nefericire, Mumtaz Mahal a murit la naşterea celui de-al paispreze-

celea copil al lor. Legenda spune că ultimele ei cuvinte le-a adresat soţului, spunându-i că dragostea lor nu va muri niciodată.

Şahul Jahan a fost distrus de moartea ei. După ce a jelit un an, izolat în singurătate şi respingând plăcerile acestei lumi, Jahan a hotărât să-şi dedice restul vieţii memoriei iubitei sale, construindu-i un mausoleu care urma să fie raiul pe pământ. Şi în fiecare an, între două şi patru milioane de oameni vin să vadă palatul construit de Şahul Jahan pentru iubirea vieţii sale.

– Puţini dintre noi vor lăsa în lumea aceasta ceva la fel de măreţ ca Taj Mahal-ul, spuse Julian. Dar chiar şi contribuţiile modeste sunt totuşi importante.

Julian începu să caute în buzunarul robei. Scoase un mic pergament şi mi-l întinse. A citit:

Să reprezinţi ceva mai presus de tine însuţi

Nimeni nu este în plus astăzi. Fiecare om există pentru un anumit motiv, cu un scop anume – cu o misiune a lui. Da, să-ţi faci o viaţă frumoasă, pentru tine şi pentru cei dragi. Da, să fii fericit şi să te bucuri cât mai mult. Şi da – să reuşeşti în viaţă. Să obţii ceea ce consideri tu a fi succesul, mai curând decât ceea ce îţi impune societatea. Dar, mai presus de toate, să însemni ceva. Viaţa ta să conteze – şi să fie utilă. Şi să le fii de folos cât mai multor oameni. Astfel, fiecare dintre noi poate ieşi din sfera comună, înălţându-se la nivelul extraordinarului. Şi se poate număra printre cei mai buni oameni care au existat vreodată.

– Viaţa lui Mumtaz Mahal a însemnat mult, spuse Julian încet. Amintirea ei a durat chiar mai mult decât cea a soţului ei. Capacitatea ei de a iubi a dus la toate astea. Julian arătă cu mâna palatul din faţa sa.

Uneori, Jonathan, continuă el, contribuţia noastră este evidentă pentru toţi – un pas înainte în ştiinţă, o operă de artă, înfiinţarea unei companii de succes, construirea unei case sau a unui oraş. Alteori, contribuţiile noastre sunt mai puţin tangibile, mai puţin măsurabile. Dar ceea ce contează este să contribui. Să contezi. Să laşi ceva în urma ta.

Înţelegeam acum că mă înşelasem la Sedona. Că mai lipsea o anumită învăţătură din această colecţie de talismane. Ceea ce laşi în urmă. Nu însemna să câştigi bani sau să primeşti aplauze. Însemna, înţelegeam acum, influenţă şi impact, însemna să faci lumea mai bună. Li Gao înţelegea şi el asta. Sora mea Kira înţelegea asta. Tatăl şi mama mea înţelegeau asta. Şi stând aici, în faţa acestui mişcător memorial al iubirii, ştiam că era un lucru la care mă voi gândi zile şi ani la rând. Ce voi lăsa eu în urma mea? Ce influenţă voi avea eu?

– Ei, spuse Julian după câteva momente de tăcere. Ai adus talismanele?

– Oh, am spus. Era să uit.

Nu era chiar adevărat. O parte din mine, în mod ciudat, nu dorea să se despartă de ele. Când mi-am ridicat tricoul şi am scos încet săculeţul prins la curea, Julian zâmbi.

– Te-ai ataşat de ele, zise el cu bunătate. Le-ai descoperit puterea.

– Nu ştiu, nu sunt sigur, am răspuns.

– Eu cred că aşa este. Cum te simţi? mă întrebă Julian.

– Bine, am spus. Surprinzător de bine.

– Nu te-a deranjat diferenţa de fus orar? Nu eşti obosit? Eşti plin de energie?

– Da, am spus încet. Crezi că...?

– Înţelepciunea acestor talismane, dacă o asimilezi, dacă te dedici ei, îţi poate schimba viaţa. După cum ţi-am spus mai demult, ţi-o poate *salva*.

– À propos, am spus, amintindu-mi de lacrimile din vocea mamei, cu câteva săptămâni în urmă, cine este în pericol? Cui încerci să îi salvezi viaţa cu lucrurile acestea?

Julian mă privi, ridicând din sprâncene, dar nu răspunse. Urmă un moment de tăcere, în timp ce începeam să înţeleg adevărul.

– Haide, am spus, simţind că roşesc. Eu nu sunt în pericol. Nu am nevoie să-mi salvezi viaţa.

Julian nu spuse nimic. Dar continuă să mă privească, de parcă aştepta ceva. Ţineam încă talismanele în mână.

– Sunt sănătos, am un copil minunat şi o căsnicie pentru care, recunosc, trebuie să mă mai străduiesc puţin, dar...

– Jonathan, ştii la fel de bine ca şi mine că aveai probleme mari. Şi mama ta îşi dădea seama, şi se îmbolnăvise de grijă. Îl pierduse pe tatăl tău, şi simţea că te pierde şi pe tine. Vedea foarte bine că nu vei găsi niciodată fericirea şi mulţumirea pe care au avut-o ea şi cu tatăl tău, dacă continuai să trăieşti aşa. Aveai o slujbă pe care o urai; îţi distrugeai căsnicia; şi nu te bucurai de copilăria fiului tău.

– Deci, toată povestea asta cu talismanele a fost o invenţie? Nu există un remediu magic?

– Magia constă de fapt în scrisorile acelea, Jonathan, în acele scrisori şi în jurnalul tău. Talismanele au fost doar un mijloc de a-ţi capta atenţia. Călătoria a fost un mod de a-ţi da suficient timp ca să asimilezi lecţiile pe care ţi le ofereau scrisorile – şi prietenii mei.

Jonathan, tu erai dispus să te străduieşti, să îţi înfrunţi temerile, să-ţi asumi riscuri pentru a salva viaţa altcuiva. Dar când ai pornit, nu doreai să faci toate astea ca să-ţi salvezi propria viaţă. Cred, însă, că acum vrei.

– Dar cum rămâne cu păstrătorii talismanelor? am întrebat. Ei ştiu că nu e nimic „magic" în obiectele astea – chiar dacă le ai pe toate la un loc?

Julian zâmbi.

– A fost singura mea minciună, Jonathan. Am adunat toate aceste jucărioare după ce am vorbit cu mama ta, acum câteva luni, şi apoi le-am trimis prietenilor prin poştă. Ei au înţeles ce se întâmplă şi m-au ajutat bucuroşi. Fiecare dintre aceşti oameni este un înţelept în felul său – pentru mine, ei personifică adevărurile din fiecare scrisoare. Am învăţat atâtea de la fiecare din ei, şi voiam să-i cunoşti şi să înveţi şi tu. Iar asta a fost singura metodă prin care cred că te puteam convinge. Altfel, nu ai fi mers să-i vezi.

Mă bucurasem să-i cunosc pe aceşti prieteni ai lui Julian şi trebuia să recunosc că mi-ar fi plăcut să petrec mai mult timp cu fiecare. Asta m-a făcut să mă gândesc şi la cei cu care nu mai puteam sta niciodată – tatăl meu. Şi Juan.

Julian îmi arătă o bancă mică de piatră, în faţa noastră. Când ne-am aşezat, îşi puse cu blândeţe mâna pe umărul meu.

Înţelegeam acum că mă înşelasem la Sedona. Că mai lipsea o anumită învăţătură din această colecţie de talismane. Ceea ce laşi în urmă. Nu însemna să câştigi bani sau să primeşti aplauze. Însemna, înţelegeam acum, influenţă şi impact, însemna să faci lumea mai bună. Li Gao înţelegea şi el asta. Sora mea Kira înţelegea asta. Tatăl şi mama mea înţelegeau asta. Şi stând aici, în faţa acestui mişcător memorial al iubirii, ştiam că era un lucru la care mă voi gândi zile şi ani la rând. Ce voi lăsa eu în urma mea? Ce influenţă voi avea eu?

– Ei, spuse Julian după câteva momente de tăcere. Ai adus talismanele?

– Oh, am spus. Era să uit.

Nu era chiar adevărat. O parte din mine, în mod ciudat, nu dorea să se despartă de ele. Când mi-am ridicat tricoul şi am scos încet săculeţul prins la curea, Julian zâmbi.

– Te-ai ataşat de ele, zise el cu bunătate. Le-ai descoperit puterea.

– Nu ştiu, nu sunt sigur, am răspuns.

– Eu cred că aşa este. Cum te simţi? mă întrebă Julian.

– Bine, am spus. Surprinzător de bine.

– Nu te-a deranjat diferenţa de fus orar? Nu eşti obosit? Eşti plin de energie?

– Da, am spus încet. Crezi că...?

– Înţelepciunea acestor talismane, dacă o asimilezi, dacă te dedici ei, îţi poate schimba viaţa. După cum ţi-am spus mai demult, ţi-o poate *salva*.

– À propos, am spus, amintindu-mi de lacrimile din vocea mamei, cu câteva săptămâni în urmă, cine este în pericol? Cui încerci să îi salvezi viaţa cu lucrurile acestea?

Julian mă privi, ridicând din sprâncene, dar nu răspunse. Urmă un moment de tăcere, în timp ce începeam să înţeleg adevărul.

– Haide, am spus, simţind că roşesc. Eu nu sunt în pericol. Nu am nevoie să-mi salvezi viaţa.

Julian nu spuse nimic. Dar continuă să mă privească, de parcă aştepta ceva. Ţineam încă talismanele în mână.

– Sunt sănătos, am un copil minunat şi o căsnicie pentru care, recunosc, trebuie să mă mai străduiesc puţin, dar...

– Jonathan, ştii la fel de bine ca şi mine că aveai probleme mari. Şi mama ta îşi dădea seama, şi se îmbolnăvise de grijă. Îl pierduse pe tatăl tău, şi simţea că te pierde şi pe tine. Vedea foarte bine că nu vei găsi niciodată fericirea şi mulţumirea pe care au avut-o ea şi cu tatăl tău, dacă continuai să trăieşti aşa. Aveai o slujbă pe care o urai; îţi distrugeai căsnicia; şi nu te bucurai de copilăria fiului tău.

– Deci, toată povestea asta cu talismanele a fost o invenţie? Nu există un remediu magic?

– Magia constă de fapt în scrisorile acelea, Jonathan, în acele scrisori şi în jurnalul tău. Talismanele au fost doar un mijloc de a-ţi capta atenţia. Călătoria a fost un mod de a-ţi da suficient timp ca să asimilezi lecţiile pe care ţi le ofereau scrisorile – şi prietenii mei.

Jonathan, tu erai dispus să te străduieşti, să îţi înfrunţi temerile, să-ţi asumi riscuri pentru a salva viaţa altcuiva. Dar când ai pornit, nu doreai să faci toate astea ca să-ţi salvezi propria viaţă. Cred, însă, că acum vrei.

– Dar cum rămâne cu păstrătorii talismanelor? am întrebat. Ei ştiu că nu e nimic „magic" în obiectele astea – chiar dacă le ai pe toate la un loc?

Julian zâmbi.

– A fost singura mea minciună, Jonathan. Am adunat toate aceste jucărioare după ce am vorbit cu mama ta, acum câteva luni, şi apoi le-am trimis prietenilor prin poştă. Ei au înţeles ce se întâmplă şi m-au ajutat bucuroşi. Fiecare dintre aceşti oameni este un înţelept în felul său – pentru mine, ei personifică adevărurile din fiecare scrisoare. Am învăţat atâtea de la fiecare din ei, şi voiam să-i cunoşti şi să înveţi şi tu. Iar asta a fost singura metodă prin care cred că te puteam convinge. Altfel, nu ai fi mers să-i vezi.

Mă bucurasem să-i cunosc pe aceşti prieteni ai lui Julian şi trebuia să recunosc că mi-ar fi plăcut să petrec mai mult timp cu fiecare. Asta m-a făcut să mă gândesc şi la cei cu care nu mai puteam sta niciodată – tatăl meu. Şi Juan.

Julian îmi arătă o bancă mică de piatră, în faţa noastră. Când ne-am aşezat, îşi puse cu blândeţe mâna pe umărul meu.

– Cred că multe lucruri îţi sunt mai clare acum, dar ceva încă te deranjează, zise el încet.

Mă gândisem la asta atât de mult, încât acum îmi era greu să-mi dau seama de unde să încep să-i povestesc. Aşa că am luat-o de la început. I-am spus lui Julian totul despre munca mea la laborator, împreună cu Juan, despre hotărârea mea de a mă muta. I-am explicat cum Sven şi David încercaseră să-l oblige pe Juan să-şi dea demisia, cum eu nici nu-i luasem apărarea şi nici măcar nu-i arătasem prietenie sau înţelegere. Apoi i-am povestit despre moartea lui Juan.

– Un accident, zise Julian. Era o afirmaţie, dar vocea lui era uşor întrebătoare.

Când nu am răspuns nimic, el continuă.

– Dar tu te îndoieşti de asta.

– Da, am spus în cele din urmă. Juan a făcut un infarct. Asta se ştie sigur. Dar când s-a întâmplat? Înainte, sau după ce s-a lovit de parapet?

Julian mă privi trist, de parcă ştia că povestirea mea nu se încheiase încă.

Priveam la pietrele din faţa mea şi la cupola care se vedea în depărtare.

– Cu două zile înainte de a muri, am continuat, am trecut pe lângă biroul lui Juan. El tocmai ieşea pe uşă. Se uita în jos, era evident absorbit de gânduri. Aproape că s-a ciocnit de mine. Când m-a văzut, expresia nu i s-a schimbat. Vorbea de parcă nu mi se adresa de fapt mie, ci doar îşi continua gândurile cu voce tare. „Aproape că nu mai are rost să continui," asta a spus Juan. În momentul acela, am crezut că se referea la demisie. Şi, oricât de ruşine îmi este să recunosc, m-am simţit uşurat. Cel puţin, nu va mai trebui să-i văd expresia hărţuită zi de zi. Cel puţin, puteam să mă prefac că sper că lucrurile se vor schimba în bine. Nu i-am spus nimic lui Juan, iar el a trecut pe lângă mine, pe coridor, cu capul plecat şi târându-şi picioarele. Dar după aceea... cuvintele lui Juan m-au ros ca un acid. Oare preziceau accidentul acela fatal? Oare Juan se gândea să pună sfârşit vieţii, şi nu carierei lui? Şi dacă l-aş fi oprit, dacă aş fi vorbit cu el, dacă i-aş fi oferit ajutor sau înţelegere, oare ar mai trăi încă?

Am tăcut amândoi un timp. Nu se vedeau decât câţiva oameni în jur. Pustietatea locului părea ireală, după străzile zgomotoase şi aglomerate din New Delhi sau Angra.

Julian îşi împreună mâinile şi îşi întinse picioarele în faţă. Sandalele de piele maro ieşeau de sub roba roşie.

– Jonathan, începu el. Îmi place să spun că tot ce avem de făcut este să ne imaginăm care sunt, în viaţa noastră de acum, lucrurile pe care le vom regreta cel mai mult peste cinci ani. Şi apoi, să acţionăm astăzi pentru a preveni aceste regrete.

Julian întinse mâna şi o aşeză peste a mea.

– Cred că, în timpul călătoriei, ai început probabil acest proces. Cred că viitorul tău va fi foarte diferit de ceea ce s-ar fi întâmplat, dacă nu făceai acest drum. Dar eu vorbesc despre viitor. Tu vorbeai acum despre trecut. Ştii, la fel de bine ca mine, că nimeni nu va putea răspunde vreodată la întrebările pe care ţi le pui. Şi trebuie să ai curajul să accepţi asta.

Am oftat adânc. Sperasem că Julian îmi va spune altceva, dar ştiam că nu exista alt răspuns.

– Nu poţi merge înainte în timp ce priveşti înapoi, Jonathan, spuse Julian pe un ton ferm. Şi nu poţi face nimic ca să schimbi trecutul.

– Dar simt că ar trebui să îndrept ceva, ca să arăt cât de rău îmi pare, am spus.

– Poţi face două lucruri, zise Julian. Am ridicat privirea spre el, simţind pentru prima dată că încep să sper.

– Sunt două lucruri pe care trebuie să le faci, continuă Julian. Mai întâi, să ai grijă să nu mai neglijezi niciodată un prieten în felul ăsta; să nu mai asişti pasiv la cruzimea şi la răutatea altora.

Am dat din cap. Deja luasem această hotărâre, în sinea mea, cu luni în urmă.

– Şi în al doilea rând, continuă Julian. Trebuie să te ierţi.

Julian mă privea intens.

– Îţi aminteşti talismanul-cocor, Jonathan?

– Da, am răspuns, amintindu-mi cu afecţiune de Ayame.

– Îţi aminteşti ce spunea scrisoarea despre cât este de important să fii bun cu ceilalţi, dar şi cu tine însuţi? Este important să-i ierţi pe alţii. Este *esenţial* să te ierţi pe tine însuţi.

Mi-am trecut mâinile peste genunchi. Ştiam că Julian are dreptate. Era poate cel mai dificil lucru pe care îl voi face în viaţă, dar trebuia să încetez să mă mai scald în regrete. Trebuia să mă eliberez. Şi să merg mai departe.

– Şi, pentru că tot vorbeam despre iertare, zise Julian. Acum se ridicase în picioare. Mai este cineva aici care ar vrea să te vadă.

Soarele dispăruse complet, lăsând în urmă doar o strălucire palidă la orizont. Luna strălucea puternic pe cer, ca o monedă de aur agăţată pe o perdea de catifea. Am privit în jur. Lumina scânteia reflectată în apa bazinului, dar grădina era întunecată şi pustie. Apoi, am observat o siluetă la capătul aleii de piatră... cineva care venea spre mine. L-am căutat cu privirea pe Julian, dar dispăruse. Când am întors capul, lumina lunii mi-a arătat figura unei femei: delicată şi zveltă, cu păr lung, negru, lăsat pe umeri. Acum era atât de aproape, încât îi vedeam zâmbetul pe chip. Annisha! Inima îmi zvâcni şi am sărit în picioare.

Apoi, când m-am apropiat de ea, am mai văzut ceva. Chipul micuţ al fiului meu apăru chiar în spatele mamei lui. Adam îşi lăsă capul în jos şi îşi întinse braţele, în timp ce trecea în fugă pe lângă Annisha. M-am aplecat, ca să-l primesc cu braţele deschise. Nu am reuşit decât să-l strig pe nume, înainte ca lacrimile să-mi înece glasul.

ANNISHA, ADAM ŞI CU MINE am rămas în Angra trei zile, înainte să pornim înapoi spre casă. Simţeam că cel mai important lucru pe care l-am făcut vreodată a fost să petrecem acest timp împreună în India.

Julian mi-a spus să păstrez talismanele – şi scrisorile.

– Poate într-o zi, spuse el, vei dori să-i dai talismanele lui Adam şi să-i spui tot ce ai învăţat cu ajutorul lor.

Gândul acesta m-a făcut să zâmbesc.

CÂND M-AM ÎNTORS LA LUCRU, după o absenţă atât de îndelungată, am găsit o mare de chipuri noi şi un birou fără David şi fără Sven. Am stat mult timp de vorbă cu diferiţi manageri şi cu noul director general. O mulţime de oameni, inclusiv clienţii mei,

au încercat să mă convingă să rămân în domeniul vânzărilor. Dar eu ştiam unde pot lucra cel mai bine. În cele din urmă au acceptat şi după câteva luni de probă în postul de director tehnic, am primit acest post permanent.

Desigur, înainte de toate acestea, am vândut apartamentul şi m-am mutat din nou cu Annisha şi cu Adam. Adam a început imediat o campanie de convingere ca să vin ca antrenor secund al echipei lui de fotbal. A fost surprins că am acceptat atât de uşor. Iar Annisha şi cu mine am început procesul lent şi dificil de refacere a căsniciei noastre.

Unul dintre primele lucruri pe care le-am făcut a fost să instituim o nouă tradiţie – o dată pe lună, cinăm duminica împreună cu mama mea, sora mea şi familia ei, şi cu părinţii Annishei. Şi am început să facem planurile de vacanţă pentru anul viitor.

– Unde să mergem? întrebă Annisha, pe când ne uitam amândoi prin broşurile turistice împrumutate de mama. Cu cine să ne vedem?

– Hai să începem cu începutul, i-am propus, gândindu-mă cu drag la noua mea viaţă şi la noii prieteni. Să mergem mai întâi la Istanbul.

SCRISORILE TALISMANELOR

Puterea Autenticității

Cel mai mare dar pe care ni-l putem face este să ne luăm angajamentul de a duce o viață autentică. A fi sincer cu tine însuți nu este însă un lucru ușor. Trebuie să ne eliberăm de seducțiile societății și să ne trăim viața așa cum înțelegem noi, conform propriilor valori și fără a ne trăda visurile cu care am pornit în viață. Trebuie să ne exploatăm resursele lăuntrice; să ne explorăm speranțele, dorințele, calitățile și slăbiciunile de la nivelul cel mai profund, care ne fac să fim ceea ce suntem. Trebuie să înțelegem de unde venim și încotro mergem. Fiecare hotărâre pe care o luăm, fiecare pas pe care îl facem trebuie să fie determinate de dorința noastră de a duce o viață autentică, sinceră și onestă față de noi înșine și numai de noi. Mergând pe acest drum, cu siguranță vom cunoaște o fericire mai mare decât ne-am fi putut vreodată imagina.

Îmbrățișează-ți temerile

Ceea ce ne ține pe loc în viață este păienjenișul invizibil al temerilor. Acestea ne mențin în interiorul zonelor noastre de confort, care sunt, de fapt, cele mai puțin sigure în care poți trăi. Într-adevăr, cel mai mare risc în viață este să nu-ți asumi riscuri. Dar, ori de câte ori facem un lucru de care ne temem, ne recăpătăm puterea pe care acea teamă ne-a furat-o – căci dincolo de temeri este puterea. Nu există niciun fel de scuze. De câte ori păşim în zona de disconfort produs de creștere și de progres, devenim tot mai liberi. Cu cât ne înfruntăm mai multe temeri, cu atât mai multă putere recâștigăm. În felul acesta, devenim atât curajoși cât și puternici, și astfel putem trăi viața la care am visat.

Trăiește cu bunătate

Este important să-ți amintești că, după cum cuvintele noastre sunt materializarea gândurilor noastre, la fel și faptele noastre sunt manifestarea convingerilor noastre. Nicio acțiune, oricât de mică, nu este nesemnificativă – felul în care tratăm o persoană demonstrează felul în care îi tratăm pe toți, inclusiv pe noi înșine.

Dacă nu respectăm pe altul, nu ne respectăm nici pe noi. Dacă nu avem încredere în altul, nu avem încredere nici în noi înşine. Dacă suntem cruzi cu altul, vom fi cruzi şi cu noi înşine. Dacă nu ştim să îi apreciem pe cei din jur, atunci nu ne apreciem nici pe noi. Cu fiecare persoană cu care interacţionăm, în orice facem, trebuie să fim mai buni decât se aştepta, mai generoşi decât anticipa, mai pozitivi decât credeam chiar noi că este posibil.

Fă mici progrese în fiecare zi

Modul în care facem lucrurile mărunte determină felul în care facem totul. Dacă ne îndeplinim bine sarcinile lipsite de importanţă, atunci vom excela şi în cele mai importante. Astfel, perfecţiunea devine un mod de a fi. Dar mai mult decât atât – fiecare mic efort îl pregăteşte pe următorul, aşa încât cărămidă cu cărămidă, poţi crea lucruri magnifice, câştigi o mare încredere în tine însuţi şi îţi îndeplineşti visurile cele mai îndrăzneţe. Cei cu adevărat înţelepţi ştiu că micile progrese de zi cu zi duc întotdeauna la rezultate excepţionale.

Ca să ai cea mai bună viaţă, dă tot ce ai mai bun

Nu există muncă lipsită de importanţă pe lumea asta. Orice muncă este o ocazie de a-ţi exprima talentele personale, de a-ţi crea operele de artă şi de a-ţi dezvolta potenţialul de geniu cu care te-ai născut. Trebuie să lucrăm aşa cum a pictat Picasso: cu devotament, cu pasiune, energie şi excelenţă. În acest fel, productivitatea noastră va deveni nu doar o sursă de inspiraţie pentru alţii, ci va avea şi capacitate de influenţă – va conta în vieţile celor din jurul nostru. Unul dintre cele mai mari secrete ale unei vieţi trăite frumos este ca munca ta să conteze. Şi să te ridici la o asemenea măiestrie, încât lumea să nu-şi mai poată lua ochii de la tine.

Alege bine oamenii care te influenţează

Nu trăim singuri, sau despărţiţi de lumea din jur. De aceea, trebuie să fim totdeauna conştienţi de lucrurile şi oamenii pe care îi primim în viaţa noastră. Este un semn de înţelepciune să alegi să-ţi petreci timpul în locurile care te inspiră şi te energizează, şi cu

acei oameni care te înalţă şi te inspiră. Fie în muncă, fie în viaţa personală, aceşti prieteni şi colegi benefici ne vor îndemna să dăm tot ce avem mai bun şi să avem cea mai frumoasă viaţă posibilă.

Bucuriile cele mai simple ale vieţii sunt şi cele mai mari

Majoritatea oamenilor nu descoperă ceea ce este mai important în viaţă până ce nu îmbătrânesc prea mult ca să mai poată schimba ceva. Îşi petrec mulţi dintre cei mai buni ani de viaţă urmărind lucruri care, în fond, valorează prea puţin. Deşi societatea ne îndeamnă să ne umplem vieţile cu obiecte materiale, în adâncul sufletului, partea cea mai bună din noi ştie că bucuriile cele mai simple sunt cele care ne îmbogăţesc şi ne susţin. Oricât de grea sau de uşoară ar fi situaţia noastră din prezent, cu toţii avem la îndemână o mulţime de bucurii simple care nu aşteaptă decât să observăm că există şi să le apreciem. Şi pe măsură ce facem acest lucru, suntem tot mai fericiţi. Suntem tot mai recunoscători. Şi fiecare zi devine un dar uimitor.

Scopul vieţii este să iubeşti

Cât de bine îţi trăieşti viaţa echivalează cu cât de mult iubeşti. Inima este întotdeauna mai înţeleaptă decât mintea. Respect-o. Ai încredere în ea. Urmeaz-o.

Să reprezinţi ceva mai presus de tine însuţi

Nimeni nu este în plus astăzi. Fiecare om există pentru un anumit motiv, cu un scop anume – cu o misiune a lui. Da, să-ţi faci o viaţă frumoasă, pentru tine şi pentru cei dragi. Da, să fii fericit şi să te bucuri cât mai mult. Şi da – să reuşeşti în viaţă. Să obţii ceea ce consideri tu a fi succesul, mai curând decât ceea ce îţi impune societatea. Dar, mai presus de toate, să însemni ceva. Viaţa ta să conteze – şi să fie utilă. Şi să le fii de folos cât mai multor oameni. Astfel, fiecare dintre noi poate ieşi din sfera comună, înălţându-se la nivelul extraordinarului. Şi se poate număra printre cei mai buni oameni care au existat vreodată.

DESPRE AUTOR

Robin Sharma este unul dintre cei mai citiţi autori din lume. Între cele unsprezece bestseller-uri ale sale se numără *Călugărul care şi-a vândut Ferrari-ul* – o carte clasică plină de inspiraţie – *Cine te va plânge când vei muri?*, *Ghidul Împlinirii* şi *Lider fără funcţie*. Cărţile lui Robin s-au vândut în peste cinci milioane de exemplare, în peste patruzeci de ţări şi patruzeci şi şase de limbi. Între nenumăraţii săi fani – cu care îi place să ţină legătura pe Facebook şi pe Twitter – sunt mari actori, titani ai lumii de afaceri, membri ai unor case regale şi oameni din toate categoriile sociale imaginabile. Robin este un vorbitor foarte solicitat, care călătoreşte prin întreaga lume ca să colaboreze cu clienţi precum Nike, GE, FedEx, IBM, Coca-Cola, Universitatea Yale şi Young Presidents' Organization. Pentru detalii privind modul în care îl puteţi invita pe Robin să ţină o comunicare pentru organizaţia dumneavoastră, vizitaţi robinsharma.com. Pentru a lua legătura cu Robin:

ROBINSHARMA.COM

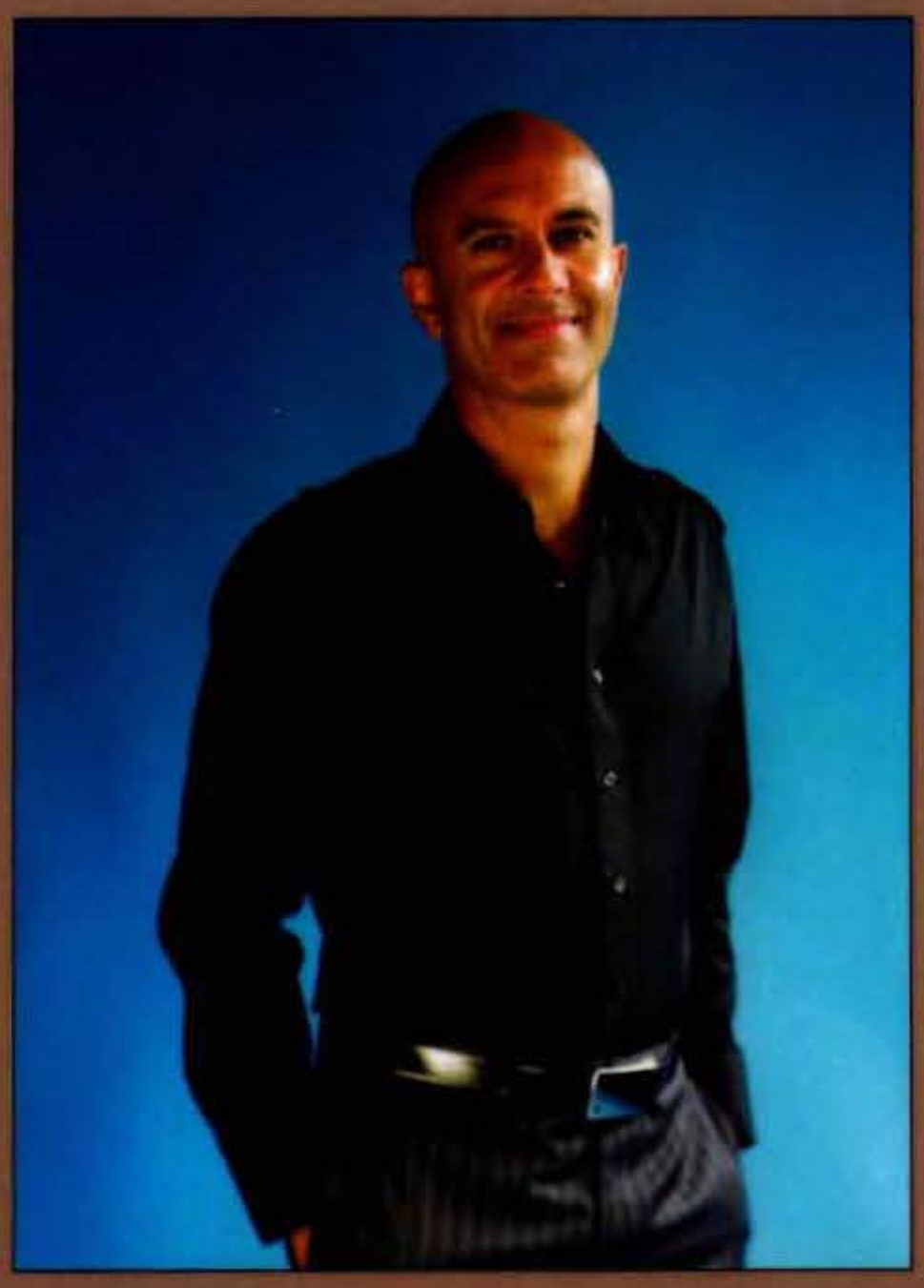

ROBIN SHARMA este unul dintre cei mai citiţi autori contemporani din lume. Cele unsprezece bestseller-uri ale sale s-au vândut în milioane de exemplare în peste 40 de ţări şi 46 de limbi. Blogger foarte influent şi celebritate a mediilor de socializare, Robin este de asemenea un conferenţiar foarte solicitat.

WWW.ROBINSHARMA.COM

Pentru a primi informaţii actualizate privind întâlnirile cu autorul şi noile cărţi publicate de Robin Sharma, accesaţi authortracker.ca.

finmedia
www.finmedia.ro

Unul dintre cei mai citiţi autori ai lumii ne spune o poveste de o forţă uimitoare şi un suspans extraordinar, despre ce înseamnă să trăieşti cu adevărat

JONATHAN LANDRY ARE PROBLEME. După o bizară întâlnire cu Julian Mantle, o rudă îndepărtată – fost avocat pledant de succes, care dispăruse pe neaşteptate în Himalaya – Jonathan călătoreşte pe tot globul ca să adune scrisorile salvatoare care ascund extraordinarele secrete descoperite de Julian.

Pe parcursul unei călătorii care îl duce de la sălile senzualului tango argentinian din Buenos Aires, la înspăimântătoarele catacombe ale Parisului, la zgârie-norii strălucitori din Shanghai şi la deşertul mistic din Sedona, *Scrisorile secrete ale călugărului care şi-a vândut Ferrari-ul* dezvăluie uimitoare soluţii pentru a-ţi redescoperi puterea personală, fără a te trăda pe tine însuţi şi urmându-ţi visurile fără teamă.